BOEKEN-GIDS

ALGEMEEN
NEDERLANDSCH -- BIBLIOGRAFISCH -- TIJDSCHRIFT

EERSTE JAARGANG

1-9-2-3

I-II

Orgaan van het Algemeen Secretariaat
:-: voor Katholieke Boekerijen :-:

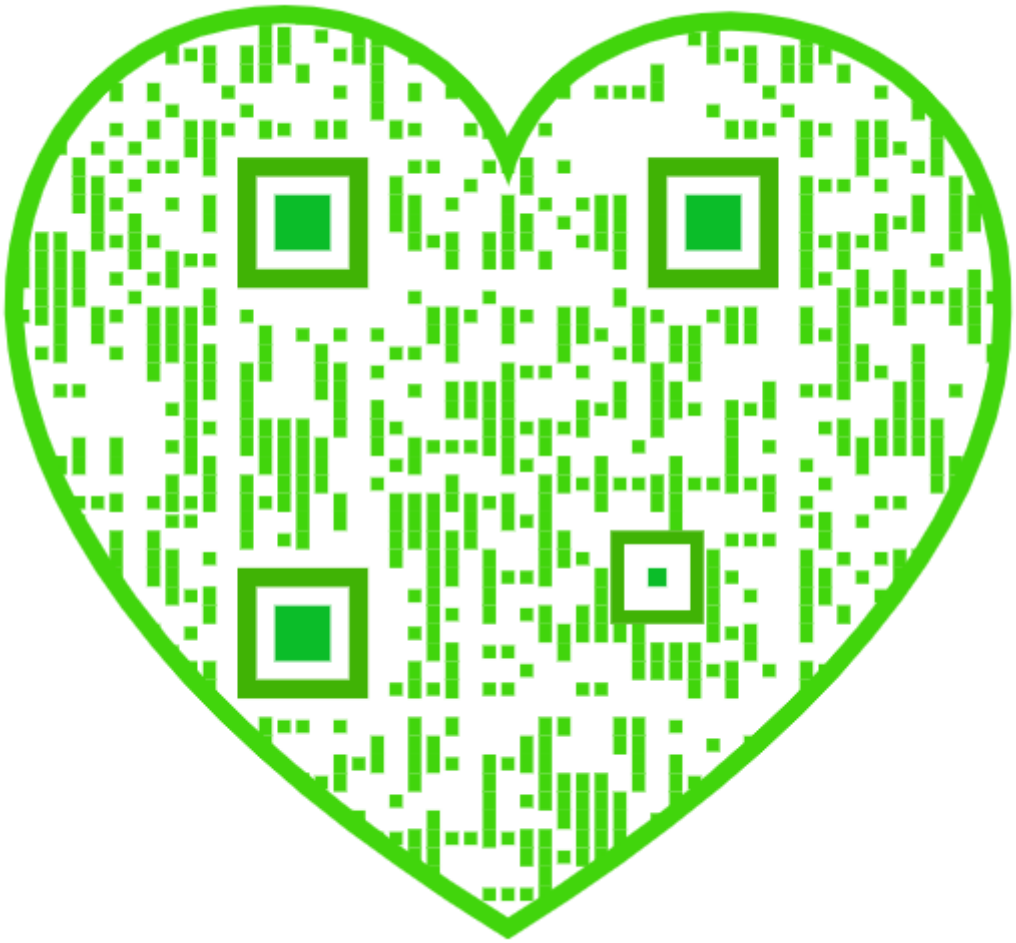

BIBLIOTHECARISSEN !...

Het Algemeen Secretariaat voor Katholieke Boekerijen

gevestigd te Antwerpen, CUYLITSTSRAAT, 27

verzekert U mits een JAARLIJKSCHE BIJDRAGE VAN **25** FRANK, al de voordeelen van onze bibliotheekorganisatie.

A. — INLICHTINGSDIENST.

1. Over de Wetgeving op de Boekerijen en hare toepassing : voorwaarden en formaliteiten voor het bekomen van officieele toelagen.
2. Verstrekken van formulieren voor aanvragen om toelagen ; wenken omtrent de houding aan te nemen tegenover de officieele organismen.
3. Middendienst voor het bezorgen van sprekers voor Leesavonden, enz.
4. Middendienst voor het stichten van Maatschappijen zonder winstgevend doel.

B. — TECHNISCHE DIENST.

1. Inrichting, van Lessen voor Bibliothecarissen.
2. Wenken omtrent het inrichten van Bibliotheken, Leeszalen, Lees- en Verteluren.
3. Modelboekerij, toegankelijk voor de belanghebbenden; mededeeling van Modelcatalogen.

C. — DOCUMENTATIEDIENST.

1. Voorlichting in zake bruikbare literatuur door : Verzamelen van Bibliographische werken en tijdschriften, ter inzage voor belangstellenden.
2. Verzameling per vak en per schrijver van boekbesprekingen.
3. Samenstelling van Keurlijsten.
4. Uitgeven van een **Bibliographisch Tijdschrift «Boekengids », kosteloos aan de aangesloten boekerijen verschaft (waarde 8 frank).**

D. — STOFFELIJKE VOORDEELEN.

1. Inbinden van boeken tegen voordeelige voorwaarden : 2 fr. per boekdeel zonder aanzien van formaat.
2. **Levering van allerhande boeken met 15 °/o korting** (waarvan 10 °/o op faktuur en 5 °/o op het einde van het jaar door het A. S. uitgekeerd). Bestellingen boven de 100 Fr. worden vrachtvrij uitgevoerd.
3. Bezorgen van gedrukte modelformulieren : Inventarisboek : 15 of 22 fr.; Uitleenregister : 3 fr.; Witte Steekkaarten : 16 fr. de duizend stuks (onbedrukt); 27 fr. bedrukt; Onbedrukte kleurfiches : 16 fr. de duizend Stamkaarten en lezerskaarten : 27 fr. de duizend.
4. Verhuren van Clichés (portretten) voor het illustreeren van Catalogen.

E. — ZEDELIJKE INVLOED DOOR CENTRALISATIE.

1. Propaganda door Voordrachten, Pers en Persoonlijk optreden tot het stichten of herinrichten van Boekerijen, Vak- en Kinderbibliotheken.
2. Gezamenlijk optreden tot het bekomen van gew. wijzigingen aan de wet.
3. Indienen van eventuëele klachten omtrent dienstaangelegenheden.
4. Vertegenwoordiging in officiëele organismen.
5. Bevorderen van het aansluiten der Boekerijen bij hun respectievelijke Verbonden.
6. Betrekkingen met soortgelijke inrichtingen in het Buitenland; vertegenwoordiging op Bibliotheek-Kongressen en- Landdagen.
7. Actie op de Openbare Meening voor breedere opvatting van ons Bibliotheekwezen, en meer geldelijke belangstelling voor onze Bibliotheken.

N. B. : Het Secretariaat is toegankelijk Maandags, Woensdags, Vrijdags en Zaterdags, van 10 tot 12 en van 14 tot 18 uur.

Postcheckrekening : n^{r} **241.02.** Telefoon : n^{r} **116.74.**

BOEKENGIDS

1e JAARGANG

1923-1924

BOEKEN-GIDS

ALGEMEEN

NEDERLANDSCH -- BIBLIOGRAFISCH -- TIJDSCHRIFT

EERSTE JAARGANG

1923 - 1924

Orgaan van het Algemeen Secretariaat
– voor Katholieke Boekerijen –

Alphabetische Lijst der Schrijversnamen

voorkomende in den 1ⁿ Jaargang :–: van BOEKENGIDS :–:

De getallen in Araabsche cijfers, aan 't uiteinde van den regel, geven het volgnummer der recensies aan.

A

AENGENENT 308
Beteekenis van den achturendag(IV).

AIGUEPERSE 106
Kitty als jong meisje (V).

AIGUEPERSE 394
Kitty getrouwd (V).

ALBERDINGK THIJM, J. 280
Portretten van Joost van den Vondel (V*).

ALBERDINGK THIJM, J. A. 395
Verspreide verhalen : 3e deel (V).

ALETRINO L. 83
Verborgen vallei.

ALIDA 409
Quo Vadis ? (V).

ANDERSEN 108
Sprookjes van Andersen (V).

ANDERSEN 107
Sprookjes (V-VI A-B).

ANDRIESSEN, P. J. 396
Zilveren schaatsen (V).

ANDRIESSEN SUZE 397
Benkenhorst (V).

ASTAES 398
Uit Moeders jeugd (V).

A. V. M. 430
Parvuli (VIa-b).

B

BADEUX 106
Kitty als jong meisje (V).

BADEUX 394
Kitty getrouwd (V).

BACHOF 187
Grieksch thema en vertaalboek.

BAEKELMANS 224
't Is de liefde (IV).

BAEKELMANS 77
Tille (II).

BAEKELMANS 109
Vacantiekrabbels (V).

BALLINGS 29
Wilskracht (V).

BANG 219
Tine (I).

BARBUSSE 75
Hel (I).

BASSE 143
Aandeel der vrouw in de Nederlandsche letterkunde (IV).

BELPAIRE 15
Levensleugen en levenswaarheid(V*)

BELPAIRE 133
Wonderland : 1e bundel (VIa-b).

BELPAIRE 134
Wonderland : 2e bundel (VIa b).

BELPAIRE 257
Wonderland : 4e bundel (VIa-b).

BELPAIRE 429
Wonderland : 7e bundel (VIa-b).

BENSON 371
Loutering (IV*).

BENSON
Vriendschap van Christus (IV).

BENSON 136
Laat de kleinen tot mij komen (VIc).

BENSON 87
Eenzaamheid (IV*).

BENSON 88
Oddfish (IV*).

BENSON 225
Tragedie eener koningin (IV).

BERGMANS 10
Eerste Kerkelijke geschiedenis voor school en huisgezin (VIa).
BERGMANS 11
Kleine Kerkelijke geschiedenis voor school en huisgezin (VIa).
BESSIÈRES 430
Parvuli (VIa-b).
BESSIÈRES 399
Uitgehongerd (V).
BEYSSENS 169
Logica of denkleer (IV*).
BINNEWIERTZ 218
Onuitgegeven gedichten (V*).
BLINK 158
Wis- en natuurkundige aardrijkskunde (V).
BLOEMINK 259
Oogst voor de kleintjes (VIc).
BOERENBOND 333
Ontleedkunde en levensleer (IV).
BOERENBOND 332
Voeding der Huisdieren (V).
BOERMAN 158
Wis- en natuurkundige aardrijkskunde (V).
BONSELS 132
Maja, de kleine bij en hare avonturen (VIa).
BOS 276
Beknopt leerboek der aardrijkskunde (V).
BOS 275
Leerboek der land- en volkenkunde (V)
BOREL 89
Jongetje (IV).
BOREL 79
Zusje (III).
BOUDIER-BAKKER 309
Moderne vrouw en haar tekort (IV).
BOUDIER-BAKKER 80
Wat komen zal (III).
BREDERO 217
Spaansche Brabander (III).
BREHM 320
Kleine geschriften (III).
BRENNINKMEYER 302
Dispensatiebevoegdheden (IV*).
BRINCKMAN 138
Van 't stekelvarken (VIb-c).
BROEDELET 372
Vroolijke verhalen (IV).
BROENS 331
Huistelefoon-centralen (V).
BROM 438
Barok en romantiek (IV*).
BUEKERS 320
Brehm's Kleine geschriften (III).
BUEKERS 189
Onze vogels (IV).
BUERBAUM 110
Keldermondvertellingen (V).
BUIL 10
Eerste Kerklijke geschiedenis voor school en huisgezin (VIb).
BUIL 11
Kleine Kerkelijke Geschiedenis voor school en Huisgezin (VIb).
BUIL 170
Toestanden en gebeurtenissen uit de Kerklijke geschiedenis voor school en huisgezin (VIa).
BUYSSE 90
Uit de bron (IV).

C

CAEYMAEX 147
Reis- en levensbeelden (V).
CALBRECHT 12
Missiewerk der Roomsche Kerk (V).
CALBRECHT 13
Missie en het lager onderwijs (V).
CALDERON DE LA BARCA 72
Geheimen der Mis (V*).
CALLEWAERT 30
Sterke vrouw van Vlaanderen (IV).
CALLEWAERT 3
Haat tegen het kind (IV).
CALLEWAERT 159
Ierland en het Iersche volk (V*).
CAMERMAN 321
Taal der Vogelen (IV).
CANNEGIETER 81
Rusticus urbanus (III).
CARNOY 31
Naar de ware democratie (V).

CARTON DE WIART **235**
Woelige stede (V).
CELIS **179**
Volkskundige kalender voor het Vlaamsche land (V).
CICERO **140**
Pleitrede voor Archias.
CLADDER **171**
Toen de tijd vervuld was (IV*).
CLAES, Ernest **154**
Bei uns in Deutschland (III).
CLAES, Ernest **369**
Charelke Dop (III).
CLAES, Ernest **226**
Witte (IV).
CLAES, J. **111**
Zielegroei (V).
CLEERDIN **400**
Brabantsche sagen (V).
COHEN, J. **91**
Leven en dood (IV).
COHEN-DE VRIES **227**
Uit de school geklapt (IV).
COOL **322**
Paddenstoelenboekje (V).
COOPER **236**
Laatste der Mohikanen (V).
COOPS **323**
Leerboek der scheikunde (V).
COUPERUS **76**
Verliefde ezel (I).
COUPERUS **228**
Zwevende schaakbord (IV).
COUPERUS **78**
Babel (II).
COUSSENS **453**
P. A. Sheehan (V*).
COUSSENS **160**
Pennetrekken uit Ierland (V*).
COUSSENS **451**
Pennetrekken van Overzee : 1. Engeland (V).
CRICK **454**
Beroemde bekeerlingen (IV*).
CROLS **237**
Heeroom's nichtje is gehuwd (V).
CUPPENS **401**
Vertellingen uit Limburg (IV).
CURWOOD **112**
Kazan de wolfshond (V).
CURWOOD **402**
Nomaden van het Noorden (V).

D

DAELS **55**
Voordrachten over practische gezonheidsleer (V).
DAELS **192**
Voor moeder en zuigeling (IV).
DAELS **310**
Voor onze jongens (IV).
DAIBER **403**
Per luchtschip naar Mars. (V).
DAISOMONT **48**
Zenuwontsteltenissen en psychologische leiding (IV).
DANIËLS **298**
Theotokos (IV*).
DE BEIR **49**
Over de voeding van den zuigeling (IV*).
DE BOCK **161**
Hendrik Conscience, zijn persoon en zijn werk (V).
DE BOCK **162**
Hendrik Conscience en de opkomst van de Vlaamsche Romantiek (V*).
DE BOECK **40**
Nederlandsch taaleigen (V).
DE BONT **446**
Schoolatlas der alg. vaderlandsche geschiedenis (V).
DE BRUYN **108**
Sprookjes van Andersen (V).
DE CERVANTES **113**
Don Quijotte de la Mancha (V).
DE CERVANTES **82**
Preciosa, het zigeunermeisje (IV).
DECKX **193**
Leerboek der Ziekenverpleging (IV).
DE CLERCQ **324**
Leer en economie der brandstoffen (V).
DE COCK **281**
Van drie santen (V).
DE COENE **311**
Eer en deugd (V*).
DECOENE **296**
Pædagogische zielkunde (IV*).

DE COENE 172
R. K. Kerk en de beschaving (V*).
DE CORSWAREM 447
Liturgische boeken der kollegiale kerk Tongeren (IV*).
DE CORT 345
25 Liederen (V).
DE CORT, A. 167
De kleine gids van den bibliothecaris (V).
DE GROOT, A. 117
Zoo'n buffel (V).
DE GROOT, J. 4
Denkers van onzen tijd (IV*).
DE GROOT, W. H. 346
Zangoefeningen (V).
DE HAAN 442
Morgenrood (VIb-c).
DE HOVRE 299
Christus en het menschelijk leven (IV*)
DE JONG 206
Gymnastiek voor de vrouw en het meisje (V).
DE JONGH, L. 238
Het Duo (V).
DE JONGHE, E. 180
Ons beschavingswerk in Belgisch Congo (V*).
DE KINDER 422
Hoed van Langen Wapper (VIa).
DELAUNAY 194
Practische en Theoretische mekaniek (V).
DELBEKE 363
De vrek (IV).
DELILLE 92
Bij Memling (IV).
DENIG 205
Kampeeren (V).
DE ROSA 75
Hel (I).
DE SAEYER 239
De beeldsnijder van Brugge (V).
DE SMET 173
Het christelijk huwelijk (IV).
DE VOOYS 266
Letterkundig leesboek : 1e deel (V*)
DE VOOYS 443
Letterkundig leesboek : 2e deel (V).
DE VREESE 240
Slaven (V).
DE VRIES 382
Regenboogdal (IV).
DE WINTER 353
Pan (II).
DIERS 229
Brieven van den ouden Josias (IV).
DIERS 373
Die niet mogen sterven (IV).
DIETZENSCHMIDT 364
Compostella (II).
DIJKER 334
Électrische meettechniek.
DOODKORTE 448
Overzichten der algemeene geschiedenis (V).
DOPHEIDE 163
Leven van Maria (V).
DOSFEL 241
Vriendschap (V).
DOSFEL-TYSMANS 118
Verkeerd beoordeeld (V).
DOUMEN 268
Omhoog : 5 deelen (VIc. c.)
DOUMEN 148
Vroolijk volkje : 1e, 2e en 3e deel (VIIa.j.)
DOUMEN 149
Vroolijk volkje : 4e, 5e en 6e deel (VIa.j.)
DOUMEN 150
Vroolijk volkje: 7e en 8e deel (VIc.j.)
DOUMEN 151
Vroolijk volkje: 9e en 10e deel(VIb.j.)
DOUMEN 152
Vroolijk volkje: 11e en 12e deel(VIb.j.)
DRIANT-ROMBOUTS 423
Vreeselijke dagen in een duikboot (VIa)
DUODECIMO 112
Kazan de wolfshond.
DUPONT, Fr. 174
Ketterij en orthodoxie (V*).
DUYKERS : 429
Wonderland : 7e bundel (VI a-b).

E

EECKHOUT 282
Mannen van beteekenis (V*)
EEKHOUT 62
Onze priester-dichters (V*).
EECKHOUT 153
Proza van Vlaamsche priesters (V).
EIGENHUIS 67
Lezen en opzeggen (VI a-b.).
EIGENHUIS 68
Opzegversjes (VIc).
ELAUT 34
Licht en leven (IV).
ELEBAERS 141
Vroomheid, vreugde, vrede.
ENSINK 42
Natuurlijke historie, ten dienste van de Katholieke lagere school (V-VIa).
ERENS 439
Toppen en hoogten (IV*).
ERENS-BOUVY 294
Leven van Lazarillo de Tormes (III*)
ERENS-BOUVY 82
Preciosa, het zigeunermeisje (IV).
ESCHER 328
Gedaanteveranderingen onzer aarde (V)

F

FABRICIUS 404
Eiko van den Reigerhof (V).
FALKLAND 405
Kleine vertelsels (V).
FEBER 440
Gordel der aarde (V*).
FEBER 441
Opgaande wezen (V*).
FESTRAETS 444
Taalgroei : 1e deel (V).
FLAMMARION 43
Wonderen des hemels (IV*).
FLEERACKERS 114
Kijkkast (V).
FERDINANT 206
Gymnastiek voor de vrouw en het meisje (V).
FIERENS, Alfons 270
Belgisch vaderland (IV*).
FIERENS, Aug. 193
Leerboek der ziekenverpleging (IV).
FŒRSTER 299
Christus en het menschelijk leven (IV*)
FONTEYNE 258
Dwerg neuze (VIa).
FOPPE 17
Zal ik priester worden ? (V).
FOOTNER 83
Verborgen vallei (III).
FONCKE 181
Vlaamsche volksvertelsels (V*).
FRANCKEN 374
Planeet der onsterfelijken (IV*).
FRIDERICH 189
Onze vogels (IV).

G

GARJEANNE 44
Kern der plantkunde (V).
G D. S. 261
Rozen (VIc).
GEEREBAERT 317
Cæsar : Gallische oorlog (V).
GEEREBAERT 41
Bloemlezing uit Ovidius, met inleiding en aanteekeningen (V).
GEEREBAERT 140
Pleitrede voor Archias
GEEREBAERT 188
Voorbereiding op Sophokles' Antigone (V).
GEEREBAERT 38
Voorbereiding op het IVe Boek van Xenophon's Anabasis (V).
GEVAERT, Edgar 375
Het geloof (IV*).
GEVAERTS, D. 193
Leerboek der ziekenverpleging (IV).
GEYL 271
Nederland en België (IV*).
GEZELLE, Cæsar. 115
Vlaamsche verhalen (V).
GEZELLE, Cæsar en Guido 354
Zantekoorn (V*).
GHÉON 218
Klucht van de gestrafte met den koorde (V).

GIELEN 1
Jaarlijksche Boekenschouw (V).
GIRARDOT 32
Mitou in de bewaarschool (V).
GLAUDEMANS 442
Morgenrood (VI b-c).
GOUVERNEUR 107
Sprookjes (V-VI a-b.)
GOODSCHELD 377
Recht tot staken (IV)
GOUDSMIT 43
Wonderen des hemels (IV*).
GRIETENS 312
Reuzen van Borgerhout (V).
GRIETENS 242
Wonder der hegge (V).
GRUNO 219
Tine (I).
GYSEN 73
Breeroo's lyriek (IV*)

H

HALLEZ 347
Schilderkunst te Antwerpen (V).
HALLIWELLS 376
Lawson-brillanten (IV).
HAMMENECKER 175
Colloquia (V*).
HAMMENECKER 243
Voor een ziel (V).
HANOU 407
Vergelding (V).
HANS, A. 135
Beter een lap dan een scheur.
Harten van Goud.
De fee van den Kluisberg. (VI A-B)
HANS A. 370
Dood in Vlaanderen (III).
HANS, A. 431
En toch feest (VIb).
Grapjes (VI b c).
Hugo Verriest (VI a b).
Hut op de heide (VIb).
In 't verdronken land van Saeftinge. (VI b-a).
Klok van Stuyvekenskerke (VIb).
Landlooper (VI b).
HANS, A. 129
Meester Hubert Goffin (V-VI).
HANS, A. 116
Schelde Vrij (V).
HANS, A. 431
Sinterklaas in 't veerhuis (VI b).
Zinneloozen te Gheel (VI b).
HARTERINK 337
Electrische huisinstallaties (V).
HARTERINK 336
Practische electromonteur (V).
HARTERINK 338
Schakelingen voor electrische installaties (V).
HAUFF 260
Moekske (VI C-B).
HAUFF 258
Dwerg neuze (VI B).
HEIMANS 325
Geologie-boekje (V).
HENDRIX, ARN. 193
Leerboek der ziekenverpleging (IV).
HERBERMANN 234
Sephana Schwertner 1e deel (IV*).
HERMANS GODFRIED blz. 4
Edward Vermeulen: korte levensschets.
HERZOG 335
Practische electromonteur (V).
HEUKELS 45
Schoolflora voor Nederland (V).
HEYERMANS 405
Zie Samuel Falkland.
HOEBEN 126
Weisskischen (V).
HOLEMANS 52
Voordrachten over schoolhygiëen (V).
HOOFT 355
Enkele gedichten (III*).
HUONDER 300
Aan 's Meesters voeten (IV).
HUTCHINSON 377
Recht tot staken (IV).
HIJLKEMA 348
Voetbalspel (V).

J

JANSEN 195
Begrippen over diamantkunde en diamantbewerking (V).

JANSSENS 387
Van den dood tot het leven (IV).
JESKE-CHOINSKI 378
Laatste Romeinen (IV).
JŒRGENSEN 15
Levensleugen en levenswaarheid (V*)
JŒRGENSEN 16
Weg naar het Licht (V*).
JOHANNES CHRYSOSTOMUS
Over het priesterschap (IV).

K

KAISER 93
Onze Vader (IV).
KEARTON 424
Lotgevallen van Jaap Langoor (VIA).
KERKHOVE 420
Fioretti (V-VIA).
KERKHOVE 413
Kruis en chrysantheem (V).
KERKVLIET 182
Bevolking : 1e deel (IV).
KERKVLIET 313
Bevolking : 2e deel (IV*).
KEUCHENIUS 356, 357, 358
Nederlandsche lyriek (IV*, III* IV*).
KIEVIT 425
Dik Trom en zijn dorspgenooten (VIA).
KIROUL 5
Menschenkennis (V).
KLEIJNTJENS 156
Napoleon Imperator (IV).
KLUG 379
Heimwee (IV).
KNAAPEN 72
Geheimen der Mis (V*).
KNIPPENBERG 156
Napoleon Imperator (IV).
KOENDERS 18
Zieleleven van den priester. (IV*)
KOENEN 94
Andere (IV).
KOENEN 230
Koninkje (IV).
KOENEN 455
Melania de jongere (V).
KOENEN 231
Moeder (IV).
KOENEN 244
Redder (V).
KOENEN 406
Van wenschen en wonderen (V).
KOENEN 95
Wilde jager (IV).
KOK 336
Stoffen en verschijnselen (V).
KOOY VAN ZEGGELEN 380
Als een veldbloem (IV).
KRUDDE 432
Potverteren (VI b).
KRUMMACHER 261
Rozen (VIc).

L

LACHMANN 337
Electrische huisinstallaties (V).
LANGENDAM 169
Handleiding voor radio-amateurs (V).
LATEUR
zie Stijn Streuvels.
LAVEILLE 155
Brancardiers (V).
LAURENT 254
Kerstvertellingen uit vele landen (VI A)
LAUWERS 50
Eenige lessen over heelkundige ziekenverpleging (IV*).
LEGDEUR 326
Natuurkunde (V-VIa).
LELEN 17
Zal ik priester worden ? (V).
LEOPOLD 267
Leesboek voor de volksschool (VIA).
LERCH 338
Schakelingen voor electrische installaties (V).
L'ERMITE 117
Zoo'n buffel (V).
LEURS 58
Steden en landschappen : 1. Kempen (V).

LEURS 207
Steden en landschappen : 2 Mechelen (IV).
LEYNEN 359
Liederen van innigheid (V).
LIGTHART, C. 283
Sint Agnes (V).
LIGTHART, Jan 381
Jeugdherinneringen (IV*).
LINDEMANS 265
Reinaert de Vos (V).
LINNEBANK 277
Reizen en kijken (V).
LINNANKOSKI 232
Vluchtelingen (IV).
LODEWIJK VAN St THERESIA 284
Gelukzalige kleine Theresia van het kindje Jezus (V*).
LOGEMAN-VAN DER WILLIGEN
De vluchtelingen (IV). 232
LOGEMAN-VAN DER WILLIGEN
Weg naar het Licht (V*). 16
LOURENS 402
Nomaden van het Noorden (V).

M

MAATHUIS-ILCKEN 137
Harlekijntje (VIc).
MATHIEU 301
Brood des levens (V).
MANSION 51
Beginselen van zuigelingenverpleging (V).
MARIA-JOZEFA 212
Licht-sonnetten (V*).
MELATI VAN JAVA 408
Zwervertje (V).
MERCIER 18
Zieleleven van den priester (IV*)
MESCHLER 163
Leven van Maria (V).
MOENS 364
Compostella (II).
MOENS 218
Klucht van de gestrafte met den koorde (V).
MOENS 213
Opgangen (IV*)
MOENS 69
Landing (IV*)
MOLKENBOER 96
Vondelschetsen (IV*)
MONTGOMERY 382
Regenboogdal (IV)
MONTGOMERY 118
Verkeerd beoordeeld (V)
MONTEYNE 221
Schoone avontuur (II)
MOOY 130
Van den hak op den tak (VIA)

N

NAHON 214
Op zachte vooizekens (V)
NAHON 64
Vondelingskens (V)
NAVEAU, R. 46
Korte begrippen over het ontwikkelen der levende wezens (V)
NAVEAU, V. 426
Jongensleven (VIA-B)
NIERMEYER 276
Beknopt leerboek der aardrijkskunde (V)
NIERMEYER 275
Leerboek der land- en volkenkunde (V)
NIJLAND 65
Verzen (V)
NUYENS, FR. 193
Leerboek der Ziekenverpleging (IV)

O

OESTERLE 302
Dispensatiebevoegdheden (IV*)
O' FLANDERS 449
Erin (V*)
OOSTERHOF 339
Steigerwerken (V).
OSSENBLOK 278
Eene reis naar Engelsch-Indië (V).
OVIDIUS NASO 360
Metamorphoses, tristia en fasti.

P

PAPINI 176
Christus (IV*).
PEETERS, EDGAR 47
Magnesium als fotogenische stof (V).
PEETERS, EDWARD 183
Beweging der Ave-Mariascholen in Spanje (V).
PEETERS, EDWARD 32
Mitou in de bewaarschool (V)
PEETERS, EDWARD 33
Nieuwere scholen in de vrije natuur (V).
PEETERS, KAREL 57
Stedebouw (V)
PEREZ 407
Vergelding (V).
PERSYN 164
Dr Schaepman (V).
PERSYN blz. 73
Th. Van Tichelen en zijn St Paulus.
PESCH 182
Bevolking en bevolkingsvraagstukken : 1e deel (IV).
PESCH 313
Bevolking en bevolkingsvraagstukken : 2e deel (IV*).
PHILIPPONA 208
Zeilen (V).
PISSENS 444
Taalgroei : 1e deel. (V).
POUKENS 300
Aan 's Meesters voeten (IV).
PRIMS 272
Arbeid van de Antwerpsche natiën in de geschiedenis (V).
PRIMS 157
Geschiedenis van het Antwerpsche turfdragersambacht (V*),
PRIMS 6
Onzijdige opvoeding en onzijdige zedenleer in de lagere school (V).

Q

QUIRINUS, P. 285
Franciskaansche bloei : 1. De dwaas van Assisi (V*).

R

RAITZ von FRENTZ 286
Zalige Robertus, kardinaal Bellarminus (V*).
RAKEN 245
Luc Delmege.
RAM, HILDA 133
Wonderland : 1e bundel (VIa-b).
RAM, HILDA 257
Wonderland : 2e bundel (VIa-b).
RAM, HILDA 134
Wonderland : 4e bundel (VIa-b).
RAPPARD 340
Ontwerp van een machine-complex (V)
REYNDERS 148
Vroolijk volkje: 1e, 2e en 3e deel (VIc-j)
REYNDERS 149
Vroolijk volkje: 4e, 5e en 6e deel (VIc-j)
REYNDERS 150
Vroolijk volkje: 7e en 8e deel (VIc-j)
REYNDERS 151
Vroolijk volkje: 9e en 10e deel (VIb j)
REYNDERS 152
Vroolijk volkje: 11e en 12e deel (VIb j)
REYNDERS 268
Omhoog : 5 deelen (VIb-c)
REYPENS 66
Liederen van moeder (V)
REYS 209
Medische wenken voor den sportbeoefenaar (V)
ROBBERS 263
Nederlandsche literatuur na 1880 (IV)
ROY 367
Zonneland (II*)
RUBBENS 184
Gevaar van het Nationalisme (V*)

S

SABBE 383
Filosoof van 't sashuis (IV)
SABBE 168
Handschriften en vroegdrukken (V)
SABBE 364
Vlaamsche menschen (IV)

SALLUSTIUS 273
Catilina-Jugurtha (V)
SALSMANS 287
Van den dood tot het leven (IV)
SALSMANS 20
Geneeskundige plichtenleer (IV*)
SALSMANS 19
Biecht en altaarsakrament (V)
SCHARLAU 385
Maarten Augustinus (IV)
SCHEEPENS 392
De dochter van den schatmeester (IV)
SCHORTELDOEK 341
Watervoorziening van gebouwen(V).
SCHRŒDER 138
Van 't stekelvarken (VI B c).
SCHUH 327
Vraagstukken over differentiaalrekening (V*).
SEGERS 288
In memoriam (V*).
SENDEN 190
Praktische scheikunde : metalloïden en metaalzouten (V).
SEPP 417
Per auto de wereld rond (V).
SHEEHAN 245
Luc Delmege (V*).
SIENKIEWICZ 409
Quo vadis ? (V).
SIMONS, JOZEF 445
Oorlogs-Vlaanderen (V).
SIRKS 329
Kijkers en kompassen (V).
SLEECKX 410
Keurbladzijden (V).
SLOOT, M. Chr.
zie Melati van Java.
SMAL 318
Ik leer Afrikaansch in één uur (V).
SNIEDERS, J. RENIER 411
Kraaiennest (V).
SNIEDERS, J. RENIER 412
Schuimloopers (V).
SPALDING 34
Licht en leven (IV).
SPILLMANN 413
Kruis en chrysantheem (V).
STAELENS 296
Pædagogische zielkunde (IV*).
STANDAERT 7
Zedenwet in kunst en letteren (V*).
STEENHOFF SMULDERS 135
Laat de kleinen tot mij komen (VIc).
STEENHOFF-SMULDERS 225
Tragedie eener koningin
STEGER 286
Zalige Robertus Kard. Bellarminus (V*).
STIENSTRA 342
Bloementeelt (V).
STIENSTRA 197
Fruitteelt voor den amateur (V).
STIENSTRA 198
Groententeelt in kleine tuinen (V).
STIENSTRA 343
Schadelijke en nuttige dieren (V).
STIENSTRA 199
Wat moet ik als land- of tuinbouwer van de bemesting weten ? (V).
STIENSTRA 200
Wat moet ik als land of tuinbouwer van plantenziekten weten ? (V).
STREUVELS 119
Prutske (V).
STREUVELS 279
Tieghem (V).
STREUVELS 120
Vertelsels van 't jaar nul ten tijde dat de uilen praken (V).
SWIERSTA 201
Practijk van het werktuigkundig- en electrotechnisch teekenen (V).

T

TENDELOO 344
Storingen aan het motorrijwiel (V)
TEIRLINCK 73
Vertraagde film (II).
THANS 215
Der Lieve Vrouwe (V).
THANS 269
Mijn oorlog (IV).
THANS 361
Omheinde hoven (V*).
THEOPHILUS 177
Christusuren (V*)

THIRY **368**
Schoone jaar van Carolus (II).
THOMÉ **191**
Leerboek der dierkunde (V).
THYSSEN **274**
Antwerpen vermaard door den eeredienst van Maria (V).
TIMMERMANS, Felix **84**
Anna-Marie (III).
TIMMERMANS, Felix **222**
Begijnhofsproken (III).
TIMMERMANS, Felix **142**
Boudewijn (IV).
TIMMERMANS, Felix **233**
Driekoningen-tryptiek (IV).
TIMMERMANS, Felix **144**
Uit mijn rommelkas : Rond het ontstaan van « Pallieter » en « Kindeke Jezus in Vlaanderen (V*).
TIMMERMANS, Felix **121**
Zeer schoone uren van Juffrouw Symforosa (V*).
TIMMERMANS, L. H. **304**
Hun Zonnedag (IV).
TINBERGEN **443**
Letterkundig leesboek : 2e deel (V).
TINBERGEN **356, 357, 358**
Nederlandsche lyriek (IV*, III*, IV*).
'T SAS **85**
Op den tweesprong (III).

U

UYTENDOORN **314**
Vrouw en pers (V).

V

VAN ANKUM **319**
Taal- en stijloefeningen (V).
VAN BEUSEKOM **255**
Piepkuikentje (VIa-b m).
VAN BEUSEKOM **131**
Trekvögels (VIa m).
VAN BEUSEKOM **427**
't Zwarte schaap (VIa-b m).
VAN BOECKEL **52**
Voordrachten over schoolhygiëen (V).
VAN BOECKEL **55**
Voordrachten over prachtische gezondheidsleer (V).
VAN BRUGGEN **220**
Zondvloed (I).
VAN DALEN **246**
Van brave menschen (V).
VAN DE GRAFT **393**
Marialegenden (IV*).
VAN DE HULST **436**
Vrij en blij.
VAN DEN BLINK **67**
Lezen en opzeggen (VI a-b).
VAN DEN BLINK **68**
Opzegversjes (VIc).
VAN DEN BOSCH **443**
Letterkundig leesboek : 2e deel (V).
VAN DEN HEUVEL-BRUGHMANS **185**
Katholiek Vlaamsch familieleven (IV)
VAN DEN OEVER **386**
Inwendig leven van Paul (IV*).
VAN DEN OEVER, **122**
Kempische vertelsels (V).
VAN DEN OEVER **70**
Lof van Antwerpen (V).
VAN DEN OEVER **362**
Schaduw der vleugelen (V*).
VAN DEN TEMPEL **306**
De Mensch, Gods beeld (IV*).
VAN DE PERRE **193**
Leerboek der ziekenverpleging (IV).
VAN DER BERKT **433**
Onder de Eskimo's (VIb).
VAN DER ELST **35**
Methodiek voor het nijverheidsonderwijs (V).
VANDER HALLEN **366**
Ridder Arnold (V).
VANDER HALLEN **414**
Sprookjes uit den Zomernacht (V).
VAN DER LEEUW **223**
Gezegenden (III*).
VAN DER LEK **322**
Paddenstoelenboekje.
VAN DER MEER de WALCHEREN **289**
Mijn dagboek (IV).

VAN DER MEER DE WALCHEREN 97
Van het verborgene leven (IV*).
VAN DER MUEREN 349
Beschouwingen over muzikaliteit (V*).
VANDE VELDE, ANTON 365
Zonderlinge gast (IV.)
VANDEVELDE, E. 93
Onze Vader (IV).
VAN DE WEG 373
Die niet mogen sterven (IV).
VAN DORP 202
Moderne eenvoudige meubels (V)
VANDRIESSCHE 53
Eenige losse gedachten over de tering (V).
VANDRIESSCHE 54
Iets over melk (V).
VAN DRIESSCHE 55
Voordrachten over practische gezondheidsleer (V).
VAN ECKEREN 98
Wrok van het bloed (IV).
VAN ENGELAND 203
Op montage : krachtinstallaties (V).
VAN EYGEN 21
Meer volmaaktheid (V).
VAN HOECK blz. 129
Louisa Duykers.
VAN HOONACKER 297
Grondbeginselen der moraalfilosofie (IV*)
VAN HULZEN 436
Vrij en blij (VI c).
VAN KESSEL 290
Held van Molokaï (V).
VAN KESTEREN 24
Gebed des Heeren (V).
VAN LEEUWEN 350
Athlethiek (V).
VAN LENNEP 247
Keurbladzijden (V).
VAN MECHELEN 399
Uitgehonderd (V).
VAN MEEL 2
Openbare boekerijen (V).
VAN MERLE 99
Door duisternis tot het licht (IV).
VAN MERLE 387
Jadwiga Radziwill (IV).
VAN MIERT 360
Bloemlezing uit Ovidius Naso.
VAN MOERE 315
Soldatenleven (V).
VAN MOLLE 235
Woelige stede (V).
VAN OYE 291
Mijn gevangenis (V).
VAN PASSEN 86
Als de Lente bloeit (III).
VAN RAVENSTEIN 388
Poverella (IV).
VAN RODEN 415
Uit het leven van een werkmeisje (V).
VAN SCHOOR 39
Brokken uit de geschiedenis der Wereldtaal (V).
VANSINA 74
De deemstering der zielen : 1. Dood der Chimera's (IV*).
VAN SUCHTELEN 452
Zwerftochten met de tent. (V).
VAN SULL 456
Leonardus Lessius (IV).
VAN TICHEL, ALFONS 123
Edele daling (V).
VAN TICHELEN, THEOD. 22
Beelden uit het Evangelie (IV).
VAN TICHELEN, THEOD. 178
In den patriarkentijd (IV*)
VAN TICHELEN, THEOD. 292
St Paulus (IV).
VAN TICHELEN, THEOD. 305
Zonnig jaar (V).
VAN TIENHOVEN 256
Kerstvacantie in de sneeuw (V-VIA).
VARENDONCK 8
Experimenteele bijdrage tot de psychologie van het getuigenis.
VELDKAMP 381
Van alles wat : 2e Band (V).
VERHEYLEZOON 171
Toen de tijd vervuld was (IV*).
VERMEULEN 100
Cain's zonde (IV).
VERMEULEN 101
Dieperik (IV).

VERMEULEN 391
Grepen uit aardig menschenleven (IV).
VERMEULEN 389
Grepen uit het dierenleven : 2e deel. (IV).
VERMEULEN 102
Herwording (IV).
VERMEULEN 103
Pauwenschreeuw : ego, ego ! (IV).
VERMEULEN 390
Piot (IV).
VERMEULEN 104
Trimards (IV).
VERMEULEN 124
Zantingen (V).
VERMEULEN 105
Zwarte pokken (IV).
VERMEYEN 248
Kremerken (V-VIa).
VERMEYLEN 264
Van Gezelle tot Timmermans (IV).
VERMOESEN 303
Liturgisch onderricht (V).
VERMUYTEN 14
Over het priesterschap (IV).
VERNE 416
Kapitein van 15 jaar (V).
VERNE 249
Stoomhuis : 1. De ijzeren reus. 2. De waanzinnige van Nerbudda (V).
VERRIEST, J. 293
Sinte Godelieve van Ghistel (VIA-B).
VERRIEST, HUGO 125
Regenboog uit andere kleuren (V).
VERRIEST, HUGO 457
Twintig Vlaamsche koppen. (2 dln) (V).
VERSCHAEVE 352
Michel Angelo's profeten (IV*).
VERSCHAEVE 145
Poëzie der psalmen (V*).
VERSCHAEVE 60
Uren bewondering voor groote Kunstwerken : Memling, Ruysdael, Rubens, Rembrandt (V).
VERSCHAEVE 59
Uren bewondering voor groote kunstwerken : Rome, Keulen, Florentië (V*).
VERSTEEG 139
Marmmot met het gouden belleke (VIc).
VERSTEEG 434
Vlugge slang (VIb).
VERSTEEG 262
Wilde roos (VIc).
VERSTRAETEN 56
Voor onze kleintjes (IV).
VERWIMP 155
Brancardiers (V).
VISSER 403
Per luchtschip naar Mars (V).
VISSER 428
Zoon van den wapensmid (VIa-j).
VLEKKE 378
Laatste Romeinen (IV).
VLEKKE 385
Maarten Augustinus (IV).
VLIEBERGH 316
Beginselen van volkshuishoudkunde (V)
VLIEBERGH 36
Iets over strafrecht (IV*)
VLIETINCK 37
Statengemeenschap of volkerenbond (V).
VINCX 204
Bij en haar werkkring (V).
VON BREMSCHEID 23
Christelijke jongeling (V).
VON HANDEL-MAZETTI 234
Stephana Schwertner : 1. Onder den ruwaard von Steyer (IV*).
VON HERTLING 126
Weisskirchen (V).
VON OER 24
Gebed des Heeren (V).
VON PUTTKAMER 417
Per auto de wereld rond (V).
VOORDECKERS 307
De hooge wijdingen (V).
VREESWIJK 26
Roomsche Rijkdom : Vragen van den dag (V).
VREESWIJK 25
Roomsche rijkdom : Gewijde lyriek (V).

W

WACHTERS 165
Luther : Leven, persoon, leer (IV).
WALGRAVE 458
Leven van G. Gezelle : 1e deel (V).
WALSCHAP 284
Gelukzalige kleine Theresia van het kindje Jesus (V*).
WALSCHAP 216
Liederen van leed (IV*).
WARDEN OOM zie VERMEULEN
WASZKLEWICZ v. SCHILFGAARDE 459
Sancta Melania de jongere (IV).
WEVE 176
Christus (IV*).
WILMER 9
Vriendschap van Christus (IV).
WINKELER 250
Ambiorix (VIB).
WINKELER 127
Constance (V).
WINKELER 251
Vrouwenharten (V).
WINKELER 418
Vrouwensmarten (V).
WIJDENES 330
Logarithmen en rentetafels (V*).
WILDE 458
Leerboek der alg. geschiedenis (IV).
WOLF 146
Studies over hedendaagsche Duitsche letterkunde (IV*).
WOUTERS 436
Vrij en blij. 4 dln (VIc).

X

X 419
Bange dagen (V).
X 435
Brandende rijksdaalder (VIb).
X 392
Dochter van den schatmeester (IV).
X 27
Heeft Christus het pausdom ingesteld ? (V).
X 166
In Memoriam Dr Margriet Baers (V).
X 71
Karel en de Elegast (V*).
X 128
Karel en Elegast (V).
X 295
Kataloog der Boekerij Turnhout (V).
X 294
Leven van Lazarillo de Tormes (III*).
X 392
Marialegenden (IV*).
X, minderbroeder 28
Onderhandelingen over de Gods. vrucht tot Jezus' Hart (V).
X 253
Uit eigen land I (V).
X 421
Uit eigen land : 2e deel (V).
X 61
Uit het werk van Joe English (V).
X 437
Verhaal van de schepping (VIc).
X 186
Zevende, achtste en negende sociale Week (V).

Z

ZOOMERS-VERMEER, J. 252
Op de meerhoeve (Vm).

Alphabetische Lijst van de Titels der Boeken

besproken in den 1n jaargang ;–; van BOEKENGIDS ;–;

N. B. — De getallen aan 't uiteinde van elken regel, geven het volgnummer der recensie aan.

A

(Het) aandeel der vrouw in de Nederlandsche Letterkunde. 143
Aan 's Meesters voeten. 300
Als de Lente bloeit. 86
Als een veldbloem. 381
Ambiorix. 250
(De) andere. 94
Anne-Marie. 84
Antwerpen vermaard door den eeredienst van Maria. 274
(De) arbeid van de Antwerpsche natiën in de geschiedenis. 272

B

Babel. 78
Bange dagen. 419
Barok en romantiek. 438
Beelden uit het Evangelie. 22
(De) beeldsnijder van Brugge. 239
Beginselen van volkshuishoudk. 316
Beginselen van zuigelingenverpleging. 51
Begrippen over diamantkunde en diamantbewerking. 195
Begijnhofsproken. 222
Bei uns in Deutschland. 154
Beknopt leerboek der aardrijksk. 276
(Het) Belgisch vaderland. 270
Beroemde bekeerlingen : 1. Joh. Joergensen. 454
Beschouwingen over muzikaliteit. 349
(De) beteekenis van den achturendag. 308
Beter een lap dan een scheur. 135
(De) Beukenhorst. 397
Bevolking en bevolkingsvraagstukken : 1e deel. 182
Bevolking en bevolkingsvraagstukken 2e : deel. 313
(De) beweging der Ave-Mariascholen in Spanje. 183
Biecht en altaarsakrament. 19
Bloementeelt in kleine tuinen. 342
Bloemlezing uit Ovidius Naso. 360
Bloemlezing uit Ovidius. 41
Boudewijn. 142
Brabantsche sagen. 400
Brancardiers. 155
(De) brandende rijksdaalder. 435
Breeroo's lyriek. 63
(De) brieven van den ouden Josias. 229
Brokken uit de geschiedenis der wereldtaal. 39
(Het) brood des levens. 301
(De) bij en haar werkkring. 204
Bij Memling. 92

C

Cain's zonde. 100
Catilina-Jugurtha. 273
Christus en het menschelijk leven. 299
Colloquia. 175
Compostella. 364
Constance. 127
(Het) christelijk huwelijk. 173
(De) christelijke jongeling. 23
(De) Christus. 176
Christus-uren. 177

D

Denkers van onzen tijd. 4
Der Lieve Vrouwe. 215
Die niet mogen sterven. 373
(De) dieperik. 101

Dik Trom en zijn dorpsgenooten. 425
Dispensatiebevoegdheden. 302
(De) dochter van den schatmeester. 392
(De) dood der chimera's. 74
(De) dood in Vlaanderen. 370
Don Quijotte de la Mancha. 113
Door duisternis tot het licht. 99
Driekoningen-tryptiek. 233
(Het) duo. 238
Dwerg Neuze. 258

E

(De) edele daling. 123
Eenige lessen over heelkundige ziekeverpleging. 50
Eenige losse gedachten over de tering, tot onderricht van het volk en plichtbesef der verantwoordelijken. 53
Eenzaamheid. 87
Eer en deugd. 311
(De) eerste Kerkelijke geschiedenis voor school en huisgezin. 10
Eiko van den Reigerhof. 404
Electrische huisinstallaties. 337
Electrische meettechniek. 334
Enkele gedichten. 355
En toch feest. 431
Erin. 449
Experimenteele bijdrage tot de psychologie van het getuigenis. 8

F

(De) filosoof van 't sashuis. 383
Fioretti of bloemekens van broeder Antonius. 420
Franciskaansche bloei : 1. de dwaas van Assisi. 285
Fruitteelt voor den amateur. 197

G

(Het) gebed des Heeren. 24
(De) gedaanteveranderingen onzer aarde. 328
Gedenkschriften van den gallischen oorlog. 317
(De) geheimen der Mis. 72
(Het) geloof. 375
(De) gelukzalige kleine Theresia van het kindje Jezus. 284
Geneeskundige plichtenleer. 20
Geologie-boekje. 325
Geschiedenis van het Antwerpsche turfdragersambacht. 157
(Het) gevaar van het Nationalisme. 184
(De) gezegenden. 223
(De) gordel der Aarde. 440
Grapjes. 431
Grepen uit aardig menschenleven. 391
Grepen uit het dierenleven : 2e deel. 389
Grieksch thema- en vertaalboek. 187
Grondbeginselen der moraalfilosof. 297
Groententeelt in kleine tuinen. 198
Gymnastiek voor de vrouw en het meisje. 206

H

(De) haat tegen het kind. 3
Handleiding bij de beoefening der athletiek. 350
Harlekijntje. 137
Handschriften en vroegdrukken. 168
Handleiding voor radio-amateurs. 196
Heeft Christus het pausdom ingesteld ? 27
Heeroom's nichtje is gehuwd. 237
Heimwee. 379
(De) hel. 75
(De) held van Molokaï. 290
Hendrik Conscience en de opkomst van de Vlaamsche romantiek. 162
Hendrik Conscience : zijn persoon en werk. 161
Herwording. 102
(De) hoed van Langen Wapper. 422
Hoofdzakelijke begrippen van ontleedkunde en levensleer der huisdieren. 333
(De) hooge wijdingen. 307
Hugo Verriest. 431
Huistelefoon-centrales. 331
Hun Zonnedag. 304
(De) hut op de heide. 431

I

Ierland en het Iersche volk. 159
Iets over melk. 54
Iets over strafrecht. 36
Ik leer Afrikaansch in een uur. 318
In den patriarkentijd. 178
In memoriam. 288
In memoriam Dr Margriet Baers. 166

In 't verdronken land. 431
(Het) inwendig leven van Paul. 386
('t) Is de liefde. 224

J

Jaarlijksche boekenschouw. 1
Jadwiga Radziwill. 387
Jeugdherinneringen. 381
Jongensleven. 426
(Het) jongentje. 89

K

Kampeeren. 205
(Een) kapitein van 15 jaar. 416
Karel ende Elegast. 71
Karel en Elegast. 128
Kataloog der Op. Aang. Boekerij Turnhout. 295
Katholiek Vlaamsch familieleven. 185
Kazan de wolfshond. 112
Keldermondvertellingen. 110
Kempische vertelsels. 122
Kern der plantkunde. 44
(Een) Kerstvacantie in de sneeuw. 256
Kerstvertellingen uit vele landen. 254
Keurbladzijden. 247
Ketterij en orthodoxie. 174
Kijkers en kompassen. 329
Kitty als jong meisje. 106
Kitty getrouwd. 394
Kleine geschriften. 320
(De) kleine gids van den bibliothecaris. 167
Kleine Kerkelijke geschiedenis voor school en huisgezin. 11
Kleine vertelsels. 405
Kleurbladzijden (Sleeckx). 410
(De) klok Stuyvekenskerke. 431
(De) klucht van de gestrafte met den koorde. 218
(Het) koninkje. 230
Korte begrippen over het ontwikkelen der levende wezens. 46
(Het) kraaiennest. 411
Kremerken. 248
Kruis en chrysantheem. 413
Kijkkast. 114

L

Laat de kleinen tot mij komen. 136
(De) laatste der Mohikanen. 236
(De) laatste Romeinen. 378
Landing. 69
(De) landlooper. 431
(De) Lawson-brillanten. 376
Leerboek der alg. geschiedenis. 450
Leerboek der dierkunde. 191
Leerboek der land- en volkenkunde. 275
Leerboek der scheikunde. 323
Leerboek der ziekenverpleging. 193
(De) leer en economie der brandstoffen. 324
Leesboek voor de volksschool. 267
Leonardus Lessius. 456
Letterkundig leesboek voor hoogere burgerscholen en gymnatia. 266
1e deel.
Letterkundig leesboek : 2e deel. 443
Leven en dood. 91
Levensleugen en levenswaarheid. 15
(Het) leven van Guido Gezelle. 458
(Het) leven van Lazarillo de Tormes. 294
(Het) leven van Maria. 163
Lezen en opzeggen. 67
Licht en leven. 34
Licht-sonnetten. 212
Liederen van innigheid. 359
Liederen van leed. 216
Liederen van moeder. 66
(De) liturgische boeken der kollegiale O. L. Vr. kerk van Tongeren. 447
Liturgisch onderricht. 303
Logarithmen- en rentetafels. 330
Logica of denkleer. 169
Lof van Antwerpen. 70
(De) lotgevallen van Jaap Langoor. 424
Loutering. 371
Luc Delmege. 245
Luther : leven, persoon, leer. 165

M

Maarten Augustinus. 385
(Het) magnesium als fotogenische stof. 47
Maja, de kleine bij en haar avonturen. 132
Mannen van beteekenis. 282
Marialegenden. 393
(De) marmot met het gouden bel leke. 139
Medische wenken voor den sportbeoefenaar. 209
Meer volmaaktheid. 21
Meester Hubert Goffin. 129

Melania de Jongere. 455
Menschenkennis. 5
(De) mensch, Gods beeld. 306
Methodiek voor het nijverheidsonderwijs. 35
Michel Angelo's profeten. 352
(De) missie en het lager onderwijs. 13
(Het) missiewerk der Roomsche Kerk. 12
Mitou in de bewaarschool. 32
(De) moderne vrouw en haar tekort. 309
(De) moeder. 231
Moekske. 260
Moderne eenvoudige meubels. 202
Morgenrood. 442
Mijn dagboek. 289
Mijn gevangenis. 291
Mijn oorlog. 269

N

Naar de ware democratie. 31
Napoleon imperator. 156
Natuurkunde. 326
Natuurlijke historie, ten dienste van de Katholieke lagere school. 42
Nederland en België. 271
(De) Nederlandsche literat. na 1880. 263
Nederlandsche lyriek. 356-358
Nederlandsch taaleigen. 40
(De) nieuwere scholen in de vrije natuur. 33
Nomaden van het Noorden. 402

O

Oddfish. 88
Omheinde hoven. 361
Omhoog. 268
Onder de Eskimo's. 433
Onderhandelingen over de godsvrucht tot Jezus' Hart. 28
Ons beschavingswerk in de Belgische Congo. 180
Ontwerp voor een machine-complex. 340
Onze priester-dichters. 62
Onze Vader. 93
Onze vogels. 189
Onuitgegeven gedichten. 218
Onzijdige opvoeding en onzijdige zedenleer in de lagere school. 6
Oogst voor de kleintjes. 259
Oorlogs-Vlaanderen. 445
Op den tweesprong. 85
Op de meerhoeve. 252
Opgaande wegen. 441
Opgangen. 213
Openbare boekerijen. 2
Op montage : krachtinstallaties. 203
Op zachte vooizekens. 214
Opzegversjes. 68
Over de voeding van den zuigeling. 49
Over het priesterschap. 14
Overzichten der alg. geschiedenis. 448

P

(Het) paddenstoelenboekje. 322
Paedagogische zielkunde. 296
Pan. 353
Parvuli. 430
St Paulus. 292
(De) pauwenschreeuw : ego ! ego ! 103
Pennetrekken uit Ierland. 160
Pennetrekken van Overzee : 1. Engeland. 451
Per auto de wereld rond. 417
Per luchtschip « De Argonaut » naar Mars. 403
Piepkuikentje. 255
Piot. 390
(De) planeet der onsterfelijken. 374
Pleitrede voor Archias. 140
Potverteren. 432
Poverella. 388
(De) practijk van het werktuigkundig en electrotechnisch teekenen. 201
(De) practische electromonteur. 335
Praktische scheikunde : metalloïden en metaalzouten. 190
Practische en theoretische mekaniek. 194
Preciosa, het zigeunermeisje. 82
Proza van Vlaamsche priesters. 153
Putske. 119
Poëzie der psalmen. 145
Portretten van Joost van den Vondel. 280

Q

Quo vadis ? 409

R

(Het) recht tot staken. 377
(De) redder. 244

(Het) regenboogdal. 382
Regenboog uit andere kleuren. 125
Reinaert de vos. 265
Reis en levensbeelden. 147
(Eene) reis naar Engelsch-Indië. 278
Reizen en kijken. 277
(De) reuzen van Borgerhout. 312
Ridder Arnold. 366
(De) R. K. Kerk en de beschaving. 172
Roomsche rijkdom : gewijde lyriek. 25
Roomsche rijkdom : vragen van den dag. 26
Rozen. 261
Rusticus Urbanus. 81
Sancta Melania de Jongere. 459

S

(De) schaduw der vleugelen. 362
(Dr) Schaepman. 164
Schakelingen voor electrische licht- en krachtinstallaties. 338
Schelde vrij. 116
Schilderkunst te Antwerpen. 347
Schoolatlas der alg. vaderl. geschiedenis. 446
Schoolflora voor Nederland. 45
(Het) schoone avontuur. 221
(Het) schoone jaar van Carolus. 368
Schuimloopers. 412
Sheehan, zijn leven en werken. 453
Sint Agnes. 283
Sinte Godelieve van Ghistel. 293
Sinterklaas in 't veerhuis. 431
Slaven. 240
Soldatenleven. 315
(De) Spaansche Brabander. 217
Sprookjes. 107
Sprookjes uit den Zomernacht. 414
(De) sprookjes van Andersen. 108
Statengemeenschap of volkerenbond. 37
Stedebouw 57
Steden en landschappen : 1 Kempen 58
Steden en landschappen : 2. Mechelen. 207
Steigerwerken. 339
Stephana Schwertner : I. 234
(De) sterke vrouw van Vlaanderen. 30
Stoffen en verschijnselen. 336
(Het) stoomhuis : 1. de ijzeren reus — 2. de waanzinnige van Nerbudda. 249
Storingen aan het motorrijwiel. 344
Studies over hedendaagsche Duitsche letterkunde. 146

T

(De) taal der vogelen. 321
Taal- en stijloefeningen. 319
Taalgroei. 444
Theotokos. 298
Tieghem. 279
Tille. 77
Tine. 219
Toen de tijd vervuld was. 171
Toestanden en gebeurtenissen uit de Kerklijke geschiedenis voor school en huisgezin. 170
Toppen en hoogten. 439
(De) tragedie eener koningin. 225
(De) trekvogels. 131
Trimards. 104
Twintig Vlaamsche koppen. 457

U

Uit de bron. 90
Uit de school geklapt. 227
Uit eigen land : 1e deel. 253
Uit eigen land : 2e deel. 421
Uitgehongerd. 399
Uit het leven van een werkmeisje. 415
Uit het werk van Joe English 61
Uit mijn rommelkas. 144
Uit moeders jeugd. 398
Uren bewondering voor groote kunstwerken : Memling, Ruysdael, Rubens, Rembrandt. 60
Uren bewondering voor groote kunstwerken: Rome, Keulen, Florentië. 59

V

Vacantiekrabbels. 109
Van alles wat : 2e band. 351
Van brave menschen. 246
Van den dood tot het leven. 287
Van den hak op den tak. 130
Van drie santen. 281
Van Gezelle tot Timmermans. 264
Van het verborgen leven. 97
Van 't stekelvarken. 138
Van wenschen en wonderen. 406
(De) verborgen vallei. 83
Vergelding. 407
Verhaal der schepping. 437
Verkeerd beoordeeld. 118
(De) verliefde ezel. 76
Verspreide verhalen. 395

Vertelsels van 't jaar nul ten tijde dat de uilen praken. 120
Vertellingen uit Limburg. 401
(De) vertraagde film. 73
Verzen. 65
25 liederen voor den kindertuin en de lagere school. 345
Vlaamsche menschen 384
Vlaamsche verhalen. 115
Vlugge slang. 434
Vlaamsche volksvertelsels. 181
(De) vluchtelingen. 232
(De) voeding der huisdieren. 332
(Het) voetbalspel. 348
Voorbereiding op het IVe boek van Xenophon's Anabasis. 38
Voorbereiding op Sophokles' Antigone. 188
Voordrachten over schoolhygiëen. 52
Voordrachten over practische gezondheidsleer. 55
Voor een ziel. 243
Voor moeder en zuigeling. 192
Voor onze jongens. 310
Voor onze kleintjes. 56
Vondelingskens. 64
Vondelschetsen. 96
Volkskundige kalender voor het Vlaamsche land. 179
Vraagstukken voor differentiaal- en integraalrekening, en over analytische en beschrijvende meetkunde. 327
Vreeselijke dagen in een duikboot. 423
(De) vrek. 363
Vriendschap. 241
(De) vriendschap van Christus. 9
Vrij en blij. 436
Vroolijke verhalen. 372
Vroolijk volkje : 1e, 2e en 3e deel. 148
Vroolijk volkje : 4e, 5e en 6e deel 149
Vroolijk volkje : 7e en 8e deel. 150
Vroolijk volkje : 9e en 10e deel. 151
Vroolijk volkje : 11e en 12e deel. 152
Vroomheid, vreugde, vrede. 141
Vrouwenharten. 251
Vrouw en pers. 314
Vrouwensmarten. 418
(De) vulgaire geschiedenis van Charelke Dop. 369

W

Watervoorziening van gebouwen. 341
Wat komen zal. 80
Wat moet een land of tuinbouwer van schadelijke en nuttige dieren weten? 343
Wat moet ik als land- of tuinbouwer van de bemesting weten ? 199
Wat moet ik als land- of tuinbouwer van plantenziekten weten ? 200
(De) weg naar het licht. 16
Weisskirchen. 126
(De) wilde jager. 95
Wilde Roos. 262
Wilskracht 29
Wis- en natuurkundige aardrijkskunde. 158
(De) Witte. 226
(De) wonderen des hemels. 43
(Het) wonder der hegge. 242
Wonderland : I. 133
Wonderland : II. 134
Wonderland : III. 257
Wonderland : VII. 429
(De) woelige stede. 235
(De) wrok van het bloed. 98

Z

(De) zalige Robertus, kardinaal Bellarminus. 286
Zal ik priester worden ? 17
Zangoefeningen. 346
Zantekoorn. 354
Zantingen. 124
(De) zedenwet in kunst en letteren. 7
(De) zeer schoone uren van juffrouw Symforosa. 121
(Het) zei en. 208
Zenuwontsteltenissen en psychologische leiding. 48
Zevende, achtste en negende sociale week. 186
Zielegroei 111
(Het) zieleleven van den priester. 18
(De) zilveren schaatsen. 396
(De) zinneloozen te Gheel. 431
(De) zonderlinge gast. 365
Zonneland. 367
(Het) zonnig jaar. 305
Zoo'n buffel. 117
(De) zoon van den wapensmid. 428
Zondvloed. 220
(Het) zusje. 79
Zwarte pokken. 105
('t) Zwarte schaap. 427
Zwerftochten met de tent door Nederland. 451
Zwervertje. 408
(Het) zwevende schaakbord. 228

Alphabetische Trefwoordenlijst of Zaakregister

van den 1n Jaargang van BOEKENGIDS

N. B. — De getallen geven de volgnummers der recensies aan

A

Aardkunde : 158, 325, 328
Aardrijkskunde : 158, 275, 276
Afrikaansch : 318
Altaarsacrament : 19, 301
Antwerpen : 70, 116, 157, 272, 274, 310
Apologetica : 4, 15, 16. 277
Arbeid : 308
Ascetiek : 9, 18, 21, 23, 24, 300, 306
Avontuurromans : 83, 95, 112, 113, 132, 236, 249. 256, 294, 376, 396, 402, 403, 407, 416, 417, 419, 423

B

Beeldhouwkunst : 274
Bekeeringsverhalen : 15, 16, 97, 282, 285, 287, 289, 430, 440, 441, 454
Bemesting : 199
Beschaving : 172, 180
Bevolkingsvraagstuk : 182, 313
Bewaarschool : 32
Bibliographie : 1, 295
Bibliotheekhoudkunde : 2, 167
Bijbel : 145, 178, 437
Bijen : 204
Biographieën : 96, 161-166, 280-293, 453-459
Biologie : 46, 333
Bloementeelt : 342
Bloemlezingen : 67, 68, 148-153, 247, 253, 266-268, 355 358, 360, 410, 421, 442-444
Boekdrukken : 168
Boekerijen : 2, 167, 295
Bouwkunde : 59
Bouwnijverheid : 339, 341
Brandstoffen : 324
Brieven : 229, 237, 373

C

Catechismus : 303
Chemie : 47, 190, 323, 324, 336
Christus : 9, 171, 176
Congo : 180

D

Dagboeken : 97, 109, 289, 381, 386, 415, 440
Deensche letterkunde : 107, 108
Democratie : 31
Denkleer : 169
Diamant : 195
Dichtwerken : 41, 62-72, 142, 211-216, 353 362
Dierkunde : 46, 189, 191, 320, 321, 332, 333, 343, 424
Dogmatiek : 298, 301, 306
Drankbestrijding : 240
Duitsche letterkunde : 93, 126, 146, 232, 234, 364, 385, 392, 403, 413, 417
Duykers, Louisa : blz. 129-131

E

Economische geschiedenis : 58, 157, 272
Electriciteit : 203, 331, 334, 335, 337, 338
Engelsche letterkunde : 83, 87, 88, 112, 118, 225, 236, 245, 371, 377, 382, 424
Essays : 143-146, 162, 164, 166, 288, 305, 312, 438-441, 453, 457
Evangelie : 22, 171, 176
Experimenteele zielkunde : 5, 8, 48

F

Familieleven : 185, 314
Folklore : 179, 181, 312, 315
Fransche lettterkunde : 75, 106, 155, 218, 235, 249, 394, 399, 402, 416, 430
Fruitteelt : 197

G

Gedichten : 41, 62-72, 211-215, 353-362
Geestelijke leiding : 48, 304
Geloofsleer : 268, 301, 306
Gemengde opstellen : 147, 153
Geneeskunde : 20, 48, 209
Geologie : 158, 325, 328
Geschiedenis : 6, 10, 58, 156, 157, 170, 270-273, 279, 317, 446-450
Geschiedenis der wijsbegeerte : 4
Geschiedkundige romans : zie Historische —.
Getuigenis : 8
Gezondheidsleer : 52-55
Godsdienst : 4, 5, 9 28, 298-307
Godsdienstige romans : 87, 93, 97, 99, 105, 136, 234, 371, 375, 385-388, 399, 409, 413, 423, 430
Godvruchtige lezingen : 9, 14, 18, 21-26, 28, 141, 175, 177, 300, 304, 306
Grieksche taal- en letterkunde : 38, 187, 188
Groententeelt : 198
Gymnastiek : 206, 209, 350

H

Handschriften : 168
Hart (Heilig —) : 28
Heelkunde : 50
Hekelschriften : 142, 265
Historische romans : 78, 88, 95, 116, 127, 225, 228, 230, 234, 235, 239, 244, 249, 378, 390, 392, 404, 409, 413, 419, 422, 428
Humoristische romans en vertellingen : 114, 117, 142, 255, 389, 391
Huwelijk : 173, 302
Hygiëne : 52 55

I

Ierland : 159, 160, 449
Imkerij : 204
Italiaansche letterkunde : 420, 459

J

Jeugd : 304, 310, 311
Jongensboeken : 129, 130, 133, 134, 136-139, 254-262, 396, 408, 416, 422-426, 428, 429-435

K

Kampeeren : 205, 452
Karaktervorming : 29, 30, 310, 311, 381
Kempen : 58
Kerk (Heilige —) : 10-12, 26, 27, 172
Kerkelijke geschiedenis : 10, 11, 12, 27, 165, 170, 292, 447
Kerkelijk recht : 302
Ketterij : 174
Kinderboeken : 129-139, 148-152, 254-264, 268, 422-437, 442
Kloosters : 58
Kritiek : 143, 145, 146, 263, 264, 438-441, 453
Kunst : 7, 57-61, 345-352

L

Landbouw : 54, 197-199, 332, 333, 336, 342, 343
Latijnsche taal- en letterkunde : 48, 140, 273, 317, 360
Lectuur : 7, 314
Leesboeken voor kinderen : 148-152, 259, 266-268, 436, 442-444
Legenden : 128, 133, 134, 257, 393, 400, 406, 420, 429
Letterkunde : 62-155, 211-269, 353-445
Letterkundige geschiedenis : 143, 146, 263, 264, 355-358, 438, 443, 444, 453, 454, 457, 458
Levensbeschouwingen : 4, 14, 299, 440, 441
Levensleer : 46, 333
Liederen : 345, 346, 351
Liturgie : 25, 303, 305, 307, 447
Logica : 169

M

Maatschappelijk vraagstuk : 186, 313, 316
Magnesium : 47
Mariabeelden : 274
Marialeer : 298
Mechaniek : 194, 201, 340, 344
Meetkunde : 327
Meisjesbeweging : 30
Meisjesboeken : 129-131, 133, 134, 136 139, 238, 252, 250-262, 397, 418, 424, 427, 429-435
Melk : 54
Methodeleer : 35
Meubelmakerij : 202
Missie : 12, 13, 433, 434
Moraalphilosophie : 3, 20, 297
Misoffer (Heilig—) : 19
Motorrijwiel : 344
Muziek : 345, 346, 349, 351
Mystiek : 9, 18, 21, 26, 175, 177, 306

N

Nationalisme : 37, 159, 184, 270
Natuurkunde : 158, 326, 324, 326
Natuurlijke historie : 42, 45, 46, 336, 424
Natuurwetenschappen: 42-56, 189-204, 320-344
Nederlandsche taalkunde: 40, 315, 318, 319
Novellen : 76, 82, 86, 111, 121, 124, 224, 242, 248, 368, 374, 384, 387, 430

O

Onderwijs : 6, 13
Ontleedkunde : 191, 333
Ontspanningslectuur : 75-139, 219-262, 268, 269, 367-436
Onzijdige opvoeding en zedenleer : 6, 299
Optiek : 329
Opvoeding : 5, 6, 13, 29, 30, 32, 34, 296, 299, 310, 311, 381
Opvoedkundig roman : 106, 118, 119, 126, 130, 136, 139, 226, 227, 237, 238, 262, 381, 382, 394, 396, 425
Oorlogsliteratuur : 154, 135, 269, 390, 445
Orthodoxie : 174
Overwegingen : 9, 18, 23-26, 20, 175, 177, 200, 306

P

Paddenstoelen : 322
Paedogogie : 5, 32, 34, 296, 299, 381
Pausdom : 26, 27
Pers : 7, 314
Photographie : 47
Physica : 158, 326, 329, 336
Plaatsbeschrijvingen : 279, 440
Plantkunde : 44, 45, 197-200, 322, 342, 343, 424
Politiek : 6, 31, 37, 159, 184
Poolsche letterkunde : 378, 409
Preeken : 304
Prentboeken : 136, 137, 436, 437
Priesterschap : 14, 17, 18, 26, 300, 307
Psychologie : 5, 8, 48, 296
Psychologische romans : 77, 79-81, 84, 85, 87, 89, 90, 92 94, 98, 100, 102, 103, 105, 106, 111, 118, 119, 219, 221, 226, 229, 231, 232, 238, 241, 243, 245, 252, 265, 369, 371, 373, 379, 382, 388, 411, 412

R

Radio : 196
Recht : 8, 36. 302
Reisverhalen ; 159, 160, 277, 278, 320, 440, 451, 452,
Rekenen : 327
Romans : 75-139, 219-256, 367-428

S

Sacramenten : 19, 173, 301
Scheikunde : 47, 190, 323, 324, 336
Schelde : 116
Schetsen (Letterkundige) : 90, 91, 96, 109, 114, 124, 125, 223, 240, 251, 305, 384, 389, 391, 429
Schilderkunst : 60, 61, 347, 352
School : 6, 32, 33, 35, 183
Schoone kunsten : 7, 57-61, 345-352

Scouting : 205, 452
Spaansche letterkunde : 72, 82, 113, 294, 407
Sociale romans : 75, 98, 101, 103-105, 123, 125, 127, 370, 377, 388, 390, 415
Sport : 209, 348, 350
Sprookjes: 91, 107, 108, 120, 132, 133, 134, 138, 222, 257, 258, 260, 406, 414, 429
Staathuishoudkunde : 186, 308, 316
Staatkunde : 6, 31, 37, 159, 184
Stedenbouw en Stedenschoon : 57-59, 207
Sterrenkunde : 43, 158

T

Taalkunde : 38-41, 140, 187, 188, 273, 317, 360
Teekenen : 61, 201
Telefonie : 331
Tering : 53
Tooneel : 72-74, 210, 217, 218, 363-366
Tuberculose : 53
Tuinbouw : 342, 343
Turnen : 206, 358

V

Vakonderwijs : 35
Van Tichelen, E. H. Theodoor: blz. 73 79
Veevoeding : 332, 333
Verhalen : 76, 82, 86, 110, 111, 115, 121, 124, 128-130, 133-135, 233, 242, 246, 254, 261, 367, 372, 380, 381, 385, 393, 395, 397-399, 408, 418, 420, 429, 430, 437
Vermeulen Edward : blz. 4 6
Vertelsels: 91, 110, 114, 115, 120-122, 124, 128, 133 135, 139, 181, 233, 242, 254, 257, 389, 391, 393, 400, 401, 405, 422, 429-435
Vlaamsche beweging : 270
Vogels : 189, 321
Volkerenbond : 37
Vrouwenbeweging : 30, 143, 309, 314

W

Welsprekendheid : 140, 141, 304
Wereldtaal : 39
Werktuigkunde : 194, 201, 340, 344
Wijsbegeerte : 4, 5, 8, 169, 296, 297,
Wijsgeerige stelsels : 4
Wiskunde : 158, 327, 330

Z

Zang : 345, 346, 351
Zedenleer : 3, 6, 7, 20, 297, 310, 311,
Zedenromans : 77, 85, 93, 94, 100, 101-104, 113, 226, 232, 251, 369, 370, 380, 411, 412, 415
Zeilen : 208
Zenuwontsteltenissen : 48
Ziekenverpleging : 50, 193
Zielkunde : 5, 8, 48, 296
Zielkundige romans : zie Psychologische —.
Zuigelingenverpleging : 49, 51, 56, 192

NUMMER 1-2 EERSTE JAARGANG OOGST 1923

BOEKENGIDS

Algemeen Nederlandsch Bibliografisch Tijdschrift,
Orgaan van het Algemeen Secretariaat voor Katholieke Boekerijen
:-: VERSCHIJNT 6 MAAL PER JAAR :-:

REDACTIE :	BEHEER :
Alg. Secretariaat voor Kath. Boekerijen	S. V. De Vlaamsche Boekenhalle
Cuylitsstraat, 27, Antwerpen.	Naamsche straat, 87, Leuven.

Abonnementsprijs : 8,00 fr. — Dit nummer 4,00 fr.

Aan onze lezers.

Al wie in de practijk staat van ons bibliotheekwezen, zal ondervonden hebben hoe moeilijk het is te weten te komen wat er, van hetgeen op de boekenmarkt verschijnt, geschikt is voor onze bibliotheken in het algemeen, en voor de ónze in het bizonder.

Deze moeilijkheid is nog grooter wanneer we in de boekerij staan met de overtuiging dat we daar een *opvoedende* taak te vervullen hebben. Dán immers dringt zich op een meer bepaalde kennis van de verschillende boeken, van hun zedelijk en intellectueel gehalte, van hun opvoedende waarde of van hun misvormenden invloed. Welzeker moet een bibliothecaris om tot zijn taak opgewassen te zijn, naast een algemeene cultuur, een ruime belezenheid bezitten. Maar al had hij dan nog den tijd om van 's morgens tot 's avonds boeken te verteren, dan nog zou het hem onmogelijk zijn door eigen lezing op de hoogte te blijven van de verschijnende en voorhanden zijnde lectuur. Daarenboven, wanneer de bibliothecaris een boek te lezen krijgt en het ongeschikt bevindt, zal het veelal reeds aangekocht en niet meer aan den boekhandelaar weer te geven zijn. Een voorafgaande voorlichting bij de keus van de aan te schaffen boeken is dus wenschelijk.

Deze taak wil ons tijdschrift op zich nemen, met een algemeene gids te wezen op Nederlandsch bibliographisch gebied. Immers, wat we met **Boekengids** beoogen is : een betrouwbare documentatie te verschaffen aan alle liefhebbers van boeken, en meer bizonder aan wie als bibliothecaris de verantwoordelijke leiding draagt van een boekerij. De toekomst zal uitwijzen of we beantwoord hebben aan deze ruimere opvatting.

Ons verjongd bibliotheekwezen wil den weg op naar Volksontwikkeling in den breedsten zin. Ook zullen we ons niet beperken bij

loutere ontspanningslectuur, doch willen we er naar streven onze bibliothecarissen in te lichten omtrent werken behandelende alle vakken die kunnen bijdragen tot ontwikkeling van den mensch en verruiming van zijn geest.

Aldus opgevat zal **Boekengids** een nuttige leidraad wezen, niet alleen voor onze bibliothecarissen, maar tevens voor alwie belang stelt in het Nederlandsch boek; voor onderwijzers, leeraars en intellectueelen, die op de hoogte wenschen te blijven van onze boekenproductie; voor studenten die verplicht zijn een zekere belezenheid over hun vak te bezitten; voor hoofden van onderwijsgestichten welke op de hoogte willen blijven van geschikte studentenlectuur; eindelijk voor boekhandelaars die noodgedwongen hoeven te weten wat op de boekenmarkt verschijnt, — ja zelfs, over de zedelijke waarde van de tekoop gestelde lectuur dienen ingelicht.

Om daartoe te komen heeft de redactie van **Boekengids** zich een reeks van over de honderd medewerkers verzekerd, meestal specialisten in hun respectievelijk vak. Hun naam en bevoegdheid staan borg voor de degelijkheid van de door hen onderteekende besprekingen. Elk nummer zal worden ingeleid met een litteraire schets van een onzer vooraanstaande Vlaamsche of Hollandsche schrijversfiguren. Aldus zullen in de eerstvolgende nummers aan de beurt komen : Juff. « Louisa Duyckers », door Dr J. Persyn, « Ernest Claes », door Dr A. Van Cauwelaert, e. a., — of een bepaald tijdperk uit onze literatuurgeschiedenis.

De *boekbesprekingen* zullen ingedeeld worden naar de tien hoofdvakken van het Decimaal Stelsel, dat thans meer en meer in onze boekerijen wordt toegepast. Enkel voor de literatuur worden de onderscheiden genres uiteen gehouden. Daar het er inzonderheid voor de ontspanningsliteratuur op aan komt het *zedelijk gehalte* van elk werk te kennen, om te weten aan wie het mag worden ter lezing gegeven, zal deze rubriek uitzonderlijk worden ingedeeld naar het peil van zedelijke vorming, bij den lezer vereischt. Dit stelsel, dat nagenoeg neerkomt op hetgeen E. H. L. Bethléem volgt in zijn « Revue des Lectures », wordt door ons verder doorgedreven voor de kinderboeken. De boeken worden gerangschikt onder verschillende categoriën, respectievelijk aangeduid met een Romeinsche cijfer nl. van I (Verboden Lectuur) tot V (Lectuur voor iedereen). We wijzen erop dat dit enkel het *zedelijk* gehalte van een werk wil aanduiden, en zijn geschiktheid in verband met de ontwikkeling en voorlichting van den lezer, terwijl de boeken, geschikt onder VI (kinderlectuur), ingedeeld worden in drie reeksen (A, B en C), volgens leeskracht en leeftijd van de lezertjes.

» Met genoegen zullen onze lezers ook vernemen dat bij elk nummer van ons tijdschrift een aflevering zal gevoegd worden van een **Nederlandsch Bibliographisch Woordenboek,** dat voor alle boekenliefhebbers van 't grootste belang zal blijken.

De bibliotheken, die regelmatig aangesloten zijn bij het **Algemeen Secretariaat voor Katholieke Boekerijen** ontvangen, naast de andere voordeelen bezorgd door onze bibliotheekorganisatie, het Tijdschrift gansch kosteloos. We willen hier echter wijzen op het belang dat er voor elke bibliotheek bestaat in het opplakken van de besprekingen : 't zij op het schutblad van het boek om den lezer meer kritisch voor te lichten over het te lezen werk, 't zij op losse bladen in klasseurs verzameld, ter inzage van het publiek. Onze bibliothecarissen die zinnens zouden zijn zulks te doen, raden we dringend aan zich van nu af aan een dubbel abonnement te verzekeren, daar dit nummer mogelijk later niet meer verkrijgbaar zal zijn.

Alvorens dit inleidend woord te sluiten, houden wij eraan al de medewerkers, die zoo bereidwillig hun tijd en talent beschikbaar stelden om **Boekengids** gezag en degelijkheid te verzekeren, een hartelijk woord van dank toe te sturen; — eveneens de Uitgeversfirma's, welke de publicatie van **Boekengids** door het inzenden van hun uitgaven mogelijk maken.

Tevens houden wij ons aanbevolen voor alle nuttige wenken welke ons tijdschrift kunnen te goede komen.

DE REDACTIE.

EDWARD VERMEULEN

KORTE LEVENSSCHETS

: : door : :

GODFRIED HERMANS.

Edward Vermeulen werd den 14n April 1861 te Becelare geboren uit het huwelijk van August Vermeulen van Becelare en Maria-Theresia Spruytte van Oost-Nieuwkerke, beiden uit boerengezinnen, begaafd met dichterlijk gemoed en flink-gezond oordeel.

De bloedverwanten van Edward Vermeulen waren vlug ter pen, vooral sommige vrouwen in de familie muntten uit van overouds in de kunst van knittelverzen.

In 1865 ging de familie naar Hooglede op een boerenhof wonen; Edward volgde tot aan zijn twaalfde jaar de lessen aan de gemeenteschool. Dan ging hij naar 't Klein Seminarie te Roeselare, en werd leerling in de 8e Klas.

E. H. Alfons Vanhee was zijn leeraar « een wonder man, de schrijver van Seven Haveloose en Mietje Pamele, en van menige andere legende en menig ander vertelsel... van enthoeveel blijspelen... van hier en daar een verloren gedicht, doch vooral van 't *Manneken uit de Mane*... een van de prachtigste Westvlaamsche Koppen » (Verriest).

Men schreef toen 1873.., dus was Vermeulen te Roeselare in den tijd toen de Blauwvoeterie daar geboren werd, toen Verriest, Demonie, Decarne enz. er leeraar, Rodenbach, Lievens, Devos, Lauwers en zooveel andere beroemde Vlamingen er leerling waren. Als leerling in de zevende dichtte Vermeulen strijdliedjes die door de makkers op een studentenfeestdag gezongen werden.

Om reden van flauwe gezondheid staakte Vermeulen zijne studiën als leerling in de 5e Latijnsche Klas en ging hij mee boeren thuis. Hij was gelukkig op de hofstede, zaaide, plantte, spaadde, was overlast van werk en soms doodmoe... toch zong gansch zijn leven het lied : « Hoe gelukkig... 't leven van den braven landman ». Toen werd hij in de natuurkennis onderwezen door den eenigen goeden meester : door den Schepper zelf bij monde van zijne schepsels, toen leefde hij jaren mede met het licht en de winden en hagel en regen en najaarstormen. Hij zag uit het zaad dat hij strooide de vruchten groeien; hij volgde het komen en het vergaan van menschen en dieren. Hij leefde het leven mede van te lande, leerde ze kennen, al zijne dorpsgenooten : de pastoors, de dokters, de notarissen, de handelaars, de boeren en boerinnen, de vromen en de lichtzinnigen, de echt-godvruchtigen en de kwezels, de lustige jongens en de — o zoo weinigen, want Vermeulen is geen

WARDEN OOM

Uit « Boekengids » 1923. Nr 1-2.

zwartziener — boozen : hij bestudeerde de aangezichten en de harten, de zielen en hare uiting : de taal.

Hij ontwikkelde zich voort. De lievelingschrijvers uit zijne jeugd waren geweest : Conscience en de gebroeders Snieders. Onder de Franschen hield hij vooral van Féval, die zoo diep-edelmoedig en zoo duivelsch-geestig zijn kan. Vermeulen's broeders dweepten insgelijks met Féval.

Tijdens de lange winteravonden zaten ze daar, elk in een hoekje, bij het schemerlicht eener petroleumlamp, of het gepinkel eener kaars, dicht bij den laaienden haard te lezen. « Waarlijk in een hoekje met een boekje » en ze lazen, lazen voort totdat vader — thans overleden — kwaad werd en zijn jongens naar het bed joeg : « En geen licht mede te nemen! ». Vermeulen las veel : Vlaamsch, Fransch, vertalingen uit andere talen als Italiaansch.

Hij bleef in betrekking met Vanhee en bezorgde stof voor 't *Manneken uit de Mane*. Naar wijlen Deken De Bo zond hij spreuken en woorden. Overigens ging hij met geene schrijvers om. Sedert hij zelf aan 't schrijven ging leest hij bijna niets meer, alleen nog werk van Verschaeve, Callewaert, Streuvels en Timmermans.

Op zeven-en-dertigjarigen leeftijd verliet Edward met vader en moeder de hofstede, waar alleen de jongste broeder bleef. Hij werd gemeenteontvanger, — weldra voorzitter van den Bond der Franschmans of tijdelijke uitwijkelingen naar Frankrijk. (Cf. *De Trimards*) hij werkte mede aan *De Stem uit het Vaderland*, orgaan der uitwijkelingen en teekende *Warden Oom*.

Een paar jaar had Vermeulen veel te lijden onder de verdenking dat hij de schrijver was van lasterlijke artikeltjes in een weekblaadje van Roeselare. Hij werd wegens die artikelen, die van hem niet waren maar waarin zijn schrijftrant sluw nagebootst werd, gehaat, bedreigd en bespied. Even als menig persoon in zijne romans, zocht en vond Vermeulen troost in den godsdienst. Hij vond insgelijks afleiding in den arbeid. Hij schreef een korte novelle in verzen die uitmuntte door eenvoud en natuurlijkheid.

Karel Omer De Laey — die ook van Hooglede was, de *Alta Leda* uit *Ons Leven* — gaf aan Warden den raad : « schrijf proza, stel u te werke en schrijf een Roman ». Die raad werd met het beste gevolg nageleefd. Beurtelings verschenen :

Herwording (1911) eerst als mengelwerk;
Trimards (1912) ook als mengelwerk in Ons Volk ontwaakt;
Caïn's zonde (1913) door het Davidsfonds uitgegeven (nr 187);
De Dieperik (1914);
De Zwarte Pokken (1920);
Grepen uit het Dierenleven (1920);
De Pauwenschreeuw : Ego ... Ego! (1921).

Van *Herwording, Trimard's, Caïn's Zonde* verscheen een tweede druk. Eene bloemlezing *Zantingen* bevat het beste uit de eerste vijf romans.

In September van dit jaar verschijnt *Piot*; einde 1923 het Tweede Deel van *Grepen uit het Dierenleven*. Toekomende jaar *Grepen uit aardig Menschenleven* en *Pee Vlaminck*.

Vermeulen schrijft onder de leuze *Uit het Volk, Voor het Volk*. Om zijne vertelkunst, om zijn volkschheid heeft men hem een *nieuwen Conscience* geheeten, doch hij leeft veel meer op aarde onder de menschen. Wij zeiden reeds hoe hij op de goede school was. — Hij grijpt veel meer « in's volle Menschenleben », wortelt zoo veel dieper in den grond. Doch hij verzinkt nooit. Hij ziet het kwaad, kent en schildert het — zijne boeken zijn geene kinderlectuur — doch is diep Christelijk en gelooft in de « vergiffenis der zonden », in de geneesbaarheid der zielen, in de groote genade bij den Goeden Vader. Zijn hart klopt van liefde en medelijden voor zijn broeders de menschen, van bewondering voor de schepselen. Zijn werk jubelt met Franciscus : « Geloofd mijn Heer, mijn God die leeft, in al wat hij geschapen heeft. » Het zingt : « Geloofd de Heer in de liefde van man tot vrouw, van ouders tot kinderen, van nageslacht voor voorgeslacht, in de liefde voor den grond door het zweet der vaderen bevrucht, in de gehechtheid aan hoeve en land. Leve de liefde die zich opoffert tot den dood toe. Gedoemd zijn de valschheid, de baatzucht, de eigenliefde ».

Vermeulen is wel het kind uit de streek van kloosterzusters en zendelingen, eene door en door Christelijke, Vlaamsche streek.

De ziel van zijn werk is zoo 'n gezonde harmonie van werkelijkheid en idealisme, van smart-en-leelijkheid zien-en-aanvaarden doch streven naar schoonheid en vreugde. Boven zijne diepten hangen altijd de sterren van den Heer en de zoenende barmhartigheid.

Gebreken in samenstelling, on-evenredigheid en langdradigheid, niet-verwerkte tendenz, onbeteugelde stijl- en taaldriestheid, overdreven taalparticularisterij, vindt men wel in het werk... doch wie zonder gebreken is, werpe naar den schrijver den eersten steen toe.

Aan de goede vruchten kent men den goeden boom. Wie boeken schrijft zooals Vermeulen heeft den Geest der liefde in zijn hart.

0.-Werken van Algemeenen Aard

I Gielen, A. B. H., s. I. **01**

JAARLIJKSCHE BOEKENSCHOUW. 3e jaargang : 1922 (najaar 1921 tot Augustus 1922) — *Tilburg, Ned. Boekhuis (23 × 15) 230 blz.* *12,50 fr.*

V. — In « Jaarlijksche Boekenschouw » biedt P. Gielen ons een ware mijn van inlichtingen, en al is het allemaal geen goud wat op de boekenmarkt wordt geworpen, toch weet hij met vaardige hand deze overweldigende productie te ziften, en er de verloren goudschilfertjes uit op te halen, ten gerieve van de katholieke boekenliefhebbers. — In 13 groote rubrieken verdeeld, geeft J. B. schrijversnaam, titel en prijs op van de meeste bruikbare boeken tijdens 't verloopen jaar op elk gebied verschenen. Voor de romans en de ontspanningslectuur wijst hij te meer, met een paar kernige zinsneden op het litterair en zedelijk gehalte van elk voorkomend boek. Jammer genoeg zijn deze formules, — door hun bondigheid zelve, — schier noodzakelijk onvoldoende geschakeerd, zoodat het niet altijd duidelijk uitkomt voor welk slag lezers elk werk geschikt is. Hier gemissen wij de conventioneele letteraanduidingen welke van de lijst in den eersten J. B. (blz. 126-157) een zoo kostbare baak voor alle belangstellenden maakte. Ook zagen wij graag de uitgevers vermeld ; maar in de opgave hiervan ziet N. Boekhuis wellicht een bezwaar voor zijn eigen boekhandel. — De meeste rubrieken worden op zeer belangwekkende wijze ingeleid en blijken ruim gedocumenteerd ; enkele slechts, nl. « Voor school en huis » komen mij al te schraal voor. Vooral de biografische nota's zijn belangwekkend, in haar zakelijke bondigheid. — Zeker is de uiterlijke inkleeding keurig en verzorgd; toch verkies ik veruit, in dit opzicht den 2en jaargang met zijn veelal sprekender simili-gravures. Ook beklagen we dat naast de 40 Duitsche en de 20 Hollandsche auteurs, wier afbeelding werd opgenomen, geen enkele Vlaming een plaatsje bekomen heeft. En evenmin hoe onder de ± 100 opgegeven Nederlandsche romans, amper een klein 15-tal Zuid-Nederlandsche werken voorkomen. Dat wij minder presteeren, beken ik ; maar zóó gering is onze voortbrengst niet, Goddank ! — De redactie van Boekenschouw mag het wel weten : hoewel onze Vlaamsche lezers met de aldus opgevatte documentatie geen volkomen vrede kunnen hebben, willen wij zoo exclusief niet optreden, maar wel integendeel een ruime plaats voor de Noordnederlandsche literatuur in ons tijdschrift open stellen. — Kortom, J. B. zou in de boekerij van elk Vlaamschen intellectueele en van ieder bibliotheekbestuurder ten onzent thuis hooren, zoo het aangeklaagde tekort in 't vervolg werd aangevuld. In afwachting wenschen wij den flinken redacteur van dit standaard-werk van harte geluk, en weten hem dank voor zijn verdienstelijke prestatie.

J. BAERS, pr.

2 Van Meel, Jan. **02**

OPENBARE BOEKERIJEN, VAK- EN KINDERBIBLIOTHEKEN, LEESZALEN, REIZENDE BOEKERIJEN. *Met 23 platen — Antwerpen, Veritas. 1923, 2e druk (23 × 15) 251 blz.* *15,00 fr.*

V. — De eerste uitgave van dit lijvig boek was op enkele weken uitgeput. Deze tweede bewerking is op verscheidene plaatsen verbeterd en merkelijk vermeerderd. In druk gegeven vóór het verschijnen van het Officiëel Programma der Leergangen voor Bibliothecarissen is het werk door den schrijver later met verschillende aanhangsels aangevuld. In een volgenden druk zullen de nu verspreide elementen methodisch geschikt en kernig verklaard kunnen worden. Lijk het werk nu is, biedt het reeds een ware vraagbaak voor beheerders van boekerijen en bibliothecarissen, en zal het voortdurend door de werkers in onze bibliotheken geraadpleegd worden. — Verwonderlijk is het wel, dat de schrijver in tegenspraak met de eerste uitgave en met de regels door de Bibliographie de Belgique gevolgd, de voorvoegsels der eigennamen naar achter verwijst. In bevolkingsregisters, kiezerslijsten en adresboeken, waar toch merkelijk méér namen te verwerken zijn, worden de namen der burgers geëerbiedigd. Waarom zouden wij schrijversnamen verminken? — Het steekkaartenstelsel geeft vooral zakelijke inlichtingen. Hoogstens kan men — b. v. volgens de regels aangenomen door het Alg. Secretariaat, — de beoordeeling van een boek door een teeken samenvatten; maar het is totaal onmogelijk op eene kaart van 12,5 × 7,5 al de inlichtingen te schrijven, die op bl. 102 als voorbeeld gegeven zijn. Alles te zamen genomen, zal het werk, dat getuigt van jarenlange ondervinding en voortdurend streven naar verbetering van onze Openbare Boekerijen, bij onze bibliothecarissen welkom zijn en dikwijls, vooral op bestuurlijk gebied, een gezaghebbend raadgever zijn.

AUG. OSSENBLOK.

1. - Wijsbegeerte en Zedenleer

3 Callewaert, L. J., o. p. **173**

DE HAAT TEGEN HET KIND. *Leuven, Vl. Boekenhalle. 1920 (18 × 13) 57 blz.* *1,50 fr.*

IV. — Een zeer goed boekje, waar bevattelijk en raak de grondstellingen der natuurlijke en katholieke zedenleer uiteengezet worden, tegenover het modern misbruiken van den echt. Er zijn hoofstukken over de hooge zedelijkheid van het huwelijk; eenheid en onverbreekbaarheid; heiligheid van het kristelijk huwelijk; de redenen van het misbruik, als zelfzucht, verval van het godsdienstleven, zedenlooze propaganda, vooral door bladen en vertooningen, omgeving enz.; eindelijk worden de tegenbedenkingen en voorwendsels in enkele woorden weerlegd. We rekenen het den geleerden schrijver tot een

---

N. B. — De *getallen (in arabische cijfers)* rechts achter de schrijversnamen geplaatst geven, naar het Tiendeelig Stelsel de vakken aan, waartoe elk boek behoort.

Het *romeinsch cijfer* links, vóór de eigenlijke bespreking, duidt op de zedelijke vorming voor elk werk bij den lezer verondersteld; voor de kinderboeken (VI A, B en C) wijst het op de leeskracht en den leeftijd waarop het boek berekend is.

Een asterisk * naast het Romeinsch cijfer beteekend dat bedoeld werk meer bizonder voor ontwikkelden of specialisten geschikt is.

Een O beteekent dat het boek als minderwaardig wordt afgekeurd.

— Wie een volledige overzicht wenscht van de *Decimale vakdeeling* raadplege den *Catalogus* der *Op. Boekerij St Michiel te Antwerpen* (blz. 162), tegen 3 fr. te bekomen op het *Alg. Secretariaat v. kath. Boekerijen.*

verdienste aan dat hij die punten niet al te diep-wijsgeerig doorgrondt, noch uitpakt met forsche en schitterende hoedanigheden in den stijl : een zaakrijke, eenvoudige en gevoelvolle trant is best geschikt om ons volk te bewegen en het is vooral voor de gehuwden uit ons kristelijk volk dat dit boekje geschreven is. Warm aanbevolen.

J. SALSMANS, S. I.

4 De Groot, Dr J. V., o. p. **19 : 21**

DENKERS VAN ONZEN TIJD. *Hilversum, Brand. 1918, 2e druk (21 × 17) IX-306 blz.* *fl. 4,50 ; geb. fl. 5,75.*

IV*. — Het is steeds een waar genot aan de hand van een zoo betrouwbaar leidsman als P. De Groot de toppen van het menschelijk denken te bestijgen en uit de hoogten tevens den omvang te mogen over- en het belang te mogen inzien van de groote vragen, waaraan de beste denkers hun krachten beproefd hebben. Hoe P. De Groot mannen van zóó uiteenloopende richtingen als Spencer, du Bois-Reymond, Pasteur, Brunetière en Newman in één boek kon vereenigen legt hij zelf uit in de inleiding. Bij allen, namelijk, onderzocht hij vooral wat deze uitmuntende vernuften aan de menschheid hebben geschonken voor de kennis der onstoffelijke, geestelijke, godsdienstige dingen. Eerst wordt aangetoond dat Spencers leer van het onkenbare, hoezeer ook een vooruitgang tegenover materialisme en atheïsme, toch nimmer de verzoening tusschen godsdienst en wetenschap kan bewerken, tenzij juist door vernietiging van allen waren godsdienst. Met du Bois-Reymond en Pasteur beleven wij nog eens de bewogen tijden van de 2e helft der 19e eeuw, toen het materialisme nog hoogtij vierde en zich zoo komisch verbaasd toonde, wanneer pioniers der wetenschap als du Bois in Duitschland en Pasteur in Frankrijk weigerden de mechanische wereldverklaring, de verklaring van al het bestaande door stof en beweging alleen, als algemeen geldig aan te nemen. De laatste hoofdstukken behandelen Brunetière 's geloofstheorie en Newmans gronden van godsdienstige zekerheid. In beider leer heeft men wel eens een modernistischen ondergrond willen ontdekken, geheel ten onrechte, gelijk P. De Groot bewijst. Beide beroemde bekeerlingen leefden en stierven als trouwe zonen der H. Kerk. — P. De Groot's boek is geen ontspanningslectuur. En zelfs zullen alleen ontwikkelde en philosophisch geschoolde lezers het in zijn volle en groote waarde begrijpen.

J. B. POUKENS, S. I.

5 Kiroul, Paul. **15 : 37**

MENSCHENKENNIS. *Brussel, Libertas (Vl. Opvoedk. Bibl.) 1922 (20 × 15) 81 blz.* *2,50 fr.*

V. — De wijsgeerig aangelegde schrijver geeft een welgeslaagde proeve van practische zielkunde op en in het leven. 't Is hartversterkende en geestesvormende lectuur die apostelen kan kweeken. Op zeer bevattelijke wijze worden diepe waarheden voorgesteld. A. VERBIEST.

6 Prims, Fl., pr. **17 : 2 : 37 : 9**

ONZIJDIGE OPVOEDING EN ONZIJDIGE ZEDENLEER IN DE LAGERE SCHOOL, naar de geschiedenis der Fransche schoolpolitiek (1882-1914). *Antwerpen, Geloofsverdediging. 1921 (21 × 15) 112 blz.* *2,50 fr.*

V. — Wat eigenlijk « onzijdigheid » is in de opvoeding en de zedenleer, in theorie en praktijk, wordt hier duidelijk door E. H. Prims getoond, volgens hetgeen in Frankrijk gebeurd is. In 't eerst schenen die opvattingen zoo gevaarlijk niet voor den katholieken geest, maar stilaan kregen zij duidelijk een antigodsdienstige strekking. Dit wordt bewezen door feiten en door gesproken en geschreven woorden van de belhamels

der laïcisatie. Dit boekje is een arsenaal van de beste wapens, om de aanvallen tegen de kristelijke zedenleer af te weren. Het zal onschatbare diensten bewijzen aan dagbladschrijvers, propagandisten en sociale werkers en moet gelezen worden door al wie belang stelt in de opvoeding der jeugd en den godsdienstzin van ons volk. Onmisbaar in alle katholieke boekerijen. J. SALSMANS, S. I.

7 **Standaert, Kan. A.** — Professor a. h. Seminarie te Gent **17 : 7 : 8**
DE ZEDENWET IN KUNST EN LETTEREN. *Gent, Siffer. 1922 (23 × 15) 96 blz. 3,00 fr.*

V*. — De Z. E. Schrijver heeft onze leergierige katholieken een grooten dienst bewezen door duidelijk te antwoorden op deze vragen : Is de Kunst onderworpen aan de zedenwet? Wanneer vergrijpt zich de Kunst aan de zedenwet? Maar al te vaak hooren ze door ultra-moderne menschen drogredenen uiten, alsof de Kunst alles zou zuiveren en er geen slechte boeken bestonden! Ook valt het hun niet zelden lastig te beslissen of een boek « verboden spijs » is. Deze vraag zullen zij dikwijls niet zonder den raad van een priester kunnen oplossen, maar in dit werkje worden toch de grondstellingen uiteengezet en bewezen, waardoor zij de doelmatigheid van een uitspraak kunnen waardeeren. — Kan. Standaert wijst terecht op de verantwoordelijkheid van recensenten en kunstcritici : nog onlangs (15 Maart 1923) heeft Rome de aandacht der Bisschoppen er op gevestigd, hoe zij moeten beletten dat katholieken slechte kunstproducten aanbevelen. « Moge dit nederig werkje (aldus de Z. E. Schrijver in zijn Voorwoord) iets bijdragen tot het weren van het verderfelijke naturalisme uit de Vlaamsche kunst en letteren! Met dit doel dragen we het op aan alle ontwikkelde Vlamingen die de zedelijkheid van hun volk willen hooghouden en, met woord en schrift, medestrijden voor dit heilig erfgoed. » J. SALSMANS, S. I.

8 **Varendonck, J.** **15 : 34**
EXPERIMENTEELE BIJDRAGE TOT DE PSYCHOLOGIE VAN HET GETUIGENIS. *Leuven, Vl. Boekenhalle 1921 (25× 16) 100 blz. 15,00 fr.*

Heel deze bijdrage is de beschrijving en haarfijne ontleding eener getuigenisproeve door professor Vaerendonck bij zijne leerlingen van de paedologische faculteit te Brussel genomen. In overleg met een boodschapper van het Zuidstation, was hij overeengekomen dat die man op een bepaalden dag, zijne les aan de faculteit zou komen verstoren en een klein incident zou verwekken. Alles gebeurde zooals overeengekomen en 't voorval duurde een minuut en half. Dan vroeg de leeraar aan zijne studenten dat ieder van hen schriftelijk zou opstellen wat hij van het incident gezien en gehoord had en wel op zulke nauwgezette wijze dat desgevallend zijne verklaringen voor het gerecht konden dienen om den moedwilligen rustverstoorder te vervolgen. Het boek is interessant voor allen die belang stellen in de psychologie van het getuigenis of zich willen overtuigen hoe broos, wisselvallig en minder betrouwbaar het getuigenis is. We stemmen graag met het nawoord van het boek in, dat in de faculteit der rechten aan de hoogeschool een leergang van rechterlijke psychologie onontbeerlijk is.
FR. MEEUS.

2. - Godsdienst

9 **Benson, Mgr. R. H.** **244**
DE VRIENDSCHAP VAN CHRISTUS. *Vertaald uit het Engelsch door Th. Wilmer. Leiden, J. W. Van Leeuwen. 1919, 2e druk (20 × 13) 247 blz. — ing. fl. 2,40*

IV. — Heerlijke ascetische beschouwingen, handelend over de werking van Christus' liefde in de ziel. Bijzonder roerende bladzijden over Jezus' grooten liefdeblijk : zijn kruisdood. Het zijn hier geen afgezaagde deuntjes naar inhoud en vorm : diepe, nieuwe gedachten in een schoone beeldrijke taal. Stichtende lectuur voor ontwikkelden. J. GEENS, pr.

10 Buil, J. A. en Bergmans, J. **28**

DE EERSTE KERKELIJKE GESCHIEDENIS VOOR SCHOOL EN HUISGEZIN. *Geïll. — Utrecht, St Gregoriushuis. 1920, 3^e druk (19 × 13) 127 bladz. — gec. fl. 1,00.*

VIA. — Deze kerkelijke geschiedenis in haar eenvoudigsten vorm is voor de kinderen uiterst geschikt. De keus der feiten is zeer doelmatig : slechts de hoofdfeiten en de voornaamste personen worden behandeld; de taal is zeer eenvoudig. Ook de platen en de kaartjes zijn goed gekozen en fijn verzorgd. J. UYTTERHOEVEN.

11 Buil, J. A. en Bergmans, J. **28**

KLEINE KERKELIJKE GESCHIEDENIS VOOR SCHOOL EN HUISGEZIN. *Geïll. — Utrecht, St Gregoriushuis. 1921, 5^e druk (19 × 13) 172 bladz. — gec. fl. 1,00.*

VIB. — Met genoegen beveel ik dit boekje aan. De beide samenstellers die reeds hooge verdienste hebben zijn hier zeker op hun best. Heel eenvoudig en zeer bevattelijk verhalen zij het gansche leven der H. Kerk en met enkele woorden weten zij somtijds de meest ingewikkelde toestanden glashelder te schetsen. Daarbij verfrischt de bondige samenvatting na ieder hoofdstuk het geheugen der kinderen, wijl de vragenlijst hen tot zelfwerking aanzet. Ook de welgeslaagde plaatjes zullen zeker in den smaak vallen van alle kinderen. J. UYTTERHOEVEN.

12 Calbrecht, Pater J., (Scheut) **26**

HET MISSIEWERK DER ROOMSCHE KERK. *Antwerpen, Geloofsverdediging. 1920 (21 × 14) 36 bladz.* *0,75 fr.*

V. — Geschiedkundig overzicht van het ontstaan en de ontwikkeling van het missiewerk der K. Kerk. Schrijver geeft een bondig overzicht van de geloofsprediking der Apostelen en hun opvolgers in West-Europa, in Oost-Europa, in Azië en Afrika. Daarna van de Nieuwe missieperiode na de ontdekking van Amerika en Indië. Eindelijk van het werk der missiecongregaties in de 19^e eeuw. Daarna toont hij de apologetische waarde aan van het missiewerk, nl. hoe de vier eigenschappen der Kerk in een helder licht worden gesteld door het missiewerk. Ten slotte geeft hij een kort beeld van den huidigen toestand der missie. Verdienstelijk werkje, leerrijk voor de oningewijden.

A. DE BOECK, pr.

13 Calbrecht, Pater J., (Scheut) **26 : 37**

DE MISSIE EN HET LAGER ONDERWIJS. *Leuven, Vl. Boekenhalle. 1921, 2^e druk (21 × 14) 64 bladz.* *2,50 fr,*

V. — Schrijver roept eerst de aandacht in voor de belangrijkheid van het missiewerk, voor den strijd tusschen katholieken en protestanten op missiegebied, voor de medewerking aan het missiewerk, die hij een plicht noemt. Hij wijst er op dat zoo missie actie een plicht is, de opvoeder het kind in dezen plicht moet onderrichten; dat de missie de belangen der school zelf dient en een nuttige rol kan spelen bij de godsdienstige, zedelijke en verstandelijke vorming. Hij toont dan verder hoe de missiegedachte in de school zelf moet verwerkelijkt en belichaamd worden; hoedanig de gesteltenis van den leeraar moet zijn,

om de heilzame uitslagen van het missieonderwijs te bekomen. Een zeer nuttig werkje, omdat in België op dat punt nog niets is verschenen, en het dus voor velen een hoop nieuwe gedachten en inzichten bevat. Iedereen die met lager (en ook ander onderwijs) bezig is, zou dit werkje moeten lezen en er practische nota's voor zijn onderwijs uit opnemen. A. De Boeck, pr.

14 Joannes Chrysostomus, Sint **24 : 23**

Over het Priesterschap. *Vertaald uit het Grieksch door Frans Vermuyten, pr.—Brussel, Standaard (Standaard Bibl.) 1922 (19× 12) 150 blz.—7,50 fr.*

IV. — De geest van Christus leeft in de werken door de kerkvaders ons nagelaten. Welnu die geest van Christus moet vooral zijne priesters doordringen. Daarom is dit boek van Joannes Chrysostomus vooral voor priesters bestemd. In eene samenspraak met zijnen vriend den H. Basilius tot de bisschoppelijke waardigheid verheven, terwijl hij zelf zich aan de wijding onttrokken had, zet de H. Joannes Chrysostomus de diepe beteekenis en de hooge waardigheid van het Priesterschap uiteen. Hij wijdt uit over de groote gaven, die van den priester geëischt worden — heiligheid en wijsheid op de eerste plaats ; over den geest, die hem moet bezielen bij 't vervullen zijner hooge zending, over de gevaren, die hem bedreigen. Hij toont zich vooral een fijn menschenkenner, wanneer hij handelt over de prediking. — 'K durf het boek ook aan onze ontwikkelde leeken aanbevelen. — Nog een woordje over de vertaling zelve : De E. H. Vermuyten weet zelf het best hoe lastig een taak het is het rijke Grieksch in een moderne taal om te zetten, zonder stijl en gedachte aan rijkdom te laten inboeten. Daar hij zoo nauwkeurig mogelijk de gedachte heeft wilien weergeven, komt de Grieksche zin wel eens door de vertaling heenpiepen. Hier en daar weet hij het juiste Nederlandsche woord niet te vinden. Nochtans mogen we den vertaler van harte gelukwenschen. Zijne taal blijft vloeiend en dat is eene groote verdienste. Zijn werk is een waar liefdewerk aan zijne broeders bewezen. Laten zijne onderpastoorsbezigheden het nog toe, hij geve ons nog zulke boeken te genieten. L. Bellon, pr.

15 Jörgensen Johannes. **269**

Levensleugen en Levenswaarheid. *Vertaald uit het Deensch door M. E. Belpaire. — Antwerpen, Opdebeek. 1923, 4e druk (18 × 12) XVII, 38 blz. 2,00 fr.*

V*. — Jörgensen's Katholiek worden bracht heelwat opschudding in Denemarken. Verontwaardiging en verguizing vloeiden uit den mond en de pen van allerlei schrijvers en dichters zonder zeden noch geloof. Tot één hunner, een vriend, richt Jörgensen deze breedvoerige, zaakrijke uiteenzetting der redenen zijner bekeering. Waarheid en geluk was hun eerst beloofd. Weldra moest 't geluk onderdoen voor de waarheid. Maar de mensch die 't geluk niet missen wil zocht het in levensgenot, in wulpschheid en zelfaanbidding. Eens die roes voorbij klonk het : 't Geluk is enkel mogelijk door Levensleugen. Nooit nochtans had een wezen de leugen noodig om te leven ; enkel Waarheid. Ook de mensch. Zich zelven heeft hij te verloochenen, het dierlijke in zich te dooden om het geestelijke te laten groeien. Alleen de Levenswaarheid brengt geluk. Door een Darwinistische redeneering kwam Jörgensen tot het aanvaarden der Christelijke waarheid. Uiterst belangrijk boekje. 't Is bovendien verrijkt met een inleiding van Dr J. Persijn, die van Jörgensen's werk tot 1914 — wat sindsdien verscheen blijft onbesproken — een kortbondig overzicht geeft welk allen lof verdient. D. De Pauw, o. p.

16 Jörgenson Johannes **269**

DE WEG NAAR HET LICHT (Onze Lieve Vrouwe van Denemarken). *Vertaald uit het Deensch door D. Logeman-Van der Willigen — Hilversum, Brand. 1917 (23 × 16) 164 bladz. fl. 2,50; geb. fl. 3,25.*

V*. — Op aanvraag van den Deenschen bekeerling Joh. Jörgensen heeft Mevr. Logeman-Van der Willigen een splinternieuwe, heel voorname vertaling, geleverd van diens : « Vor Frue of Danmark » ,Onze Lieve Vrouw van Denemarken. Dit boek is noch een roman, noch een autobiographie. 't Is een bekeeringsgeschiedenis van Herman Ronge, een jong hoogstudent, leerling van George Brandes die een walg krijgt voor zijn kroegleven en voor al de dwaalstelsels waarin hij tot dan toe had geloofd. Hij gaat op zoek naar licht en waarheid ; verlaat Denemarken, verblijft een tijd in Zuid-Duitschland, leest boeken van katholieke denkers, woont katholieke kerkdiensten bij, knoopt betrekkingen aan met Pater Gregorius welke hem zal opnemen in de ware Kerk. Bekeerd reist hij terug naar Denemarken, huwt er met de bekende zuster van Niels Wiig, zijn vriend, wijdt zich aan het welzijn van den arbeidersstand en bouwt ter eere van « Onze Lieve Vrouwe van Denemarken » een klooster. Boeiend is dit boek buitenmate. De kunst staat ten dienste van de waarheid. Fijn, nauwkeurig zijn ontleed de zieletoestanden van Herman Ronge, den bekeerling, en met kunstvaardige knapheid voorgesteld. Hier en daar prijken kleine, zeer stemmige natuurzichtjes waarin men zoo goed den dichter gewaar wordt. In het 2e deel van 't boek « Cel » glinsteren overprachtige brokken van diep denkvermogen. — Geen volkslezing voorwaar. Maar zij die ontwikkeld zijn grijpen naar dit boek en ze zullen het lezen en herlezen, er meer in vinden dan louter kunstgenot, er in vinden levensschoonheid en levensverbetering D. DE PAUW, O. P.

17 Lelen, J. M. pr. **24**

ZAL IK PRIESTER WORDEN ? *Vertaald uit het Engelsch door J. A. Foppe — Leiden, Van Leeuwen, 1914 (20 × 13) 95 blz. fl. 0,40.*

V. — De titel is eene goede samenvatting. Werk geschikt voor jongelingen die neiging voelen tot het priesterschap ; ook voor christelijke ouders, opdat zij de kiem der roeping in het hart der kinderen niet zouden versmachten, maar laten gedijen. J. GEENS, pr.

18 Mercier, Z. E. Kard, D. J. **244**

HET ZIELELEVEN VAN DEN PRIESTER (priesterretraite). *Vertaald uit het Fransch door A, J. Koenders, Ord. Carm. — Leiden, Futura. 1923 (20× 15) 531 blz. fl. 7,00*

IV*. — Men zond ons « ter bespreking » deze nederlandsche vertaling der Retraite in 1917 door Z. E. Kard. Mercier voor zijn priesters gepredikt. Het ware aanmatigend van onzentwege ons uit te laten, al was het met den grootsten lof, over de leer hier uiteengezet, de oorspronkelijke gedachten, de wijze van ontwikkeling enz. De fransche tekst « La vie intérieure du prêtre » is trouwens genoeg gekend. Het doet aangenaam aan te voelen hoe innig de Redenaar zijn priesters tot volmaaktheid en heiligheid wil aansporen, hoe hij van het bovennatuurlijk en inwendig leven der bedienaars van het Altaar de herchristening der maatschappij verwacht, hoe hij hen tot onverdroten ijver opwekt. Veel geestelijken zullen zeer tevreden zijn die gedachten in sierlijk Nederlandsch te hooren uitdrukken, door niemand minder dan E. P.

Koenders, Ord. Carm. Jammer toch dat er nogal bastaardwoorden ingeslopen zijn, die door goed Nederlandsch konden vervangen worden. Voor de juistheid der vertolking staat borg de bedrevenheid van den vertaler, alsmede de vier namen bij het Imprimatur op de eerste bladzijde vermeld. Ook halen uitgever en drukker eer van hun werk, dat ons, helaas, duur komt te staan. J. SALSMANS, S. I.

19 **Salsmans J., S. J.** prof. in de godgeleerdheid. **23**
BIECHT EN ALTAARSAKRAMENT, *Vl. Boekenhalle. (Onze Studiën) 1922, 2e druk. (21 × 15) 368 bladz.* *12,50 fr.*

V. — Een stevig vulgarisatie-boek, tusschen een Katechismus en eene theologische verhandeling in, dat, naar het inleidend woord van Z. D. H. Mgr. Heylen, « op bevattelijk wijze alles geeft wat over die (Biecht- en Altaar) Sakramenten en over de H. Mis moet gezegd worden, in apologetisch, zedelijk, kerkwettelijk, ascetisch en sociaal opzicht. » Waar het gaat over de Belijdenis, wordt daarbij een goede brok Algemeene Moraal bondig uiteengezet. Bijzonder geslaagd is, o. i., het hst. over geestelijke leiding. De taal is, buiten enkele, te Fransch-getinte wendingen, zeer zuiver en rijk. Eene logisch ingedeelde boekenlijst doet overvloedig materiaal voor verdere studie aan de hand.— Hartelijk wenschen we dat deze heruitgave in « Onze Studiën », den ruimen bijval beleve dien ze verdient. Al wie een degelijk Katechismus-onderricht heeft doorgemaakt en tot nadenken in staat is, kan dit boek lezen en genieten : hij zal hier ons katholiek geloof in zijn heilige genademiddelen leeren hoogschatten en vredig beoefenen. *Biecht- en Altaarsakrament* ontbreke dus noch in de rekken der volksbibliotheek noch op de leestafel der ontwikkelden. Mogen we heel bescheiden een wensch opperen ? Aan onze onderwijsgestichten wordt de Geloofsverdediging onderwezen : het gaat er over God, zijn bestaan en zijn eigenschappen, over de openbaring, over mirakelen, enz. Aan méérbevoegden laten we het gaarne over te onderzoeken of onze Collegestudenten, bij de Metaphysica zoo maar met de deur in huis moeten vallen. Maar zeker is het dat het lezen, ontleden en verder uitleggen van dit werk, waarin al de jeugdproblema's worden aangeroerd, machtig veel zouden helpen tot het aankweeken van een gezonden, kristelijken geest bij de jongeren. Enkele opmerkingen : De bewering (bl. 44-46) dat « praktisch nooit iemand strikt verplicht is zóó te biechten dat er groote oneer uit volge voor den naaste » schijnt ons wel wat breed toe. Ze werd, lijk ze daar staat, op zóó geringe innerlijke waarschijnlijkheid gebouwd en brengt licht verwikkelingen mee waarbij ze alle voordeel inboet. Daarom ware ze hier liefst weggebleven. — Het eigen begrip der « *niet-volle toestemming* » (bl. 82 en 87) heeft me nooit willen klaar worden. De uitdrukking doelt wel op zekeren psychologischen toestand, maar past er niet op. P. Salsmans heeft de moeilijkheid duidelijk gevoeld. Wat blijft er op dit gebied nog veel af te haspelen ! — Ten slotte late de geleerde schijver het ons rechtzinnig betreuren dat de heerlijke Dogmatiek van den H. Thomas niet tot haar recht komt in de uiteenzetting der *transsubstantiatio*. De Lugo krijgt hier het woord. Dit echter zonder merkelijke schade voor de degelijkheid van het geheel. K. CRUYSBERGS, pr.

20 **Salsmans, J., s. I.**, prof. in de zedenleer. **17 : 61**
GENEESKUNDIGE PLICHTENLEER (Deontologia Medica). — *Leuven, Vl. Boekenhalle (Onze Studiën) 1920, 2e druk (21 × 15) 206 blz.* *9,00fr.*

IV*. — Bij het verschijnen der eerste uitgave, hebben wij reeds al het goede van dit boek aan de lezers van het dagblad « De Standaard »

voorgehouden. Pas enkele maanden later was de eerste oplage uitgeput, en verscheen een tweede, vermeerderde en verbeterde uitgave. 't Boek beantwoordt dan wel degelijk aan eene behoefte, en 't strekt den Vlaamschen geneesheeren en priesters ter eere dat zij zoo gretig gebruik maken van een boek dat hun ambtsgeweten moet voorlichten en steunen. Het boek blijve hun warm aanbevolen, en voor diegenen die er nog geen exemplaar van in de eerste rij hunner bibliotheek hebben steken, moge deze recensie eene opwekking tot aankoopen zijn !

FR. MEEUS.

21 Van Eygen, U., c. s. s. R. **244**

MEER VOLMAAKTHEID. *Esschen, Boekh. St Alphonsus. 2e druk.* *6,00 fr.*

V. — Het gunstig onthaal, waarmede dit in de gevangenis geschreven en vooral geleefde boekje werd opgenomen, maakt een aanprijzen van deze nieuwe uitgave overbodig. Zoo ooit, was in dit geval, de gunst van het publiek gewettigd. Want moeilijk is het in een kort bestek geheel de leer der christelijke volmaaktheid klaar en duidelijk te ontwikkelen. Daarin nochtans is de schrijver volkomen geslaagd. Na in een eerste, inleidend deel 's menschen roeping tot de volmaaktheid te hebben uiteengezet, behandelt schrijver beurtelings het wezen en den weg der volmaaktheid. En hij doet dit niet in den trant van zoovele zeemzoete godvruchtige prulletjes, neen ! Overal steunt hij zijn betoog op theologie, overtuigd als hij is dat de jeugd ten slotte meer baat vindt in de soms wat droge, maar altijd heerlijke waarheid, dan in niets-zeggende, maar opgezwollen godsdienstige schijn-lyriek. Daarmede wil ik nu niet gezegd hebben dat het gevoel hier afwezig is, maar enkel dat dit boekje geschreven werd voor hen die in den godsdienst iets meer zoeken dan een gemoedsaandoening, en het ernstig meenen met hun katholiek-zijn. Oppervlakkige menschen vinden hier hun gading niet. Maar onze vlaamsche jeugd is niet oppervlakkig meer : haar wezen heeft zich uitgediept. En daarom zal zij dit boekje ter hand nemen, en lezen en overwegen.

H. THIELEMANS, S. I.

22 Van Tichelen, Theod., pr. **22**

BEELDEN UIT HET EVANGELIE. *Antwerpen, Geloofsverdediging en Leuven Vl. Boekenhalle. 1923, 2e druk (20 × 13) 560 blz.* *10,00 fr.*

IV. — Het verhaal van onze gewijde boeken is vol leven, natuur en frischheid : dat staat vast. Maar even zeker is het dat, onbekend met de toestanden van twintig eeuwen terug, de moderne lezer daar dikwijls niets van geniet. In dit tekort voorziet rijkelijk het voorhanden werk. Uit Oud en Nieuw Testament, geschied-, aardrijks- en volkenkunde worden hier duizenden gegevens tot een zonnig, bontwemelend tafereel ineengevlochten, waarin het een lust is den Goddelijken Meester en de heilige personen te zien leven. Hoe doelmatig dit boek zich voordoet mag een voorbeeld verduidelijken. Het verhaal van den evangelietekst over de tien maagden te moeten onderbreken, om gauw uit te leggen welke hun rol was bij de huwelijksfeesten, is hinderlijk. Maar als we, zooals hier, de lampendraagsters den bruiloftstoet van Maria en Jozef in lichtend-golvende rij zien te gemoet treden, kunnen we ons later zonder moeite weer in die volksgewoonte indenken en, één van geest met Jezus' toehoorders, naar de parabel luisteren. Men zoeke verder in de Beelden niet meer dan ze geven willen. Ze zijn niet bedoeld als Schrifttuurcommentaar, ook niet als meditatieboek. Doch als voorbereiding op studie en gebed, als lezing van het Evangelie, zijn ze heerlijk. Ze laten zich genieten als de meest boeiende geschiedenis, en doen verlangend

uitzien naar het wonderlijke en zeer bewogen leven van den Apostel der Heidenen door denzelfden schrijver. De letterkundige aard van het werk brengt het gebruik van gewestspraak niet mee; enkele wijzigingen kunnen hier dan ook een voordeeliger, meer A.-B.-Nederlandsch uitzicht geven. Te wenschelijker, daar men, door de vele drukfeilen dezer uitgave, zich dikwijls wrevelig afvraagt of men weer staat voor een zetfout dan wel voor een dialectisch staaltje meer. Het boek kan dan ook aan de rijpere jeugd gegeven worden, doch met onderscheid, wegens enkele plaatsen, zooals b. v. het (trouwens zeer kiesch beschreven) optreden van Salome aan Herodes' hof. A. REGNIERS, S. I.

23 von Bremscheid, Matthias. o. m. c. 244

DE CHRISTELIJKE JONGELING. *Vertaald uit het Duitsch door Bas. Van Kesteren, o. c. — Tilburg, Ned. Boekhuis. 1920 (16 × 11) 251 blz. fl. 1,50.*

V — Een boek om te mediteeren, hoofdstuk na hoofdstuk, voor ieder christelijk jongeling, die de zedelijke deugden met vrucht wil beoefenen. Bevattelijk geschreven voor de volksjeugd, met talrijke voorbeelden verduidelijkt en in mooie taal overgezet, is dit boekje best geschikt om onze ernstige en naar ernst strevende katholieke jeugd van 16 tot 20 jaar in de handen te worden gegeven. J. LAUWERYS, pr.

24 von Oer, P. Sebastiaan, o. s. B. 244

HET GEBED DES HEEREN. *Vertaald uit het Duitsch door B. Van Kesteren, o.c. — Tilburg, Ned. Boekhuis. 1920 (16 × 11) 242 blz. fl. 1,50.*

V — Een fijn uitgegeven boekje, stichtend en leerzaam, kunnende dienen voor geestelijke lezing of overweging. 't Is rijk aan gedachten en 't leest heel gemakelijk. De ernstige jongelingen en meisjes onzer studiekringen en patronaten zullen er zeker hunnen smaak in vinden.

R. PAUWELS, O. P.

25 Vreeswijk, Martialis. o. f. m. 264

ROOMSCHE RIJKDOM : GEWIJDE LYRIEK. *A'dam, R. K. Boekcentrale. 1913 — 6 dl. (20 × 14) 184 blz. fl. 1,75.*

V — Uit den rijken overvloed der heerlijke hymnen van onze Roomsche Liturgie kiest schrijver één enkele : de « Dies Irae ». 't Onvermeld laten der andere is spijtig. Vooral voor oningewijden die met een « één is geen » misprijzend zouden kunnen spreken over dien « Roomschen Rijkdom. » Wat er ook van zij door al de behandelde artikelen golft een bruisende lyriek vol ziedenden gloed en laaiende begeestering. En waar het gaat over den « Opperherder », het « Licht », « Allerzielen », « Goeden Vrijdag », en « O.-L.-Vrouw van Kevelaer » krijgen we veel gewijde lyriek te genieten, met volle gulpen stroomend uit den brandenden boezem van een waren Apostel Christi. Die bladzijden schudden de lauwen wakker uit geestelijke slaperigheid en zijn een krachtdadige aanmoediging in den strijd ter verovering van de christelijke levensschoonheid. D. DE PAUW, O. P.

26 Vreeswijk, Martialis. o. f. m. 2

ROOMSCHE RIJKDOM : VRAGEN VAN DEN DAG. — *A'dam, R. K. Boekcentrale. 1922, 3e druk, 6 dl. (20 × 14) 176 blz. ing. fl. 1,75.*

V — Een boek dat reeds voor tien jaren verschenen is en jammer genoeg, in België, ongekend en ongelezen bleef. Die « Vragen van den Dag » zijn niet verouderd ; nu nog alleractueelst. Want Pausdom,

Heiligheid, Priesterschap, Vreugde zijn van alle tijden. 't Is een waar genot dien Pater Vreeswijk te aanhooren als hij met jubelenden geestdrift, de weelde aanwijst van ons Roomsch Geloof, in deze reeks losse artikelen, die handelen over Paus Pius X, Sint Franciscus, de Maagd van Orléans, Priester en Leek, Vreugd en Wereldsmart, zoo schatrijk uitgestald. Zulke boeken vormen voor 't leven. Zij blazen een nieuwen, krachtigeren geest in al wie ze leest. Zij heffen u omhoog en maken u bewust van uw christelijken adel. Zij schenken katholieke fierheid en dieper, strenger, Roomschkatholieker leven. Zij bieden op elke bladzijde kerngezonde, kloek-gespierde gedachten van christelijke levensopvatting in beeldrijke, kloek-gespierde taal. D. De Pauw, o. p.

27 **X.** **26**

Heeft Christus het Pausdom ingesteld ? *Utrecht, Wed. Van Rossum. 1923, 2e druk (18 × 10) 32 blz.* *fl. 0,15.*

V — Alle katholieken gelooven dat Christus het Pausdom heeft ingesteld, doch hoevele zouden dit kunnen staven met een kleine, rake redeneering ? En dit is tegewoordig meer dan eens noodig. Om zich te wapenen ter verdediging van hun geloof hebben ze dit klein brochuurtje te lezen waarin liggen saamgeraapt oude en nieuwe opwerpingen tegen 't Pausdom, met hunne wederlegging, en daarbij een kortbondig kritische bewijsvoering welke vaststelt : 1° dat het Pausdom door Christus is ingesteld ; 2° dat Petrus' primaatschap blijft voortbestaan door de eeuwen heen ; 3° dat de Pauzen van Rome de wettige opvolgers zijn van Petrus. Klein, nuttig boekje voor godsdienstondericht, waarin studiekringen stof tot bespreking zullen vinden. D. De Pauw, o. p.

28 **X., minderbroeder.** **244**

Onderhandelingen over de Godsvrucht tot Jezus' Hart. — *Brussel, Standaard (Deseynfonds) 1913. (25 × 16) 236 blz.* *5,00 fr.*

V — Aan te bevelen schijnt mij dit werk voor zéér godvruchtige personen, tot meditatie meer dan tot instructie. Als devote overwegingen over het Allerheiligste Hart voor leeken ken ik er weinige, die zoo geschikt zijn om hun klaren eenvoud en hartelijke opwekking tot meer inwendig leven. Bonders van het H. Hart en Derde-ordelingen vinden hier een hun aangewezen lectuur. De taal laat heel veel te wenschen over. Reeds de titel « *onder*handelingen » voorspelt dat den schrijver alle taalgevoel ontbreekt. J. Vullings, m. s. s. c.

3. - Sociale Wetenschappen - Recht - Opvoeding - Folklore - Vrouwenbeweging

29 **Ballings, M. s. I.** **37**

Wilskracht. — *Alken, Bode van het H. Hart. 1922, 2e druk (20 × 13) 201 bladz.* *3,50 fr.*

V* — De boeken van Eerw. Pater Ballings zijn een veilige leidraad in den modernen doolhof van dwaalstelsels, grootspraak en bluf. Met dit boekje bedoelt de geleerde en knappe schrijver te leeren ver-

krijgen : « wilskracht, die door nederigheid en gebed, wortelt in de almacht Gods ». Het boek is bestemd voor ontwikkelden, daaronder versta meer : « hoogstudenten, studenten uit de twee hoogste humanoriaklassen, normalisten tijdens hun laatste studiejaar, grootere pensionairen of allen die wat aanleg en studie betreft, met voormelden gelijk staan. — Anderen zullen wel uit het boek wat meedragen indien ze zich meer moeite getroosten. Beurtelings wordt onderzocht wat valsche en echte onafhankelijkheid is ; wordt betoogd dat zelfbeheersching de echte vrijheid is, wordt geleerd te willen, wat zelfkennis is ; wordt ontleed de verhouding van geest en wil, van wil en gewoonte, wil en genade ; wordt geantwoord op de vraag : « Leeren willen, hoe gaat dat ? » ; wordt raad gegeven : « Overwin uzelf » ; wordt gewezen op gehoorzaamheid en bijzonder onderzoek als middelen tot vorming van wilskracht. Het boek besluit met eene verheerlijking van Garcia Moreno als toonbeeld van wilskracht. De schrijver heeft alles zoo bevattelijk en duidelijk voorgesteld, met zoo 'n elderen, sierlijken stijl, dat het waarlijk zijne schuld niet is, indien sommige deelen uitteraard nog eenigzins moeilijk blijven. Boekjes als « Wilskracht » heeft onze jeugd volstrekt noodig ... Ook ouderen kunnen er veel in leeren en genieten.

L. DOSFEL.

30 **Callewaert L. J, o. p.** **37 : 396**

DE STERKE VROUW VAN VLAANDEREN. *Gent, Veritas. 1922, 2e druk.* — *8 fr.*

IV — Pater Callewaert die meer dan wie ook een open oog heeft op onze Vlaamsche toestanden, voelde in zijn lersche ballingschap zijn hart kloppen voor zijn land, omstuimiger dan ooit. En omdat de Vrouw de toekomst van dit land is begon hij te denken en te schrijven dit heerlijk schoone boek opdat de vrouwen zich zouden sterk maken voor Vlaanderen. Heel de vrouwenbeweging met haar ontstaan en haar huidigen stand wordt in de inleiding geschetst. Dan krijgen we in een massa hoofdstukken de rol der vrouw als zoodanig uiteengezet. Daarna de rol der vrouwendeugden en tenslotte de rol der vrouw in hare verschillende bedieningen. Elk woord spreekt van overtuiging, geestdrift en apostolaat en waar op sommige plaatsen de stof al te zeer is uitgesponnen weten we dat het gedaan werd, met de hoop ideeën vast te schroeven in minder nadenkend brein. Er is echter een leemte, te belangrijk om overmeld te blijven, in het hoofdstuk over de vrouwelijke beroepen : de bij uitstek vrouwelijke bedieningen van verpleegster en van sociale werkster worden over het hoofd gezien. Doch bij een derde uitgave kan dat worden bijgewerkt en dan verkrijgen wij een gansch harmonisch geheel. Heel het boek ademt eene ontroerende toewijding uit voor eene diepgeliefde zaak, voor een hoog ideaal. Het is een stelling op vasten grond opgetrokken, en daarom zal het steeds een boek blijven van den tijd, een boek dat men menigmaal heropenslaat en raadpleegt. En niet alleen elke vrouw, maar ook elk priester, elk sociale werker, elk oprechte Vlaming moet het kennen en lezen.

MIA. CAPPUYNS.

31 **Carnoy, Prof. Alb.** **321**

NAAR DE WARE DEMOCRATIE. *Vertaald uit het Fransch.* — *Lier, Van Rooy. 1920 (21 × 15) 80 blz.* *3,50 fr.*

V — Wij leven in een tijdperk van democratie. 't Wordt ons herhaald overal en op alle tonen, en toch... zóó weinigen weten wat democratie beteekent. Daarom weze het lezen van het boek van Prof. Carnoy aanbevolen zonder voorbehoud. De geleerde Professor onzer Katholieke Leuvensche Hoogeschool verbleef tijdens den oorlog in Amerika

(Vereenigde Staten). Daar heeft hij veel gezien en grondig nagedacht. Het onderhavig werk is de toepassing van dien vruchtbaren arbeid op onze belgische toestanden. Prof. Carnoy geeft geen didactische uiteenzetting eener theoretische democratie; hij beschouwt en beoordeelt onze huidige toestanden in het licht der ware democratie : de internationale vraagstukken, de nationale politiek, de economische en maatschappelijke toestanden, het talenvraagstuk, de opvoeding. In een aanhangsel toont hij de vruchtbare taak van het Christendom in de democratische evolutie, en wijst op de praktische medewerking die iedereen kan en moet verleenen om de democratie christen te maken. De verhandeling van Prof. Carnoy is stevig, duidelijk en leerrijk; ze verdient groote belangstelling. VALERIUS CLAES, capucien.

32 **Peeters, Edward** **37**

MITOU IN DE BEWAARSCHOOL. *Vrij bewerkt naar Mevr. A. Girardot. Brussel, Libertas. 1922, (20 × 15) 107 blz.* *2,50 fr.*

V — Mitou heet de bengel, die geen moeder meer heeft en van zijn vader — een dronkaard — een *neer*voeding krijgt in plaats van een *op*voeding. Mitou komt terecht in de bewaarschool. Hij is de held der geschiedenis die hier wordt verteld ; maar gansch het leven der bewaarschool wordt er in voorgesteld, met zijn groote vreugden en kleine verdrieten. De groote waarde van dit boek is, dat het op zeer aanschouwelijke wijze aantoont hoe de opvoeding in de kinderjaren vooral een zaak is van aanpassing aan het kinderlijk verstand en gemoed. We moeten kind zijn met het kind; dan ook is er van de kleuters veel te leeren. Ten zeerste aanbevolen aan allen die last van opvoeding dragen.
A. VERBIEST.

33 **Peeters, Edward** **37**

DE NIEUWERE SCHOLEN IN DE VRIJE NATUUR. *Brussel, Libertas. (20 × 15) 109 bladz.* *2,50 fr.*

V — Onder het geleide van Mr Peeters bezocht de lezer de nieuwere scholen in : Engeland (4), Duitschland (5), Frankrijk (2), Zwitserland (1), Rusland (2), Nederland (2), België (1). Dit werk is een practische verluchting van de leerstellingen in andere zijner werken : « De nieuwe opvoeding in de vrije natuur », voorgehouden. De ervaren cicerone toont ons de leidende gedachte welke gemeen is aan al de nieuwere scholen. In zake lichamelijke, verstandelijke en zedelijke opvoeding, staan de nieuwere scholen lijnrecht tegenover de scholen van voorheen, waarvan de hedendaagsche school zich nog niet gansch heeft vrij gemaakt. Er is in dit werk heelwat te leeren en we wenschen met Edw. Peeters, dat onze scholen zich eerlang mogen losrukken van het verkeerde in de traditie. De lezer weze er nochtans opmerkzaam voor gemaakt, dat niet alles wat door de pioniers der nieuwere opvoeding wordt toegepast, navolging verdient. Katholieken zullen zich niet kunnen verzoenen met de vooruitgezette meeningen over onzijdigheid ten opzichte van den godsdienst en met coëducatie. A. VERBIEST.

34 **Spalding, Mgr J. L.** **37**

LICHT EN LEVEN. *In het Nederl. bewerkt door Leo Elaut. Leuven, Vl. Boekenhalle (Paedag. Studiën). 1920, (23× 15) VIII, 229 blz. Met portret. — 7,50 fr.*

IV — Deze bloemlezing uit de werken van Mgr Spalding biedt een tweevoudig nut : het laat een uitgelezen meester in de opvoedkunde

kennen en het is een mijn van gedachten. Over den persoon van Mgr Spalding en zijn leven behelst het boek een overzicht geschreven door zijn neef, priester Martin J. Spalding. De pedagoog wordt geteekend door Dr Frans De Hovre. Dan volgt in de kapittels waar Mgr Spalding zelf aan 't woord is een openbaring van zijn streven, veel duidelijker dan gelijk welke studie het kan schetsen. Een mijn van gedachten is deze verzameling : kernachtige, grondig doordachte en vinnig uitgesproken oordeelen, over min dan 200 bladzijden verspreid. Deze gedachten zijn onder verschillende hoofdingen in 't veld gebracht. De inhoudstafel somt ze op : I. De Universiteit : een kweekschool voor hooger leven. — II. Gedachten over opvoeding. — III. De opvoeding en de toekomst van den godsdienst. — IV. De leeraar en de school. — V. De universiteit en de leeraar. — VI. De vrouw en het christelijk geloof. — VII. De vrouw en het hooger onderwijs. — VIII. Zelfkultuur. Elkeen dezer hoofdstukken is toch niet een volledige uiteenzetting, veeleer een opborrelen van treffende zetten, de eene aanstonds verdrongen door een andere, zoodat de lezer bij elken volzin kan stilhouden en onder een nieuw licht zijn eigen ondervinding beter begrijpt. Een enkel voorbeeld zal dit beter laten verstaan en tevens een aanbeveling zijn bij alle nadenkende menschen. « Voor de opvoeding, die het « hoogste menschelijk werk uitmaakt, is een heldhaftige, beminnende « en verlichte ziel meer waard dan de grootste geldelijke toelagen. Hoe « arm zijn zij die enkel geld te geven hebben! Is het niet een bewustzijn « der geringe waarde van wat ze besteden kunnen dat het hart der rijken « zoo hartvochtig maakt ? Zij die geld geven zijn als degenen die voedsel « verschaffen : wie waarheid en liefde schenken, geven als God. Gelijk « de vrek steeds in gedachte leeft naast zijn geld, gelijk een die bemint « leeft met het beminde, zoo leeft de student een geestesleven in « gezelschap van wat waar, schoon en goed is... Hierin ligt het tekort « onzer opvoeding : wij leerden alles, uitgenomen verstandig, moedig « en volhardend te werken en te streven, niet naar geld of plaats, maar « naar wijsheid en deugd. Geleerdheid zonder waardigheid laat ons « onmachtig en maakt ons vaak belachelijk... Werk openbaart « karakter... Verstandelijke vooruitgang is een stap nader tot het beter « schatten der echte levenswaarden... Denken en doen, doen en « denken, zegt Goethe, is de ziel van elke wijsheid ». Neem dit boek ter hand, lees en overweeg. LEO DECKERS, PR.

35 Van der Elst **374 : 6**

METHODIEK VOOR HET NIJVERHEIDSONDERWIJS. *A'dam, Van Mantgem en De Does, 1923. (21 × 14) 208 blz.*

V — Een prachtig boek, dat in handen van al onze vakleeraars zou moeten zijn. De schrijver geeft zijne ondervinding van 20 jaren vakonderwijs ten beste. Vooral het eerste gedeelte is bijzonder interessant. Wie nu echter meenen zou er veel over zielkunde in te vinden, zou zich bedrogen achten. Zielkunde is een veel te teeder onderwerp voor een neutralen schrijver, die werkelijk neutraal blijven wil. En dat heeft de heer Van der Elst getracht. Hij haalt zoowel de meening aan van Pater Van Ginneken als van den Heer Ligthart. En toch verschillen die twee hemelbreed in godsdienstige overtuiging. Wat de schrijver zelf over de ziel denkt, wordt heel neutraal verzwegen. Maar toch is het een boek dat veel nut kan stichten. Het tweede en derde deel schijnen wat haastig afgewerkt te zijn en boezemen minder belang in dan het eerste, misschien omdat daarin meer speciaal de hollandsche wetten en voor-

schriften behandeld worden, terwijl het eerste deel het vakonderwijs in het algemeen bespreekt. J. MEYER, M. O.

36 **Vliebergh, E.** **34**

IETS OVER STRAFRECHT. *Leuven. Vl. Boekenhalle. (16× 12) 96 blz. — 2,75 fr.*

IV* — Iets ? Neen veel over strafrecht. Een samenvatting van 't hoofdzakelijkste dat gedacht, geschreven of verwezenlijkt werd in zake strafrecht. In het voorbericht zegt schrijver dat deze bladzijden bijna woordelijk gelijken op het eerste deel van de samenvatting zijner lessen in het strafrecht. Daarmee kan men gissen dat het geen vulgarisatiewerk is; maar het is évenmin een droge, zuiver-wetenschappelijke lectuur. Eerst beschouwt Prof. Vliebergh den wijsgeerigen en zedelijken ondergrond van het recht over 't algemeen en van het strafrecht in 't bijzonder, alsook het doel dat de straf beoogt. Daarna worden de voornaamste gedachtenstroomingen in de 18e en 19e eeuw uiteengezet : het absolute stelsel der duitsche wijsgeeren, het klassiek strafrecht en het deterministisch strafrecht. Zeer belangwekkend is het betoog over de verschillende soorten van straffen : geldboete, vrijheidsstraf, geeselstraf, verbanning, doodstraf enz... en het is treffend hoe voorzichtig en toch hoe ontdaan van elke weekhartigheid de wijze schrijver elke straf beoordeelt. Hetzelfde geldt waar Prof. Vliebergh over psychiatrie, de minderwaardigen en gevangenen schrijft. Dat is Vliebergh op zijn best! Een uiteenzetting van het vroeger strafrecht besluit op waardige wijze dit kleine prachtwerk, dat een schat diep-gezonde gedachten inhoudt. Het dient ruimschoots verspreid onder alle lieden die zich eenigszins met rechten, verantwoordelijkheidsgevoel, sociale vraag enz... bezig houden. Een beste aanbeveling voor de reeks « De Boekenhalle » waarvan dit het eerste nummer is. H. VERWILGHEN.

37 **Vlietinck, Edm.** **327**

STATENGEMEENSCHAP OF VOLKERENBOND. (Eene tegenstelling). *Antwerpen, Hoogeschooluitbreiding. 1920, (20 × 14) 38 blz.* *0,75 fr.*

V — Het boekje is, in 't klein, eene klare en interessante verhandeling over nationalisme en internationalisme. Het geeft ook de teksten van het Vredestraktaat van Versailles, welke op den Volkerenbond betrekking hebben. Wat misschien evenzoo interessant is, is de verzameling van « meeningen » door vooraanstaande personen over den Volkerenbond geuit. Op het oogenblik waarop zooveel gedaan wordt om den Volkerenbond te kleineeren en veel te weinig om de volkeren met elkaar te verzoenen, komt ons dit boekje een verfrisschend kijkje bieden op eene al te verwijderde toekomst. A. CARNOY.

4. - Taalkunde

38 **Geerebaert, A. S. I.** **48·3**

VOORBEREIDING OP HET IVe BOEK van XENOPHON'S ANABASIS. *Wetteren, J. De Meester. 1920, 2e druk (20 × 15) 30 blz.* *0,90 fr.*

V — Het pogen van Pater A. Geerebaert, s. I. om de Vlaamsche colleges te voorzien van boeken in 't Nederlandsch, welke bij de studie van het Grieksch praktische diensten kunnen bewijzen is hoogst loffelijk. Het doel schijnt over 't algemeen geweest te zijn, de vertaling op zicht te vergemakkelijken. Zijne « Voorbereidingen » geven volstrekt geen verklaringen. Daarvoor wordt er op den leeraar gerekend. Wel-

licht wenscht steller den leerling zooveel mogelijk van het gebruik van een woordenboek te ontslaan. Om in eenige mate de voordeelen te verzekeren welke precies aan het gebruik van het woordenboek verbonden zijn, had de schrijver, naar mijne opvatting, een beetje minder bondig moeten zijn en naast de beteekenis die het woord in den tekst heeft, altijd de grondbeteekenis moeten aangeven; wat alleen bij uitzondering geschiedt. A. CARNOY.

39 **Van Schoor, Oscar.** **4082**

BROKKEN UIT DE GESCHIEDENIS DER WERELDTAAL. *Antwerpen, Hoogeschool-uitbreiding. 1920, (20 × 13) 80 blz.* *0,75 fr.*

V — Het boek is eene interessante uiteenzetting van de redenen die pleiten voor het verspreiden van eene taal die door alle volkeren zou verstaan worden, en van de herhaalde pogingen sedert meer dan honderd jaar aangewend om kunstmatig eene taal te scheppen die de noodige hoedanigheden zou bezitten om als wereldtaal te kunnen dienen. De schrijver tracht te bewijzen dat een taal die vroeger door een bepaald volk gesproken werd of thans als dusdanig voortleeft, niet de wereldtaal worden kan. Het zou niet moeilijk zijn argumenten tegen die stelling te laten gelden. Wat er ook van zij, schrijver gelooft in de toekomst van het Esperanto waarvan hij de geschiedenis geeft met staaltjes van teksten in deze taal opgesteld. Als propagandaboek voor het Esperanto mag het een succes heeten. De taalkundigen echter worden pijnlijk getroffen door het oppervlakkige en onnauwkeurige van de philologische documentatie in dit werk. A. CARNOY.

40 **De Boeck, A. E., pr.** **4393**

NEDERLANDSCH TAALEIGEN. Woorden en wendingen of Proeve van taalzuivering. *Lier, Van In. 1922, 8e herziene druk (20 × 13)* *4,00 fr.*

V — Aan dit nederige boekje komt onbetwistbaar een eereplaats toe onder de werken, die in de laatste jaren het meeste nut hebben gesticht in Vlaamsch cultureel opzicht. De elfduizend exemplaren, die sinds zijn eerste verschijnen in 1907 over geheel Vlaanderen verspreid werden, hebben doelmatig bijgedragen om ons op te helpen uit de ellende, waarin onze taal, door bijna eene eeuw miskenning in het openbaar leven en verwaarloozing in het onderwijs gedompeld ligt, en waardoor de intellectueele en maatschappelijke opbeuring van Vlaanderen ten zeerste wordt belemmerd. Het werkje bevat, onder spraakkundige opschriften geordend, de voornaamste echt Nederlandsche woorden, zegswijzen en wendingen, waarvoor de Vlamingen veelal gallicismen of andere foutieve uitdrukkingen gebruiken. Een zeer nuttig aanhangsel bevat enkele gesprekken, waarin een aantal beleefdheidsvormen en andere uitdrukkingen van dagelijksch gebruik te pas worden gebracht, door welker onkunde velen vaak in verlegenheid komen. De systematische orde maakt het boekje goed geschikt voor het onderwijs; achteraan komen een Nederlandsche en een Fransche woordenlijst, zeer dienstig aan wie gauw iets wil naslaan. Het groote succes, dat het boekje geniet, is een verheugend verschijnsel. Moge het immer meer verspreiding vinden. De schrijver heeft het in de eerste plaats voor leerlingen bestemd; het moet echter ook zijn plaats vinden, niet in de boekerij, maar op de werktafel van leeraren, priesters, letterkundigen, journalisten en geleerden, kortom van al wie in Vlaanderen zonder fouten wil spreken en schrijven. Zeer, zeer weinigen zijn er, wier gesproken en geschreven taal vrij is van onkruid; bij het wieden zal men geen beter hulp vinden dan « Nederlandsch Taaleigen ». A. GEEREBAERT, S. I.

41 **Geerebaert, A. S. I.** **47 : 81**

BLOEMLEZING UIT OVIDIUS, met inleiding en aanteekeningen : 1. Tekst. 2. Inleiding, aanteekeningen. *Luik, Dessain. 1922 ; 1923, (18 × 12) 2 dl. 79 ; 75 blz. 1,80 fr. ; 2,10 fr.*

V — Zeer verzorgde uitgave waaruit onze leeraars vrij kunnen putten voor hunne huisvertalingen in de Tertia en Poësis. Vooral het tweede deel : Inleiding en Aanteekeningen, lijkt ons onberispelijk. Op den Tekst zelf veroorloven we ons een paar opmerkingen. Ware het niet verkieslijk, van paedagogisch standpunt uit, de korte inhoudsopgave, die elk Latijnsch uittreksel voorafgaat, van kant te laten? Ligt daarin geen premie voor de luiheid van onze schooljongens? We kunnen toch de aandacht en het denkvermogen onzer studenten niet beter vormen dan door hun persoonlijk zoeken naar den inhoud der vertaalde teksten. Met « het voorbeeld van andere schooluitgaven » mag men, naar onze meening, gerust afbreuk maken. Wat de keus der stukken aangaat, zullen het wel eenigen betreuren dat de Fasti zoo schaars vertegenwoordigd zijn in deze Bloemlezing. Het vierde Boek vooral bevat toch menig juweeltje dat de vertaalkracht onzer jongens niet te boven gaat (b. v. de Stichting der Stad Rome IV 807-862). J. VAN HERCK, PR.

5. - Wetenschappen

42 **Ensink, P. Th.** **58 : 59**

NATUURLIJKE HISTORIE, ten dienste van de Katholieke lagere school. *Met teekeningen van den schrijver. Utrecht, St Gregoriushuis, 1922. 6^e, 5^e en 4^e druk. (18 × 13) 3 dl. 95 ; 95 ; 94 bladz. elk fl. 0,60*

V — VIA — Wat zijn de kinderen van onzen tijd toch bevoorrechten ! Waar wij als knapen reeds met groote-menschenernst taaien en drogen kost te verduwen kregen, wordt de huidige jeugd onderwezen al spelende, of althans door middelen berekend op hun kinderlijk inspanningsvermogen. Dat viel mij eens te meer op bij 't inzien van deze 3 mooie boekjes van Ensink. Onder den eenvoudigsten vorm, met korte, duidelijke zinnetjes uitgedrukt, worden hier de soms moeilijke voorstellingen uit het gebied van dieren en planten duidelijk gemaakt voor de jongere lezertjes, en dit nog wel op verhalenden, onderhoudenden toon, zoodanig dat de lezing ervan een genot wordt. Door weetgierige kinderen van 12-15 jaar zullen ze dan ook evengraag worden gelezen als de boeiendste romans. In elk hoofdstukje weet steller rondom een hoofdidee heelwat wetenswaardige bizonderheden, op de meest natuurlijke wijze, aan te passen : wat een besparen van inspanning en een vergrooten van onthoudingskracht bij den jongen lezer verzekert. Ook aesthetische vormingswaarde bezitten deze werkjes ; niet alleen door den keurigen druk, de sprekende teekeningen en de mooie kleurplaatjes vormen zij den goeden smaak van den lezer ; ook door de dichterlijke uitzichten op de wonderen der natuur, wekken zij den schoonheidszin in de jeugdige gemoederen. Wat meer is, zij verwijzen, waar 't pas geeft, naar de Bron van al die goedheid, wijsheid en schoonheid. Mochten deze verdienstelijke werkjes spoedig worden ingevoerd in onze katholieke scholen. Geen enkele kinder- noch volksbibliotheek, die om de vorming van haar publiek bezorgd is, zou ze langer mogen missen. J. BAERS. pr.

43 **Flammarion.** **52**

DE WONDEREN DES HEMELS, *bewerkt uit het Fransch door Dr B. C. Goudsmit. Zutphen, Thieme en Cie, 3^e druk. (28 × 19) 675 bladz. Geïll.*

VI* — Het boek is een vertaling van Flammarion's « Astronomie Populaire » voor Nederland bewerkt. Schrijver is een vulgarisator en wordt niet aanzien lijk Moreux, als een natuurvorscher, die door persoonlijke studie een naam in de wetenschap heeft verworven. Hij is ook niet als deze een geloovige, nochtans, worden in de « Astronomie populaire » al de uitlatingen vermeden, die in andere bijdragen voorkomen en er naar strekken in den geest van den lezer eenen twijfel te doen ontstaan, nopens het bestaan en de voorzienigheid van God. De « Wonderen des Hemels » geven in een aangenamen stijl een klare uiteenzetting van de meeste wetenswaardigheden der Sterrenkunde, die toegankelijk zijn voor oningewijden in het vak. Flammarion weet belangstelling en geestdrift te wekken voor de Sterrenkunde, en de gewekte nieuwsgierigheid ruimschoots te voldoen. Alleen is er volharding noodig om dit lijvig boek uit te lezen. De schrijver bekent zelf veel ontleend te hebben aan het Nederlandsch werk van Kaiser, « Sterrenhemel » (Deventer, Hulscher, 2 bd.), dat van strenger wetenschappelijken aard, maar niet zoo volledig is als het duitschstand aardwerk, «Newcomb Engelmans Populair Astronomie », opnieuw uitgegeven door Vogel (bij Engelman, Liepsig). In Frankrijk is de verdienstelijkste schrijver over dezelfde onderwerpen de alomgekende priester-sterrenkundige abbé Moreux.

JUL. BELPAIRE, pr.

44 **Garjeanne, D^r. A. J. M.** **58**

KERN DER PLANTKUNDE. *Groningen, Noordhoff. 1923, 5e druk. Met 182 fig. (22 × 15) 158 blz.* *gec. fl. 1,75*

V — Populariseerend werk leveren is moeilijk. Doch een algemeen overzicht eener wetenschap, voor den niet vakman schrijven, dit onder vorm van lectuur voorbrengen op een goede 150 bladz. is geen klein werk. Niettemin, schijnt het ons ten minste, dat Dr Garjeanne, de Noord-Nederlandsche Bryoloog hierin geslaagd is. Indien het den geleerde niet zal voldoen, zal het zeker den leeraar tevreden stellen. Er ligt een lijn in, een stevig geraamte dat leeraars en onderwijzers de taak van het aankleeden en versieren bizonder gemakkelijk maakt. Wat al mooie, eigenaardige en typische afbeeldingen en photo's er in die bladzijden staan ! Het zou ons niet verwonderen dat menig leergierige het van het begin tot het einde leest zonder het boek te sluiten. Het is geen hooge noch allernieuwste wetenschap, doch alle de gegevens zijn zoo modern mogelijk aangepast aan de begripsmogelijkheid van een wijden lezerskring. Zeer aan te bevelen voor de volksboekerij.

R. NAVEAU.

45 **Heukels, H.** **58**

SCHOOLFLORA VOOR NEDERLAND. *Groningen, Noordhoff, 1923, 16^e verm. druk. (18 × 12) 805 blz. binnen geb.* *fl. 4,25*

V — Van de menigvuldige flora's waarvan wij de laatste jaren recensie gaven, hebben wij steeds het goede en het min goede aangestipt. Zooook van Heukels' schoolflora. Het zou dan ook maar een herhaling worden van wat wij vroeger en andere plantkundigen wellicht beter dan wij zelve over het alombekende boek van den Nederlandschen geleerde schreven. Wie ten andere Heukels' Standaardwerk (de flora in

III deelen) dagelijks onder de hand heeft en weet dat benevens de wetenschap van den auteur er de wetenschappelijke ondervinding van eene halve eeuw Nederlandsche systematiek (Oudemans) in berust, moet zelfs zonder het geconcretiseerde werk der Schoolflora gezien te hebben, en alleen, danks de degelijkheid der methode en de klaarheid der analytische tabellen der hoogervermelde werken, tot een zeer waardeerende opvatting besluiten. Het te kort aan afbeeldingen mag niemand afschrikken, immers, al de vermelde inlandsche planten staan in een afzonderlijken atlas gebundeld. Ten tijde toen de valuta-crisis ons niet beperkte den rijken geestesschat van het Noorden te genieten, zagen wij de Flora van Heukels in onze Athenea en Colleges zeer wel gebruiken. Voor het oogenblik vindt men er geene flora's ofwel minderwaardige in vreemde taal geschreven. Zeker is het boek nuttig voor onze Volks- en Schoolbiblioteken, niet als leesboek natuurlijk, maar als een hulp voor leeraars en onderwijzers met het aanleeren der plantkunde belast. In dit geval, te zamen met den Atlas, moeten wij het boek als een leermiddel van eerste hoedanigheid beschouwen. Behalve het herzien der vernaculaire namen, bevat deze 16e druk tal van nieuw aangekweekte sierplanten; dit komt ten goede voor de tuinliefhebbers. De systematici op hunne beurt krijgen eene mooie « surprise » met de hoogst belangrijke vormenreeks der *Graminaceæ*, welke door de specialisten' W. H. Wachten en P. Jansen bezorgd werd. Het geslacht *Sparganium* werd door J. Th. Henrard op geheel nieuwe wijze omgewerkt en de betrekkelijk moeilijke *Rumex* en *Polygonum* soorten beschreef Dr B.H. Danser op zóó een uitvoerige manier, dat wij ons verplicht zien geheel deze familie bij de eerste gelegenheid grondig opnieuw te bestudeeren.

R. NAVEAU.

46 **Naveau, R.** **57**

KORTE BEGRIPPEN OVER HET ONTWIKKELEN DER LEVENDE WEZENS. *Antwerpen, Hoogeschooluitbreiding, 1921. (20× 13) 88 bladz. 60 platen. 1,60 fr.*

V — Dat we te doen hebben met een beslagen vakman, worden we aanstonds gewaar als we enkele bladzijden van dit bundeltje gelezen hebben. Mr Naveau is niet bang het vraagstuk vlak in de oogen te zien. De meest gezonde gedachten over evolutionisme worden erin vooruitgezet, niet dat ziekelijk evolutionisme van Haeckel, maar het wetenschappelijke, dat een degelijken kijk geeft over de ontwikkeling der levende wezens, dat een schakel vindt tusschen vroeger verstrooide gegevens, dat ordent en één maakt. L. SENDEN, PR.

47 **Peeters, Dr Edg.** **54 77**

HET MAGNESIUM ALS FOTOGENISCHE STOF. *Antwerpen, K. V. Hoogeschooluitbreiding. 1923 (20 × 13) 32 bladz. 1,00 fr.*

V — Beslist 'n gevaarlijk terrein voor vulgarisatie, de scheikunde; ofwel is men te wetenschappelijk in zijn uiteenzetting en onverstaanbaar voor het publiek tot hetwelk men zich richt, ofwel vervalt men licht in het zouteloos banale. Dr Peeters heeft die dubbele klip meesterlijk omgestevend : Hij levert degelijk wetenschappelijk goed, en — de oud professor met zijn klare uiteenzetting komt er door — weet zijn magnesium en diens eigenschappen vatbaar te maken ook voor den minst ingewijde. Een gelukkig idee is het dat hij zich niet enkel bepaalt bij theoretische gegevens; ook de praktische kant, met zijn detail, wordt niet vergeten. Zelfs de vakman-fotograaf vindt erin zijn gading. Zonder twijfel : de lezers van hoogeschooluitbreiding zien gretig uit naar verhandelingen in dien aard opgevat. L. SENDEN, PR.

6. - Toegepaste Wetenschappen

48 **Daisomont, M. pr.**, leeraar a/h Kl. Seminarie te Roeselare **61 : 15 : 37**
ZENUWONTSTELTENISSEN EN PSYCHOLOGISCHE LEIDING. *Leuven, Vl. Boekenhalle (Paedag. Studiën). 1921, (20 × 13) 126 blz.* *5,00 fr.*
IV — Dit boekje, het zevende uit de reeks van « Paedagogische Studiën » onder leiding van Dr A. Decoene en Dr Fr. De Hovre, heb ik met veel belangstelling gelezen. Reeds in « Een woordje ter inleiding » van Z. E. Kan. Mahieu, Secretaris van het bisdom Brugge, staan zeer gepaste gedachten « Er is te veel onverschilligheid, meestal door onwetendheid, voor zenuwontsteltenissen : wonden in het lichaam verwekken als natuurlijk, medelijden, en hier ontbreekt het niet aan goede Samaritanen om olie en wijn in die wonden te gieten; wonden in de ziel, ontreddering in geest en hart en wil, worden zelden geacht... Die zielen zijn ziek, ze lijden bitter wee ; medelijden is er noodig en onuitputbare goedheid vooral bij opvoeders en zielbestuurders ». In het boek zelf worden die waarheden nader omschreven, zenuwzieken worden meestal hardvochtig behandeld : 't is imaginatie, zegt men. Uit dit gebrek aan psychologisch inzicht, ontstaat er onvermijdelijk een klimmend misverstand tusschen de omgeving en den zieke, tot groote schade voor dezen laatste. Na een overzicht over wat zenuwziekte is en de beschrijving van enkele bepaalde zenuwziekten, geeft schrijver nuttige wenken over de behandeling dezer kwalen, inzonderheid in verband met de moreele leiding die zulke zieken behoeven. Aan indereen ter lezing aanbevolen, en niet het minst aan hoofden van opvoedingsgestichten en kloostergemeenten. FR. MEEUS.

49 **De Beir, Dr R.** **649**
OVER DE VOEDING VAN DEN ZUIGELING. *Leuven, Vl. Boekenhalle. 1922, (20 × 13) 33 blz.* *1,25 fr.*
IV* — Dr De Beir handelt over de voeding van den zuigeling, zoowel in gezonden- als in ziekelijken toestand, op een streng wetenschappelijke wijze. Ook zullen oningewijden hem moeilijk volgen in zijn uiteenzetting. Integendeel, voor specialisten, zoowel geneesheeren als verpleegsters en vroedvrouwen, zal zijn boeksken een bron uitmaken van ernstige documentatie, door eigen ondervinding opgedaan. Het kan ook, voor dezen niet genoeg aangeprezen worden E. MANSION.

50 **Lauwers, Dr E.** **61 : 649**
EENIGE LESSEN OVER HEELKUNDIGE ZIEKENVERPLEGING. *Brugge, St Michiel (19 × 12) 285 blz.* *3,00 fr.*
IV* — Eene schier volledige reeks lessen over heelkundige ziekenverpleging. Aantrekkelijk, bevattelijk, doch tevens zeer wetenschappelijk. Is natuurlijk bedoeld voor ziekenverpleegsters, die wenschen degelijke hulp te verleenen bij operatiën of bij heelkundige ongevallen; maar er zijn eene massa zaken in, die met vrucht zullen gelezen en goed overwogen worden door alle ziekenverpleegsters. Men ziet dat het boekje geschreven is door iemand, die én in de heelkunde én in de ziekenverpleging geleefd heeft. Het zou moeten in de bibliotheek van elke ziekenverpleegster staan. Spijtig dat teekeningen ontbreken.
A. VAN HUFFELEN.

51 **Mansion, E.,** verpleegster **649 : 61**
BEGINSELEN VAN ZUIGELINGENVERPLEGING. *Leuven, Vl. Boekenhalle, (18× 12) 62 blz.* *2,50 fr.*
V — Voor jonge meisjes van den 4en graad bedoeld en als dusdanig zeer aan te prijzen : eenvoudig, aantrekkelijk en volledig genoeg; een echt goed schoolboekje, met duidelijke teekeningen erbij.
A. VAN HUFFELEN.

52 **Van Boeckel, Dr L., en Holemans, Dr P.** **61 : 37**
VOORDRACHTEN OVER SCHOOLHYGIEEN. *Leuven, Vl. Boekenhalle. 1921, (20 × 13) 190 blz.* *6,00 fr.*
V — Eerst geven de schrijvers den officieelen tekst van het koninklijk besluit betreffende de inrichting van medisch schooltoezicht en het verslag van den Hoogeren Gezondheidsraad over dit vraagstuk. Zware officieele kost, moeilijk om verstaan, omdat hier slechts vlaamsche woorden aaneengeregen worden; ... maar dat is daarom nog geen Vlaamsch. De heeren Van Boeckel en Holemans hebben op zeer bekwame wijze dit nieuwe « medisch schooltoezicht » uiteengezet. Alles wordt met zorg gecommenteerd en duidelijk gemaakt, zoodat elk onderwijzer of onderwijzeres, en verpleegster, ja de meeste schooldokters het grootste nut uit deze lezing zullen opdoen. A. J. HENDRIX.

53 **Vandriessche, Dr Albert** **61**
EENIGE LOSSE GEDACHTEN OVER DE TERING, tot onderricht van het volk en plichtbesef der verantwoordelijken. *Leuven, Vl. Boekenhalle. 1920, (16 × 13) 76 blz.* *1,50 fr.*
V — Vlot, aangenaam, aantrekkelijk, heel goed vulgarisatieboekje, dat bij het volk zou moeten verspreid; ook aankomende jeugd mag het lezen. Propagandaschrift. A. VAN HUFFELEN.

54 **Vandriessche, Dr Albert** **637**
IETS OVER MELK. *Leuven, Vl. Boekenhalle. (16 × 12) 72 blz.* *2,75 fr.*
V — « Iets over Melk » is nr 2 van « De Boekenhalle ». Het boekje beantwoordt aan den titel : het geeft « iets » over melk. Of het juist past in het kader van « De Boekenhalle », dat zou ik niet durven bevestigen. Boekenhalle wil immers, « alle vakken van het menschelijk weten behandelen » en wel op zulke wijze dat « de levensopvatting van den christen-denkenden Vlaming uit deze serie zal spreken ». Schrijver stelt Engeland en de Vereenigde Staten ten voorbeeld op gebied van reinheid bij het voortbrengen, vervoeren en afleveren van melk. Goed. Maar van Holland en Denemarken, onze geburen, krijgen we niets te weten, ofschoon zij sedert vele jaren merkwaardigen vooruitgang gemaakt hebben voor hetgeen betreft het inrichten van gezonde stallen en het invoeren van reinheidsvoorzorgen in den melkhandel. De kommernis in 't strijdperk te treden voor hervormingen, maken van dit boekje eene scherpe aanklacht tegen den huidigen nadeeligen slenter in den melkhandel van ons land, aanklacht gevolgd door de uiteenzetting van een aantal maatregelen, die in dezen toestand zouden kunnen verhelpen. Terloops wordt menige wetenschappelijke bijzonderheid aangebracht. De indruk blijft bij, dat dit werkje overhaastig geschreven werd. Het is niet overal gemakkelijk verstaanbaar voor den oningewijde, en sommige uitdrukkingen zijn verkeerd gekozen. Bijv. op blz. 37 : « Dit

incubatiestadium is het tijdperk tusschen de blootstelling aan een ziekte en hare ontwikkeling ». « Blootstelling » is niet goed, het moet zijn « besmetting ». Op blz. 27 staat te lezen : « Bijna 10 per cent van de melk bevat teringbacillen » en op de volgende blz. : « Ongeveer 8 ten honderd van de melk die verkocht wordt bevat levende teringkiemen. » Mocht dit boekje een herdruk beleven, dan zal de schrijver gewis den tekst grondig herzien; zijn gevestigde naam verplicht hem ertoe. De uitgever heeft het boekje netjes afgewerkt. A. J. HENDRIX.

55 **Van Driesche, Dr, Van Boeckel, Dr, Daels, Prof. Dr** **61**
VOORDRACHTEN OVER PRACTISCHE GEZONDHEIDSLEER : 1ste reeks. *Leuven, Vl. Boekenhalle. (19 × 13) 192 blz.* *4,00 fr.*
V — Dit is degelijk, wetenschappelijk werk, onmisbaar in elke boekerij; lezing aan te bevelen aan alle personen die zich bezighouden met sociale werken en onderwijs. A. J. HENDRIX.

56 **Verstraeten, Dr A.** **649**
VOOR ONZE KLEINTJES, Rede aan de moeders over het opvoeden van hare kindjes. *Leuven, Vl. Boekenhalle. (15 × 12) 48 blz.* *1,00 fr.*
IV — Zeer praktisch en degelijk boekje, aan alle moeders aan te bevelen. Het eerste deel handelt over moeder en kind tijdens de zwangerschap. Het tweede deel spreekt uitsluitend over den zuigeling. In eenvoudige en klare taal geschreven, en zeer aanschouwelijk gemaakt door talrijke figuren, is dit boekje bijzonder geschikt om uitgedeeld te worden in raadplegingen voor zuigelingen. Ook zou iedere verpleegsterbezoekster, het altijd voorhanden moeten hebben. E. MANSION.

7. - Schoone Kunsten

57 **Peeters, Karel** **7**
STEDEBOUW. *Antwerpen. Hoogeschooluitbreiding. 1922.* *1,00 fr.*
V — Een model-vulgarisatiewerkje. In enkele klein-formaat bladzijden met behulp van goed gekozen illustraties, wordt de leek op een uiterst degelijke manier voorgelicht over de ontwikkeling van den stedebouw in het verleden, en over dezes eischen in onzen tijd. Een goed gedocumenteerde literatuuropgave wijst verder den weg aan, voor degenen die het stedebouwkundig probleem nog meer van nabij wenschen te bestudeeren. ST. LEURS.

58 **Leurs, Ir Dr Stan** **3 : 4 : 7 : 9**
STEDEN EN LANDSCHAPPEN : 1. DE KEMPEN, met de medewerking van Kan. Erens, Dr J. Grietens, Dr J. Leenen, Jan Mosmans, Ir A. Van Olmen en Floris Prims. *Met 49 platen. — Antwerpen, Sikkel. 1922 (24×19) blz. 48* *7,50 fr.*
V — Dit eerste deel der reeks monografieën « Steden en Landschappen » onder leiding van Dr Ir Stan Leurs, met medewerking van verschillende geleerden, uitgegeven, is best geschikt om een kijk te krijgen op de Kempen, haar aardkundige, physische en ekonomische gesteldheid, de taal harer bewoners, haar politieke en ekonomische geschiedenis, haar kunst. Ongaarne miste ik in het laatste deel de studie van de platte-grond-plastiek van het Kempische dorp. Dit veld van kunst-

historisch onderzoek ligt nog gansch braak hier te lande. De platen zijn met zorg gekozen, komen echter wat harmonischer worden geschikt als bladruimte vulling. K. PEETERS.

59 **Verschaeve, Cyr.** **7**

UREN BEWONDERING VOOR GROOTE KUNSTWERKEN : *4. Rome, Keulen, Florentië. — Leuven, Vl. Boekenhalle. 1921. 6 dl. (20 × 13) 154 blz. — 4,00 fr.*

V* Dit zware, gedachtenzwangere, lyrisch proza is oprecht meeslepend. Wie ooit met de schoonheid van Rome, Keulens'Dom, of Florentië in aanraking kwam, geniet hier ten volle. Wat een genot, door de onstuimige bewondering van den schrijver meegevoerd, de golvende, breede lijn der ééne gedachte te volgen. Voor beginnelingen is de lezing niet zonder gevaar : vermogen ze 't niet mede te gevoelen, dan ondergaan ze wellicht den invloed van grootspraak of bombast, ze beseffen dan niet hoe die malsche renaissance-praal allerbest past bij den machtigen bouw der breede grondgedachte. Een prachtige bladzijde aan Michel Angelo's Mozes gewijd! St Pieters koepel, en binnenkant, kunnen niet schooner begrepen worden, het geheim van Keulens'dom wordt ontsluierd, en Fra Angelico's werk, 't Marcoklooster, onthult den gloed der hoogere liefde. Drie zeer verschillende uitingen der schoonheid, doch hoe raak gevat ! AUG. NOBELS, pr.

60 **Verschaeve, Cyr.** **75**

UREN BEWONDERING VOOR GROOTE KUNSTWERKEN : 5. MEMLINC, RUYSDAEL, RUBENS, REMBRANDT. — *Leuven, Vl. Boekenhalle. 1921, 2e druk, 6 dl. (20 × 14) 154 blz.* *5,00 fr.*

V — Meer dan in andere werken blijkt Verschaeve in deze uren bewondering een « ziener ». Met een wondere intuïtie dringt hij door uiterlijkheden en bijkomstigheden heen tot het plekjen waar de schilder zijn ziel uitsprak. Hij houdt — uiterlijk toch — geen rekening met invloed van scholen, vooruitgang van techniek, omstandigheden van tijd en midden; hij luistert naar de zee die wiegewaagde in 't binnenste der kunstenaars; en zijn eigene groote ziel vangt dat ruischen op als in een kinkhoorn. Hij kan het, hij een van de weinigen; wat bij anderen onuitstaanbare schoolmeesterij zou zijn, is bij hem waarheid en groote diepte. Beter dan wie ook, vatte hij de geaardheid, het specifieke van de kunstenaars. Voor Verschaeve is schoonheid eene vreugde voor alle tijden ; opduikingen uit archieven, angstvallig uitpluizen van den groei der techniek zijn, in zijn oogen, maar inleiding, voorbereiding. Kunst genieten is bewonderen, begrijpen, omvatten. Het zijn van de schoonste bladzijden die geschreven werden over Vlaamsche en Hollandsche Schildersschool. Fierens-Gevaert, in vergelijking met Verschaeve, is een aangename causeur ; zelfs Fromentin heeft — salva reverentia — zulke heerlijke dingen niet geschreven over Rubens, « over dien katholiek en vlaming, kind van 't geloof dat het levendigst leeft en de leering van het leven het liefdevolst leert, en kind van een volk waarin het natuurlijk leven het gezondst bloeit ». In een tijd dat heel de barok-stijl en heel de kunst van Rubens uit den booze leek, dierf hij er voor uit komen dat hij als katholiek en vlaming niets daarboven acht. En niet alleen Rubens, den kunstenaar naar zijn hart, maar ook Memlinc, den schilder der madonna's, koningin quia maagd, en Ruysdael met zijn sombere wanhoop en zijn breede melancholie, draagt de schrijver in het hart. De wonderste studie van dit vierluik is wel deze over Rembrandt, omdat het ons getuige laat zijn van het

lange wikken en wegen, peinzen en pegelen, van het gaan en keeren der gedachten alvorens Verschaeve het slot vindt tot de geheimste kamer van 's kunstenaars heiligdom. Sommigen zullen er over vitten dat Verschaeve al te veel belang hecht aan kleine punten, dat genieën zoo kleinpeuterig niet zijn; maar chi losa ? en bij soortgelijken gaat men best te raden. Het werk van Verschaeve — dit moet herhaald ten gerieve van studenten — moet een uitzondering blijven; hij mag zich wagen aan zulke hooge bespiegelingen ; anderen verschroeien er hunne Icarus-vleugelen aan. Ten andere, ik ben er zeker van, Verschaeve is heel goed op de hoogte van de vondsten en gissingen der kunstgeleerden. — Deze studie is een overdruk uit Jong-Dietschland ; toen had Verschaeve nog die meesterschap niet over de taal, en was zijn proza nog geen festijn, ook voor het oor. J. HALLEZ, PR.

61 **X.** **74 : 75**

UIT HET WERK VAN JOE ENGLISH. *Inleiding van Cyr. Verschaeve. Geïll. Leuven, Boekenhalle. 1920 (16 × 10) 48 blz.* *4,00 fr.*

V — Afdruksels, piëteitvol samengebracht, van penteekeningen schilderwerken en vlaggen van den Iersch-Brugschen kunstenaar in den oorlog gestorven — ongelijk in waarde — toch zien we hoe fijngevoelig, persoonlijk en dichterlijk hij was, en hoe zijn melancholische doch schalksche glimlach ook op zijn werk ligt. « Nu is hij heengegaan en laat ons een werk na, ach, veel, oneindig veel te onvolledig. »

AUG. NOBELS, PR.

8. = Letterkunde

81. GEDICHTEN

62 **Eeckhout, E. H. Joris** **81**

ONZE PRIESTER-DICHTERS. *Antwerpen, Vl. Land. 1922, Ie druk (19 × 12) 156 bladz.* *4,25 fr.; gec. 5,00 fr.*

V* — Aanleiding tot deze bloemlezing heeft gegeven een uitspraak uit vroeger tijden van Frederik Van Eeden, — de man zal raar opkijken dat hij het óók bij geloofsgenooten verkorven heeft en dat hij nu moet front maken én tegen vrijzinnigen én tegen Roomsch-Katholieken! — nl. dat in de geschiedenis der kultuur dichter en priester als doodsvijanden tegenover elkander staan. Goddank! sedert zal hij zelf wel door eigen ondervinding tot het besef gekomen zijn dat ons Roomsch geloof wat anders omvat dan formalisme en rhetoriek. Datzelfde vooroordeel geldt nochtans nog als loopende munt bij sommige verzamelaars van bloemlezingen en schrijvers van literatuur-geschiedenissen (Prinsen, Robbers, enz.) en onze katholieke woordkunstenaars moeten het maar gedaan krijgen met het hoekje, waarin zij dikwijls vrij onzacht worden geduwd. E. H. Joris Eeckhout, de ijverige kritikus van Het Vlaamsche Land, heeft aan onze Vlaamsche priester-dichters eerherstel geschonken : we krijgen hier 139 gedichten van 26 verschillende schrijvers, vanaf Hugo Verriest langs Verschaeve, Walgrave, Coenen, Gezelle, Jan Hammenecker, P. Thans, P. Reypens, enz. tot Huibrecht Buyle. Een overzicht van een halve eeuw letterkundigen arbeid! Het zal ons dan ook niet verwonderen dat we hier vogels van diverse pluimage en klankgeluid te hooren krijgen, dat er zelfs wel een valsche noot of een onbeduidend vooisje tusschenuit klinkt. Onbetwistbaar is Guido Gezelle de grootste persoonlijkheid geweest in onze letterkunde van verleden eeuw : het zou dan moeilijk te verklaren zijn, moesten we

in deze priester-dichters zijn invloed niet erkennen. Maar buiten die Gezelliaansche naklanken krijgen we nog wel wat anders : oudere en oorlogsche Romantiek, poésie bourgeoise à la Coppée, balladen, individualistische stemmingsgedichten, nieuwere geluiden, enz. Men is ook blij enkele gedichten aan te treffen die in tijdschriftjes begraven lagen. Een bundeltje dat zijn plaats moet hebben in al onze katholieke boekerijen. A. Boon, pr.

63 Gysen, Marnix **81 : 84**

Breeroo's Lyriek. Een bloemlezing uit Breeroo's verzen, met een inleiding door M. Gysen. — *Antwerpen, Mercurius. (19 × 12) 78 blz. 3.00fr.*

IV* — Breeroo heeft nu voorgoed zijn plaats heroverd naast de grootsten uit onze 17e eeuw. Met een bloemlezing uit zijn lyriek wil Marnix Gysen hem voorstellen aan de bewondering van ons Vlaamsch publiek. Eerst een zeer lezenswaardige inleiding over die raadselachtige natuur : de eeuwig-verliefde, die zijn uiterst bewogen liefdeleven uitzingt in zijn pittige amoureuse liederen, — den diep-ontgoochelde, die zijn ellende uitsnikt in doorvoelde aendachtige verzen. Dan volgt een keus uit het Groot Liedt-boeck : eenige van de mooiste gedichten uit onze lyriek van de 17e eeuw. Men heeft het in een paar recencies den uitgever aangedreven dat zijn uitgave zoo slordig en zoo weinig verzorgd is. Toch mag men niet uit het oog verliezen dat spelling en interpunctie bij Breero zeer willekeurig zijn en dat de uitgever hier den tekst geeft, zooals men hem ook aantreft in de Zwolsche Herdrukken, bij Tinbergen (Van Alle Tijden, n° 5), enz. Of hij in dit geval niet beter zou gedaan hebben de spelling te moderniseeren blijft een open vraag. Wat deze liederen ontsiert is het groot aantal storende drukfouten : in één lied bl. 50 en vlg. vond ik er vijf, zes. En in de woordenlijst wordt «puffen» verklaard door «tasten» (voor tarten). — Deze korte woordenlijst is ook te beknopt. Aanbevolen voor leeraars en studenten die iets meer begeeren dan een dorre ontleding in een handboek of een paar versjes in een bloemlezing. A. Boon, pr.

64 Nahon, Alice **81**

Vondelingskens. *Antwerpen, Ned. Boekhandel. 1922 (20 × 12)* *4,00 fr.*

V — Vondelingskens zoo heet een bundeltje poëzie van de jonge dichteres Alice Nahon, die met haar zachte kijkers en ontvankelijke ziel overal schoonheid ziet en aanvoelt. Al ontbreken hier meermaals taalvaardigheid, zeggingskracht en rhythme, toch verneemt ge als de eerste twijfelende slagen van den nachtegaal, soms een hel-orgelenden klank die verblijdt en laat vermoeden, dat weldra het rechte lied zal weergalmen door de luisterende stilte. Want aan degene die « Stervenspijn », « Idylle », en vooral « Drie blommen » dichtte, mag men zeggen : stap moedig op in de rei onzer godbegaafde zangers. Menige jonge dichteres heeft aan de blijde verwachting, en de hoopvolle vreugde die opklonk bij 't verschijnen van hare eerste gedichten niet beantwoord. Alice Nahon wèl. J. De Voght, pr.

65 Nijland, Dr J. Aleida **81**

Verzen. *A'dam, Veen. 1923, 4e druk 2 dl. (17 × 11) 184, 208 blz. fl. 1,50 ;*

V — Deze verzen-lezing is zeer goed zooals menige andere « Bloemlezing » uit « Zuid en Noord », en draagt de bijkomende verdienste weg van ons een kijkje te geven ook in het werk van Zuid-Afrikaansche en Friesche dichters. Te wenschen : dat bij een volgende uitgave, ook sommige voor ons moeilijk verstaanbare Z.-Afrikaansche en Friesche wendingen en woorden worden toegelicht, zooals 't geschiedt bij de

verzen van Gezelle e. a. Vlamingen; dat de Vlamingen over wat ruimer plaats mogen beschikken in deze Groot-Nederlandsche dichterhalle; en dat in voetnota, twee drie regels biographie, ons in nader kennis brengen met de dichters, welker naam nu slechts wordt vernoemd.

J. De Voght, pr.

66 Reypens, L. s. I. **81**

Liedren van Moeder. *Alken, Bode v. h. H. Hart. (18 × 13) 127 blz. 5,00 fr.*

V — Heilige liefde, hooge vereering, innige piëteit, kinderlijke dankbaarheid voor moeder-zaliger — wat ligt er reeds een poëzie in deze twee woorden — hebben deze « Liedren van Moeder » doen onttrillen aan Reypens' ziel. De kroon onzer moedergedichten — denk aan Gezelle, De Clercq, Thans, De Voght, Fleerackers, Van Cauwelaert, Binnewiertz — komen ze met een weelde van parelen verrijken. Het volle hart van het kind klopt erin. De geest van dè moeder bezielt ze. De ingetogenheid van het droef doch zalig-gelouterd herdenken ligt er over als een wijdende zegen. De kunstenaar heeft het woordelooze lied dat in ieders hart voor moeder ruischt doen aanstemmen en uitgroeien tot een zangerige, diep-doorvoelde bede, oprechte en gave kunst, rijk van gedachten in haar eenvoud, want in deze simpele gedichten liggen levensgedachten te bloeien die tot daden dwingen. Ook dèze zijn Liederen van Droom en Daad. Volle beheersching van den vorm. Wat is het een bewijs van technische kracht al deze elegieën te zingen in éénzelfde rhythme zonder dat de spontaneïteit er iets bij inboet. Véél wordt gesproken over sociale kunst. Deze is het, al heeft er ze den schijn en nog minder veler pseudo-pretentie niet van : het is metterdaad een poëtische uitbloei van moederverantwoordelijkheid en kinderplicht. Moge dit boek ingang vinden in zoovele huisgezinnen waar én het eerste én het tweede niet naar volle waarde wordt begrepen noch nageleefd. Want dit « In memoriam » zal velen stalen tot levenssterkte en de diepe waarheid doen voelen dat de moeder, bij uitnemendheid, der « menschheid zegen » zooals hun moeder was « huns levens zegen » en de hoop-groene bladeren en purpere bloemen van het decoratieve omslag zullen ze te bloeien zetten, onvergankelijk, rond het beeld van hun moederken, wier ziel ze in Reypens' liederen hoorden zingen, onvergetelijk.

M. Van Hoeck, pr.

67 Van den Blink, T. en Eigenhuis, J. **81**

Lezen en Opzeggen. Een bundel gedichten voor de middel- en hoogere klassen der lagere school. *Groningen, Wolters. 1922, 2 dl. (20 × 13) 120; 136 blz.* *fl. 0,90; 0,90*

VIA-B — Ook dit boekje brengt ons een verrassende keus van aangename versjes. Vele zijn minder bekend. Naast echt-frissche leuke versjes vinden we in het tweede deeltje, ook ernstigere stukken, ja misschien al te ernstig, althans voor onze lagere scholen, waar de taalstudie nog niet zoo gevorderd is. — Wat ik opmerkte over het « neutraal » karakter van «Opzegversjes» is ook hier van toepassing. Daarenboven vinden we hier eenige stukken die om hun inhoud hollandsche kinderen meer zullen interesseeren dan de onze.

G. De Jaegher, S. I.

68 Van den Blink, T. en Eigenhuis, J. **81**

Opzegversjes, voor de eerste leerjaren der lagere school, het voorbereidend onderwijs en de bewaarschool. *Groningen, Wolters. 1920, (20 × 13) 71 blz.* *fl. 0,90*

VIc — Dit boekje zal zeker in den smaak der kinderen vallen. Wat een rijke verzameling echte kinderversjes! Zij zijn als gegrepen uit het leven der kleinen; een blik op de inhoudstafel is reeds genoeg om er ook... groote kinderen op verlekkerd te maken. — Of wij dat boekje hier in ons katholiek Vlaanderen zullen invoeren is een andere vraag! Immers, zooals het te vreezen viel, is de inhoud zuiver neutraal : geen enkel versje van godsdienstigen aard. Intusschen zullen de leeraren het boekje kunnen aanschaffen en er bij gelegenheid uit putten.

G. De Jaegher, S. I.

69 **Moens, Wies** **81**

Landing, *Antwerpen, De Sikkel. (15 × 16) 58 blz.* *6,00 fr.*

IV* — Een vier-en-twintigtal gedichten van zeer verscheiden aard : innig-hartelijke zelfopenbaringen (Gedicht I); zoete liefdegedichten als Oriëntering. Visioenen en Wereldliederen : (Apotheose-Lied van den arbeid), Tijdgedichten, Gelegenheidsgedichten voor Verloving of Vormsel, Natuur- of Stadsgezichten, Gebeden : een Gebed om Vreugd — een gebed voor ons Dichters waarin de dichter bewijst een zeer verheven opvatting van de taak der dichters te bezitten en waarin men dezelfde liefde trillen voelt als in Celbrieven — « Dichters zijn geboren om te vervullen een grote goedheid, een zachtmoedigheid onder de mensen en dieren, een jonge, stralende heiligheid ». Zij moeten zijn « beiaardiers van Gods blijdschap, krachtige kolveniers des gebeds ». In dien bundel liggen weer de perels voor het rapen : echte, keurige perels. — Om wille daarvan kunnen wij het wel vergeven dat hier en daar wat kleurig gewoon glas valsch-schittert; dat het oorspronkelijke soms op den rand loopt van het zonderlinge, de speelschheid soms excentriek is. Kon de dichter toch, zooals in de parabel, als hij een kostbaren steen gevonden heeft, al de minderwaardige daarlaten! Nu dat komt wellicht als de tijd zijn louteringswerk verricht. L. Dosfel.

70 **Van den Oever, Karel** **83,1**

Lof van Antwerpen. *Antwerpen, Mercurius. (20 × 14) 92 blz. gec. 4,00 fr.*

V — Voor wien geschiedkundige werken te lastig of te tijdroovend om lezen zijn, is deze bundel verzen een prachtige gelegenheid om zich van den geest der Antwepsche Hergeboorte te doordringen. Niemand heeft met zulke machtige intuïtie, als Karel Van den Oever, het spaansch-vlaamsche XVIe eeuwsche leven begrepen en melodieus gezegd. Het gaat met deze soms korte gedichten lijk met de « petit croquis» die Napoléon verkoos boven het lange verslag. Zij doen U dadelijk begrijpen, en begrijpend liefhebben. En wie de pedanterie wil drijven tot contrôle over deze historieele verbeeldingen, die komt beschaamd thuis. Hierin trilt het XVIe- en XVIIe-eeuwsche leven warm en mild voor aller Sinjoren en Vlamingen jolijt. M. Gysen.

71 **X.** **81**

Karel ende Elegast. *Middeleeuwsch ridderdicht. Inleiding en verklaringen van Dr Moller. — Tilburg, Ned. Boekhuis. 1922, 3^e^ druk (21 × 14) fl. 0,45.*

V* — Op dit oogenblik zit de wind onze middelnederlandsche letterkunde volop in 't zeil : oude teksten worden gedrukt en herdrukt, middeleeuwsche legenden herwerkt en helaas ! ook wel ontheiligd, mirakelspelen en moraliteiten met wassenden bijval vertoond. Is het misschien omdat de meeste menschen niet wijs worden uit het gehar-

rewar der modernste theorieën en tot walgens toe verzadigd zijn met den flauwen kost van het individualisme, dat ze met welbehagen terugkeeren tot den eenvoud der oude tijden en de echte, zuivere gemeenschapskunst, en vrijer ademen in die reine atmosfeer van kinderlijk geloof en onverstoorbaar godsvertrouwen? Iemand die persoonlijk wil kennis maken met het voortreffelijkste dat we bezitten, kan best beginnen met Karel ende Elegast. Al is dat kort verhaal, — amper een goed 1400 verzen — niet volstrekt zeker een oorspronkelijk Nederlandsch werk, het heeft toch recht op een van de allereerste plaatsen in onze letterkunde. « 't Is zonder twijfel, schrijft Dr H. Moller in zijn zeer degelijke inleiding, de mooiste verhalende kunst, naast onze Reinaert, van heel onze middeleeuwen. Dezelfde goede eigenschappen als de Reinaert vertoont et : voortreffelik zien en uitbeelden van mensekarakters, nooit missend aanvoelen van 't menselik gemoed, vonkende geestigheid met de onbeholpenheden van mensen, treffend beeldend vermogen en samenstemmende versbeweging. » Ik zou wenschen dat al onze studenten vóór het einde van hun humaniora dit gedicht zouden lezen en herlezen. De tekst, zeker een van de gemakkelijkste uit onze middelnederlandsche literatuur, wordt verduidelijkt door passende aanteekeningen en verklaringen. Wel zou men voor beginnelingen er een paar meer per bladzijde wenschen, wel loopen er enkele storende drukfouten tusschen (b. v. v. 77) en kan ik niet altijd akkoord gaan met den uitleg van den uitgever (v. 75, 78, 447, 466, 1258), Dr H. Moller heeft hier toch voor de belangstellenden uitstekend werk geleverd. En dat degenen die met den tekst zelf niet over de baan kunnen, dan maar de zeer fijn gevoelde ontleding wilden lezen! Zouden enkele regels, om het gedicht in zijn tijd te situeeren bij een volgenden druk niet wenschelijk zijn?

A. Boon, pr.

82. TOONEEL.

72 **Calderon de la Barca.** **82-2 : 2 81.**

De geheimen der Mis. *Vertaald uit het Spaansch door J. N. J. Knaapen. Geïll. 's-Bosch, Teulings 1916. 70 bladz. (21 × 15)* *Ing. fl. 1,00*

V* Een heilig-sacramentspel. Men beschouwe het als een leergedicht in gesprekvorm. — De vertaling, de eerste in het Nederlandsch, is naar den Spaanschen teks — der autos sacramentales in 1717 te Madrid verschenen. — De vertaler had, verklaart hij, geene letterkundige bedoelingen en vertaalde zoo nauwkeurig mogelijk; hij handelde niet zooals von Kralik. Een drietal kleine veranderingen werden echter aangebracht. Een verhaal der wijsheid werd om reden van zijne langdradigheid weggelaten. Eene heenwijzing naar Agnus Dei en Communie der Geloovigen werd ingelascht. In het slot werd de hulde aan het Madridsch hof vervangen door verzen van Vondel.

Benevens de vertaling — die zeer vloeiend is — bevat het boek eene *verklaring* met korte levensschets van Calderon, korten inhoud van het stuk en eene *Tooneelaanwijzing*. De vertaler heeft nog andere H. Sacramentsspelen van Calderon, in portefeuille en hoopt dat de ontvangst van deze bewerking den uitgever zal aanmoedigen om er nog te laten verschijnen. De voorstelling vereischt goede spelers en een vroom-aandachtig publiek. Het stuk is uiterst geschikt voor onze college's.

L. Dosfel.

73 **Teirlinck, Herman.** **82**

DE VERTRAAGDE FILM. Een gedanst, gezongen en gesproken drama in drie bedrijven. — *A'dam, Mij v. g. en g. lectuur (Vl. Btbl.) 1920 (18 × 12) 76 blz.* *fl. 0,75*

II — Dit spel van liefde en dood is de perverse historie van een man en eene vrouw die, wars van het leven, zelfmoord gaan plegen door zich in het kanaal te werpen. — Op dat eigenst oogenblik herinneren zich de zinkende drenkelingen heel hun verleden. Dit korte oogenblik (de eigenlijke sprong van het leven in de dood) heeft Teirlinck nu « vertraagd » en wij zien nu de filmen van hun jeugd en vorig leven in heel langzaam tempo voorbijgaan van die twee ellendigen. De dood verschijnt, de rust in het niet... Tot plots de doodsstrijd begint, een ware strijd : de twee geliefden worstelen als beesten, tot men ze halfdood bovenhaalt. Dan speelt alles weer af in gewoon tempo. In drie bedrijven. Het 2e is eigenlijk de vertraagde film; de 2 anderen zijn louter stemmingskunst. Teirlinck heeft hiermede een poging willen maken tot nieuwe tooneelkunst : de gemeenschapskunst. 't Is hem niet gelukt. Dat kan hij niet met enkele cynisch-koude spotternijen en vage, symbolische beelden, — zijn jongste manie. Ondanks zijn stijlgeschitter en fijn-zinnige beeldenskunst, gaf hij niet meer dan een spectakelstuk, waarin gespuwd wordt op het leven met goedkoop pessimisme te midden dans en zang. Verbazen en verbijsteren, is dat de groote wet van de jongste tooneelkunst ? Dit stuk wil ons de overtuiging inscherpen dat het leven een doelloos en twijfelziek strompelen is naar het uiteinde toe, waarin alles vergaat en verrot. Wij, katholieken, weten beters. Wij verwerpen dit stuk om zijn perversen geest en rangschikken het, met Pieter van der Meer te Walcheren, bij « de rottende literatuur » en « ontaarde kunst ». A. VAN DEN DRIES, PR.

74 **Vansina, Dirk** **82**

DE DOOD DER CHIMERA'S : 1. De Deemstering der Zielen. *Antwerpen, Vl. Land. 1923, 3 dl. (19,5 × 12) 118 blz.* *5,00 fr.*

IV* — « De Deemstering der Zielen » is een dramatisch geheel, waarvan in dit boek het Proloog en het eerste deel « De Dood der Chimera's » is opgenomen. Dirk Vansina wil uitbeelden hoe het moderne leven met al zijn geweldig-tegenstrijdige verzuchtingen ingrijpt op de zielen van de jongere intellectueelen. De meesten hebben alle positief geloof verloren, zelfs alle hooger streven vaarwel gezegd : de liefde is voor hen enkel een bron van zinnelijk genot. Eén toch, Geerten Gosmit, klampt zich vast aan twee chimera's, die de leegte van zijn leven moeten vullen : Rechtvaardigheid, geïncarneerd bij den Russischen anarchist Iwann, en Liefde, die hij meent te ontdekken bij Elsje. Maar weldra volgt be bittere ontgoocheling : Iwann werpt een bom te midden van een vreedzame menigte; Elsje verlaat hem voor den schilder Walter, die dan wordt vermoord door zijn vroeger minnares. Geerten zal naar het Oosten vertrekken en daar geluk en rust zoeken, die de Westersche beschaving hem niet kan geven. Of zal hij terugkeeren naar de liefde Gods, waarvan zijn vriend Bruno hem heeft gesproken ? Vansina verlaat hier het terrein van onze traditioneele theaterstukken, waarin hartstochten woelen en woeden en zoeken naar bevrediging : hij wil orde brengen in den warboel van de hedendaagsche levensopvattingen en voldoening schenken aan de verzuchtingen van den geest en van de ziel. Daarvoor zal de jongeling eerst moeten ondergaan in den strijd voor aardsche chimera's om op te klimmen tot «de Liefde, die al omvat

en die al verzaakt wat niet God is ». Als dramatisch spel nog tamelijk onbeholpen. In het eerste bedrijf geen handeling, maar lyriek en phraseologie. Ook veel valsche tonen in de taal van sommige personnages. — Maar is het wel bedoeld voor het tooneel? In alle geval, een diepe en juiste kijk op de ellende van de tegenwoordige levensidealen.

A. BOON, PR.

83. NOVELLEN, ROMANS, LEGENDEN, SCHETSEN, SPROOKJES en VERHALEN.

I. — VERBODEN LECTUUR.

Boeken die 1) op de Kerkelijke Indexlijst voorkomen; 2) door de algemeene regelen van de kerkelijke wet veroordeeld zijn; of 3) op grond van de kristelijke zedenleer of van de natuurwet voor de meeste lezers verderfelijk moeten worden geacht.

75 **Barbusse, Henri** **83**

DE HEL. *Vertaald uit het Fransch door Andries de Rosa. — A'dam, Em. Querido.*

I — Een der vuilste boeken, die wij kennen. Louter pornografie.

A. B. H. GIELEN, S. I.

76 **Couperus, L.** **83**

DE VERLIEFDE EZEL. *R'dam, Nygh & v. Ditmar.*

I — Charmides' lotgeval is even vreemd als de uitwerking er van door Couperus allervervelendst is. Charmides verandert in een ezel en de koningsdochter vrijt met grauwtje. Een rare beweging. Erg raar in handen van een man als Couperus. Meer zal ik er niet van zeggen... Het is geen boek. Het is leelijk, het is niet grappig, het is smakeloos en meer dan eens dom-vuil.

F. HENDRICHS, S. I.

II. — STRENG VOORBEHOUDEN LECTUUR.

Deze boeken mogen slechts bij uitzondering, om gegronde redenen, door welgevormde lezers worden gelezen.

77 **Baekelmans, Lode** **83**

TILLE. *A'dam, P. N. Van Kampen. 2e druk. (18 × 12) 184 blz. fl. 2,25;*

II — Een realistisch verhaal uit het leven in het Antwerpsch Schipperskwartier. Tille, dochter van een Noorschen vader en een Vlaamsche moeder, die daar een slaapstee houden voor zeelieden, wordt bij de dood van haar moeder naar huis geroepen : voortaan zal zij, met behulp van twee doorbrave dienstboden Ole en Line het huishouden moeten beredderen. In die omgeving van tingeltangels en kroegen, in aanraking met allerlei vieze klanten die hun logement bezoeken, verloopt haar leven grijs en eentonig... stilaan geraakt ze verslaafd aan den drank, vooral na den dood van haar vader. — Voor één jongen heeft ze reeds als kind sympathie gevoeld : maar Walt is naar Amerika vertrokken. Als hij terugkeert is zij een wrak geworden. In slapelooze nachten krijgt ze aanvallen van delirium. Toch vraagt hij ze ten huwelijk, maar ze heeft den moed te weigeren : ze is geen vrouw meer om te trouwen en moet drinken. — Dan komt de noodlottige crisis : op haar sterfbed vraagt ze aan Walt of hij haar een laatste geluk wil schenken en ze tot vrouw nemen. Met hare berechting wordt hun huwelijk voltrokken en vier dagen later sterft ze weg in vrede en geluk. Een schrijnend boek, dat wegkwijnen van dat meisje in die mistige en

akelige omgeving. Pakkend wordt beschreven hoe dat eentonige leven van gewone bezigheidjes en kleine dingetjes verzwakkend op haar inwerkt en haar tot drinken verlokt. Ondanks hare zwakheid blijft ons dat arme, eenzame meisje sympathiek, dat in die wereld van zinnelijk plezier weet rein te blijven. Ook zeer sympathiek zijn de trouwe Ole en de verknochte Line. In verhaal en zinnengang ook te veel grijsheid en eentonigheid. De beschrijving van het zeeliedenwereldje en het berucht Schipperskwartier waar allerlei rapalje bijeenkoekt laat de lectuur van dit boek enkel toe aan welgevormde lezers.

A. BOON, PR.

78 **Couperus, Louis** **83.1**

BABEL. *A'dam, Veen. (22 × 18)* 199 blz. *fl. 2,90, geb. 3,90.*

II. — Lijk de meeste romans van dezen dillettant-æstheticus is dit werk een mengelmoes van oostersch sensualisme, verfijnden hartstocht en moderne twijfelzucht. Het is de symbolische voorstelling van den hoogmoed welke Babel optrok uit de miserie van miljoenen, tot er één kwam die de ellende meevoelde, doch door hoogvaardij en zinnelijkheid gebonden, Babel en zijn bouwers niet de redding brengen kon welke alleen Babel redden mocht. Een boek waar ge geen greep aan hebt, en dat misschien enkel lezenswaard is om de taal, uitbundig en ongemeen rijk, lijk Couperus alleen zijn Nederlandsch kan laten stralen. Eigenlijk is het een pervers boek, en ik geloof niet dat het iemand goed, — wel dat het veel menschen kwaad kan doen. Het is mooi uitgegeven.

E. VAN DER HALLEN.

III. — LICHTELIJK VOORBEHOUDEN LECTUUR

Boeken welke, ondanks zekere passages of grondgedachten, ontspanningshalve, zonder nadeel door gevormde lezers kunnen gelezen worden.

Borel, Henri **83.1**

79 HET ZUSJE. *A'dam, P. N. Van Kampen. 3e druk (18 × 12) 160 blz. fl. 2,25.*

III — Het vervolg van « Het Jongetje ». — Na zijn crisis heeft Paul enkele ellendige jaren doorleefd : aan de Hoogeschool heeft hij het werkelijk leven willen kennen en dan is in hem alle geloof aan schoonheid en liefde doodgegaan. Door den dood van het Meisje en den invloed van een reine zusterziel zal dat geloof weer ontwaken en het leven zal hem opnieuw toelachen in blijheid en heerlijkheid. Met dat Zusje, dat hij nu als zijn meisje lief heeft, zal hij later naar het geluk schrijden, « zooals vrome menschen in een Kerk treden, geloovig en van allen schijn ontdaan ». Nog meer dan in het eerste deel hindert nu soms de amechtigheid van den schrijver in het uitwerken van zijn verhaal, het gebrek aan verscheidenheid en de armoede in het ontwikkelen van zijn thema. — Ook enkele zeer teere en zeer mooïe bladzijden. De schrijver waarschuwt ons in het inleidend woord dat hij niet vermeden heeft « de door hem gedachte jonge menschen eenmaal te doen spreken over de intiemste en innigste dingen, die des levens zijn. » Daarom dient het werk enkel toevertrouwd aan gevormde lezers.

A. BOON, PR.

80 **Boudier-Bakker, Ina** **83.1**

WAT KOMEN ZAL. *A'dam, P. N. Van Kampen (Holland-Bibl.). 4e druk. (18 × 12) 210 blz.* *fl. 2,25 ; fl. 3,25*

III — Van Ina Boudier-Bakker hebben wij vooral twee soorten van werken : verschillende bundels prettig-lieve vertellingen en fijn-ontledende schetsen uit het kinderleven met al zijn voorvalletjes en gebeurtenisjes, met zijn vlagen van dol plezier en somber verdriet; — enkele romans waarin ze met diep medelijden neerkijkt op de geestelijke en zedelijke armoede van haar medemenschen. In « Wat Komen Zal », reeds verschenen in Nov. 1904, vinden wij voornamelijk het laatste element : het is de treurige geschiedenis van een jonge coupeuse uit een kleederwinkel, die door een bedorven jongmensch wordt aangetrokken en hem in hare eenzaamheid al hare liefde schenkt : zoodra hij verneemt dat zij moeder zal worden, gaat hij weg. Voortaan concentreert zich gansch haar leven rond haar kind, een teer miezerig schepseltje dat na eenige maanden wegkwijnt. Maar het eerste element is vertegenwoordigd in de zeer mooie bladzijden van den proloog, de ellendige jeugd van dat meisje dat hongert naar genegenheid en liefde bij haar thuis, maar altijd botst op koude onverschilligheid en saaie verveling, later de oorzaken van haren val. Met groote teederheid en warme sympathie spreekt de schrijfster over dat « ongelukkig verlaten schepsel, alleen rond tobbende om voor haar kind het brood te verdienen, met den nek aangezien door iedereen ». Het onderwerp is kiesch genoeg behandeld om de lezing van dit boek toe te laten aan gevormde jongelui. A. BOON, PR.

81 **Cannegieter, H. G.** **83.1**

RUSTICUS URBANUS. *Arnhem, Van Loghum 1920, (14 × 20) 182 blz.*

III — « Die in een liefelijcke streeck by 't ruysschen van een silverbeeck sijn landhuys sticht en boersche wooning : wat is dat een gesegent koning ! » Wat er van dat idyllisch sprookje te gelooven was, zie, daar wou onze verteller het zijne van hebben, en trok naar een flink boerendorp waar hij zich vestigde als « Rusticus Urbanus, agent in veevoeder ». En als er één ding is waar hij en zijn vrouw, na een paar weken verblijf op het land, voor eeuwig overtuigd van waren, dan is het de urgentie van reinigingsdienst, drinkwatervoorziening en levensmiddelenkeuring ten plattelande ». Maar dat verblijf onder de dorpelingen stelde hem in staat het lezend publiek een reeks frissche schetsen uit boerenleven en -psychologie aan te bieden. Om één hoofdstuk en een paar zinnen kan het boek niet aan de jeugd (ook de rijpere niet) gegeven worden.

A. REGNIERS, S. I.

82 **de Cervantes, Miguel** **83**

PRECIOSA, HET ZIGEUNERMEISJE. *Vertaald uit het Spaansch door Sofie Erens-Bouvy. — A'dam, Meulenhoff. 1923 (12 × 8) 248 blz.*

III — De « Kleine Boeken » van Meulenhoff zijn schattige dingetjes door hun fijne aankleeding alleen reeds. Soms ook daardoor alleen maar. In zulk een keurigen vorm verwacht men enkel pretiosa. Dat wil niet zeggen dat de litteraire waarde steeds bizonder groot moet zijn, want wij voelen ons reeds tevreden als de inhoud in ander opzicht kostbaar blijkt, hetzij als herdruk van een zeldzaam boekje, hetzij als nalatenschap van een beroemd schrijver van wien wij ook het minder

geniale wel eens willen aanschouwen. Nu is het zeker dat deze Preciosa wat aanbelangt de letterkundige waarde geene pretiosa is. Maar dit sentimenteele verhaal van het zigeunermeisje (dat tenslotte het kind blijkt te zijn van den deftigen Corregidor) en van den jeugdigen edelman (die gewillig het harde zwerversleven aanvaardt om het geliefde meisje voor zich te winnen) geeft wel een bizonder goed specimen van de onderhoudingsliteratuur dier dagen. Een overzicht van de lotgevallen en de werken van den beroemden Cervantes, den onsterfelijken schrijver van Don Quijote, is in dit boekje opgenomen en brengt den lezer nader tot den auteur en derhalve ook tot zijn werk. Wij willen het om deze verschillende reden dan ook gaarne aanbevelen. J. v. D. H.

83 **Footner, Hulbert** **83**

DE VERBORGEN VALLEI. *Uit het Engelsch vertaald door L. Aletrino. Utrecht, De Haan. (15 × 12 cm.)* *Gec. fl. 1,25. Geb. fl. 1,50*

III — Dit is wel het beste verhaal dat ik in langen tijd las. Zoo leuk verteld, zoo spannend, zoo vlug, zoo rijk afgewisseld, en zoo iets heel aparts. Nanyaka en haar dochter, Kitty, Jime, alle figuren uit dit boek zijn af; de verhaaltrant is onverbeterlijk, de stemming prachtig volgehouden. Werkelijk een ongewoon mooi boek, dat getuigt van een knappen schrijver, van een man, die verbazend veel weet.

F. HENDRICHS, S. J.

Timmermans, Felix. **83**

84 ANNA-MARIE. *A'dam, Van Kampen. 3e druk, 1923. (18× 12) 196 blz. 11,25 fr.*

III — Pickwick redivivus ! Ik kan me die treffende gelijkenis maar niet uit het hoofd schudden tusschen de Pickwickians met hun leider en de Dolfijnen met Mijnheer Pirroen. En bij nader wikken en wegen zou ik mijn stem niet durven uitbrengen op de Liersche filosofen. Anna-Marie voert ons volop in de wateren van de Neo-Romantiek... of liever van een pseudo-Romantiek. Als achtergrond, het kleinsteedsch gedoe van een Lier dat voor ons opdoomt uit verre herinneringen van het einde der 18e eeuw : ouderwetsche huizen met trapgeveltjes, straten met veel heiligenbeelden en met diligenties die rammelen over de kasseien. Als medespelers, zes kozijntjes van Pallieter, laatste afstammelingen van onze eerbiedwaardige rederijkers, die ook als kannekijkers hun man staan. Als heldin, al te dikwijls in de schaduw gesteld door het grootdoen en de grootspraak van Pirroen, een edele beeldschoone jonkvrouw, uit Italië overgekomen, die hier door de schuldige liefde van een der Dolfijnen rampzalig tot haar einde komt. Geheel haar leven heeft ze gewacht naar de zoete liefde, naar het groote geluk; ze weet dat Corenhemel het recht niet heeft haar dat geluk te verschaffen en vergaat onder de knagende wroeging. Toch coquetteert ze met hare liefde en met haar geweten en zoekt eindelijk rust in den dood. De meeste personen zijn meer typen, op zijn middeleeuwsch uit één stuk gesneden en langs één enkele zijde vertoond, dan levende figuren die groeien en ontwikkelen en strijden : Van den Nast, de eeuwige drinkebroer, — jonkvrouwe Césarinne van Sint-Jan, de verpersoonlijking van het bewust standengevoel, — Corenhemel de romantische Don Juan; — Koekoek de vlinderende vrijer. Hun optreden is stijf en houterig en doet denken aan beelden met hoekige gebaren. Pirroen is een onsympatieke poseur : zijn zelf- en gemakzucht belet hem een stok te steken in het geflirt van Corenhemel met het naïeve kind, dat in hem een

beschermer moest vinden : « Pap » weet hij zijn geweten te sussen, » ik heb er geen zaken mee, ieder zijn goeste ». Het verhaal zelf hinkt voort op drie pooten. We hebben de liefde van Mijnheer Pirroen voor Jonkvrouwe Césarinne, die van Livinus Broederhert voor Grain d'Or, en die van Corenhemel voor Anna-Marie. Wat Anna-Marie als kunstwerk redt is de voorstelling en de taal. Voor ons, Zuid-Antwerpenaren, is het een echte kermis te mogen peuzelen aan dat malsch sappig en fleurig Brabantsch, met zijn rake gezegden, zijn pittige spreuken, zijn suggestieve beschrijvingen. Het draagt in zich vergroeid het leven en de kleuren en de geuren van onze streek. Of een Westvlaming of een Hollander daar even smakelijk kan in bijten weet ik niet. Toch is de stijl niet van zekere eentonigheid vrij te pleiten in den overdreven regelmatigen gang van de volzinnen, in het overtollig wederkeeren van dezelfde beelden : alles «wandelt» en alles « hommelt » en alles «buikt». Wat de zedelijke waarde van het werk betreft spijt het me een ernstig voorbehoud te moeten maken. Alhoewel over het geheel werk een vernis ligt van godsdienstig leven, blijft het ofwel bij een oppervlakkig formalisme of verwordt het b. v. bij Anne-Marie tot een ziekelijke en vage religiositeit. Ook om wille van het karakter van Corenhemel en van zijn verhoudingen met Anna-Marie mag dit boek enkel aan *gevormde* lezers toevertrouwd worden. Dr A. Boon, pr.

85 **'t Sas, Henri.** **83.1**

Op den tweesprong. *Tilburg, Ned. Boekhuis, (Keurboekerij). 1922. 246 blz. (15 × 11)* *Ing. fl. 1,50; Geb. fl. 2,50*

III — Dit boek geeft ons het boerenleven op een Brabantsch (Noord) gehucht, uitgewerkt in één type, welke op den tweesprong van 't leven staat : aan den eenen kant aangetrokken door de stadsche manieren van Sjenette, eene herbergsjuffer, en aan den anderen kant, wetende dat hij als boer eene boerendochter huwen moet, en tevens wetende dat hij een rijke boerendochter krijgen kan. Zoo is de toestand bij 't aanvangen dezer geschiedenis. Henri 't Sas geeft ons dan de op en neer gaanden weifel en strijd in die krachtige kerelsziel... welke langzaam toch opgaat naar de verboden vrucht, tot zooverre dat hij have, huis en zieke vader verlaat, om zich in de stad te verhuren, en aldus dichter bij zijn meisje te zijn. Maar dan komt de ontknooping... plotseling, als de spanning op zijn hoogste staat : de ontgoocheling en het heimwee bij den bedrogen jongen, welke hun onweerstaanbaren invloed des te krachtiger uitoefenen, als hij ernstig verwond in eene vechtpartij, om haar, in het blanke gasthuisbed ligt. Het gegeven der historie, is op zichzelf niets nieuws of bijzonders. Gansch de soms aangrijpende schoonheid van dit boek ligt in de meesterlijke uitwerking door den schrijver, die hetzij in zijn dialoog, in brabantsch dialect weergegeven, hetzij in zijn beschrijving van natuur en typen, bijzonder knap is. Onder zedelijk oogpunt is het boek goed. Nochtans volgt uit de — ik erken noodzakelijke — realistische voorstelling, dat dit boek niet bij jonge meisjes of kinderen in handen hoort. L. Waterschoot.

86 **Van Passen, Robert.** **83**

Als de Lente bloeit. *Maldeghem, Delille (Duimpjesuitgave). 1922. 89 blz. (21 × 17)* *Ing. 3,00 fr.*

III — Een eersteling naar ik meen. « Eine alte Geschichte » in het kader van ons vlaamsch boerenleven. Hier en daar gaat men denken

aan Streuvels en wel bepaald komt de heugenis nu en dan aan dezes « Oogst » op. Van Passen die me beter schilder dan rake verteller schijnt te wezen, weet atmosfeer te scheppen ; wat reeds zeer veel is. Zijn typen leven. De figuur van Wies die goed geteekend is, lijkt me echter minder psychologisch ontwikkeld in zijn ontrouw — niet om de ontrouw zelve doch om de manier van het te worden — dan zijn levenslijn tot dan toe scheen aan te duiden. Tuur is in dit boerenmilieu een té vreemde, té ongewone verschijning. Het werk boeit. Een schrijver steekt gewis in Van Passen. Zijn eerste werk — excuus voor de gemeenplaats — is meer dan een belofte. 't Zal gelezen worden. Moet echter niet in kinderhanden worden gegeven.

M. VAN HOECK, PR.

IV. — VOOR VOLWASSENEN ALLEEN

Deze werken veronderstellen zedelijke voorlichting en vorming bij den lezer.

87 **Benson, Mgr R. H.** **83.1**

EENZAAMHEID. *Vertaald uit h. Engelsch. Hilversum, Brand. (20 × 19) fl. 3,75*

IV* — Deze roman van Mgr Benson verloopt op de katholieke moraal dat « gemengde huwelijken » uit den booze zijn. Voor protestansche landen waar het katholiek-protestantsch huwelijk meer voorkomt dan hier is deze roman van onmetelijk nut. Toch is het goed dat de onbedachtzame geloovige, die in uitsluitend roomsche landen, niet steeds voorbereid is op den ernst der katholieke waarschuwing, deze roman leze. Op die wijze geraakt de kerkelijke moraal ook langs dien kant gekend. Psychologisch heeft « Eenzaamheid » denzelfden grondigen en fijnen diepgang der andere romans van Mgr Benson. De verloving eener katholieke operazangeres met een protestantschen landjonker springt af op een haast onbeduidend voorval : een chirurgische operatie in de keel die hare loopbaan breekt. Benson heeft dit voorval behandeld als een weldadig ingrijpen der Goddelijke Voorzienigheid tegen de inzichten der mondaine wereld; de redding gebeurt nagenoeg tegen het baloorig en verdwaasd inzicht van de katholieke operazangeres in, die bereid was haar geloof vaarwel te zeggen om tijdelijk huwelijksvoordeel. Alleszins een der mooie romans van den beroemden Benson.

SCALDIS.

88 **Benson, R. H.** **83.9**

ODDFISH. *Hilversum, Brand. 340 blz. (19 × 12).* *fl. 3.50 ; geb. fl. 4.50*

IV* — Deze historische roman van R. H. Benson voert ons terug naar den tijd der Restauratie, onder Karel II. Het woordje is niets anders dan een uitroep van den vorst in moeilijke omstandigheden. Het werk geeft ons een kijk in de geheime diplomatie en de onderduimsche kuiperijen, gericht tegen de kroon en de Katholieke Kerk te dien tijde. Hoewel nu de thesis is dat de koning uit noodzakelijkheid van het staatsgebod soms zijn beste vrienden, de Roomschen, opofferde, en hij in den schoot van de Kerk stierf, toch moeten we rekening houden met het Engelsche midden, waarvoor het werd geschreven, bij het beoordeelen van dit boek. Want anders zou het in jonge hersens eer verwarring dan stichting kunnen brengen. Hoewel in den vorm van dagverhaal in den eersten persoon, is het werk toch wel onderhoudend tot het einde toe, en enkele momenten zijn zelfs zeer spannend.

J. GRIETENS.

89 **Borel, Henri** **83.1**
HET JONGETJE. *A'dam, Van Kampen. 5e druk (18 × 12) 170 blz. — fl. 2,25*
IV — Toen dit boek in 1898 van de pers kwam, steeg uit de naturalistische school van dien tijd een algemeen tolle op. Dát kunst ? Een volslagen prul was het, met suikeren ventjes en wassen popjes. Frans Coenen maakte zich boos, Van Deyssel proestte het uit en heette het een affreus boek ! — Een heel fijn en delikaat onderwerp : het ontwaken van een jongensziel tot reine, ideale liefde. Het Jongetje, een sentimenteele schooljongen met een frissche verbeelding, heeft in den dierentuin een meisje ontmoet : het is een bloem, een zonnestraal, hét Meisje. Iederen dag groeit hun geluk en hunne wederzijdsche liefde. Eindelijk valt de groote slag : als hij met de groote vakantie uit de kostschool thuiskomt, is het Meisje verloofd met een ouden doorgeleefden koloniaal, een kapitein van het Indisch leger. Door de botsing met de brutale werkelijkheid verliest het Jongetje alle geloof aan de goedheid en de schoonheid van het leven. Paul is soms wel een onnoozele hans, soms een overgevoelerig ventje en Corrie een precieus dingetje, de toon is dikwijls zeemzoeterig en de stijl vlamt van heerlijkheid en zachtheid en zonnelicht, — toch zal het boek door al het mooie in het eerste deel en het brutaal-wreede in het tweede voor vele lezers een groote aantrekkelijkheid bezitten. Voor volwassenen. A. BOON, PR.

90 **Buysse, Cyriel** **83**
UIT DE BRON. *Gent, Van Rijsselberghe.* *7,50 fr.*
IV — Een bundel schetsen van Buysse-op-zijn-best. En daarmee is hier allereerst bedoeld, dat we met een volksboek te doen hebben, en tweedens, dat hier van het Vlaamsche volk geen naturalistische karikatuur geleverd wordt. Vele van deze schetsen werden geschreven onder den oorlog; Buysse verbleef toen in den vreemde; daar voelde hij als een grievend wee, de sehnsùcht naar zijn Vlaanderen. Al de herinneringen van vroeger kwamen hem weer te binnen, en vol ontroering ging hij aan 't schrijven, deze korte verhalen, met een ondergrond van zachte melancholie. Inderdaad een teergevoelige, zachtzinnige, de Buysse van « Uit de Bron ». Mochten nog andere werken in dezen trant, plaats vinden in onze bibliotheken, waar, op een paar uitzonderingen na (« Uit Vlaanderen », « Per Auto », « Van een verloren Zomer », « De Roman van een « Schaatsenrijder ») Buysse's boeken, tot hiertoe, streng dienden buiten gehouden. J. EECKHOUT, PR.

91 **Cohen, Jozef** **83**
LEVEN EN DOOD. *Groningen, Wolters. 1921 (20 × 16) 98 blz.* *fl. 2,90*
IV — Dertien schetsen zeer verscheiden van inhoud. Sommige zijn treurig en angstwekkend. Eenige behandelen de teederste vraagstukken van liefde en trouw. Andere zijn volksch en humoristisch. Een paar ervan lijken op sprookjes. De onderwerpen worden gezocht in Noordhollandsche kleine steden en dorpen. De stijl is raak-bondig. Met een paar lijnen schildert de schrijver een heel landschap. Met enkele trekken maakt hij een typisch portret. Hij heeft een fijn ontleedmes voor de zielen. De volzinnen glijden zacht en vloeien. Met schijnbaar-weinig wordt veel bereikt. Kortom echte modellen van een « vertelsel », wat de Franschen « conte » heeten. Lectuur voor volwassenen. L. DOSFEL.

92 **Delille, Victor** **83**
BIJ MEMLINC. *Maldeghem, Delille. 1922 (21 × 17) blz.* *3,00 fr.*
IV — De titel schijnt wat gezocht; wellicht bedoelt de schrijver « Uit het

land van Memlinc » — en dan nog... maar als roman : goed en hij zal gelezen worden met liefde. Delille blijft de oorspronkelijke, fijne verteller, die zijn streek met haar volk en zeden kent; en dàt niet alleen ; maar de ziel heeft hij te pakken, en legt hij bloot zooals Delille op zijn manier dat alleen kan. « Bij Memlinc » speelt in Vlaanderen in de jaren 1848, en schildert hoe de onschuldige en medelijdende genegenheid van een edelzielig meisje vergroeit tot een pure liefde voor een armen, van de pokken geschonden blinden werktuigkundige, die in een achterhuis van haars vaders woonstêe woont. Misschien kon de trouwershistorie wel wat gesnoeid; en is de wagenhistorie wat naïef. Delille's roman zindert van gezond zieleleven. Mooi uitgegeven.

Jos. Van Reusel, pr.

93 **Kaiser, Isabella** **83.2**

Onze Vader. *Vertaald uit het Duitsch door Elsa Vandevelde. — Antwerpen, Vl. Land (Regenboog-Serie). 1923 (19 × 12) 195 blz.* *6,00 fr.*

IV — Op de woorden van het Onze-Vader als leidmotief, uit 10 kapittels opgebouwd, herinnert dit werk ons door zijn opzet aan « Le Rosaire au Soleil » van den Pyreneeschen novellist Francis Jammes. Als zooveel vlug afloopende filmbanden volgen deze raak-geziene en los geschetste tafereelen op elkaar, en toch zijn ze onderling verbonden door ééne synthetische gedachte : de apotheose van de christelijke levensopvatting, die vreugde brengt en vrede, waar godvergetenheid tot echtelijke ontrouw en huiselijken ondergang leidden, — die geloof en vertrouwen op doet laaien waar goddeloosheid hopeloos en reddeloos laat, — die liefde baart en zelfverstorvene toewijding, waar zelfzuchtige hoogmoed zonder mededoogen harten breekt en rouwmoedige verdoolden tot wanhoop doemen zou. Heel het hooger christelijk levensideaal gloort hier zegenrijk boven de prozazware en vaak droeve schaduwen van het te koortsige grootstadsleven. Naast enkele te romantisch getinte passages, wat een psychologische gevatheid, wat een zedelijke schoonheid, wat een reine liefdegloed, wat een opstuwende geestdrift ligt er in de bladzijden dezer Zwitsersche schrijfster ! Een heelende balsem op de kankerwonden van onze samenleving : dé roman voor onzen tijd. Ontzaggelijk veel goed zal hij stichten bij volksmenschen, die lezen kunnen, en die, eilaas, aan de droeve realiteiten verwend, geen aanstoot meer zullen vinden aan de teekening dezer toestanden uit de overbevolkte kazerne-woningen onzer steden. Voor rijpere lezers een veredelende lectuur. De vertaling van dezen roman, in zulk een keurige taal bewerkt en in smaakvollen druk uitgegeven, heet ik een weldaad voor ons Vlaamsch volk. J. Baers, pr.

94 **Koenen, Marie** **83.1**

De Andere. *A'dam, Mij v. g. & g. lectuur. 19 2, 2e druk (18×12) 307 blz.* *fl.*

IV — Met « De Moeder » en « De Andere » heeft ons Marie Koenen twee mooie romans geschonken, die voor deze vrouw met sterke persoonlijkheid en geloofszin een eereplaats hebben veroverd op het gebied der romanliteratuur. Ook « De Andere » speelt af in Limburg, het Hollandsch klein Zwitserland, de streek gelegen tusschen Maas, Geul en Gulp, de streek der echte blonde heuvelen, zoo schilderachtig in haar geschiedenis als in haar landschap. Het thema? Giel, de boerenzoon in wien het leven bruist, woont in bij zijn kranke, bed-legerige moeder. Fina het dienstmeisje — een nonnekenstemperament — zal de

zieke oude verzorgen. Giel huwt haar, tegen de goesting van zijne zuster Anna in. Dat huwelijk maakt nu de rekening niet uit van de bekorend-schoone Virginie, die Giel voor haar en haar hotel wilde wegkapen. Door de politiek-onnoozele intrigue van den dorpspastoor ziet Giel zich het burgemeesterschap ontsnappen. Hij is er zóó razend om dat hij zijn gezin aan den hiel lapt en Virginie opzoekt, tot moeder plots sterft. Na heelwat strijd keert hij weer en Fina toont hem vóór het sterfbed het kleedje — zijn eigen oud doopkleedje — dat dienen moet voor hun aanstaande kindje en dat moeders dood veroorzaakte. En de storm is over op Terhove. Fr. Erens wees op het ongepaste van den titel. Dr Persijn in « De Standaard » antwoordde hem meesterlijk, al zag ook hij in dat een zoo simpel woord zooveel zaak omvatte. Wat er van zij, wij hebben hier een sterke brok literatuur uit het Limburgsche boerenleven en grijpen gretig naar dezen kunstroman, om zijn hooge aesthetische en ethische waarde. Een katholiek roman van deze uiterst katholieke vrouw, die van dezelfde katholieke kunstbeginselen uitgaat als « Stormen » van L. Duykers en de romans van den Franschen schrijver E. Baumann. Katholieke volksboekerijen mogen dan dezen roman niet missen.

A. Van den Dries, pr.

95 **Koenen, Marie** **83.9**

De Wilde Jager. *'s Bosch, Teulings. 1918, (21× 15) 301 blz.* *fl. 3,95*

IV — Met haar reine en hooge taal, met haar klare en ware aanvoeling van het leven, met haar diepen en grootschen godsdienstzin en haar kalme majestatische heheersching van haar onderwerp heeft Marie Koenen het lotgeval der Isidoorn's verhaald en de tragiek der Van Deelen's uitgebeeld. Gedeeltelijk historisch, gedeeltelijk phantasie, is dit boek een harmonisch geheel, waarin de groote gaven der schrijfster zich krachtig openbaren. Of het historische haar niet een weinig heeft bezwaard? Ik lees haar het liefst als ze zich laat gaan op haar lieve phantasie. F. Hendrichs, S. I.

96 **Molkenboer, B. M. o. p.** **83.9**

Vondelschetsen. *Hilversum, N. V. Brand, (Witte Bibl.). 1923, (16 × 11) 232 blz.* *gec. fl. 0,90*

IV* — Deze « Vondel-Schetsen » van den befaamden Vondelkenner Pater Molkenboer, den degelijken kronikeur in het tijdschrift « De Beiaard », bedoelen tegenhanger te zijn van Jozef Alberdingk Thijm's « Vondel-Portretten », die tot de mooiste historische literatuur behoort van den tegenwoordigen tijd. Het is de waarheid naastenbij gesproken dat Molkenboer's « Schetsen » deze « Portretten » van Thijm evenaren om de kracht van den historischen stijl, die zoo kruimig en puntig is als proza van Coornhert en Visscher, en om de weelde der historische evocatie die uitbundig Vondel's Renaissance-tijd benadert en weergeeft. Molkenboer schat ik als een der beste Oud-Amsterdam-kenners van heden en dit slaat vooral op de Vondel-eeuw; J. M. Sterck moge archaeologisch nog zoo sterk wezen, Molkenboer draaft hem voor waar het gaat om de litteraire zichtbaarmaking van den Vondel-tijd. Er is gemeenzaamheid tusschen de geschiedenis van Antwerpen en Amsterdam; en Vondel's leven raakt ook deze twee zustersteden aan. Gaarne daarom zou ik dit zeer bijzonder werk van Pater Molkenboer in handen van alle intellectueele Zuid-Nederlanders wenschen. Scaldis.

97 **Van der Meer de Walcheren, Pieter** **83.2**

VAN HET VERBORGENE LEVEN. *Hilversum, N. V. Brand. 1919, (20 × 14) 183 blz.* *fl. 2,25 ; fl. 3,50*

IV* — Een van die heel weinige boeken, die men gaarne herleest, omdat men het werkelijk liefheeft. De flinke kunstenaar Pieter Van der Meer bleek inderdaad heelemaal in staat, ons te doen mêeleven, door tranen en glimlach heen, het zielkundig proces van de louteringsevolutie van zijn sympathieke hoofdpersonage : Jan Rijcken. Een katholieke roman, door en door. Katholiek zooals bijv. Manzoni's « Verloofden » dat zijn, — omdat heel de atmosfeer katholiek is. Van zoovele romans is de indruk alles behalve zonnig en weldoend. Het doet dan ook zoo'n wondere deugd aan 't arme menschenhart, tusschen zoovele tegenstrijdigheden geschommeld, nu en dan eens, door de kunst bij de hand genomen en geleid te worden, naar 't rustige huis in de eenzaamheid, waar edele menschen wonen in den trant van Jan Rijcken, uit « Het Verborgene Leven ». Voor rijpere lezers.

J. EECKHOUT, PR.

98 **Van Eckeren, Gerard** **83.3**

DE WROK VAN HET BLOED. *Baarn, Hollandia-Drukk. 1922 (21 × 15) 222 blz.*

IV — Marie van Beuningen, gewezen naaister, is de tweede vrouw van een baron geworden. Deze heeft echter de twee kinderen uit zijn eerste huwelijk laten opvoeden bij zijn zuster. « Dat mensch », zoo noemt Marie haar, heeft die kinderen volgens hare begrippen gewis goed opgebracht, want nu de baron gestorven is en hij per schrift de kleinen aan zijn tweede vrouw heeft toevertrouwd, kan er maar geen hartelijkheid tusschen hen komen. Marie vleit, dwingt, smeekt en bidt om een weinigje liefde — ze wordt er ziek van. Eindelijk ziet ze in — volgens schrijver — dat het gewoonweg niet gaan kan, omdat zij van verschillend « bloed » zijn. Na jaren van wederzijdsche onvoldaanheid, sterft het meisje door een ongeluk. Marie zendt den jongen terug naar « dat mensch », en zijzelf haalt een oude vriendin van haar op 't kasteel waar ze nu een genoeglijk leventje slijten. Het schijnt wel of de schrijver wil de thesis verdedigen, als zou het uitteraard onmogelijk zijn dat menschen uit verschillende standen het met mekaar kunnen vinden. Ik voor mij ben overtuigd dat het hier de opvoeding der beide kinderen was die de toenadering onmogelijk maakte. Wel een mooie brok psychologie, is de toestand van die vrouw die smacht naar een streeling van die stijve, onnatuurlijke kinderen. Het verhaal is boeiend, in levendigen stijl, maar laat een gevoel achter van ontmoediging, van medelijden en verontwaardiging. Beter niet door jongeren gelezen.

ANG. DOSFEL-TYSMANS.

99 **Van Merle, J.** **83.2**

DOOR DUISTERNIS TOT HET LICHT. *A'dam, R. K. Boekcentrale (Centrale Roman-Bibl.) 1916, (19 × 13) 155 blz.*

IV — Alijd in de boeken dezer schrijfster een gezonde, levensvolle, katholieke idee en dan in een smaakvol, natuurlijk kleed. Een zwart levensdonker wordt in dit verhaal doorboord, het licht zien we rijzen, het rijk-schitterend licht der genadekracht. Werkelijk, dit is een mooi boek. De auteur verloochent haar edelen toeleg nooit, verheffende en tevens boeiende verhalen te geven.

F. HENDRICHS, S. I.

100 **Vermeulen, Edward** **83**
CAIN'S ZONDE. *Leuven, Davidsfonds. 1913, (22 × 15) 215 blz.* *3,00 fr.*
IV — Uit minnenijd vermoordt Geeraard Callewaert zijn — eens zoo innig geliefden vriend Fons Bruysse. De dood wordt aan een ongeval toegeschreven. Het gerecht vervolgt niet. Alleen een booze wildstrooper kent de echte oorzaak. — Doch voor Caïn's zonde volgt Caïn's straf. Bekend is Hugo's stuk « La Conscience » : Gods oog volgt overal den moordenaar. Geeraard Callewaert is nooit volkomen gelukkig, noch gerust al zou hij daartoe ook alle redenen hebben. Hij is welstellend, huwde het meisje om wie hij zijn vriend vermoordde, heeft schattige kinderen... doch hij draagt de wroeging overal mede. Een zijner dochters mint den zoon van den vermoorde. Deze door den wildstrooper verwittigd, vlucht naar Amerika doch kan het er niet uithouden en keert terug naar Vlaanderen en zijn geliefde. Het boek eindigt als eene idylle. — Het sterke erin is wel de beschrijving van de wroeging, welke gansch het leven van den moordenaar vergiftigt, de uitwerking van Goethe's verzen. « Wie nooit zijn brood met tranen at — wie nooit in kommervolle nachten — daar op zijn bedde weenend zat, — die kent u niet, gij bovenaarde machten... » De samenstelling van het boek, het ineenschakelen van de tafereelen lijken ons technisch-zwak. Na den dood van Caïn komt alles ons zoo gerekt voor. De amerikaansche episode is niet geslaagd. Hier en daar is er wel iets dat ons aan tooneeldraken en aan het minder goed romantisme denken doet. L. DOSFEL.

101 **Vermeulen, Edward** **83**
DE DIEPERIK. *Brugge, St Michiels. 1913 (22 × 15) 261 bladz.* *5,00 fr.*
IV — Van speculeerders en boeren. De speculeerders zijn ongelukkig en maken ongelukkig ; onder de boeren leeft men zalig in eenvoud. Wie op overdreven wijze geld zoekt vindt het niet doch verliest er zijn hart, zijn eer en zijn deugt bij. Wie liefde zoekt vindt ook het overige. Drie geslachten trekken voorbij : een grootvader gehecht aan het boerenleven en die genoeg spreuken en woorden heeft om er heele afleveringen van Loquela of Rond den Heerd mede te vullen ; zijn zoon gloriezot, — leefde hij thans, hij zou 'n zeepbaron zijn ; diens kinderen onder wie de eene misloopen, andere gelukkig zijn. De roman speelt gedeeltelijk te lande, gedeeltelijk in de handelswereld te Rietelare. Zooals bij Vermeulen altijd het geval is, kan men uit den dieperik immer nog opstaan langs berouw en boete. In zijn werk evenals in de Kerk, is er voor iedere zonde vergiffenis ; de overspelige vrouw vindt genade aan den huiskring ; de verloren zoon keert terug. Onder de beste deelen vermelden wij : de schildering van de zomerdroogte (123-155) ; van echtelijk geluk te lande (193-200) ; den terugkeer van de overspelige (220-225). Het boek is een warme pleitrede voor het land en voor de liefde in het huwelijk. L. DOSFEL.

102 **Vermeulen, Edward** **83.1**
HERWORDING, roman. *Bekroond met den Isten prijs van Brabant. — Leuven, Vl. Boekenhalle. (21 × 16) 152 bladz.* *3,00 fr.*
IV — Vermeulen's eerste roman in 1911 geschreven. De herwording van den jongen losbol Verkest, dank zij zijne liefde voor een in-goed meisje Julie Breemeersch ; een langzaam maar zeker stijgen van een ziel, door Gods genade, zich van menschelijke middelen bedienend. Een roman vol leven en echte menschenkennis ; menschen zooals ze wezenlijk zijn. Onder het beste uit het boek vermelden wij de jaloersheid van

Moeder Breemeersch die allerlei redenen vindt om hare dochter bij zich te houden ; eene prachtige verheerlijking van het landleven, (blz. 135-138) inzettende met : « Die te lande niet gewonnen en opgegroeid is, kent die krijzelinge niet, die door een mensch gaat, bij de eerste zonnige lentedagen... » en sluitende met « Zalig is de mensch die te lande geboren, er in de liefde van den Heere en het land leefde, zwoegde en stierf » ; de liefde van Mon Verkest voor zijne moeder, het afsterven van deze laatste. Een deugdelijke harmonie van werkelijkheid en idealisme. — Een deugdelijk boek voor volwassen lezers. De flinke eersteling van een besten schrijver. L. DOSFEL.

103 **Vermeulen, Edward** **83.1**

DE PAUWENSCHREEUW : EGO ! EGO ! *Leuven, Vl. Boekenhalle, 1921. (20× 14) 384 bladz.* *12,00 fr.*

IV — In dit boek — het uitvoerigste dat hij tot nog toe schreef — randt Vermeulen de zelfzucht aan en pleit hij voor kroostrijke gezinnen. Eene boerenfamilie met acht kinderen komt door hard werken tot welstand en geluk. De kasteeelbewoners : eerst twee tanten met een uiterst verkeerd opgevoed nichtje, later datzelfde nichtje, gehuwd met een genieter, en hunne twee kinderen — zij willen er niet meer — zijn ontevreden over zichzelf en over de wereld. Van de twee kinderen wordt de zoon, die op het klein seminarie te Rietelaar studeerde, zendeling. Zijn voorbeeld werkt heilzaam op zijne moeder. De dochter is week, zenuwachtig, zoekt in cognac opbeuring, huwt beneden haren stand, wordt door haren man verlaten en genoodzaakt terug bij hare moeder te gaan inwonen. Deze laatste is gelouterd door het lijden en wijdt zich heldhaftig aan het verzorgen van haren echtgenoot, die ten gevolge van zijne uitspattingen door eene beroerte getroffen wordt en verlamd ligt. Meesterlijk wordt het leven te lande geschilderd, vooral de toebereidselen voor de ontvangst van den zoon-priester, de eerlijke, gulle gezonde vreugde van het feestmaal. Wellicht kan men aan dit boek ten laste leggen dat de tendenz er te dik op ligt, dat de gesprekken over een onderwerp soms te langdradig zijn. Op zichzelf zijn ze mooi genoeg doch in een roman minder op hunne plaats. Heerlijk is het bij Vermeulen dat hij, alhoewel voor het kwaad van de wereld niet blind, toch altijd voor zijne menschen den weg openlaat naar vergiffenis en genade. Geen reddeloos ten ondergaan ! God is daar altijd bereid met zijne goedheid, met zijne armen open voor wie naar Hem vluchten.
L. DOSFEL.

104 **Vermeulen, Edward** **83.3**

TRIMARDS. *Thielt, Lannoo-Maes, 1923, 2e druk. (14 × 20) 192 blz. 6,00 fr.*

IV — Dit is de tweede uitgaaf van een der eerste boeken welke onder naam van Vermeulen het licht zagen, en daardoor draagt het werk nog de felle West-Vlaamsche tint in den stijl, welke bij de latere werken van Ward Vermeulen, gelukkig getemperd is en waardoor zijne taal zuiverder en voor de algemeenheid der lezers beter bevattelijk werd. « Trimards » is evenwel een mooi boek, dat graag gelezen wordt. De geschiedenis is werkelijkheid zooals er in 't West-Vlaamsche zooveel bestaan onder de Franschmans, die maandenlang gaan werken over de Fransche grens. Daaronder zijn wel trimards die na 't harde werk, in 't Fransche blijven boemelen en in plaats van naar huis te keeren, hun ouders, hun Lief en hun Puidenestje vergeten en verwaarloozen. In dit aangrijpend drama legt Vermeulen echter een schoone lichtzijde door

de symphatieke figuren als een Marietje, de verloofde, en de weldoende werking van den Pastoor der Franschmans, den E. H. Denijs; en Vermeulen verhaalt ons hoe na dagen van lijden en beproeving de goedheid en 't vertrouwen van dezen die thuis bleven toch nog zonneschijn bewerken voor de bewoners van 't Puidenestje. « Trimards » is een oprecht mooi boek, dat veredelend werken kan op ons volk.

L. WATERSCHOOT.

105 **Vermeulen, Edward** **83.1**

ZWARTE POKKEN. *Leuven, Vl. Boekenhalle, 1920. (19 × 13) 223 blz. — 5 fr.*

IV — Het leven van een buitengemeente vóór en tijdens een ziekteramp. Vóór de ramp : dorpspolitiek op haar kleingeestigst en haar treurigst, berustend op wantrouwen. Aan het hoofd van de eene partij staat de dokter, wel katholiek, maar die al te los over priesters praat. — De ziel van de andere partij is de onderpastoor, overloopend van ijver, doch door velen miskend. Tijdens de ramp : de akelige zwarte pokken, welke treffend beschreven wordt, vinden onderpastoor en dokter elkaar aan een lijdenssponde en waardeeren malkaar ten hoogste. De arts vereert nu den onderpastoor als een heilige. Deze is het laatste slachtoffer van de ziekte. Daartusschen wordt een liefdeverhaal geweven. Een welstellende boerenzoon bemint de dochter van een zijner werklieden en tegen den wil zijner ouders in, die droomen van een huwelijk met een rijke boerendochter. Doch het eenvoudig meisje maakt zich zoo verdienstelijk en onmisbaar dat de ouders in het huwelijk toestemmen. Meesterlijk wordt in den liefderoman de rol van een hatelijke kwezel geschilderd (Tante Flora is onvergankelijk). Eene allerbeste verheerlijking van priesterlijke zelfopoffering, een rake ontleding van het kwaad dat verkeerde politiek aanrichten kan. — Een boek dat velen zou moeten doen nadenken. Uit liefde geboren zal het liefde verspreiden.

L. DOSFEL.

V. — LECTUUR VOOR ALLEN

(ook voor aankomende jeugd, van 14-15 jaar, geschikt)

106 **Aigueperse, Mathilde** **83**

KITTY ALS JONG MEISJE. *Vertaald uit het Fransch door Mia Badeux. — Hilversum, Brand. 1913, (16 × 12) 218 blz,* *fl. 0,75*

V — Kitty, pas thuis van de kostschool, gaat levenslustig de wereld in, onder de behoedzame leiding harer goede en tevens verstandige peettante. Doch de onervaren Kitty luistert niet steeds naar wijzen raad. Weldra ondervindt ze hoe dwaas ze was, hoe er veel in de wereld schoon is van verre, doch verre van schoon. Gelukkig geneest ze van hare eerste desillusie om de vriendschap te winnen van een zeer edel meisjeshart en de liefde te waardeeren van een hoogstaand jongen man. Een romannetje in briefvorm, uit het Fransch bewerkt in frisch Hollandsch. Door de lezing van « Suzel et sa Marraine », zoo luidt de titel van het Fransch werkje, kwam ik er toe om in het Vlaamsch een gelijksoortig werk te wagen. En zoo ontstond de eerste brievenreeks van « Heeroom en zijn Nichtje ». Dat mocht ik bij gelegenheid dezer bespreking wel even aanstippen.

FR. CROLS, PR.

107 **Andersen** **83**

SPROOKJES. *Naverteld uit het Deensch door J. J. A. Goeverneur. Geïllustr. door Ed. Van Offel. — Antwerpen, Opdebeek. 1922, nieuwe druk, 3 dl. (25 × 27) 142 ; 142 ; 143 blz.* *5,00 fr. per deel*

V-VIA-B — Betje Wolff schreef in de jaren 1770 : « Onze eeuw is in één opzicht zéér wel van de vorige te onderscheiden : dit is de eeuw waarin men namelijk voor het kind schrijft ». En toen ze dit schreef was het nog de goede tijd der eerste kinderversjes van Van Alphen, Riemsnijder, Pieter 't Hoen en een paar anderen nog. En laatst nog doceerde Jul. Persijn dat « de kinderliteratuur de maatstaf is van den bloei eener letterkunde ». En als we zulke meening door zulken naam onderteekend zien, hebben we redens te meer om het te gelooven. — In den loop der vorige eeuw kregen we zoowat kinderlectuur bij uit Holland : Heye, Goeverneur, Van Eikend en anderen schreven aardige kinderversjes, doch eigenlijke lectuur kregen we niet : die moest ons het buitenland bezorgen. Perrault, Grimm, Andersen schreven hun kindersprookjes, en behaalden een reusachtig sucsès. Ze werden vertaald, ook in 't Nederlandsch, en dra werden ze overal bewerkt, naverteld en gelezen. Ik meen dat Goeverneur de eerste is die Andersen verdietscht heeft ten bate onzer kleinen. En dat hij nuttig werk deed bewijzen de vele heruitgaven, overdrukken, bewerkingen en uittreksels die zoowat overal verschenen. — 't Is voorzeker een moeilijke kunst kinderlijk te schrijven, iets kinderlijk te vertellen, en toch iets interessants en kunstigs voort te brengen. En dat heeft Andersen gekunnen. Zijn sprookjes zijn zacht en teer, meer lyrisch dan fantastisch, met een diepen drang naar rein, schoon leven. Ik kan het geen tendenz heeten, want dat is het niet. Een zachte stille goedheid gaat door zijn sprookjes, bijna een rustige melancholie, die onmerkbaar den lezer bij de hand neemt en een stond doet nadenken na elk sprookje. Het wondere van die sprookjes ligt meest nog in Andersen's ziel : het is als wandelt hij lachend en vertellend naast u, doch in zijn oogen weet ge tranen, en in zijn hart een weemoed die luide blijdschap tempert, en héél even wijst soms op het tragische en het diepere van het leven. Ben ik nu verkeerd als ik meen dat Andersen meer dichters en kunstenaars heeft laten groeien uit en door zijn sprookjes, dan hij ooit had kunnen vermoeden — en in elk geval meer zieners en voelers dan de stevigst en zuiverst-moreele roman? Spijtig dat de uitgave van het werk typografisch niet beter verzorgd werd, en dat de vertaling van Gouverneur — die overigens in oorspronkelijk werk véél mooier schreef — niet herzien is met het oog op deze nieuwe uitgave. Het boek is ten zeerste geschikt voor kinderen die wat meer weten dan wat in hun leesboekje staat — laten wij zeggen vanaf 13 jaar — en blijft ook aan te bevelen voor volwassenen die geen zwaardere lectuur verteren kunnen. De plaatjes van Van Offel zijn knoeiwerk. E. VAN DER HALLEN.

Andersen **83**

108 DE SPROOKJES VAN ANDERSEN. *Bewerkt uit het Deensch door Ph. R. F. C. De Bruijn. Geïll. met 12 kleurplaten. — Zutphen, W. J. Thieme & Cie (24 × 19) 311 blz.* *fl. 3,90*

V — Het goeds dat ik van Andersen's sprookjes zegde bij de bewerking van Gouverneur blijft ook waar voor deze bewerking van C. De Bruijn. Het is een bundel van drie- en dertig sprookjes van den gekenden deenschen schrijver, en naar ik zie, zoowat de mooiste en fijnste eruit. De vertaling is ook veel keuriger, en duidelijk heeft de auteur hier de sprookjes willen aanpassen op de verbeelding van onze Nederlandsche kinderen — wat hem trouwens niet altijd lukte, én door de sprookjes zelve, én door zijn dikwijls onkinderlijke taal. Voor volwassenen en jongelui die wat meer afweten van de wereld is het noch-

tans beslist heerlijke lectuur. Anderen zullen zich verheugen in het diep-menschelijke der grondslag-idee, en de jongeren om de keurigheid en den rijkdom der fantasie. De platen zijn echt kunstwerk en de uitgave een echt juweel. Het is een kostelijk cadeau-boek.

E. VAN DER HALLEN.

Lode Baekelmans **83**

109 VACANTIEKRABBELS. *Antwerpen, De Sikkel. 1919, 64 blz.* *2,50 fr.*

V — Vacantie? Wij tellen 1917 met Lode mee en hooren het kanongebulder. Lode heeft « heimwee om verloren te zitten, ver van huis, op het land ». En hij gaat verlof genieten bij een boerengezin te Aerschot. Krabbels ? Dat zijn ze, vluchtig gepenseelde schetsen van landschap, typen en zeden, op zijn Baekelmans. Die snaaksche Lode heeft trouw dagboek gehouden van wat hij zag en hoorde en beleefde in dat land — half Kempen, half Hageland — dat G. Eekhoud in roes van natuurgenot beschreef in « L'Autre Vue ». Baekelmans teekent veel met enkele trekken. 't Is zijn verdienste, ook in dit werk. Zedelijk, alles goed in die pennetrekken.

A. VAN DEN DRIES, PR.

Buerbaum, Jozef **83**

110 KELDERMONDVERTELLINGEN. *Antwerpen, N. V. Leeslust. 1923, 3e uitgave (22 × 15) 315 blz.* *5,00 fr.*

V — Onze snel-voortdravende of beter onbesuisd-voorthollende tijd heeft véél schoons omvergeloopen en rent maar door, zonder den tijd te vinden ook maar éven een blik op 't verleden te slaan. En indien onze dorpen veel van hun specifieke mooiheid hebben verloren, een deel van hun ziel zijn kwijt geraakt, dan is het dit nog, o! zooveel meer waar voor onze cosmopolitische steden, waar de opeenhooping van rassen allerhande, de eigen volksstem overschreeuwde en waar de onderlinge voeling met alle vreemde cultuur of pseudo-cultuur den eigen volksaard heeft dóódgeperst. En daarom juist, omdat Buerbaum — al zijn z'n vertellingen litterair noch taalkundig meesterwerken — een stuk oud-antwerpsch leven heeft naarvoor gehaald, waarin der echte Sinjoren ziel trilt, heeft hij goed werk verricht. Het staat op zijn plaats in onze Boekerijen en allen zullen dit werk, dat door *Leeslust* netjes werd uitgegeven, met lust lezen. Deze 3e druk bewijst ten andere dat het boek gegeerd wordt. En na het lezen ervan bekruipt u niet enkel weemoed omdat de Sinjoren-van-onder-den-Toren, van St-Andries of Schipperskwartier zooveel van hun antwerpsch karakter verloren, doch ook omdat men er over nàdenkt hoe de jeugd (zie Inleiding) vroeger de avonden doorbracht — al ging dat niet immer zonder kattekwaad of fratsen van jonge « vlegeljaren » — en hoe ze deze tegenwoordig verkijkt, verspilt, vergooit, verdanst of erger nog...

M. VAN HOECK, PR.

Claes, Jef **83.1**

111 ZIELEGROEI. *Antwerpen, Vl. Land. 1923, (14 × 10) 138 blz.* *5,50 fr.*

V — O, een heel klein boek en nederig verhaaltje... doch het draagt met zich mee de weelderig-rijke uitbeelding eener mooie kinderziel. Bij een vader, die een zuipzak van een kerel is, leeft Mieltje ; doch in dat harde, wee-beschaduwd leven draagt hij in zich diep verdoken zijn duifsch zieltje vol simple kinder-innigheid. Hij wordt koeter bij pachter Leo en slaapt in den stal, op een strooizak, « waar de avondzon wat weelde op de schamele dingen » ziet. In 't vrije lenteleven bij zijn

koeien hoort het sopperken Liezeken een zoet liedje zingen. 't Pakt hem zoo fel dat hij hunkert om te zingen. Meteen schicht er wat idealisme over dat povere stakkersleven. Vroom zingt hij dra zijn zieltje uit als voorzanger op het oksaal, tot den dag dat hij bloed fluimt. Dan moet hij met den vader mee naar 't Walenland : In zijn roes zet hem deze de alcoholflesch aan de lippen... Mieltje vlucht, naar het dorp toe en vindt er den pastoor die zijn schoone ziel in zijn oogen leest en hem studeeren laat. Later wordt Mieltje onderwijzer op 't dorp, dank zij Liezeken's vader. De jonge geliefden vallen mekaar in de armen, en wanneer de vader rouwmoedig teruggekeerd is, gaan allen naar het schamel huisje, « waar de notelaars staan » hoog en naakt in den stillen winterdag, maar schoon en sterk, als trouwe wachters op den uitkijk naar een nieuwe Lente! » Een wonnig boekje. Zonne breekt er in door levensmiserie; reine deugd zingt triomf over de lokkende, booze wereld. Uit de diepten van het pover bestaan klinkt blijde oproep naar optimisme, zielenadel en leven voor het volk. Wat té idyllistisch, té gevoelig of té dichterlijk van klank? Ik meen het niet en noem dit boek een schattig iets. Lectuur voor allen, ook en inzonderheid voor aankomende jeugd.

A. VAN DEN DRIES, PR.

Curwood, James Oliver **83.0**

I 12 KAZAN DE WOLFSHOND. *Vertaald uit het Engelsch door Duodecimo. R'dam, Nygh & V. Ditmaar, 1922, 16e druk (20 × 15)* *fl. 1,90; geb. fl. 2,90*

V — Wel jou trouwe, dappere Kazan ! Je zou zijn kop tusschen je twee handen willen nemen, zooals Isobel deed, die hem zoende op zijn neus !... Prachtkerel, die Wolfshond, middelpunt van een prairieroman vol rijke avonturen, trouwe steun van zijn arme blinde gezellin, maar onvermoeibaarder bewaker en bewaarder van de menschen, die hij liefheeft. — Ongelooflijk dit talent van Curwoord !... Een boek, dat verslonden werd en nog door velen zal worden verslonden... omdat trouw zoo'n heerlijke deugd is.

F. HENDRICHS, S. I.

De Cervantes, M. **83.0**

I 13 DON QUIJOTTE DE LA MANCHA. *Vrij bewerkt naar het Spaansch door G. d. Ell. Geïll. met 8 kleurplaten en teekeningen door Georg. Scholz. — Zutphen, Thieme (23 × 17) 240 blz.* *fl. 3,90*

V — Een boek in het begin der zeventiende eeuw geschreven en dat altijd actueel blijven zal. Don Quijotte sterft niet, behoort tot alle landen en tijden : alleen naam, uitrusting veranderen. Het boek toont op treffendgeestige wijze den invloed van verbeeldingsliteratuur, van de ridderromans, op zwakke hersenen. Don Quijotte's verhitte fantasie ziet in windmolens reuzen, in kudden schapen legers; herbergen schijnen hem kasteelen toe; galeislaven zijn gevangen edellieden. Sancho Pauza op zijn ezel zet de fantasie van zijn meester in nuchter proza om. Sedert Don Quijote verscheen, zag geen ridderroman meer het licht en die er waren, verdwenen uit alle boekerijen. Het boek bereikte een uitslag, welken de bevelen der vorsten niet bekomen hadden. De vertaling leest zeer vlot en gemakkelijk. Hier en daar is er wel iets dat tegen onzen modernen smaak aandruischt; doch daarnaast zijn deelen tintelend van humor en menschenkennis; sprankelend van leven.

L. DOSFEL.

Fleerackers, E., S. I. **83**

114 KIJKKAST. *Alken, Bode v. h. H. Hart en Leuven, Vl. Boekenhalle. 1923, (21 × 15) 200 blz.* *4,25 fr.*

V — Het was, van wege P. Fleerackers, een gelukkige gedachte zijn « Kijkkast » uit te stallen. Wat is me dat 'n leerrijk, 'n gezond boek. Veel beter dan ik het zou kunnen, heeft Dr J. Persijn in een van zijn Standaard-literatuurkronieken, er al het goede van gezegd. De schalksche Jezuiet, die P. Fleerackers is, bekleedt wel een zeer eigenaardige plaats in onze literatuur : die lacht nu simpliciter alle wereldsche gekheid dood en legt ongenadig alle wonden, waaraan onze gróóte ondermaansche wereld lijdt, bloot. Tintelend van geest, raak op den man af heeft hij in dit werk de vlaamsche boerte tot op een hooger vlak geheven. Vertellen kan hij als geen tweede; en wilt ge nu eens enkele bladzijden prachtproza lezen, een proza dat hamert en beukt, lacht en jammert, kapt en kerft, dreigt en doemt, lees daar maar eventjes over « De verschijning van den IJzeren Man »; en wie na 't lezen van Fleeracker's balladen of zijn « Reinaart in de Kempen » nog twijfelt aan 's dichters virtuositeit en sprankelenden humor late Jan-Klaas eens spelen. — Dit werk mag in geen enkele boekerij ontbreken; alle lezers vinden er hun gading in en allen zullen er 'n schoentje vinden dat hun past.

M. VAN HOECK, PR.

Gezelle, Caesar **83**

115 VLAAMSCHE VERHALEN. *Brussel, De Standaard. 1923, (17 × 10) 170 blz.*

V — Cæsar Gezelle redivivus als scheppend kunstenaar ! Al missen deze « Verhalen » wellicht de frissche spontaneïteit van zijn « Van het Leven der Dieren » toch zullen ze graag — ook door de aankomende jeugd — worden gelezen. De geur « du terroir west-flamand » hangt er over; de branding van de zee bruist erdoor; de noordsche wind rumoert om den ouden molen ; de oer-typen klampen zich met stijfhoofdige halstarrigheid vast aan den tijd die henen is; waardoor die gezond romantische atmosfeer wordt geschapen in dewelke onze vlaamsche lezers zoo gaarne verwijlen. Niet misplaatst ware een aanhangsel met 'n verklaring over de vele specifiek west-vlaamsche woorden.

M. VAN HOECK, PR.

Hans, A. **91 : 83.9**

116 SCHELDE VRIJ. *Antwerpen, Opdebeek. (23 × 15) 199 blz.* *5,00 fr.*

V — Die schoone uitgave met gepasten titel is lezenswaard. A. Hans geeft hier een plaatselijk en geschiedkundig overzicht van den loop der Schelde. Hij beschrijft ze vanaf haar ontstaan in Frankrijk tot haar uitmonden in de zee. In het 1e deel vertelt hij de verhalen die in den volksmond nog voortleven en die betrekking hebben op den vroegeren loop van de Schelde in Holland, toen op de plaats van den tegenwoordigen waterloop nog bloeiende steden stonden met hooge torens en polderdorpen met vruchtbare landerijen. In het 2e deel komt Vlaanderen aan de beurt. Geschiedenis en verhaal zijn goed afgewisseld, zoodat we ons niet vermoeien bij 't lezen. — De schrijver verwerkt hier en daar een liefdesidylle in den tekst. De Sinjoren en de vlaamsche bevolking van den Scheldekant zullen in dit boek hun gading vinden. — De schrijver weet liefde op te wekken tot den gouden stroom en bijzonder tot de wereldstad, die leeft van haren rijkdom.

A. VAN GINNEKEN, PR.

L'Ermite, Pierre **83**

117 ZOO'N BUFFEL. *Bewerkt naar het Fransch door A. C. E. M. De Groot. Leiden, Dieben (20 × 14) 266 blz.*

V — Pierre L'Ermite, die sinds jaren de honderdduizenden lezers van « La Croix » weet reikhalzend te doen uitzien naar zijn wekelijksche bijdragen, en hun met zijn geestig gepende novelletjes een zoo juisten kijk weet te geven op de meest actueele maatschappelijke en godsdienstige vraagstukken, — kan geen onbekende meer zijn voor wie iets afweet van de katholieke fransche literatuur. Immers deze gebundelde, ruim verspreide schetsen behooren wel tot de beste export-producten van het « esprit français ». — Hier biedt ons de vertaler de bewerking van een vóór meer dan 20 jaar verschenen satyrisch-humoristisch verhaal, met name « Le Grand Mufflo ». In karikaturale trekken, maar met de striemende raakheid en de psychologische gevatheid welke de schetsen van dezen parijschen geestelijke kenmerken, weet schrijver hier uit te beelden het type van den franschen papenvreter. Onder vlug-polemischen vorm brengt hij dan ook heelwat apologetisch materiaal aan den man. Wie met den los-ironischen schrijftrant van P. L'Ermite vertrouwd is, zal best begrijpen dat de vaak met « argot » doorspekte dialoog, heelwat aan lokale kleur moet inboeten bij 't vertalen. Toch is het geheel, ook in deze nederlandsche bewerking, genietbaar; en wie eens graag zijn lachspieren spant, zal er zich terdege kunnen aan verkneukelen. J. BAERS, PR.

Montgomery, Florence **83.1**

118 VERKEERD BEOORDEELD (Misunderstood). *Vertaald uit het Engelsch door L. en A. Dosfel-Tysmans. — Dendermonde, Dosfel (Veemarkt) (20 × 15) 166 bladz.* *5,— fr.*

V — Wat een pijnlijke leemte het moeder- tekort in een kinderhart kan openlaten, toont ons dit boeiend psychologisch verhaal van Montgomery. Bij 't vroegtijdig afsterven zijner vrouw heeft Sir Everard de opvoeding van zijne twee zoontjes aan een fransche kinderjuffer toevertrouwd. Uiterst bezorgd om de brooze gezondheid van den kleinen Miles, kan de juffrouw het Humphrey, den oudsten knaap, moeilijk vergeven dat hij deze door zijn onbesuisde voortvarendheid gedurigaan in gevaar brengt ; haar aanhoudend gekijf heeft dan ook spoedig 't vertrouwen van den jongen verbeurd. Vooringenomen door de ongunstige rapporten van de kinderjuffer, en bij zijn al te vluchtigen omgang met zijn jongens, meer voelend voor den op liefkozingen gestelden Miles, vermoedt Sir Everard al evenmin welke teederheid er schuilgaat onder de onbezonnen spontaneïteit van zijn oudste zoontje. De luidruchtige levensblijheid van Humphrey voor harteloosheid houdend, is hij verre van te vermoeden wat al smachtend heimwee naar de afgestorven moeder er overleeft in dit jong-beproefd en derhalve vroegtijdig gerijpt kindergemoed. Wie Humphrey urenlang had zien zitten droomen voor het portret zijner moeder, zou de diepe gevoeligheid van dezen onbegrepen knaap wellicht beter hebben beseft. Eerst bij 't sterfbed van den kleinen waaghals ontdekt de vader, Humphrey's hartewonde. — Een mooie brok kinderpsychologie, bewerkt in een kleurig-vloeiende en rijk-geschakeerde taal. Mocht dit gezond-pædagogisch tendenzwerk door alle ouders en opvoeders gelezen worden. Wellicht leerden zij eruit hoe noodzakelijk het is, elk kind in 't bizonder trachten te begrijpen, en elk naar eigen aanleg en temperament te behandelen. Verdient een plaats in alle bibliotheken. J. BAERS, PR.

Streuvels, Stijn **83.1**

119 PRUTSKE. *A'dam, Veen. 1922. (21 × 16) 231 blz.* *fl. 3,90*

V — Hoe blij is de recensent met boeken als deze : fijnzinnige kunstwerken die hij, zonder voorbehoud, alle lezers aanbevelen mag. Streuvels verhaalt hier — zooals hij alleen dat kan in Vlaanderen — het leven van zijn dochtertje, van haar geboorte af, tot haar zesde jaar : de heerlijkste spanne tijds uit 's menschen leven, één opgaan in bewondering van wonder tot wonder ! Inderdaad, een wonderkind ons Prutske ! En een prachtboek, dit vaderlijk verhaal ! Mochten wij van Prutske, later, nog wel iets meer vernemen. Al wie Prutske leest, beleeft een zonnigen dag te meer in zijn leven. En niet van zoo heel veel boeken kan dit beweerd. Als nu de gulden maar een beetje toegankelijker bleek.

J. EECKHOUT, PR.

Streuvels, Stijn **83 : 39**

120 VERTELSELS VAN 'T JAAR NUL TEN TIJDE DAT DE UILEN PRAKEN. *Met 29 teekeningen v. J. Fonteyne. Thielt, Lannoo. 1922. (21×16) 92 blz. 4,00 fr.*

V — Bij 't lezen of hooren lezen van wat er zooal omgaat in de dierenwereld, hoe kat en muis, en hond, en meerlaar, en haas en stekelvarken mekaar te slim of te dom zijn, zullen de kleinen genoeglijke uren beleven. En ook de grooten. Trouwens, in die vertelsels steekt meer levenswijsheid dan men op het hooren van den titel af vermoeden zou, en 't wordt alles gezegd in dien eigen Streuvelschen volkstoon die u dadelijk de volksziel blootlegt. Even fijn en geestig als de vertelsels zijn de teekeningen van Jules Fonteyne die elk vertelsel verluchten.

P. DE WICKERE, S. I.

Timmermans, Felix **83**

121 DE ZEER SCHOONE UREN VAN JUFFROUW SYMFOROSA. *A'dam, P. N. Van Kampen (Zilveren Verpoozingen) (15 × 10) 54 bladz.* *fl. 1,25*

V* — « De zeer schoone uren van Juffrouw Symforosa » bieden ter lezing slechts één uurtje maar dat is ook een zeer schoon uurtje en vele andere uren waard. Lezer vindt verhaald hoe Juffrouw Symforosa, begijntje « dat nog mag kiezen tusschen den religieuzen en den wereldlijken staat » eene zeer geheime en zeer teedere genegenheid, vriendschap, liefde opvat voor « Martienus » den hovenier. En de Juffrouw ging zoowaar haar gemoed veropenbaren als de simpele Martienus haar meedeelt dat hij broeder gaat worden bij de bruine paterkens ! Eens nog, op beeweg naar een mirakuleus St Antoniusbeeld, ziet juffrouw Symforosa Martienus weer, het mooi braaf broederhovenierken; dat wordt onder Timmermans' pen een tooneeltje, eenig in onze literatuur. En « er komt een machtige voldoening over haar. Haar gemoed wordt ineens omgekeerd en innerlijk verlicht. Die zon om zijn hoofd, die bloemenbloei en die pij en dat gelukkig aangezicht ! Alle zelfzucht loopt weg, ze is blij omdat hij gelukkig is ». Het teederste van « Het Kindeke Jezus in Vlaanderen » leeft in deze 54 bladzijden en doorrilt ze devotelijk; de rijkste taalpracht van « Pallieter », hoewel stiller en bezonkener, ligt hier te schitteren. En zoo naaldefijn is die gansch aparte begijntjes-psychologie ontleed en de vreemd-geheime groei dier begijntjesliefde wordt zoo precies beschreven dat de bekroning van deze « Zeer Schoone Uren » de natuurlijkste zaak van de wereld schijnt. Voor lezers, ontwikkeld genoeg om zich aan het ontstaan van zoo menschelijk gevoel in een begijntjesherteken niet te ergeren, is dit een kostelijk boekje. Andere reden tot voorbehoud is er niet.

GERARD WALSCHAP.

Van den Oever, Karel **83**

122 KEMPISCHE VERTELSELS. *Antwerpen, Vl. Land. 1923, 2e druk (18 × 13) 148 blz.* *4,75 fr. ; gec. 5,50 fr.*

V. — In 1905 verschenen Van den Oever's Kempische vertelsels en dat eene tweede uitgave er kwam bewees wel dat de wandelaar over de heide door velen graag in zijn tochten werd gevolgd. Elders (Bibliotheekgids, Januari 1921) werd gewezen op « de grillige kronkelpaden » die Van den Oever's kunst bewandelt. Verteller, essayist, polemist : dichter altijd en immer-aan evolueerend met een wonder adaptatievermogen. Toch blijven zijn « Kempische vertelsels » — die wèl den geur van de heide en venen meedragen — van zijn beste werk en zullen in de boekerijen meer lezers vinden dan zijn overdadig-versierde « Geuzenstad » met haar in den echten zin van het woord « struweelig proza » (L. Monteyne). Typisch is dit werk ook in dit opzicht dat hier de fantast aan het woord is. M. VAN HOECK, PR.

Van Tichel, Alfons **83.3.3**

123 DE EDELE DALING. *Sociale roman. — Merxem, Van Tichel. 1920, (19 × 15) 240 blz.* *3,00 fr.*

V — Een sociale roman. De tendenz die erin ligt, namelijk dat de hoogere klassen der maatschappij door een edele daling de minder gegoede klassen moeten te gemoet gaan om ze door stoffelijke en geestelijke opbeuring nader tot hun einddoel te brengen, wordt klaar en duidelijk uitgesproken. Oswald de zoon van een rijken fabrikant heeft zich tot de gedachten van « Rerum novarum » laten overhalen door zijn vriend Leo, een volksjongen die als een waar apostel ijvert voor de christelijke sociale beweging. Oswald gelukt erin zijne gedachten te doen deelen door zijn zuster Georgette. In haar hart ontvlamt een zuivere liefde voor den edelen Leo. Deze sneuvelt in den oorlog. Maar zijn ideaal blijft Oswald en Georgette begeesteren, en na den dood van hun vader, richten zij de vervallen fabriek opnieuw in op christelijk demokratischen grondslag. De roerende tooneelen en de pakkende zieletoestanden, de boeiende stijl en de eenvoudige taal te zamen met de edele godsdienstige strekking maken dit boek zeer geschikt voor al onze volksbibliotheken. A. CARDYN, PR.

Vermeulen, Edward **83**

124 ZANTINGEN, ten bate van de jeugd. *Leuven, Vl. Boekenhalle (18 × 12) 180 blz.* *2,00 fr.*

V — De meeste boeken van Edw. Vermeulen zijn voor volwassenen alleen bestemd. Opdat de jeugd echter er de schoonste deelen zou kunnen van genieten werd deze bloemlezing samengebracht. Zij bevat uittreksels uit *Herwording*, de *Trimards*, *Caïn's Zonde*, *De Dieperik* en *De Zwarte Pokken* (ten tijde van het verschijnen der *Zantingen* nog niet uitgegeven). Verder eene *Lezing* voor eene vergadering van collegestudenten *Vacantie* (over Spreeuwen, Kauwen, Peinzende Vogels, Zingende Vogels, Natte Vogels). Eenige voetnota's ter verklaring van woorden of zaken vergemakkelijken de lezing. Dit boek vinde zijne plaats in onze school- en volksboekerijen. L. DOSFEL.

Verriest, E. H. Hugo **83**

125 REGENBOOG UIT ANDERE KLEUREN. *Antwerpen, Vl. Land. 1922, 5e druk (19 × 22) 72 blz.* *2,25 fr. ; gec. 3,00 fr.*

V — Een boekje waar wij mee dweepten in onzen studentijd! Zoo'n geestig en smakelijk proza was voor ons nog iets ongekends in onze letterkunde. — Ook werd het in het geniep aangekocht en in de studeerzaal rondgegeven en het kwam terug, vuil en beduimeld. Of wij er deugd van hadden! Nu ligt daar de vijfde druk. Ik heb het herlezen, toen ik voor onze hoogstudenten Pastor Verriest wilde huldigen in « Met Tijd en Vlijt ». Met die gloeiende bewondering van vroeger kon ik er toch niet meer over spreken : nu lijkt dat allemaal minder frisch en spontaan, meer gemaakt en gemaniëreerd. Maar toch! men voelt erin het groote hart, de groote liefde van den pastor voor zijn mindere volk. « Regenboog » is het werk van den priester, die lijdt met zijn volk, die met verkropt gemoed staart op hun lichamelijke en zedelijke ellende en woorden vindt van troost en zalving. In deze acht schetsen tracht Verriest door te dringen tot in de schamele ziel van zijn brave dutsen van parochianen en de grootheid te doen uitstralen van al dat schijnbaar-kleine. Dit werkje vindt zijn aangewezen plaats in al onze boekerijen. A. BOON, PR.

Von Hertling, Ludwig Maria **83.3**

126 WEISSKIRCHEN, roman. *Vertaald uit het Duitsch door Hein Hoeben. — Tilburg, Ned. Boekhuis (Keurboekerij) — (16 × 12) 206 blz.* *gec. fl. 1,95*

V — « Weisskirchen » is een roman, die in katholieke lucht ademt. Een erfenisgeschiedenis bij rijke lieden, zonder liefdehistorie, met leutige studentengrappen. De zedeles van 't verhaal is dat de ouders hun kinderen niet mogen aanzien als speelgoed dat ze tot hun eigen plezier aanschaffen, maar dat ze de kinderen voor den hemel moeten opvoeden. Groote kinderen mogen hem gerust lezen. E. DE SMET, PR.

Winkeler, N. **83 : 9**

127 CONSTANCE. *Antwerpen, Opdebeek, 1921. (28 × 17) 135 bladz.* *3,00 fr.*

V — Voor een ruim deel, verdichtsel ; voor het andere, geschiedkundig verhaal. Het verdichtsel leert ons Constance Teichmann en hare ouders kennen in hunnen omgang met zeer eenvoudige lieden ; het verhaal geeft bladzijden uit de geschiedenis van Antwerpen, over de onwenteling van 1830, over den hongersnood in Vlaanderen, over het verkwijnen der kantnijverheid e. z. m. De laatste bladzijden zijn gewijd aan C. Teichmann, de kunstlievende vrouw de stichster van het Kindergasthuis, den goeden engel van Antwerpen. FR. CROLS, PR.

X. **83**

128 KAREL EN ELEGAST. In proza naverteld door Felix Timmermans. *A'dam, J. M. Meulenhoff 1921. (15 × 11) 149 bladz.* *fl. 1,95*

V — Degenen die terugdeinzen voor de moeite een van de fraaiste modellen van onze Middelnederlandsche epiek te lezen in den oorspronkelijken tekst, zooals Dr Moller hem heeft uitgegeven, kunnen hun hart ophalen aan de goedgeslaagde bewerking die Felix Timmermans er van bezorgd heeft. Als leidraad neemt de bewerker het eenvoudig roerend verhaal zooals het waait en draait : gewoonlijk volgt hij den tekst trouw op den voet. Waar de middeleeuwsche dichter vertelt met soberheid en bondigheid, weeft Timmermans er stemmingen en beschrijvingen tusschen ; ook wordt de pychologie van Karel en van Elegast dieper uitgewerkt en in voller daglicht gebracht. De 15 eerste verzen van het

gedicht — het plan van Karel op zijn kasteel te Ingelheim een hofdag te houden — groeien bij Timmermans tot 30 bladzijden overheerlijk proza : beschrijving van kasteel en streek, aankomst van Karlemanje. Enkele verzen (b.v. 30, 290, 314, 446, 766, 1206, 1285 in de uitgaven van Moller, van Kuyper, van Bergsma) zijn minder juist weergegeven, omdat de bewerker den zin van sommige woorden of wendingen niet vatte : rike = machtig (niet : rijk) ; vat = hier : een doos (niet : een steenen vat) ; aenleggher = beschuldiger, aanklager (niet : aanlegger van den strijd) enz. Een schattig boekje in zijn witten band met de zwart-en-gouden boekversiering. A. BOON, PR.

*VI*A — *KINDERLECTUUR.*

(voor grootere kinderen van 13, 14, 15 jaar).

Hans, A. **83**

129 MEESTER HUBERT GOFFIN. — *Antwerpen, Opdebeek. (22 × 16).* *2,50 fr.*

V — VI — Hans vertelt het heldhaftig gedrag van Hubert Goffin die door zijn taaie vastberadenheid het leven van 68 mijnwerkers redde. Het verhaal vlot : en de strekking, de zelfopoffering van den braven Goffin kan iedereen tot voorbeeld gesteld. JOS. VAN REUSEL, PR.

Mooy, Henriette **83**

130 VAN DEN HAK OP DEN TAK. *Geïll. — A'dam, Scheltens & Giltay. (22 × 16) 255 bladz.* *fl. 1,90*

VIA — Ei wat jammer dat het boek uit is ! Dat zal de uitroep zijn van vele knapen en meisjes die het ter lezing zullen krijgen. Jongens, wat is dat leuk ! En zoo echt ! Wat voelt ge de spanning gedurende die kleine « incidentjes » op school — de joligheid van zoo 'n verlof aan zee of op den buiten doorgebracht. En alles in een levende, opgewekte taal, waar de zee- en de zomerlucht nog doorwaait. 't Is of ge de kleuters bezig hoort. Er is in het boek heelwat te leeren, zoo bv. dat in de hollandsche scholen, evenals in de onze, straf volgt op misdrijf, en hoe mooi het is altijd eerlijk schuld te bekennen. Men leert er bovendien hoe men zeehonden vangt, in de sterren kijkt, enz. Ter inlichting : het godsdienstig element is er heelemaal buitengelaten — ook de school van Harry is een gemengde, wat in Holland iets heel natuurlijks is. Overigens zeg ik met Van Karen : wis en drie, een mooie boek.

ANG. DOSFEL-TYSMANS.

Van Beusekom, Anna-Hubert **83**

131 DE TREKVOGELS. *Geïll. door P. C. Wagner. — Leiden, Sijthoff. (21 × 15) 200 bladz.* *fl. 2,90 ; geb. fl. 3,90*

VIA.M — Twee hollandsche meisjes maken een plezierreisje in Zuid-Frankrijk. Met guitigen trek schildert ons de schrijfster wat haar aan-netheid-gewende oogen getroffen heeft in het slordig intérieur van een Engelsch kosthuis. Voor oudere meisjes bizonder aantrekkelijk.

J. VAN DER KINDEREN.

Bonsels, Waldemar **83**

132 MAJA, DE KLEINE BIJ EN HARE AVONTUREN. *Een roman voor kinderen. Uit h. Duitsch dr J. Groneman. Amersfoort, Patria (21 × 14) 147 blz.*

VIA — Een allerliefst boek voor niet al te jonge kinderen, dat zelfs groote menschen met genoegen zullen lezen. Het vertelt ons de heer-

lijke of soms ook vreeselijke avonturen van Maja, de kleine bij, die zoozeer genoot van zon en licht, van al de schoonheid van hemel en aarde, dat zij den bijenkorf verliet waar ze geboren was, om de wijde wereld te zien en hare wonderen te leeren kennen... « 't Was als in een roes van vreugde, zon en levensgeluk. Het leek haar, alsof ze pijlsnel door de groenglanzende zee van licht gleed, naar een steeds grooter wordende heerlijkheid toe. De bonte bloemen schenen haar toe te roepen; de stille verlichte verte lokte haar en de blauwe hemel zegende haar juichende jeugdvlucht. Zoo mooi als vandaag wordt het nooit meer, dacht zij; ik kan niet omkeeren, ik kan aan niets anders denken dan aan de zon... » Op hare ontdekkingsreis, ontmoet ze beurt om beurt Peppi, den rozenkever en Sjoek, de libel; Koert, de tor en den sprinkhaan; Puch, de vlieg, en de booze, valsche spin; den « stinkende Peter » en Frits, den vlinder; den boorkever Fridolien en Hannibal, den hooiwagen; den geheimzinnigen nachtkrekel en Aloysius, het bruin lievenheersbeestje; de gevaarlijke horzel en daarbij nog de kleine elf der lelie. En bij allen doet ze ondervinding en kennis op, ontdekt vrienden en vijanden, tot dat ze eindelijk, geleerd en wijzer geworden, terugkeert naar den bijenkorf, juist op tijd om haar volk van 't grootste gevaar, ja van verdelging te redden. Behalve het avontuur met de elf, dat wel een weinig sentimenteel en gezocht voorkomt, is alles zoo echt, de persoonlijkheid van ieder insect en hunne opvatting van de natuur en van den mensch zoo uitstekend begrepen en weergegeven, dat we al dat volkje voor onze oogen zien leven, en ons aan hun lotgevallen interesseeren alsof ze werkelijke, handelende wezens waren. Een mooi boek dat wel verdient aanbevolen te worden. L. DUYKERS.

*VI*B — *KINDERLECTUUR.*

Voor ietwat gevorderde lezertjes van 9, 10, 11, 12 jaar.

Belpaire, M. E. Ram, Hilda **83**

I 33 WONDERLAND : 1e deel. *Geïll. door Felix Timmermans. — Antwerpen, N. V. Leeslust. 1923, 3e druk (22 × 16) 170 blz.* *4,50 fr.*

VI A-B. — Voor de kinderboekerijen zal deze herdruk van Belpaire en Ram's « Wonderland » een mooie aanwinst zijn. De kleinen vinden er « elck wat wils » : sprookjes-literatuur van de beste, die geest en hart van de jonge lezers zullen vormen. De zedeles ligt er niet dik opgestreken, doch zit er diep in; is er de ziel van. « Leeslust » leverde een boek dat te lezen 'n lust is en Fel. Timmermans teekende prettige schetsen die de visie van kinderen zullen vastzetten. Werkelijk een mooie gave van « Leeslust »

M. VAN HOECK, PR.

I 34 **Belpaire, M. E en Ram, Hilda** **83**

WONDERLAND. : *2e deel. — Geïll. door Felix Timmermans. Antwerpen. N. V. Leeslust. 1923, 3e druk (22 × 16) 152 blz.* *4,50 fr.*

VI A-B — Als we bedenken dat er dertig jaar verloopen is sinds Juf. Belpaire dit bundeltje schreef in samenwerking met Hilda Ram, en dat verscheidene kindergeneraties het gelezen en genoten hebben, durf ik zeggen dat de schrijfsters een mooi werk verricht hebben met deze sprookjes te vertalen en bijeen te brengen. Vergis ik me niet, dan is deze overigens een der eerste pogingen geweest om onze letterkunde te verrijken met kinderlectuur, waar we, ook nu nog, zoo

doodarm aan zijn. 't Zijn vertelsels en sprookjes uit verschillende talen bijeengebracht en in 't Nederlandsch overgezet; daarbij heeft de schrijfster nog enkele legenden van godsdienstigen aard gevoegd, die het werkje een meer opvoedend karakter geven. Ik durf niet zeggen dat taal en stijl altijd deze van echte kindersprookjes zijn, doch naar een bevoegd bibliothecaris me zegde, worden deze bundeltjes zoo druk gevraagd en gelezen door onze kleintjes, dat er geen twijfel overblijft omtrent hun geschiktheid voor het kleine volkje. Wat zeker voor de helft de oorzaak is van den bijval, zijn de teekeningen van Felix Timmermans. De titelplaat is een model van kinderillustratie, typisch en sprekend van teekening, en met kleuren die elk ernaar doen pakken. Een kind dat dees bundeltje niet in éénen adem verslindt, is geen echt kind. « Leeslust » doet heerlijk werk. 't Is haast de eenige firma in Vlaanderen die zich voornamelijk wijdt aan het verspreiden van kinderliteratuur in keurigen vorm en verzorgde inkleeding, een initiatief dat we moeten steunen. De prijs is overigens zoo genadig—een uitzondering in dezen tijd — dat iedere boekerij zich de weelde van een paar exemplaren kan veroorloven. Ook verwondert het mij niet, dat het eerste deel, pas voor enkele weken heruitgegeven, op een paar honderd exemplaren na wederom is uitverkocht. E. VAN DER HALLEN.

Hans, A. **83**

135 BETER EEN LAP DAN EEN SCHEUR (nr 13). HARTEN VAN GOUD (nr 14). DE FEE VAN DEN KLUISBERG (nr 15). *Contich, gebr. Hans, Geïll. (17×13) elk nr 32 blad.* *Ing. 0,50 fr. per dl.*

VIA-B — Deze boekjes zijn waarlijk in gepasten stijl voor onze kinderen geschreven — zonder stijf te zedepreeken wekken zij toch tot allerlei goede gevoelens op. 1. leert het menschelijk opzicht te verachten. 2. toont ons het goede dat eene burgersvrouw tegenover een jong, onbeholpen meisje kan verrichten; 3. iedere bewezen weldaad brengt haar loon. Aanbevolen ! TH. DE RUYTER.

VIc — KINDERLECTUUR.

Voor beginnelingen van 6, 7 en 8 jaar.

Benson, Mgr R. H. **83 : 24 : 37**

136 LAAT DE KLEINEN TOT MIJ KOMEN. *Vertaald uit het Engelsch door Alb. Steenhoff-Smulders. Geïll. door Gabriel Pippet. Hilvermans Brand, 1921, (29×23) 25 blz.* *Ing. fl. 1,25. Gec. fl. 1,75.*

VIc — Dat een schrijver met wereldberoemdheid als Benson, het niet onder zijn waardigheid acht een kinderboek te schrijven is wel beteekenisvol; ons verwonderen moet het echter niet. Wie van ons herinnert zich immers niet met de duidelijkheid eigen aan onze eerste indrukken, de « mannekensbladen » met hun bonte plaatjes en leuke vertelsels ? Welnu die opvoedende kracht van 't kleuterboek heeft schrijver benuttigd om in de ontvankelijke gemoederen der kleintjes de eerste grondslagen te helpen leggen van godsvrucht en christelijke levenswijsheid. De naïef geteekende platen, de leesbare letters en de versvorm door de vertaalster aan deze didactisch-beschrijvende lesjes gegeven, maken dit werkje tot een toonbeeld van een kinder-album. Als een familiestuk zal het van hand tot hand worden overgeleverd : gretig zullen de kleuters er reeds de plaatjes van bekijken, in afwachting van, zelf schoolgaande,

de woorden op hun beurt te kunnen spellen en van buiten leeren. Wie bezorgt ons nog zulke kinderboeken ? J. BAERS, PR.

Maathuis-Ilcken, S. **81 : 87**

137 HARLEKIJNTJE (versjes) *Geïll. door Sijtje Aafjes . Gouda. Van Goor, 1923. (19 × 15) 16 blz.* *Gec. fl, 0,75.*

VIC — Een mooi prentboekje voor kleuters van 6-7 jaar, waarvan de personnages meestal aan de poppenkast zijn ontleend. Jammer genoeg, peperduur. S. MICHIELS.

Schröder W. en Brinckman, J. **83**

138 VAN 'T STEKELVARKEN. *Twee vertellingen uit het Platduitsch. Geïll. Brugge, Desclée (19 × 22) 63 blz.* *Ing. 0,50 fr.*

VIB-C. — Kinderen hooren dolgaarne van dieren vertellen. Hier gaat het over een waanwijzen haas en een uitgeslapen stekelvarken, over een hardvochtigen vos en de wraak van Stekels, zijn slachtoffer. Als toemaatje, bij deze vertellingen uit het Platduitsch, een kongoleesch fabeltje. Afgefuisterd uit den volksmond munten deze brokjes uit door hun gevatten, ongekunstelden verhaaltrant. Kinderen van 8-10 jaar vinden er zeker hun gading in. J. BAERS, PR.

Versteeg, M. C. **83**

139 DE MARMOT MET HET GOUDEN BELLEKE. *Geïll, dr. B. Reith — Tilburg, R. K. Jongensweeshuis (Van 't jonge leven) 1921. 2 dl. (20 × 14) 72 ; 88 blz.* *Ing. fl. 0,50 per deel.*

Met korte, duidelijke zinnetjes, zonder moeilijke woorden of wendingen opgesteld, biedt dit verhaal een uiterst gepaste leesstof voor kinderen van 7-8 jaar. Wat deze boekjes krakteriseert, 't is dat ze, hoewel uit losse brokjes saamgesteld, toch — dank zij een zekere verwikkeling — de aandacht gespannen houden en dan ook op een sterkeren zedelijken indruk uitloopen. Om inhoud, vorm, druk en plaatjes aanbevolen.

J. BAERS, PR.

85. WELSPREKENDHEID.

Cicero, M. T. **85 : 47**

140 PLEITREDE VOOR ARCHIAS. *Vertaald uit het Latijn door A. Geerebaert, S. I. Brussel, Standaard. (Stand. Bibl,) 1921. (19 × 12) 25 blz.*

Deze vertaling steunt op de uitgave (tekst en kommentaar) van pro Archia, pro Marcello, pro Ligario, gedurende den oorlog verschenen bij Dessain te Luik. Van deze drie redevoeringen is deze uitgesproken om den poëet Archias het Romeinsch burgerrecht toe te kennen, wel de meest aantrekkelijke voor de studenten. De vertaling zal dan zeer werkom zijn. J. Van HERCK, PR.

Elebaers, Dr K. **85.2**

141 VROOMHEID, VREUGDE, VREDE. Drie geestelijke voordrachten. *Brussel, De Wit. 1922. (16 × 12) 56 blz.* *Ing. 1,00 fr.*

Vroomheid door geloof, vreugde door hoop, vrede door liefde is het hoofdmotief van deze geestelijke voordrachten. Door het feit dat de redenaar ze uitsprak voor één en hetzelfde publiek en ééne leidende gedachte kon uitwerken in de drie voordrachten is er in dit werkje

meer eenheid dan in « Na den Storm ». Het is geroepen om veel goed te stichten bij wien het, nadenkende, lezen wil, want Elebaers spreekt niet koud-cerebraal tot het verstand alleen, doch grijpt ook het gemoed aan en zet alles in het teeken van wat Keppler in zijn Homelitische Ratschläge « Ewigkeitsgehalt » noemt, die ten slotte de eenig-zaligmakende waarheid schenkt en den eenigbindenden levensvorm.

M. VAN HOECK, PR.

87. HEKELSCHRIFTEN.

Timmermans, Felix. **87 : 81**

I42 BOUDEWIJN. *Geïll. door den schrijver — A'dam, P. N. Van Kampen. 1919, (20 × 14) 116 blz.* *Ing. fl. 3,00; geb. fl. 3,90*

IV — « 't Geen da' ge peist is 't nie. » schrijft Timmermans als motto boven dit gedicht. Laten wij dus heel voorzichtig zijn in het zoeken naar het symbolisme en het verklaren van de toespelingen. De oolijkerd van een Felix zou te veel plezier hebben, moesten we even dom en dwaas in de val loopen als Koning Nobel Lioen ! 't Is feest in Vlaanderen. Koning Nobel is uit Parijs overgekomen naar het hof van Courtois, het hondje, dat hier nu opperbaas speelt. Iedereen doet mee, behalve Reinaert die in den banvloek geslagen, zijn vrijbuitersleven voortzet en Boudewijn, de arme ezel, die met zware kluisters beladen, in ellendigen slavendienst verkwijnt. Om zijne vrijheid af te koopen, zal hij zijn leven op het spel zetten om Reinaert van kant te helpen : hij slaat er dan ook duchtig op los, maar als hij zegepralend zijn vrijheidsbrieven vraagt, spot Courtois met hem. Wat later geraakt Reinaert in de klem. Maar weer heeft hij zijn list gereed : een kluizenaar heeft hem verteld dat Boudewijn naar de koningskroon zou staan, omdat hij een drastisch middel heeft om goud te maken. Nu slaagt Boudewijn er ook in den lichtgeloovigen en hebzuchtigen koning een rad voor de oogen te draaien : hij wreekt zich eerst over zijn vijanden en nadat hij zijn vrijheid heeft verworven « ging hij met verfrischt gemoed een nieuw leven te gemoet ». Boudewijn is als een naspel van den ouden Reinaert, toegepast op onze hedendaagsche toestanden. Welk symbolisme schuilt er in ? Is het de strijd van het verknechte Vlaanderen tegen het Franskiljonisme, ofwel die van de democratie tegen de heerschende klassen ? In alle geval, Boudewijn zelf is de man uit het volk, met zijn kleurige spreuken en zijn gezond verstand. Het geheel is ook een tamelijk scherpe satire op vele misstanden van onze moderne maatschappij : toch heeft de schrijver ze niet bekeken door een zwarten bril, maar met een goelijken glimlach op het gelaat. De dieren hebben hun dierlijk karakter al te zeer verloren : ze handelen te veel als menschen. Daardoor krijgt dit diergedicht een tweeslachtig karakter. Het verhaal zelf loopt vlot van de hand en staat flink op zijn pooten. Om enkele platte of realistische trekjes is het lezen niet zeer geschikt voor te jonge lezers. A. BOON, PR.

84. ESSAYS, KRITIEKEN, STUDIËN, VERHANDELINGEN.

Basse, Maurits. **84**

I43 HET AANDEEL DER VROUW IN DE NEDERLANDSCHE LETTERKUNDE. *Hoste (Willems-fonds), Gent. 1920-1921. 2 dl. (22 × 14) 190 blz. ; 238 blz. met portretten.* *Ing. 12,00 fr. de 2 dl.*

IV — Dit boek werd bedoeld als een hulde aan Virginie Loveling : bijna de helft ervan is gewijd aan de « Nevelsche nachtegalen. » In die wanverhoudingen komt het me voor als een smakelooze kader-met-photos van de sociëteit der vrouwelijke auteurs : in 't midden troont de levensgroote photo van de gezusters Loveling; daarnaast prijken de kleinere van Mevrouw Bosbooms-Toussaint en Helène Swarth, en daarom wemelen in bonte verscheidenheid die van de heele bent. Sommigen, als Mevrouw Roland-Holst, moeten het stellen met een verbleekt amateurskiekje voor een identiteitskaart; anderen als Albertine Steenhoff en Marie Koenen, hebben enkel hun naam gedrukt ergens in een hoekje; Marie Gysen en Marie Viola hebben zelf hun naamkaartje niet ingestuurd. Nu, het toeval wil dat die juist Katholieke schrijfsters zijn ! Waarom beperkte Maurits Basse zich niet tot zijn prachtige studie over de Lovelings ? De rest kon hij verwerken tot een paar vulgarisatie-artikels. Wat hij schrijft in zijn warme vereering en genegenheid voor de gezusters Loveling is zeer lezenswaardig en persoonlijk, soms wel iets of wat overdreven lovend en bewonderend. — « Hun ideaal is gebleven wat het reeds in den tijd der gedichten was : waarheidslievend, vrijzinnig, altruïstisch, democratisch. De liefde tot en onder alle menschen is er de ziel van, en kent geene grenzen door godsdienst of stand tusschen evennaaste en evennaaste getrokken. » Dat ideaal, die levensbeschouwing weet de schrijver op treffende wijze in hun werk te ontleden ; ook hun letterkundige groei en opgang wordt zeer passend beschreven. Een klein tikje pro-vrijzinnig ! A. BOON, PR.

Timmermans, Felix **84 : 92.9**

144 UIT MIJN ROMMELKAS : ROND HET ONTSTAAN VAN « PALLIETER » EN « KINDEKE JEZUS IN VLAANDEREN ». *Geïll. door den schrijver. A'dam P. N. Van Kampen. 1922, (15 × 10) 87 blz.* *Gec. fl. 1,25.*

V* — Het is altijd bedenkelijk als iemand zijn mémoires schrijft. De man moge al geweest zijn wat groot is, van dat oogenblik af blijft de hoofdindruk over hem dat hij rust op zijn lauweren en wacht op den dood. Voeg daarbij het tikje — soms zelfs een ferme tik ! — ijdelheid dat aan de beste mémoires eigen is en zelfs van de grootste mannen onaangenaam smaakt en men zal begrijpen waarom de sympathieke Timmermans met dit boekje geen sympathie bijwint. Niet dat deze bladzijden tegenvallen of weerzin wekken. Bepaald niet. Timmermans is altijd interessant, schrijft altijd lijk niemand hier te lande kan schrijven. Niet alleen de taal en zegwijze maar het verhaalde zelf is hier boeiend. Door schrijver wordt met eenvoud en oprechtheid het ontstaan verklaard van « Pallieter » en « Het Kindeke Jesus ». Als het me nu nog toegelaten is even vast te stellen dat in dit boekje zich geen groote, grootsche ziel veropenbaart, dan wil ik « Rond het ontstaan van Pallieter » als een zeer interessante vernemenswaardigheid aanbevelen.
G. WALSCHAP.

Verschaeve, Cyriel **84 : 22**

145 POËZIE DER PSALMEN. *Brugge, Excelsior. 1922. (18 × 14) 85 blz.* *3,00 fr.*

V* — Psalmen en Israël zijn één ; doch wie naar Israël met zijn ziele luistert, hoort hoe langer hoe minder Israël maar luistert naar zijn eigen hart en ontdekt zichzelf. Eerst twee beginselen over Poëzie : 1. Poëzie is menschelijk. — 2. Poëzie is het tweede leven van wat poëzie geworden is. Zoo we dus de psalmen menschelijk lezen, sidderen Israëls levensbewegingen in ons over, zien wij in Israël's ziel. Deze is vol van

de Godsgedachte. I. Eéne zijde van Israëls beeld is dat het God's profeet is onder de volken. — Prachtig wordt het beeld van den profeet geschilderd (10-11) — Van 't woord *God* loopen de psalmen over. Hij is de Almachtige, de Heer, heilig en volmaakt, voorzienig, eeuwig, alwetend, alomtegenwoordig, Hij overtreft alles, is goed.De Poëzie der psalmen is zelfverlorenheid, is levengevende geest zooals alle poëzie. De schrijver ontleedt dan in de psalmen : 1° het leven van 't abstracte; 2° het beeldscheppend vermogen; 3° den plastischen beeldenbouw; 4° hoe de psalmdichters scherp en van nabij kijken; 5° hoe hun adem nooit stokt; 6° hoe de psalmen het hart rondgaan en voldaan eindigen; 7° hoe de psalmen den rhytmus der beslissing bezitten. II. Een ander beeld van Israel is dat van Israël den koopman, den man met de weegschaal. Israël weegt ook God op zijn weegschaal; vergelijkt wat het deed met wat het krijgt, klaagt, vraagt vergoeding voor zijn rampen, steigert soms. Als slot van zijne beschouwingen tracht de schrijver den echten aard van de Psalmen en van hun dichter nader te bepalen... Onder andere vragen onderzoekt Verschaeve : « waarom God aan dit volk zijn « durum Cor » harde hart verweet en het niettemin tot zijn zanger verkoor ». Hij antwoordt niet. God alleen kan antwoord geven. De mensch kan enkel droomen en schuchter-gissen, niets bevestigen. Ziedaar het geraamte van dit stout geniaal boek. Doch zoo'n samenvatting is als een beenderveld, waarover de geest van den dichter blazen moet.

L. DOSFEL.

Wolf, Herman **84 : 80**

146 STUDIES OVER HEDENDAAGSCHE DUITSCHE LETTERKUNDE. *Arnhem, Van Loghum. 1921. (20 × 14) 150 blz.* *fl. 3,25*

IV* De geschiedenis der Duitsche letterkunde van de laatste vijf en twintig jaren is zeer leerrijk, omdat men daar duidelijkst de twee groote richtingen van onzen tijd afgeteekend ziet : impressionisme en expressionisme. In deze studies heeft Herman Wolf gepoogd om het verloop van die wisselvormen weer te geven. Uit de aesthetische of individualistische school van 1890-1910 kiest hij drie vooraanstaande figuren : Hugo von Hofmannsthal, Stefan George en Thomas Mann. Hoe verschillend ook in hun uitingen, steunen ze toch alle drie op het beginsel : l'art pour l'art. Toch is hun ontwikkeling ook verschillend : von Hofmannsthal vermag niet boven het louter subjectieve uit te komen, terwijl Stefan George zijn dichtkunst tot een levensmacht wil maken. Bij Thomas Mann komt gedurig de strijd uit tusschen den mensch en den kunstenaar. Andere schrijvers van de oudere generatie hebben getracht zich te verheffen boven dat dilletantisme : bij Rilke, Hermann Bahr en Jakob Wassermann ontwaakt « het verlangen terug te keeren naar de onuitputtelijke bronnen des levens : men tracht den God weer te vinden, die men gestorven dacht, de schatten der liefde te herwinnen, die men verloren waande. In de laatste vóór den oorlog komen reeds teekenen van dieper reactie : men voelt het doodende van de vroegere vormen, maar men geraakt tot geen vaste omlijnde beginselen. — Onder den oorlog vertoont zich bij enkelen, het idealisme van den Heiligen strijd, bij anderen, het tragisch besef dat men zijn broeders vermoordt. Eindelijk na den oorlog zijn Activisme en Expressionisme de nieuwe leuzen, die het geheele geestelijke leven zullen beheerschen. Het Activisme, vertegenwoordigd vooral door Heinrich Mann, wil de schoonheid niet meer om haar zelf, maar in den dienst van een gedacht, als verwezenlijking van een daad.

Het Expressionisme wil een nieuwe wereldbeschouwing zijn : het wil uit de tegenwoordige puinen een nieuw tijdperk, een nieuwe cultuur en een nieuw geluk opbouwen. In plaats van psychologische analyse, toonen de dichters enkel belangstelling voor het lot der lijdende en strijdende menschheid ; ze willen uitsluitelijk gemeenschapsmenschen zijn, voorlichters en leiders der massa. Voor degenen die willen wijsgeraken uit de moderne richtingen die in stormpas voorbij ons razen, is dit boekje een nuttige gids, des te meer dat vele onzer jongeren nauw aangesloten zijn bij de Duitsche dichters van dezen tijd. En het opvoeren van werken van Schnitzler en H. Bahr bewijst dat wij ook in Vlaanderen belang beginnen te stellen in de Duitsche schrijvers, al behooren ze niet juist tot de jongste generatie. A. Boon, pr.

88. GEMENGDE OPSTELLEN. — BLOEMLEZINGEN.

Caeymaex, Jóris **88 : 91**

I 47 REIS- EN LEVENSBEELDEN. *Leuven, Vl. Boekenhalle, (15× 11) 47 blz. 3,00 fr.*

V — Méér heeft de rustige gang van Caeymaex' proza waar de schrijver niet heeft te worstelen tegen den rhytmischen dwang van 't vers. Al zijn z'n Reisbeelden meestal vluchtige impressies, toch groeien sommige tot Levensbeelden uit en grijpt u hier en daar « het aanklampen naar God » aan. Zou Caeymaex' ontwikkeling niet het best de baan van het proza opgaan ? Dat bewijzen ook zijn bijdragen in het « Algem. Euchar. Tijdschrift » waar hij laatst nog een proza gedicht afstond dat merkelijk mooi was, als doorademd met den geest van Dom Destrée's « Au milieu du chemin de notre vie ». — Dit werkje is door de Vl. Boekenhalle in aristocratisch smaakvollen eenvoud uitgegeven.

M. VAN HOECK, PR.

Reynders Jos. M. & Doumen N. **88**

I 48 VROOLIJK VOLKJE (1e, 2e en 3e deel). *Geïll. door O. M. Lazarom & Reith. Tilburg, R. K. Jongensweeshuis, 1921. 13 dl. (20× 13) 64 blz. elk fl. 0,40*

VI C-J — Het 1e, 2e en 3e deel moeten dienen voor het eerste leerjaar ; 't zijn kleine stukjes soms op rijm, soms niet : elke regel staat op zichzelf. En heel het kleine wereldjen onzer kleuters treedt er in op : hond en kat, bok en haan, vlinder en ballon ; uitzonderlijke gebeurtenissen als de aankomst van den man met den aap ; tusschendoor wat vertellingen van vader en moeder, wat gouden kinderdroomen, wat raadselkens, wat gegichel ; wat gekrakeel en wat betweterij. 'T ontwaken der natuur en de groote feiten van het kerkelijk jaar komen ook aan de beurt. En dat alles staat bont door malkaar, met sprongen van den hak op den tak, en wordt verteld op kinderlijke manier die niet aarzelt hetzelfde woord te gebruiken. Ons volkje van 6 jaar moet verslingerd zijn op zulke lektuur, waarin het heel zijn jong leven en zijn in bewondering opengaande ziel in terugvindt. De illustratie, bijzonder waar Lazarom kleine kinderen teekent, is uiterst wel gelukt, om wille van de rake, sobere en welsprekende teekening; en wie zou geen pret vinden in de zwarte schaduwen die zoo rythmisch en zoo aardig hier en daar in de boekjes voorbijschuiven? J. HALLEZ, PR.

Reynders Jos. M. & Doumen N. **88**

I 49 VROOLIJK VOLKJE : *4e, 5e en 6e deel. Geïll. door O. M. Lazarom & Reith. — Tilburg. R. K. Jongensweeshuis. 1921. 13 dl. (20 × 14) 64; 76; 84 blz. — fl. 0,40; 0,50; 0.50*

VI C. J. — 4e, 5e en 6e dichtje zijn ten gerieve van kinderen van het tweede leerjaar (7 jaar). Zij hebben een opener oog voor de natuur; en verdeelen hun belangstelling over heel eene boerderij. Ze beginnen inniger het leven der Kerk mede te leven, doen hun private communie en worden ingewijd in het werk der H. Kindsheid. De jongens hangen niet meer zoozeer aan moeders rokken, maar gaan ravotten, en bij 'nen Hollandschen jongen nog meer dan bij onze Vlaamschen, spelen sloot en schaverdijnen een groote rol. En ze moeten van jongsaf leeren verharden tegen pijn, daarom is er een leuk verhaaltjen ingelascht van Manneken-Tien, die bang was van een bitter medicijntje. Vechtersbazen mogen het natuurlijk niet worden, maar glunders en valschigaards nog minder, en zoo noodig staan zij hunnen man. En ze moeten medelijden hebben met de ongelukkigen : Klein Antjen doet zoo'n mooie droomen over ongelukkigen, van de wereld versmaad, maar Gode aangenaam. En soms maken zij weleens een tochtje op de vleugelen der kinderfantasie, naar het wereldje der kaboutermannekens. Men bemerkt hieruit dat de schrijvers rekening houden met de ontwikkeling van het kinderlijk gemoed. Vanaf nr 5 heeft men reeds kleine verhaaltjes van een tweetal bladzijden. De illustratie blijft steeds verzorgd; enkele teekeningen blijken verouderd en ontleend; de andere werden speciaal gemaakt voor de boekjes, en sommige van Lazarom zijn met hun zachte warme tinten ware tafereeltjes. J. HALLEZ, PR.

Reynders, Jos. M. & Doumen, N. **88**

150 VROOLIJK VOLKJE : *7e en 8e deel. Geïll. door O. M. Lazarom & Reilh. — Tilburg, R. K. Jongensweeshuis. 1921. 13 dln. (20 × 13) 136 blz.*

Ing. fl. 0,75 elk.

VI C. J. — Voor het 3e leerjaar. Bevatten verhaaltjes van een drietal bladzijden; en deze verhaaltjes zijn nu meestal van een gansch anderen aard : ze vertellen ons van oom Jan, van zijn moppen en van zijne raadsels; dan komt inderdaad een tijd voor de kinderen dat ze licht vertoeven bij het spitsvondige van raadsels. Het fijne ervan zal aan ons Vlaamsche jongens dikwijls ontgaan; maar des te meer vreugde zullen ze beleven aan de geschiedenis van Goud-oogje en Bruin-oogje, aan de rare wederwaardigheden van den eigenzinnigen Hummel, en van de reis van den Zeppelin. J. HALLEZ, PR.

Reynders, Jos. m, & Doumen, N. **88**

151 VROOLIJK VOLKJE. (9e en 10e deel). *Geïll. door O. M. Lazarom & Reith. — Tilburg, R. K. Jongensweeshuis. 1921. 13 dl. (20 × 13) 60 blz. fl. 0,75*

VI B. J. — De twee voorgaande deeltjes waren als een overgang tot een verdere ontwikkeling der kinderziel. Door dat spel der raadsels, met hun fantastiek kleed dat openscheurt en eene doodgewone zaak omhult, leerde het kind zijn droomen herleiden tot werkelijkheid en omgekeerd doodgewone zaken opvoeren tot heerlijke droomen ; het begint door dat spel de twee werelden beter uiteen te houden. Stillekens aan gaat men den ontwakenden werkelijkszin ontwikkelen en meteen het gevoelen. Deze twee deeltjes laten nog vrij spel aan het gefantaseer der kinderen ; maar de verhalen zijn van langeren adem, (3 à 4 bladzijdjes), sluiten dikwijls bij malkaar aan, zoodat het meer beredeneerde droomen zijn, en dat ze in alle geval meer spanning van den geest vragen. De geestdrift der jongens wordt ook wakker gehouden voor missie-actie. Deze twee deeltjes, die kunnen dienen voor kinderen van 9 jaar zijn nog aantrekkelijker om de gekleurde plaatjes. En buiten La-

zarom stelt Reith zijn heerlijk talent ten dienste der kleinen. Men zou soms zeggen : houtgravuren : heele minuten lang kan men zoo een prentje van Reith bestaren met klimmende bewondering voor het karakteristieke, en voor den flinken stijl. J. HALLEZ, PR.

Reynders, Jos. M. & Doumen, M. **88**

152 VROOLIJK VOLKJE (11e en 12e deel). *Geïll. door O. M. Lazarom & Reith Tilburg, R. K. Jongensweeshuis. 1921. 13 dl. (20 × 13) 140 ; 152 blz.*

fl. 0,80 ; 0,90

VI B.J. — Voor kinderen van 10 jaar. De verhalen die vrij lang beginnen te worden, steken logischer ineen. De verbeelding der jongens nog met Kraan-elsje en met het paterken door O. L. Vrouw ten feestmaal uitgenoodigd, grasduinen in schoone droomen, maar deze zijn heel waarschijnlijker, ze slieren maar eventjes boven de wereld der werkelijkheid, welke ze met eenen teen aanraken, en ze eindigen niet meer met de ontknooping van een varken-met-nen-snuit maar met een schoone moreele les. Daarnaast hebben we verhalen van werkelijke toestanden, die de jongens leeren opmerken : het heel schoon verhaal van Maantje Simpel, en dat van dien rijken gravenzoon, en dan een heusche detectieven-historie. af en toe een kijkje in de plantenwereld.

J. HALLEZ, PR.

Eeckhout, Joris, pr. **88**

153 PROZA VAN VLAAMSCHE PRIESTERS : *Ie deel Antwerpen, Vl. Land. 1923. 2 dl. (19 × 12) 195 blz. Ing. 4,25 fr. ; Gec. 5,00 fr.*

V — Evenals « Onze Priesters Dichters » is deze bloemlezing uit het « Proza van Vlaamsche Priesters » polemisch bedoeld : « zij wenscht een bres te slaan in de onverschilligheid, die al te veel, het werk van onze priester-schrijver ommuurt. » Daarom werd een keuze gedaan uit het beeldend proza van dertien onzer Vlaamsche priesters. Van Arie Sanden, een zedenschetsje, gemoedelijk-keuvelend, humoristisch-moraliseerend : preeken en moraliseeren heeft de Vlamingen altijd in 't bloed gezeten. — Van Emiel Fleerackers : « Het Klokske van Zeverdonck, » en van Jozef De Vocht : « Het Congres der Torens, » een paar uitstekende vertelsels in sprookjesvorm. — Tamelijk veel oorlogsliteratuur : van Karel Elebaers en Hilarion Thans het leven op en achter het front met zijn lief en leed en zijn groote en kleine kanten; van Cyriel Verschaeve en Cæsar Gezelle, beschouwingen en betrachtingen over oorlog en broederlijkheid; van Pater Callewaert, het heerlijk portret van zijn prachtkerel, René van Vlamertinghe. — Een paar brokken zware epiek : Jezus' Kruisiging en Dood uit het Passieverhaal van Cyriel Verschaeve en het eerste hoofdstuk van het langverwachte boek over Sint-Paulus door Theodoor Van Tichelen; daarnevens de in middeleeuwschen trant verhaalde jeugd van Sinte-Ludgarde door Jan Hammenecker. — Een bezoek bij Father Sheehan, vlot verteld door Arthur Coussens. — Last not least, kleinkunst : natuurschoon, van Cæsar Gezelle en Frans Crols, stadsleven afgekeken door de deugnietenoogen van Jozef De Cock. Onmiddelijk valt het op dat onze priesterschrijvers niet gemakkelijk een groot werk aandurven en zich tevreden stellen met korte schetsen en vertellingen. Wanneer krijgen we eens een grootsche inbeelding van het moderne leven, zooals een Sheehan, een Coloma het hebben gegeven? Deze bloemlezing moet staan in alle Katholieke boekerijen. A. BOON, PR.

89. OORLOGSLITERATUUR.

Claes, Ernest **89**

154 BEI UNS IN DEUTSCHLAND. *Brussel, Standaard. 1923. 3e druk (18 × 12) 342 blz.* *ing. 6,00 fr.*

III — Er zijn in onze taal wel geen werken over den oorlog, die zoo hun weg tot de lezers hebben gevonden als die van Ernest Claes. « Oorlogsnovellen » « Namen » « Bei ùns in Deutschland » zijn alle drie aan hun 3en druk. Dat ze zulk een succès mochten vinden bij ons volk, dat toch ten slotte zoo gauw genoeg had van oorlogsliteratuur, spreekt boekdeelen. En van de drie is, in zijn geheel genomen, « Bei ùns in Deutschland » wel 't beste. Volkslectuur in den eminenten zin van het woord. Naast bladzijden van een bijtende ironie, andere waardoor de weemoed hangt, de onweerbare nevel, van grijze, eentonige, eeuwige dagen; waardoor de gesmoorde kreet klinkt van verbeten, machteloozen toon; waarin het lijden trilt van de eenzame dulders uit de gevangenkampen. En bovenal groeit dit werk van een edel mensch en rasecht schrijver, — evenals alle ware oorlogsboeken — tot een geweldige aanklacht tegen den oorlogsgruwel en tegen hen die er de verantwoorr delijkheid van dragen. Omdat we ons gemoed voelen steigeren ondeden zweepslag der matelooze ellende van deze « Menschen in den Oorlog » en hun onzeggelijke miserie mede-lijden en omdat we hartsgrondiger bidden « Van den Oorlog, verlos ons, Heer »; dáárom is dit werk — buiten zijn litteraire waarde om, die groot is, — goed en schoon.

M. VAN HOECK, PR.

Laveille, E., S. I. **89**

155 BRANCARDIERS, S. J. *Vrij vertaald uit het Fransch door Edm. Verwimp, S. I. Alken, Bode v. h. H. Hart. 1922. (20 × 13) 200 blz.* *3,00 fr.*

V — Pater Verwimp die dat mooie werk van Garrold « Paddy » vertaalde schonk ook met zijn « Brancardiers » een mooi boek. Het wil de dertien Belgische Jezuieten herdenken die in den grooten oorlog vielen. Ons, hun medebroeders, strekke deze schets tot stichting en les; ouders en vrienden tot opbeuring en troost » : Aldus in het voorwoord. — Dit doel werd bereikt. Met liefde geschreven, zal het con amore en meer nog, met stijgende bewondering, worden gelezen; ons de brutale werkelijkheid van den oorlog doen tasten en doen vervloeken om al het onzeggelijk wee dat werd doorstaan, om zoovele groeiende beloften die mededoogenloos werden verwoest. Niet enkel een eeresaluut zal deze lezing besluiten, niet enkel een ontroerde hulde doch ook een vurig gebed voor hen die, ongekend en helaas ! zoo dikwijls ongewaardeerd, leden en vielen. Voor de jeugd vooral zullen deze « Brancardiers » een stuwkracht zijn naar 'n hooger leven, 'n niets-ontziende offervaardigheid.

M. VAN HOECK, PR.

9 - Geschiedenis

Kleyntjens, S. I. en Knippenberg, Dr H. **9**

156 NAPOLEON IMPERATOR. *Hilversum, N. V. Brand (Witte Bibl). 1921 . (18× 12) 286 blz. 20 platen.* *gec. fl. 1,50*

IV — Dit werk is als populariseerend boek over Napoleon's leven wel 't beste, dat wij katholieken in 't Nederlandsch hebben. 't Geeft een

zeer duidelijke en methodische voorstelling van Napoleon's streven en daden. De samenstellers wisten op een zeer onderhoudende en aangename wijze, dank zij de juist geteekende en prettige anecdoten, een heele dosis wetenschap aan hun lezers voor te schotelen. Ook de platen verhoogen door hun fijne uitvoering den goeden indruk van 't geheel. Wat den inhoud betreft stellen wij met genoegen vast, dat heel wat bladzijden gewijd worden aan de betrekkingen tusschen Napoleon en den Paus. Enkel het slothoofdstuk hadden wij graag wat dieper ingrijpend gewild; vooral daar de bijna te ver doorgedreven indeeling van 't boek, voor min onderlegde lezers, wel wat schaden zal aan 't geschetste beeld van den keizer. Ten slotte toch een zeer flink boek, dat oók in de boekerijen onzer colleges aan de studenten van Rhetorika zeer welkom zijn zal. J. UYTTERHOEVEN.

Prims, Dr Floris, pr. **9**

157 GESCHIEDENIS VAN HET ANTWERPSCHE TURFDRAGERSAMBACHT (1447-1863). *Antwerpen, 23, Ploegstraat, 1923. (25 × 16). XV-380 blz. Met 11 platen.*
Ing. 15,00 fr.

V* — « Ter nagedachtenis van Vader in zijnen tijd Deken der Werf- en Vlasnatie en voorzitter van het Verbond der natiën te Antwerpen ». Die lichtende piëteitsgedachte heeft zeker, midden zijn enorme beslommeringen, dezen werker onder de werkers bezield tot deze duldige en taai-harde studie. Schoon toch : aan vaders voeten legt de zoon de glorie van dit werk neer... In dit « proefschrift tot het bekomen van den doctorstitel aan de Leuvensche Hoogeschool » geeft steller een historische monografie over een der Antwerpsche « ambachten ». Het pleit reeds voor hem dat hij zich stelt op zóó hoog een standpunt, want hij bedoelt dit werk als een bijdrage tot een volledige synthetische geschiedenis van het aloude ambachtswezen in ons land. Zullen wij komen tot dat geheel, dat een reusachtige inspanning en ontzaglijken tijd eischen moet? De inleiding heeft het over het wezen zelf van den turfhandel en over de vervaardiging van de houtskolen. Daarna de historiek : het ontstaan van het Ambacht : van 1304 tot 1447 : vrije buideldragers, die zich in een eigenlijk ambacht vereenigen. Vanaf dien datum tot in 1863, wordt dan breedvoerig verteld over de organisatie en voorrechten, de moeilijkheden en tegenheden, de misbruiken en allerlei lotgevallen van het Ambacht. Schrijver heeft alle dokumenten van belang uit het Antwerpsch Archief opgenomen. Hij licht ze beknopt toe. Wel te verstaan de tekst staat er in modern Nederlandsch. Zoo kan elk lezer zelf best oordeelen en komen tot klaarder inzicht. Een werk dus sterk van geleerdheid en zwaar van materiaal. Al staan wij heelemaal in de Middeleeuwsche gilden, toch houdt dit werk voeling met de moderne economie en sociale arbeids- en loonstoestanden; het is dus zelfs van actueel belang. Ook de godsdienstige kant van het oude ambachtsleven wordt vrij uitvoerig beschouwd. Elf platen luisteren het werk op, en wie hartelust heeft om opsporingen te doen, vindt voor zijn gerief de uitvoerige slotregisters. Een studieboek voor ontwikkelden. C. ROOSENS, PR.

91. AARDRIJKSKUNDE EN REIZEN.

Blink, Dr H. en W. E. Boerman **91 : 5**

158 WIS- EN NATUURKUNDIGE AARDRIJKSKUNDE. *12 kaartjes in afzonderlijken atlas. Groningen, Noordhoff. 1923. 5e druk (14 × 21) 214 blz.* *geb. fl. 2,90*

V — Deze leiddraad bij de wis- en natuurkundige aardrijkskunde is een beknopte uitgave van het grootere werk « Onze Planeet » van den zoo gunstig gekenden Nederlandschen geograaf Dr Blink. In de eerste afdeeling : Beginselen der wiskundige aardrijkskunde handelt hij over de aarde en de maan als hemellichamen en in 't kort over kaarten en kaartenprojecties. De tweede afdeeling : Beginselen der natuurkundige aardrijkskunde; is verdeeld als volgt : 1) de atmosfeer of dampkring; 2) de hydrosfeer of het water op de aarde; 3) de lithosfeer of de aardkorst; 4) de biosfeer of het leven op de aarde. Bondig en overzichtelijk zijn deze 4 onderafdeelingen der natuurkundige aardrijkskunde bewerkt. En deze overzichtelijkheid wordt zeer bevorderd door het drukken in kleine letter van wat minder bestemd is om geleerd dan wel om gelezen te worden. Een goed idee is het ook om in een tabel (bl. 144) een overzicht van de geologische perioden der aardgeschiedenis te geven. En in verband hiermede, is wat gezegd wordt over den ouderdom der geologische formaties geheel up to date. De verklaring van de afwijking der winden (met kaartjes) is ook in de laatste drukken veel beter voorgesteld. De atlas die bij het boek is gevoegd, verhoogt de waarde er van niet weinig en de lijst van vragen en opgaven voldoet aan practische eischen. De leeraar die een vertrouwbaren gids voor de wis- en natuurkundige aardrijkskunde verlangt en al wie zich eenig begrip wil vormen van de natuurverschijnselen rondom ons, schaffe zich dit boekje aan. J. VERSCHUEREN, s. I.

Callewaert, J. o. p. **9 : 323 : 572**

159 IERLAND EN HET IERSCHE VOLK, *Leuven, Vl. Boekenhalle. 1922. (19× 14) 700 blz.* *12,50 fr.*

V* — « Ierland — P. Callewaert » : « de koppeling dier woorden »... lijk Schaepman het heeft ! De Vlamingen hebben in de 3-4 laatste jaren heel wat te lezen gekregen over Ierland; maar dit boek hier is hét boek over dit onderwerp. Dit blijkt me vooreerst geschreven met kennis der zaak : in die 700 blz. ligt een massa materiaal verwerkt. Schrijver keert zijn staf langs alle kanten beschouwt ze en oordeelt... Het oordeel van P. Callewaert ? Ierland staat op de wereld lijk het Evangelie : men is er voor of men is er tegen : « en bloc. » — En P. Callewaert is er voor, « en bloc », — uit één stuk. Ik kan hem inderdaad geen ongelijk geven. Mogelijk zal een Fngelschvoelende hier en daar wel eens het voorhoofd fronsen... zal de koele objectiviteit misschien wel ééns neen knikken, — maar kom ! — Aan een boom zoo vol geladen... En lijk alles wat uit de pen van P. Callewaert vloeit ligt dit boek me daar geschreven met 'n lyrische « Go » geestdrift en een overvloed van taal en stijl die een rijkdom is... wat goed is; maar soms wel bij pedante academiekers zal weelde schijnen — en rijkdom is te verkiezen boven weelde. Wilt u nu 't meeste profijt trekken uit de lezing van P. Callewaert, dan zou ik u eerst de lezing aanraden van de verhandeling van Jos. Vermeulen (Alg. Kath. Vl. Hoogeschooluitbreiding — Antwerpen N. 193.) — Dit brochuurtje diene best tot historischen leiddraad — en daarna zal « Ierland en 't Iersche Volk » u een genot zijn — zoo voor het hart als voor het hoofd. E. FLEERACKERS, s. I.

Coussens, Arthur **91**

160 PENNETREKKEN UIT IERLAND. *Thielt, Lannoo (22 × 15) 175 blz.* *6,00 fr.*

V* — Behoort tot de serie, waarin vroeger reeds verscheen : Pennetrekken uit Engeland. « Pennetrekken uit Ierland » bezorgt ons dertien

opstellen, die alle, elk van 1e tot laatste lijn te lezen zijn : belangrijke inhoud en vlot geschreven. Te lezen vooral : « Soggarth Aron » (Beminde Priester). Dat is geschreven op zijn Beets — zonder 't pedantisme; en daarin voelt ge wat een Iersch priester inderdaad is. Hier en daar een brokje Engelsch vers of proza waarvan apolyglotische lezers misschien wel graag de vertaling hadden gekregen.

E. FLEERACKERS, s. I.

92. LEVENSBESCHRIJVINGEN, DAGBOEKEN.

De Bock, Eug. **92.8**

161 HENDRIK CONSCIENCE, ZIJN PERSOON EN ZIJN WERK. *A'dam, Mij. v. g. & g. lectuur (Ned. Bibl.) (18 × 11) 96 blz.* *fl. 0,55*

V — Er is een tijdje geweest dat de jongeren in het Zuiden hun lip optrokken voor de Romantiekers van verleden eeuw : het leek voornaam ze dood te zwijgen, of, als voor schamele bloedverwanten, te blozen voor die brave maar toch zóó onbeholpen schrijvers. Nu is er meer belangstelling opgeschoten en zelfs tegenover de 17e en 18e eeuw (I deel) : het zou zonde zijn, moest het tweede deel blijven steken. Ook Eugeen De Bock liet in de Nederlandsche Bibliotheek te Amsterdam deze studie verschijnen over den persoon van Conscience en over zijn werk. In het eerste deel vinden wij veel wetenswaardige bijzonderheden over het leven van den schrijver, vooral over zijn jeugd en zijn ontwikkeling tot Nederlandschen romancier. Waarom worden de jaren van zijn volle werkkracht, van 1840 tot 1883, zoo karig en stiefmoederlijk behandeld ? In het tweede deel tracht Eug. De Bock een scherp afgelijnd beeld te teekenen van Conscience als mensch en als kunstenaar : nauw sluit hij aan bij het leven van den schrijver en toont ons hoe zijn talent is opgegroeid uit den drang der levensomstandigheden en hoe het daaraan zijn hartelijke weekelijkheid, zijn groote liefde voor zijn volk en voor de minderen heeft ontleend. Een onmisbaar boekje voor degenen die willen doordringen tot het intieme wezen van onzen populairen volksschrijver.

A. BOON, PR.

De Bock, Eug. **92.8 : 84**

162 HENDRIK CONSCIENCE EN DE OPKOMST VAN DE VLAAMSCHE ROMANTIEK. *Antwerpen, Sikkel. 1922. (25 × 16) 319 blz.* *12,00 fr.*

V* — In dit werk heeft Eug. De Bock de stof omgewerkt en uitgediept van zijn kortere studie, verschenen in 1912. Na enkele beschouwingen over den Franschen en den Hollandschen tijd en over den rampzaligen toestand in Vlaanderen na 1830, neemt hij als leidraad het leven van Conscience; volgens chronologische orde bespreekt en ontleedt hij de voornaamste werken en tracht ze in het passende kader te plaatsen. Om uit dien warboel van politieke gebeurtenissen letterkundige stroomingen den ontwikkelingsgang en den groei van Conscience klaar en duidelijk te beschrijven is een sterke synthetische geest noodig. Verder behoeft men een flinke dosis wilskracht om die enorme massa materialen te schiften en onverbiddelijk op zij te schuiven wat minder past. Alhoewel de Heer De Bock er in geslaagd is een voldoende eenheid in zijn werk te brengen, dunkt het me toch dat hij soms wat overweldigd wordt door zijn stof; hier en daar worden we overstroomd met details (b. v. over de familie van Conscience) of met uitweidingen (b. v. over Nicaise De Keyser bl. 146-149, over Prof. Stecher bl. 248-50), die, hoe

belangrijk ook op zich zelf, met een té los draadje aan het geheel vasthangen : we hebben dan alle moeite van de wereld om kopken boven water te houden. Dat is altijd een groot gebrek van de chronologische methode waarmede men licht gevaar loopt een zijweg in te slaan. — Toch rijst er uit dit boek een beeld van onzen Vlaamschen schrijver op zooals het tot nog toe door niemand werd geteekend. Zeer lezenswaard zijn de vier eerste hoofdstukken, verder het ontstaan van « Het Wonderjaer », van « De Leeuw van Vlaenderen », de kapittels gewijd aan Conscience als strijdenden Flamingant en aan de landelijke vertellingen. Wat den vorm betreft, de taal is doffer en slapper en minder gekleurd en gespierd dan in zijn vorig werk. En dan... eenige bokjes heeft de schrijver ook geschoten. Sommige fouten als « heterogeene, tijdgenoten, drijfveren », enz. schuif ik op de kap van de eerste vereenvoudige redaktie; maar « wat hem niet belette den verbitterden tegenstander te worden (bl. 30, ook bl. 78 en tweemaal bl. 80, enz.), een uitzondering *vormen*, *voor* wat De Laet betreft, » gaat wel wat over zijn hout ! Ondanks deze kleine terechtwijzingen moeten wij den ijverigen en degelijk onderlegden schrijver dankbaar zijn voor dit zeer belangrijk werk over den grootsten Romantieker uit Zuid-Nederland.

A. Boon, pr.

Meschler, s. I. **92.2**

163 Het Leven van Maria. *Vertaald uit het Duitsch door J. Dopheide, pr — Utrecht, Dekker. 1920. (18 × 11) VIII-238 blz.* *fl. 1,50; geb. fl. 2,50*

V — Een « devotie-boekje » dat meer geeft dan we gewoonlijk krijgen. Geen wonder : het komt van de hand van den gekenden marialoog Pater Moritz Meschler. Heilige Schrift, kerkelijke geloofsverklaringen, godgeleerdheid, zielkunde, christelijke kunst in schilderijen, miniaturen, oude legenden en handschriften stonden den geleerden schrijver ten dienste om een juweeltje van een Mariaboek te weven. Deugdelijk ernstig werk in dichterlijken stijl, dat de Nederlandsche vertaler met enkele toegevoegde gegevens ons handig heeft overgemaakt.

J. Bossaerts, pr.

Persijn, Dr Jul **92.8 : 84**

164 Dr Schaepman. *'s Bosch, Geert Groot Gen. 1923. (20× 14)* *fl. 0,20*

V — Dr Schaepman heeft zijn onsterfelijkheid te danken voorzeker aan zijn werk, doch ook wel een beetje aan zijn meest enthusiasten bewonderaar Dr Jules Persijn. Dit werkje heeft het voor- en nadeel van een prachtig résumé. Bij elken regel staat ge stil en zoudt ge boeken willen lezen over den man, — elke regel is een vlugge penseeltrek der miniatuur waarin het beeld van dien reus wordt voorgesteld. Voorwaar een beste propagandaboekje waaruit elkeen den grooten Schaepman genoegzaam zal leeren kennen en waardeeren. Joz. De Voght, pr.

Wachters, H. J. J. **28 : 92**

165 Luther. Leven, persoon, leer. *Hilversum, N. V. Brand. 1917. (21 × 16) XII-483 blz.* *fl. 3,25; geb. 4,50*

IV — Er zullen in de wereldgeschiedenis wel niet veel figuren voorkomen, over welke zooveel en op zoo verschillende wijze werd geschreven als over Luther, den voornaamsten grondlegger van het protestantisme. Met den vierhonderdsten gedenkdag van zijn eerste reformato-

risch optreden te Wittenberg (1917) zwol de vloed der Luther-literatuur weer eens tot een buitengewone hoogte. Doch het verloopend tij sleepte al even ras het grootste deel dier gelegenheidspublicaties mede naar de zee der vergetelheid. Onder de weinige werken die aan dat lot ontsnappen behoort ook Wachters' Luther-biographie. Zij is een boek van blijvende waarde. Niet omdat ze geheel oorspronkelijk zou zijn : dat is niet het geval en werd door den schrijver niet bedoeld. Maar wel, omdat ze bouwstoffen van de beste soort tot een hecht geheel aaneenvoegt. Bij Wachters vindt men een goede samenvatting van al de zekere resultaten der nieuwe Luther-studie, zoowel van protestantsche als van katholieke zijde. Het leeuwenaandeel komt natuurlijk toe aan de groote standaardwerken van Janssen, Denifle O. P., Pastor en Grisar S. I. Vooral bij dezen laatste, wiens besluiten, meer nog dan die zijner voorgangers ook door protestanten toegegeven moesten worden, ging hij herhaaldelijk te rade. Zoo slaagde hij er in een boek te schrijven, niet voor of tegen, maar over Luther, zooals hij in de werkelijkheid geweest is. Zijn werk is, in den vollen zin des woords, een zeer betrouwbaar handboek voor alwie belang stelt in de groote godsdienstige vragen welke met de Hervorming verbonden zijn en door de toenemende protestantsche propaganda ook in katholieke landen steeds opnieuw actueel worden.

J.-B. POUKENS, s. I.

X. **92**

166 IN MEMORIAM Dr MARGRIET BAERS. *Brugge, Excelsior. 1923. (18 × 13) 63 blz.* *4,50 fr.*

V — t'Is met ontroering dat wij dit werkje openslaan. Hier vinden wij geen officiëele lofzangen, zelfs geen dichterlijke elegieën op een schoone jonge dood, maar de piëteitsvolle waardeering van een stil leven en een schoon werk, de liefdevolle, dankbare, smartelijk, teedere ontboezeming van de geestelijke kinderen der afgestorvene, hare studentinnen, die met een open ziel en een open hart tot haar gingen en altijd ontvingen, licht en goedheid. Het boekje geeft ons een schoon beeld van Zaliger Dr Margriet Baers. Het Pinkstergedicht van Eerw. Zuster M. Jozefa brengt ons al dadelijk in de noodige stemming voor de lezing van dit werkje, waarin van de besten onder de Vlamingen, die het geluk hadden haar van dichtbij te kennen, hunne stille hulde brengen. Van het merkwaardigste in dit boekje zijn voorzeker de opstellen der studentinnen, het verhevene troostende woord, geweld uit de zonneziel van Mej. M. E. Belpaire, de studie « Door de gedachte naar de daad — Thesis en hoogeschool », en het prachtartikel van onzen éénigen Dr J. Persijn « In Memoriam Dr Margriet Baers-Hugo Verriest » Zulk een boekje hoeft geen aanbeveling. Met te wijzen op een ziel, die edeler was, fijner, wijzer, beter en schooner roept het de beste verlangens in ons op. Daarom moet iedereen dit kleinood bezitten, en moeten onze bibliotheken het te lezen geven aan degenen die vol vertrouwen tot hen komen voor hoogere levensleiding en ziele voedsel. En dit geldt niet alleen voor jongere Vlaamsche meisjesen vrouwen, maar voor allen, die met een rein hart een schooner leven zoeken.

Mevr. VAN DEN HEUVEL-BRUGHMANS.

- REDACTIERAAD VAN BOEKENGIDS: -

E. H. J. Baers.
E. H. Prof. Dr A. Boon.
E. P. Dr Val. Claes, O. M. C.
H. Dr A. De Groeve.
E. P. D. De Pauw, O. P.
H. Dr Lod. Dosfel.
E. H. J. Eeckhout.
E. H. Dr K. Elebaers.
E. P. Prof. J. Salsmans, S. I.
H. Dr J. Uytterhoeven.
E. H. A. Van den Dries.
H. E. Van der Hallen.
E. H. M. Van Hoecke.
E. P. Verschueren, S. I.

MEDEWERKERS:

Juff. Maria Baers; E. H. Dr A. Baert; E. H. L. Bellon; Juff. M. E. Belpaire; E. H. Dr J. Belpaire ; H. J. Boon; E. H. J. Bossaerts; H. Bouweraerts; H. Dr L. Brounts ; Juff. Mia Cappuyns; E. H. Dr A. Cardyn ; H. Prof. Dr A. Carnoy ; E. P. Dr Ceuppens, O. P.; E. H. F. Clerckx; H. Dr M. Cordemans; E. H. Dr Ivo Cornelis; E. P P. Cols, S. I.; E. H. Fr. Crols; E. H. Dr Cruysbergs; E. P. L. De Bast C. SS. R.; E. H. A. De Boeck ; E. H. Dr Leo Deckers ; E. H. Aug. De Cort; E. H. Dr Fr. De Hovre; E. P. Dr De Jaegher, S. I. ; H. Fr. Delbeke; H. G. De Hasque; H. H. De Roover; H. Theod. De Ruyter; E. H. Dr E. De Smet ; E. H. Jozef De Voght; H. I. De Vreese; E. P. De Wickere, S. I.; H. Em. Diels; H. A. Dierick ; Mevr. Aug. Dosfel-Tysmans ; Juff. L. Duykers ; E. H. Dr Flor. Fierens; E. P. E. Fleerackers, S. I.; H. Dr Rob. Foncke ; E. P. A. Geerebaert, S. I. ; E. H. J. Geens ; H. Dr Jul. Grietens ; H. Marnix Gysen; E. H. M. Haerens; E. H. J. Hallez; E. H. J. Hammenecker; E. P. F. Hendrichs, S. I.; H. Arnold Hendrix; E. H. Dr J. Holthof; E. H. Prof. Dr A. Janssen ; E. Z. Jozefa, S. S. ; E. H. J. Lauwerijs ; H. Dr Ir. Stan. Leurs; E. H. C. Lindemans; Juff. E. Mansion; H. Dr F. Meeus; E. P. Meyer, M. O.; H. R. Naveau; H. Dr V. Naveau; E. H. Dr Aug. Nobels; Juff. M. Nobels; H. Aug. Ossenblok; E. P. Pauwels, O. P.; H. Karel Peeters; E. P. Dr J. Perquy; O. P.; H. Prof. Dr Jul. Persyn; E. P. Dr J.-B. Poukens, S. I.; E. H. Dr Flor. Prims ; E. P. Dr L. Reypens, S. I. ; E. P. A. Regniers, S. I. ; H. Dr D. Rogge; H. Dr Rombouts; E. H. L. Roofthooft; E. H. C. Roosens ; H. Dr Raphaël Rubbrecht ; Juff. Elza Sassen ; E. H. L. Senden ; E. P. Dom Dr Andreas Stoelen; E. H. Hil. Thans, O. F. M.; E. H. Dr R. Taverniers ; E. P. H. Thielemans, S. I.; E. H. J. Vaes; E. H. Dr Aug. Van Beirendonck; H. Dr A. Van Cauwelaert ; H. Dr Van Coppenolle ; H. Dr J. Van den Heuvel; Mevr. Van den Heuvel-Brughmans; H. K. Van den Oever ; H. Osc. Van der Hallen; E. H. Van der Jonckheid; Z. E. H. Kan. Dr J. Van der Meersch; H. Flor. Van der Mueren; Juff. M. Van de Walle; H. Dr H. Van de Weerd; H. Ir. Van Ermen; E. H. A. Van Ginneken ; E. H. Dr J. Van Herck ; H. Dr Arth. Van Huffelen ; E. H. Ir. Aug. Van Olmen; E. P. J. Van Overmeeren, S. I.; E. H. Jos. Van Reusel ; E. P. Dr Van Roey, O. P.; H. A. Verbiest; E. P. Dom Verhaegen; E. H. O. Verhaegen; Juff. M. Verstraeten; H. Dr Jur. Hub. Verwilghen; E. P. E. Verwimp, S. I.; E. P. Dr Vullings, M. SS. C.; H. Gerard Walschap; H. Leo Waterschoot; E. H. H. Willems.

Boekengids zal verschijnen minstens zes maal op een jaar, van 1 Juli tot 30 Juni d. o. v., op ongeveer 200 bladzijden ; en kosten 8 frank 's jaars betaalbaar op voorhand.

TOONEELGIDS

Orgaan der ALGEMEENE TOONEELBOEKERIJ
verschijnt om de 2 maand op minstens 32 bladzijden,
bespreekt in elke aflevering ongeveer 50 tooneelstukken.

Inteekenprijs : 10 frank per jaar.

Schrijven aan :

Algemeene Tooneelboekerij
PLETINCKXSTRAAT, 19, BRUSSEL.

TE HUUR.

BOEKEN-GIDS

ALGEMEEN
NEDERLANDSCH -- BIBLIOGRAFISCH -- TIJDSCHRIFT

EERSTE JAARGANG

1-9-2-3

III-IV

Orgaan van het Algemeen Secretariaat
:-: voor Katholieke Boekerijen :-:

BIBLIOTHECARISSEN !...

Het Algemeen Secretariaat voor Katholieke Boekerijen

gevestigd te Antwerpen, CUYLITSSTRAAT, 27

verzekert U mits een JAARLIJKSCHE BIJDRAGE VAN **25** FRANK, al de voordeelen van onze bibliotheekorganisatie.

A. — INLICHTINGSDIENST.

1. Over de Wetgeving op de Boekerijen en hare toepassing : voorwaarden en formaliteiten voor het bekomen van officieele toelagen.
2. Verstrekken van formulieren voor aanvragen om toelagen ; wenken omtrent de houding aan te nemen tegenover de officieele organismen.
3. Middendienst voor het bezorgen van sprekers voor Leesavonden, enz.
4. Middendienst voor het stichten van Maatschappijen zonder winstgevend doel.

B. — TECHNISCHE DIENST.

1. Inrichting van Lessen voor Bibliothecarissen.
2. Wenken omtrent het inrichten van Bibliotheken, Leeszalen, Lees- en Verteluren.
3. Modelboekerij, toegankelijk voor de belanghebbenden; mededeeling van Modelcatalogen.

C. — DOCUMENTATIEDIENST.

1. Voorlichting in zake bruikbare literatuur door : Verzamelen van Bibliographische werken en tijdschriften, ter inzage voor belangstellenden.
2. Verzameling per vak en per schrijver van boekbesprekingen.
3. Samenstelling van Keurlijsten.
4. Uitgeven van een **Bibliographisch Tijdschrift «Boekengids », kosteloos aan de aangesloten boekerijen verschaft (waarde 8 frank).**

D. — STOFFELIJKE VOORDEELEN.

1. Inbinden van boeken tegen voordeelige voorwaarden : 2 fr. per boekdeel zonder aanzien van formaat.
2. Levering van allerhande boeken met 10 °/o korting op factuur.
   Vrachtvrije toezending voor bestellingen boven de 100 fr.
   Bovendien wordt door het Secretariaat, op het einde van het jaar aan de aangesloten Boekerijen **een geldelijke steun** uitgekeerd, **berekend op het bedrag der respectievelijke bestellingen.**
3. Bezorgen van gedrukte modelformulieren : Inventarisboek : 15 of 22 fr.; Uitleenregister : 3 fr.; Witte Steekkaarten : 16 fr. de duizend stuks (onbedrukt); 27 fr. bedrukt; Onbedrukte kleurfiches : 16 fr. de duizend; Stamkaarten en lezerskaarten : 27 fr. de duizend.
4. Verhuren van Clichés (portretten) voor het illustreeren van Catalogen.

E. — ZEDELIJKE INVLOED DOOR CENTRALISATIE.

1. Propaganda door Voordrachten, Pers en Persoonlijk optreden tot het stichten of herinrichten van Boekerijen, Vak- en Kinderbibliotheken.
2. Gezamenlijk optreden tot het bekomen van gew. wijzigingen aan de wet.
3. Indienen van eventuëele klachten omtrent dienstaangelegenheden.
4. Vertegenwoordiging in officiëele organismen.
5. Bevorderen van het aansluiten der Boekerijen bij hun respectievelijke Verbonden.
6. Betrekkingen met soortgelijke inrichtingen in het Buitenland; vertegenwoordiging op Bibliotheek-Kongressen en- Landdagen.
7. Actie op de Openbare Meening voor een breedere opvatting van ons Bibliotheekwezen, en meer geldelijke belangstelling voor onze Bibliotheken.

N. B. : Het Secretariaat is toegankelijk Maandags, Woensdags, Vrijdags en Zaterdags, van 10 tot 12 en van 14 tot 18 uur.

Postcheckrekening : nr **241.02**. Telefoon : nr **116.74**.

S. V. DE VLAAMSCHE BOEKENHALLE

Leuven = 87, Naamsche straat, 87 = Leuven

AFDEELING BOEKHANDEL

BOEKEN GESCHIKT VOOR BIBLIOTHEKEN

F. DAELS, **Voor mijn volk in nood.** II, geïll.	**12,50 fr.**
P. DANCO, **Ook een ideaal.**	**2,50 fr.**
J. EICHENDORFF (von), **Uit het leven van een wildzang.**	**3,00 fr.**
C. GEZELLE, **Zantekoorn uit Guido Gezelle's dichtveld.**	**10,00 fr.**
J. B. MARTENS, kanunnik. **Een reis in Ierland.**	**3,00 fr.**
„ „ **Schetsen uit de dierenwereld.**	**4,00 fr.**
E. PATTIJN, **Een klaasavond in 't Meetjesland.**	**3,50 fr.**
T. SEVENS, **Reisjes in Zuid-Vlaanderen.**	**3,00 fr.**
S. STREUVELS, **Land en leven in Vlaanderen,** geïll.	**45,00 fr.**
R. VERMANDERE, **Op droog zaad.**	**2,50 fr.**

GOEDKOOPE BOEKEN

Koningin en martelares.	**5,50 fr.**
Bange dagen en de vinger Gods.	**3,75 fr.**
Het geheim van Beauchamp.	**3,75 fr.**
Drie verschillende verhalen in een boek.	**3,75 fr.**
Vijf „ „ „	**3,75 fr.**
Encycliek van den vrede.	**2,25 fr.**
Florenstine van Kronenstein.	**3,75 fr.**
Twee maanden in Duitsche gevangenschap.	**2,25 fr.**
Nunzio Sulprizio.	**2,25 fr.**
De overweldiging van België door Mokfeld.	**8,50 fr.**
Van anarchist tot katholiek.	**3,25 fr.**
J. A. Alberdingk Thym bij zijn eeuwfeest herdacht.	**2,25 fr.**

Het geheele stel „ goedkoope boeken" ineens, het laatste uitgezonderd, leveren wij tegen **38,50 fr.**

Romans, Novellen en Verhalen.

M. E. BELPAIRE. De vier wonderjaren . 5.50
L. BITTREMIEUX. Mayombsche penneschetsen 3.00
E. BROUNTS. Schetsen uit het vluchtoord Uden. 2.00
E. CLAES. Oorlogsnovellen . . . *in herdruk*
Sichemsche novellen 5.50
Namen 1914 (3e druk) 5.00
J. CLAES. Zielegroei 5.50
J. DE COCK. Bloemenhoedjes . . . 2.50
Van drie Santen 1.80
Uit de reistesch ; II 5.00
L. DUYKERS. Stormen 5.00
Lena . . . . ing. 6.00 ; gek. 7.00
E. FLEERACKERS. Kijkkast, (2e druk) . 4.25
J. KAISER. Onze Vader . ing. 6.00 ; gek. 7.00
S. MAC MANUS. Bij het laaiende turfvuur, vert. door A. Coussens 4,25
J. MULS. De val van Antwerpen . . . 3.50
Felix NABOR. Spijts haat en storm . . 6.00
J. A. PEETERS. Betty, (2e druk) . . . 3.00
F. RUTTEN. Landen en liên 3.00
F. SEYSSENS en E. RONSE. Het Wonderjaar 2.00
J. SIMONS. Bonifacius Suyckerbuyck . . 4.00
Stijn STREUVELS. Natuur 10.00
Gevoel en leven, 2 dln 20.00
Tieghem 2.00
De schoone en stichtelijke historie van Genoveva van Brabant 4.00
I. STRUYF, S. J. Zoo vertellen de zwartjes 2 dln. 6.00
E. TREU. Moeder 3.50
Pr. TUYAERTS. Een apostel der armen. . 4.50
A. VANDRIESSCHE. Vreedzame dagen . 3.50
E. VERMEULEN. De dieperik . . . 5.00
Zwarte pokken 7.50
Herwording 3.00
De Pauwenschreeuw Ego ! Ego ! . . 12.00
Piot 10.00
H. VERRIEST. Twintig Vlaamsche koppen. 10.00
Regenboog . . . ing. 2.25 ; gek. 3.00
Op wandel . . . ing. 3.25 ; gek. 4.00
C. VERSCHAEVE. Jezus van Nazareth . . 2.50
F. VAN WAEG. Jazz-Band 4.50
*** P. Willem H. Judge, S. J., missionaris in Alaska 3.00

Th. VAN TICHELEN

Uit « Boekengids » 1923. Nr 3-4.

NUMMER 3-4 EERSTE JAARGANG DECEMBER 1923

BOEKENGIDS

Algemeen Nederlandsch Bibliografisch Tijdschrift,
Orgaan van het Algemeen Secretariaat voor Katholieke Boekerijen

:-: VERSCHIJNT 6 MAAL PER JAAR :-:

REDACTIE :	BEHEER :
Alg. Secretariaat voor Kath. Boekerijen	S. V. De Vlaamsche Boekenhalle
Cuylitsstraat, 27, Antwerpen.	Naamsche straat, 87, Leuven.

Abonnementsprijs : 8,00 fr. — Dit nummer 4,00 fr.

Th. VAN TICHELEN EN ZIJN St PAULUS

DOOR Dr JUL. PERSYN

Die A. D. B. in « Ons Volk ontwaakt » van een week geleden mag er zijn. Hij schreef daar een levensbericht over Dr Van Tichelen, dat mij 't werk uit de handen neemt niet alleen, maar tevens zoo zakelijk en zaakrijk een overzicht geeft van 's mans gezamenlijken arbeid, dat geen tweede het hem nadoet. Ik zelf althans wist, ook wat de biografische bijzonderheden betreft, niet de helft van 't geen A. D. B. te vertellen weet, — iets merkwaardigs immers uit schier elk van de 46 jaren die « den Door » al heeft meegemaakt.

Nu voel ik heusch mijn taak zóo verlicht, dat ik meen mij volkomen te kwijten van 't geen de *Boekengids* nog van mij kan verlangen, met hier over « St Paulus », Dr Van Tichelen's jongste werk, een recensie te schrijven, — vooropzettend nochtans dat ik niets hoef te herhalen van 't geen vóor drie jaar in « Over Letterkunde » van « De Standaard » over Dr Van Tichelen werd meegedeeld bij 't verschijnen van zijn *Beelden uit het Evangelie*.

Van vele zijden werd, herinner ik mij, toen gevraagd, voor 't makkelijker omgaan met het boek, een verklarende aardrijkskundige kaart. Nu bij St Paulus is er eene. Maar, mijn goeie vriend den Door, of mevrouwen uitgeefsters van zijn nieuwste werk — dan maar liever geen kaart, hoor. Of in wat hout is dat ding toch gesneden ? Die Oostersche landen en steden van licht zijn meest alle gedompeld in zooveel duisternissen van inkt, dat geen brillen of vergrootglazen baten — en dat we vóor alles elken lezer moeten waarschuwen die « St Paulus » wil volgen in ongestoorde genieting van aandacht : Scheur eerst die kaart weg, de eenige vlek in dit boek, en neem uw toevlucht tot het rechter onder-

deel van Böhl-en-Meima's wandkaart van Palestina, of hou onder de hand Bleeker-en-Marwitz' Schoolatlas voor Bijbelsche Geschiedenis, of nog beter Van Koeverden's Atlas in kaarten en platen ten gebruike bij het onderricht in de Bijbelsche geschiedenis aan katholieke inrichtingen van onderwijs. Deze vingerwijzing voor hen, die heilig meenen — ofschoon met een verstoktheid die zondig kan worden — dat we, op dit wetenschappelijk gebied en op alle andere, in 't Nederlandsch niet weten waarheen.

Men vergeve mij mijn zwak; maar na 't lezen van Dr Van Tichelen's Paulus, — een doorloopenden hoogdag voor den geest, 500 bladzijden lang — gaf ik alweer eens toe, en heb ik, in behaaglijk verpoozen na zooveel uren lectuur, die, hoe rijk aan onschatbaar genot, toch meer dan gewone inspanning was, nog eens mijmerend omgezien naar vroegere lievelingschrijvers over Paulus; — naar Fouard, naar Newman; eventjes ook, waarom niet ? naar Renan; — en dan ook, binnen de eigenlijke letterkunde, naar die anderen, die in de eerste plaats denkende dichters, roman- of tooneelschrijvers zijn; Vondel, Bossuet, Hello, Claudel, Sienkiewicz, George Moore, Gardenhire, Strindberg, Much, de Bornier, Brockes, Wagenvoort, Hammenecker, Molenaar...

Welnu, alweer zijn voor mij drie dingen bevestigd : Dat het beste, in elke wetenschap die ook vleugelen duldt, wordt geleverd door geleerden, die tevens kunstenaars mogen heeten. Dat die kunstenaars het hoogst reiken, die sterk genoeg zijn om tevens de vracht van de vorschende studie te dragen. Dat bij onderwerpen als Paulus enkel die kunstenaars-geleerden zich redden, die in hun held tevens den heilige zien; maar den heilige, menschelijk onder de menschen.

Zooveel grooten als daareven werden genoemd mogen me mijn vermetelheid vergeven — maar mijn overtuiging meen ik iets anders te zijn dan geestdriftige dankbaarheid om 't laatst aan de beurt gekomen geschenk : Ik geloof dat we om 't beste wat over St Paulus bestaat niet meer behoeven te gaan buiten ons land en buiten onze taal. Ik geloof dat de prijs is voor Dr Van Tichelen. Ook anderen, jawel, zijn geleerden als hij; ook anderen, jawel, zijn kunstenaars als hij. Maar geen heeft ons als hij den held, in wien hij tevens den heilige viert, laten zien als mensch van ons eigen vleesch en bloed.

Henry Joly in zijn « Psychologie des Saints » zegt het ronduit : « Domme vroomheid heeft de heiligen zoo dikwijls boven de menschheid geplaatst dat zij er buiten staan. » Ditmaal geen nood, Paulus leeft onder ons als een der onzen. En wie is er voortaan die niet tot Paulus zou durven gaan en zeggen : Help ons, gij zijt onze beste vriend. Want wat Newman gezien heeft is hier uitgewerkt : « St Paul's gift of sympathy ».

En is 't wonder dat, naarmate we doorlezen, we ook Dr Van Tichelen zelf beter leeren kennen ? Kunstenaar immers is hij en wordt hij steeds meer — en hoe zal een kunstenaar een boek schrijven als dit zonder zichzelf heelemaal te geven ? Heel den Door zit er in. Dat na te

gaan is niet enkel een genot, maar het is warempel voor ons eigen gerief op het pad van de deugd, joviaal-weg, ook een goed eindje voorwaarts.

Ik geloof niet dat er veel boeken zijn, binnen de wetenschap en binnen de letterkunde, die zoo zuiver-opvoedend werken. Wie onder ons althans gaat als Van Tichelen, en dan nog wel op zijn zeven gemakken, den heerlijken weg van de aloude wijsheid : ab exterioribus ad interiora, ab interioribus ad superiora ? Of wie is er die dit boek las, en die niet voelt voor immer dat Saulus, sinds hij Paulus werd, al de dagen van zijn leven is geweest wat de besten onder ons enkel in hun beste uren zijn — maar dan ook datgene wat wij *kunnen* zijn, elk in zijn eigen zending, als we 't maar willen — goed en voorgoed ?

Wij wisten allang dat het hart van den Door naar St Paulus ging ; maar dat zijn bewondering zoo vruchtbaar zou zijn in scheppende kracht, mochten we zelfs na de « Beelden » niet zonder vermetelheid hopen. Welnu, het heeft mogen zijn, met iets van diezelfde genade wellicht, die werkte in den grooten Apostel. Het boek is grootsch en weidsch als zijn held, en Dr Van Tichelen bewees, triomfantelijk, dat zijn geestelijke gezondheid, gevoed met zulk een merg, niet hoeft onder te doen voor den blakenden welstand van zijn lichaam, kanunnikaal naar den omvang, zoo nog steeds niet naar den titel.

Hier is hij, de Paulus — de globe-trotter (neem me niet kwalijk) voor 't Evangelie; de eerste en de grootste in de Roomsche gloriebaan der schande van 't kruis — een renbaan, door hemzelven geslagen om de heele beschaafde wereld van toen. Plaats voor hem overal — hij die geen paus was, maar die vóor alle pausen de tiara droeg van 't genie, Joodsch geboren, Grieksch beschaafd, Romeinsch gedrild — op den koop toe burger van Rome naar verworven familierecht. En tot ridder van Christus gebliksemd, holt deze gedoopte Dionyzos in een roes van vijf en twintig jaren over den aardbol, om alom waar menschen samenwonen te planten den wijnstok van 't Kruis. Een geestelijke Napoleon, die, met het flitsende zwaard van zijn geloof in den verrezen Christus en in de verrijzenis van alle vleesch, de wereldsche wetenschap stukzwaait, en met de kogels van zijn gloeiende liefde voor alle menschen, zelfbewust en zelfgenoegzaam, het heele heidendom overhoop schiet. Bezeten is hij van zijn God; zijn heele wezen is een vlammende toorts, die de wereld van Venus en Bacchus doet opgaan in lichtelaaie, en die de puinen bevrucht met het vuur van den Geest, tot ze worden de kerk van zijn imperatorische droomen.

Men zou zeggen, als men, zoowat oneerbiedig-luierend, de lijntjes volgt van die reizen : wat een onrust is dat, wat een gejaagdheid van een baas-kwik, die nergens kan stilzitten ! Maar lees Van Tichelen, en al die reizen zijn één grootsche veldtocht, steeds voort, van af het oogenblik dat Paulus zijn Christus doorstralen zag het middaglicht van Damascus, tot hij Hem weerziet voor eeuwig, in 't gudsend gestraal van zijn eigen martelaarsbloed. En intusschen was 't hem geweest één

lenteseizoen van zaaien de nieuwe boodschap over de groote menschenvelden... Alle weer was hem goed. De stille luwte, maar de stormen evenzeer. En voor donder en bliksem heeft hij zelf soms gezorgd !

Niets ontbreekt aan dit leven om in de volste mate heroïsch te zijn. Ook niet het komisch intermezzo : de vlucht in den korf, en 't weervaren te Philippi. Hoe brozer dit lichaam, ondermijnd door maagkwaal en polderkoorts, des te sterker de ziel. 't Is in dezen zieke of de wil van dien anderen zieke van een eeuw te voren weer is herleefd, om nog eens over te doen de heerlijkheden der triomfatorsdagen, niet voor deze aarde ditmaal, maar voor den hemel.

Vóor de genade hem overweldigde had alree het genie hem gered uit de klauwen van de schoolsche leer. Want een heldennatuur als de zijne kon niet langer zich paaien met rabbinizeerend spitsvondig gezeur. 't Mag zelfs wonder heeten hoe deze reusachtige egotist het zoolang kon uithouden aan Gamaliel's voeten. Maar de groote oplossing van 't geheim is toch dat, als deze vurige Jood eenmaal zijn Christus heeft gezien, die Christus blijft leven in hem, als een altijd maar stuwende godskracht, zoodat hij zijn geloof uitviert zijn leven lang in een razenden werklust en een altijd groeienden zucht naar nieuwe veroveringen; dat een andere koorts dan zijn lijfelijke hem steeds doorgloeit, en meteen doorsiddert al de lettertjes van zijn heilige Schrift, om dan ook te verteren al hetgeen aan joodsch oud-testamentische opvattingen en gebruiken dood mag en dood moet. Niet het eerst, maar eigenlijk toch het liefst, houdt hij school buiten de synagogen; openlucht-voordrachten in de wereldsteden, naar zijn geniaal-organisatorisch inzicht de stadia zijner veroveringstochten; Tarsus, Damascus, Jerusalem, Antiochië, Ephese, Thessalonica, Corinthe, Athene, Rome.

Met zijn weverswerk wint hij zijn kost. En met handen, die steeds rieken naar zeildoek en leerlooisel, doopt hij de duizenden, en schrijft hij — al dicteert hij ook veel — zijn brieven, waarmee hij, als met zijn levende woord, de boodschappen brengt die langer dan alle wetten van alle grootmachten de volkeren blijven regeeren. Uit Joden- en Heidendom boetseert hij zijn tegenspartelende klanten tot Christenen zóo dat ze ten slotte gelooven totterdood alles wat hij zegt — en, hebben ze 't niet verstaan, dan schrijft hij 't nog eens, of dan komt hij 't nog weer eens duidelijk zeggen, — tegen alle menschenwijsheid in, tegen alle Joodsche traditie in, tegen alle Grieksche logica in, met een overrompelende dialectiek, hem alleen onder al de Apostelen eigen, en, veel meer nog dan die anderen 't aandorsten, geborgd bij de « zotheid van 't Kruis ».

Zoo geeft ons Dr Van Tichelen den heelen Paulus,' van buiten en van binnen; zoo schrijft hij over hem zijn psychologischen roman, die toch weer in alles is geleerd onderleg en verantwoorde wetenschap; want het imprimatur prijkt op dit apostelepos gelijk op het simpelst gebedenboekje.

Hoe heeft Van Tichelen zooiets klaar gekregen ? Wel, het hoe is

eigenlijk niet zoo ingewikkeld, als men maar voorop beschikt zooals hij over 't eene noodige, en als men dan heeft gestudeerd te Jerusalem onder de leiding van mannen als pater Lagrange, en als men dan, met oogen en ooren open, te paard heeft gereden het Oosten door.

Van Tichelen leest nu zijn Bijbel. Bij elk vers van de Handelingen en van de Brieven staat hij stil. Hij ziet wat er staat, en ook wat er om en achter ligt. En daar ligt om en achter alles wat hij ginder met eigen oogen en ooren heeft gezien en gehoord. En zoo wordt in den bereisden geleerde, die daarbij geen greintje van zijn gezond verstand verstudeerde, de kunstenaar wakker en warm. En al die menschen uit het Oud en het Nieuw Testament wemelen om den Door als goede bekenden. Zijn pijp al rookend, aait hij Abraham's baard, tikt hij Mozes op den schouder, trekt hij David bij zijn koningsmantel, maar toch 't liefst van al hurkt hij neer aan de voeten van den Meester, en gaat hij, trouw als Lucas en Timotheus, mee met zijn Paulus op den heiligen rooftocht der zielen.

En Paulus heeft hem geleerd ook het nieuwste lief te hebben, als 't maar goed is en te pas komt. Daarom draagt hij steeds zijn Kodak mee, den Door. Hij kiekt menschen, steden, landschappen. En waar de gewijde tekst aan typeering en plastiek mag te kort schieten zal den Door er voor zorgen : Daar is Petrus met zijn open gezicht, daar is de stugge Jacobus, daar is Lucas, de fijn-beschaafde medicus, daar is Johannes, eenmaal de donderzoon en nu zoo zacht als een lam. Daar schitteren blank de steden van 't Oosten; daar roeren en rumoeren de menigten in 't gedrang van zaken of plezieren; daar dreigen de bergen; daar gruwen de woestijnen; daar zwalpen de zeëen. We krijgen een wondervol menschenleven, waarin ook de mirakelen hun plaats vinden wijl ze er geweest zijn; maar amper hun plaatsje hoor; ze kwamen immers bliksemen door de natuurwetten heen; welnu, ook hier komen ze flitsen door 't verhaal — op en weg. En 't gaat verder door, het leven van den grootsten weldoener der menschheid, dien zelfbewusten egotist, ik herhaal het, maar die, geteekend door zijns Meesters genade, werd de grootste altruist, met het hart van een vader voor de duizenden kinderen die hij teelde voor Christus.

Geen biograaf van Paulus ooit heeft aldus weten op te tooveren Paulus zelf en zijn heele wereld. Kwam hij weer, wij herkenden hem op een prik, en we zien heel duidelijk wat hij zooal zou verrichten. Weer zou hij de heele wereld afrennen, natuurlijk, want overal zou hij werk vinden, en veel. Maar zijn vaste woon zou hij kiezen in 't centrum van West-Europa. En nog veel meer dan in zijn tijd zou hij schrijven. Hij zou een maandschrift stichten « Ons Geloof », met eens per jaar op zijn minst een grooten brief daarin van hemzelf, een encycliek. En wekelijks zou hij zijn artikel pennen voor « De Boer ». En hij zou lessen geven in de Bijbelkunde. En hij zou kerels als Door Van Tichelen in de gaten houden, om eenmaal een boek over hen te schrijven. En hij zou — wees nu even een oogenblik verlegen, o Door ! — gevraagd en

ongevraagd optreden met lezingen voor 't groote publiek. En elk onzer steden zou hem een Ephese zijn.

Maar kom, we zijn over Dr Van Tichelen's boek nog niet uitgepraat. En een van zijn grootste verdiensten zou men allicht overkijken. Beseft u wel wat het is, den heelen tekst van Paulus' brieven in te lasschen in Paulus' leven ? Al het archaïsche van vorm en inhoud te doen opgaan in de frischheid van 't geheel ? Want Paulus, die zoo onmetelijk hoog stond boven zijn tijd, wist juist daarom vóor alles te werken en te schrijven voor zijn tijd. Gedurig keert het weer : Moet al dan niet de Wet onderhouden ? Moeten de Heidenen Joden worden om tot Christus te komen, en zich laten besnijden ? Zijn antwoord luidt steeds hardnekkiger, naarmate hij meer slaag krijgt : neen, neen, neen! Wat heeft hij gezweet om de Goims den weg te effenen !... Moest Paulus nu komen, hij predikte dezelfde leer natuurlijk, maar hij zou heel andere dingen zeggen. En de vorm van zijn brieven? Wel, die zou, geloof ik, dezelfde zijn! Alles behalve kunst, in de vliegende vaart van een mensch, die op een kwarteeuw de wereld eronder moet krijgen, en die de waarde der woorden enkel schat naar hun dadengehalte.

Welnu, die brieven te verwerken in den tekst van een boek, dat ook een kunstwerk wil blijven, dat was de karwei. En dat heeft Dr Van Tichelen, dank zij voor een deel zijn rijk inzicht in den Griekschen tekst, en voor een ander het persoonlijk-sappige van zijn eigen Vlaamsche vertaling, gedaan op een wijze, die althans hetgeen ik redelijk verwachten dorst verre te boven gaat. Hierbij weze enkel nog aangeteekend dat het algemeen Nederlandsch, in zake kleur en gemoedelijkheid, dezelfde diensten bewijzen kan als Van Tichelen's Vlaamsch.

En zijn nu met dit boek al onze verlangens voldaan ? Neen. We kregen zooveel heerlijks dat we nog meer durven vragen voor de heruitgave straks. Over die kaart spreken we niet meer. Maar om voor de kunst heelemaal in orde te zijn moeten sommige dingen nog worden uitgewerkt en verklaard. We weten het wel, de wetenschap blijft het antwoord schuldig; maar den Door is mans genoeg om wat we noodig hebben voor de gaafheid van « St Paulus » te gissen op den tast. Zoo moeten we vernemen hoe Paulus' vader opnam het overijlde vertrek van zijn zoon uit Tarsus naar Jerusalem. Zoo reikhalzen we om toch iets te hooren over eenige mogelijke ontmoeting van Petrus en Paulus te Rome. En we zouden zoo dolgraag zien — kan dat niet ? — dat die zoo smakelijke Lucas, die Paulus te Rome in 't gevang telkens bezocht en verzorgde, wou optreden als «getuige ter ontlasting» voor zijn vereerden meester.

Nog iets. De optimistische Door heeft een gewettigde voorliefde voor de stad, die zulk een telg als Paulus kweekte. Maar daarom Tarsus te adelen tot een model, waar de menschen zooveel beter en deugdzamer waren dan elders, gaat niet op zonder vaste bewijzen. 't Kan natuurlijk wel ietwat schelen, wijl 't een stad was van arbeid veel meer dan van plezier. Maar ze was toen toch ook tot een grootstad gegroeid, met

allerlei vormen van weelde. En wat de zeden betreft zijn er redenen om aan te nemen dat al die grootsteden in dien tijd ongeveer op 't zelfde peil stonden — gelijk dit trouwens nu nog het geval is.

En eindelijk dit nog : Een grief van meer organischen aard. De prachtmethode der vermenschelijking heeft ook haar keerzijde. Wij hebben 't immers almeer gezien, bij Mgr Duchesne b. v. Welnu de vraag is of Dr Van Tichelen ook niet soms eventjes helt langs den kant van het « allzu menschliches ». Komt in dezen Paulus, den man van de daad, wel tot zijn recht de hoogste daad, die der begenadigde beschouwing, in 't mysterie van zijn mystiek ? Want Paulus' verrukkingen zijn toch zeker wat anders dan koortsvizioenen geweest ? Wel krijgen wij alles in 't Vlaamsch van de Brieven, maar hier liet de Door, artist, een gelegenheid ontsnappen om zich te wagen aan de hoogste en de fijnste tonen der levensgamma. Ook de geleerde hoeft in dezen zijn inzicht te hebben. En zoo verwachten we tevens van Dr Van Tichelen zijn meening over het « spreken met tongen », de gave der talen. Wat was dat nu eigenlijk ? En is 't niet een beetje zonderling dat Paulus, die de gave in zulk een hooge mate bezat, toch op Melita nog niet een ideaal van een tolk bleek te zijn ?

En daarmee weze 't slotpunt gezet bij deze vreeselijk lange bespreking. Ik neem afscheid in de overtuiging dat, als epiloog op dit mooiste werk van Dr Van Tichelen, iets goeds en iets groots aan Vlaanderen te wachten staat. Laat de Vlamingen, politiek en cultureel, nog zoo ziek zijn. Laat ze aarzelen, schipperen, krakeelen, konkelen, knoeien, modderen, tegen hun vijanden op, die 't nog veel bonter maken... Paulus is opgeroepen onder ons, Paulus is er voortaan mee gemoeid. Nu het schoonste boek, dat hem ooit werd gewijd, is een Vlaamsch boek, nu is 't op zijn eer de beurt aan Paulus zelf om hier te redden wat te redden valt. Wij wachten als antwoord van hem op iets dat zijner waardig is. En 't lag niet in zijn aard de menschen lang te doen wachten, niewaar ?

Nu eerst bemerk ik, dat ik, om zooveel te beweren en te getuigen, ook wel hier en daar een aanhaling mocht hebben gedaan. 't Is nu te laat. En daarbij, wat hoef ik aan te halen uit een boek dat immers in alle handen moet wezen, die geen handjes meer zijn ?

O.-L.-Vrouw Onbevlekte Ontvangenis 1923.

WERKEN VAN E. H. VAN TICHELEN. = 1909 — *Land en Volk in Palestina* — (Davidsfonds nr 165). Brugge, Houdmont, 192 blz. (uitverk.) = 1920. — *God en Godsdienst.* — Antwerpen, Geloofsverdediging, (uitverkocht). = 1920. *Beelden uit het Evangelie.* — Antwerpen, Geloofsverdediging en Leuven, Vl. Boekenhalle, 560 blz. = 1920. — *Schepping en Zondvloed.* — Leuven, Vl. Boekenhalle. (Onze Studiën) 196 blz. = 1923 — *In den Patriarkentijd.* — Leuven, Vl. Boekenhalle (Onze Studiën) 141 blz. = 1923. — *St Paulus.* — Antwerpen, Geloofsverdediging, 499 blz. = 1923. — *Het zonnig jaar.* — Leuven, Boerenbond, bijdragen verschenen in *De Boer*, 200 blz. 7.50 fr. Verder talrijke bijdragen in het tijdschrift *Ons Geloof*, waarvan hij hoofdredacteur is.

O.-Werken van Algemeenen Aard

167 **De Cort, Aimé.** **02 (07)**

DE KLEINE GIDS VAN DEN BIBLIOTHECARIS. *Brussel, Libertas. 1923 (21 × 14) 105 blz.* *3,50 fr.*

V — Dat het moeilijk is, met kennis van zaken over alles en nog wat te schrijven, schijnt de Heer De Cort niet eens te vermoeden, maar bewijst zijn werkje ten overvloede. Want waarlijk merkwaardig is het om zijn oppervlakkigheid. Het beste deel ervan is het eerste, waarin hij letterlijk de teksten geeft van de wet en de koninklijke besluiten betreffende de openbare boekerijen. Wel is waar werd het alleen bedoeld als een « kleine gids »; maar een goede synthese onderstelt immer een grondige analytische kennis, en beknoptheid sluit geen degelijkheid uit. Over sommige zaken praat de schrijver wezenlijk als een blinde over kleuren, nl. waar hij het heeft over ontsmetting. Andere flaters, als « *kollegas* » voor « *colleges* », zullen we met de « *wasch*tafeltjes » op de kap van den zetter schuiven. Aan het catalogiseeren, wat nochtans tot de gewichtigste bezigheden van een bibliothecaris behoort, — worden amper vijf bladzijkens gewijd. 't Zou ons te ver leiden, zoo we al de voorkomende onnauwkeurigheden wilden ophalen. Ook zijn bibliografie is, van katholiek standpunt uit, niet te betrouwen. — Alleen de geringe prijs van dit boek, bij gebrek aan een ander bondig Nederlandsch vulgarisatiewerkje over bibliotheekkunde, zou mij een mogelijk succes ervan verklaren. Een candidaat-bibliothecaris die, bij zijn voorbereiding tot het examen, zou meenen het uitsluittend met dit boekje te kunnen stellen, zou allicht van een kale reis terugkomen.

G. MICHIELSENS.

168 **Sabbe, Dr Maurits** **09 : 9**

HANDSCHRIFTEN EN VROEGDRUKKEN. *Brugge, Centrale Boekhandel (Cultuur en Wetenschap). 1923. (16 × 12) 94 blz.* *3,00 fr.*

V — Wat we onder dezen titel ten beste krijgen is een ietwat bijgewerkte teboekstelling van de wandelvoordracht, herhaaldelijk door den dienstwilligen Conservator van het Plantin-Museum voor onze leerlingen-bibliothecarissen gehouden, bij hun bezoek aan de Plantijnsche Drukkerij. Daaruit blijkt voldoende dat er hier geen sprake kan zijn van een grondige wetenschappelijke studie, maar wel van een stevig vulgarisatiewerkje, geschreven met de bedoeling nuttig te zijn aan hen die den tijd of de kennis niet bezitten om in lijvige gespecialiseerde werken de verspreide gegevens op te sporen omtrent het ontstaan en den eersten opbloei der boekdrukkunst. Ook zijn wij er den schrijver dankbaar voor deze van aard uit droge stof in 't bereik te hebben gesteld van den oningewijden lezer. Bondig en toch zakelijk, is het gescheven « con amore » ; en de eerbiedvolle geestdrift waarmêe steller spreekt over die oude drukken zal menigen leek aanzetten nader kennis te maken, én met die aesthetisch en technisch voldragen meesterwerken onzer vroegere drukkers, én met het Antwerpsch « Museum Plantin-Moretus », de eenig-rijke bewaarplaats van deze, onze oude kunst- en cultuurschatten. — Alleen vinden wij het spijtig dat de schrijver de gelegenheid niet te baat nam om de oude vakwoorden, die veelal in ons drukkersbedrijf verdrongen zijn door fransche of bastaardwoorden, wederom in eere te brengen met er van een volledige lijst op te geven.

J. BAERS, PR.

1. - Wijsbegeerte en Zedenleer

169 **Beysens, Dr J. Th.** **16 (02)**

LOGICA OF DENKLEER. *Leiden, Théonville. 1923, 3e druk (25 × 16) 351 blz. fl. 3,00*

IV* — De boeken van Z. E. H. Dr Beysens behoeven wel geen aanbeveling. De naam van den geleerden schrijver staat borg voor diepte van inzicht en klaarheid van voorstelling. Wij konden ons daarom tevreden stellen met een eenvoudige kennisgeving in « Boekengids », ware het niet dat deze derde druk een wijdstrekkende omwerking bevatte van de vorige uitgaven. Bepaaldelijk de opvattingen omtrent het normatief gebied zijn, zooal niet nieuw, dan toch heel persoonlijk. Wij meenen daarenboven dat Dr Beysens het hier bij het rechte eind heeft, en begrijpen daarom slecht hoe E. P. Rass die opvattingen verwerpelijk kon achten. Op een punt nochtans, dat wijsgeerig groote draagwijdte hebben kan, maar praktisch niet veel invloed zal uitoefenen, ben ik het niet eens met Z. E. H. Beysens. Ik begrijp namelijk niet goed, hoe hij in strikten zin abstract-algemeene normatieve beginselen door zuivere begripsontleding kan laten ontstaan. Het goede moet gedaan, het kwade vermeden, worden is, in dien vorm althans, geen analytisch, maar wel een synthetisch oordeel. Met voorbehoud van dit punt en van de daaruit af te leiden theoretische konsekwenties, sluiten we ons geheel aan bij den geleerden schrijver. Een betere logica dan de zijne bezitten wij voor het oogenblik niet. En een transcendentale logica, die inzicht zou verschaffen in den samenhang der oordeelen en deze, wat den vorm betreft, uit een enkel beginsel à priori zou afleiden, zal nog wel langen tijd op zich laten wachten. H. THIELEMANS, S. I.

2. - Godsdienst

170 **Buil, J. A. en Bergmans, J.** **28 : 9 (07)**

TOESTANDEN EN GEBEURTENISSEN UIT DE KERKELIJKE GESCHIEDENIS VOOR SCHOOL EN HUISGEZIN. *Geïll. — Utrecht, St Gregoriushuis. 1920, 3e druk. 2 dl. (19 × 13) 147, 167 blz.* *gec. fl. 1,10 per deel*

VIA. — Deze boekjes dienen als illustraties bij de Kerkelijke Geschiedenis van dezelfde schrijvers. Zij moeten de kinderen nog dieper het leven der H. Kerk laten inzien en begrijpen. In dat opzicht zijn zij zeer goed geslaagd. Het is een echt gezonde kost ; de lessen zijn met veel beleid gekozen en geïllustreerd. Zulk een lezing moet heelwat goeds in het kinderhart teweegbrengen. Ook daarom en om den onderhoudenden toon der leeslesjes zal men deze boekjes met veel genot in het huisgezin aan de kinderen laten lezen. J. UYTTERHOEVEN.

171 **Cladder, H. J., S. J.** **22**

TOEN DE TIJD VERVULD WAS : Het Mattheus-Evangelie toegelicht. *Vertaald uit het Duitsch door M. Verheylezoon, S. J. — Leuven, Vl. Boekenhalle. 1923. (17 × 12) 402 blz.* *8,00 fr.*

IV* — Dit boekje is een poging om de gedachtenwereld van ons eerste Evangelie weer te geven. Geen beschouwingen over het Evangelie wil het geven, maar denkbeelden, die den evangelist zelf bezielden; wat

hij aan zijn tijd en landgenooten wilde voorleggen, toen hij zijn boek neerschreef. Volgaarne geloof ik hetgene de schrijver zegt : « Er is jarenlange studie noodig geweest, vóór ik geloofde voldoende in de gedachte van den geïnspireerden schrijver te zijn doorgedrongen. » Ik mag er echter bijvoegen dat Pater Cladder doorgaans de gedachte van den schrijver gevat heeft. Ook is dit werk niet bestemd voor eenieder, maar voor hen die reeds wat meer dan eene oppervlakkige kennis hebben van het Mattheus-evangelie. — Evenals de evangelist, rangschikt P. Cladder de feiten in verschillende groepen om schooner het dubbel karakter van Jesus : « Messias en God » te doen uitkomen. Moge P. Verheylezoon ons nog dergelijke vertalingen aan de hand doen.

F. CEUPPENS, O. P.

172 **De Coene, Dr A.** **26 : 325**

DE R. K. KERK EN DE BESCHAVING. *Antwerpen, Geloofsverdediging. 1923. 104 blz. (18 × 14)* *2,25 fr.*

V* — Ik hoorde eens door iemand de meening opperen dat de godsdienstige trakten niet meer van onzen tijd zijn. Die bewering blijkt onverdedigbaar na lezing van Dr De Coene's « De R. K. Kerk en de Beschaving ». Zeer actuëele en belangrijke vraagstukken komen hier te berde. 't Hedendaagsche Europa is ziek. Noch opgeblazen geleerdheid, noch beginsellooze zeden brachten beschaving, wel integendeel een verrottenden warreboel. Europa staat op een keerpunt : Als lichtbaken en levengeefster gaat de R. K. Kerk haar weg door de tijden. Naar haar moeten terug de volkeren, voor beschaving. Rijk gedocumenteerd en in frisch-levende taal geschreven bezit, dit trakt een bijzondere apologetische bewijskracht en dient het op groote schaal verspreid onder en aandachtig ingestudeerd door ontwikkelden. D. DE PAUW, O. P.

173 **De Smet, kan. Al. S. T. D.** **173 : 2**

HET CHRISTELIJK HUWELIJK, *Brugge, Beyaert. 1923. 10e duizend (19 × 12) 166 blz.* *5,00 fr.*

IV — « De pastoors mogen niet verwaarloozen het volk te onderrichten over de waardigheid van het huwelijk en over zijne beletselen, » schrijft het kerkelijk wetboek voor (canon 1081). Mondelinge onderrichting van op den preekstoel is voorzeker nuttig en noodzakelijk; uit haren aard echter is ze voorbijgaande en al te dikwijls gaat ze het één oor in en het ander uit. Een handboekje waarin de leering eenvoudig en duidelijk wordt voorgesteld, met passende raadgevingen, is zeker het best geschikte middel om het mondeling gegeven onderwijs te ontwikkelen en bestendig te doen voortduren. Sedert een jaar of vijf reeds bezitten we zoo een werkje in 't Vlaamsch, en wel van het degelijkste gehalte. Wie kent niet het boekje van Kan. De Smet over het christelijk huwelijk ? Het verschijnt nu in zijn derde uitgave, wel een bewijs hoe welkom het was. Na een korte schets over den aard, de voortreffelijkheid en de voornaamste eigenschappen van het huwelijk, wordt achtereenvolgens uiteengezet wat het huwelijk dient vooraf te gaan, hoe het huwelijk moet aangegaan worden, welke de plichten zijn en de rechten der gehuwden en hoe de heiligheid van het huwelijk meest geschonden wordt. Dat alles is behandeld met al de hoedanigheden die het groot theologisch werk van Kan. De Smet zooveel bijval deden bekomen : degelijkheid en grondigheid der behandeling, klaarheid in de uiteenzetting. En hoe practisch sommige raadgevingen ! Zoo dikwijls gebeurt het dat wij, priesters, aan oud-studenten of andere jongelingen een

kleine gedenkenis willen geven als ze in den echt gaan treden. Hier hebben wij het vanzelf aangeduide geschenk. Deze derde uitgave komt heel mooi voor. Drukker en uitgever halen eer van hun werk zoowel als de schrijver. Wij wenschen dan ook dat deze nieuwe uitgave zoo spoedig verspreid worde als de voorgaande, in veler handen kome en plaats vinde in alle katholieke boekerijen. 't Zal al winst zijn voor ons Vlaamsche volk. A. JANSSEN, PR.

174 **Dupont Fr. en Haepers Fr.** **23**

KETTERIJ EN ORTHODOXIE. Gevleugelde gedachten uit het werk van G. K. Chesterton. Ingeleid door Dr F. De Hovre. *Leuven, Vl. Boekenhalle (Paedagogische Studiën). 1923. (23 × 15) 96 blz.* *5,00 fr.*

V* — 't Eenige boek in Vlaanderen dat ons den grooten, buitengewoon rijk begaafden schrijver en bekeerling, Chesterton, leert kennen, in de veelzijdigheid van zijn talent, in de oorspronkelijkheid van zijn stijl en taal en in 't radikaal-katholicisme van zijn levensphilosophie. De vertalers, twee jonge mannen, verdienen allen lof én om de keus dier gevleugelde gedachten genomen uit *al* de werken van Chesterton en gerangschikt in een negental hoofdstukken waarvan « Dogma en Scepticisme » « Christus en Christendom », « Kerk en kultuur » prachtig zijn; én om de vertaling zelf die zoo vlot leest en zoo raak vertolkt de sierlijke, Engelsche wendingen van gedachte en bouw. Dr De Hovre heeft bovendien 't boekje ingeleid met een voorwoord lijk alleen een Chestertonkenner dit vermag. Zij die de werken van Chesterton in 't oorspronkelijke niet kunnen lezen verschaffen zich « Ketterij en Orthodoxie » en ze zullen de opstellers van dit boekje smeeken al die werken van dien Engelschen bekeerling te vertalen. 't Is een dier zeldzame schrijvers die zijn lezers dwingt tot denken, tot napeinzen, die zijn boeken doet glinsteren van gezond levensoptimisme en omkleedt met splinternieuwe gedachten. D. DE PAUW, O. P.

175 **Hammenecker, Jan, pr.** **244**

COLLOQUIA I. *Antwerpen, Vl. Land. 1923 (22 × 17) 96 blz.* *7,50 fr.*

V* — Mag het niet een weelde voor ons volk heeten, in eigen taal, boeken als « Christusuren » en « Colloquia » te zien verschijnen ? Wat « Colloquia » ons biedt, 't zijn prachtige, innige samenspraken van een God-rijke priesterziel met den Beminde. En deze zijn tevens zoo diep theologisch en toch zoo kinderlijk oprecht, dat menigeen die opgaat in een intenser geestelijk leven, er zal in weervinden, uitgesproken in een rijkgesnaarde taal en omkleed met weidsche beeldenpracht, wat hij zelf genietend of lijdend beleefde, zonder het in vasten woordenklank te kunnen vastleggen. Heerlijke bladzijden geeft ons de schrijver ten beste over het geestelijk leven en over de Bron hiervan : het innerlijk leven der Goddelijke Drieëenheid. Met voelbaren climax, worden de samenspraken dieper en welsprekender, waar het gaat over den H. Geest, de zelfstandige Liefde Gods. Daar voelt men den harteklop van den priester door de dogmatische beschouwingen heen bonzen. Geen zweem van pose in deze zoo persoonlijk uitgesproken « Colloquia », waarin de dichter midden de sublieme hoogvlucht der gedachten weleens door het stuitend klein-menschelijke van sommige gevoelens, zich in volle argeloosheid toont, « echt en trouw gelijk een kind ». Wel gemissen wij hier de perelende taal van Theophilus' lyrische ontboezemingen met hun bondig-rake zegging en rhytmisch deinende zielespraak; maar

we genieten er, bij de beeldenweelde der smijdige zinnen, het worstelen van den schrijver om een steeds nauwer omknellen van zijn idee, We voelen ons hier soms, als bij 't lezen van Ruysbroeck, verheugd en fier, dat onze sprake toch zoo nauwsluitend aan de fijnste schakeeringen der gedachte kan worden aangepast, en zoo schilderend kan zijn, als ze vloeit uit de pen van iemand, die ze met liefde hanteert en ze in haar weelderige bontheid weet uit te baten. — Vooral priesters en intellectuëele leeken, die rijp zijn voor geestelijke indieping, zal dit prachtwerk ten zeerste aanbelangen. Een boek dat men niet lezen, maar overwegend genieten zal. — Een paar aanmerkingen slechts : het gebrek aan pagineering is vervelend ! Hoe wilt ge zóó iets weervinden ? ... en daar is nu wezenlijk aan te herkauwen ! Jammer dat de uitgave typografisch niet beter verzorgd is. Maar dat wordt wellicht verbeterd bij een 2e uitgave ; de eerste, vernam ik, is ver uitverkocht.

J. BAERS, PR.

176 **Papini, Giovanni** **22 : 92**

DE CHRISTUS. *Vertaald uit het Italiaansch door J. J. Weve. — 's Bosch, Teulings. (20 × 14) XXXVII-702 blz.* *fl. 4,90*

IV* — Papini's prachtwerk behoort definitief tot de wereld-litteratuur. Overal werd Papini's lof uitgebazuind. Tijdschriften van alle gezindheden deden daaraan mee. Alleen in Duitschland, waar men niet vergeten wilde, hetgeen den Italiaan-in-Papini, onder den oorlog, uit de pen vloeide, kriskraste een schrille klank. Toch heel even maar. Geen mensch die er zich aan stoorde. Het werk van dezen bekeerling is niet alleen een steeds stijgend genot voor esthetisch-voelenden, maar ook een licht, dat zal opgaan in de duisternis der velen, welke nog ommedwalen in de schaduw des doods. Wijsneuzen, die katholieker willen zijn dan de Kerk zelf, vonden den steen des aanstoots in sommige sterke uitdrukkingen; waar bijv. Papini, voor het geld, geen passender uitdrukking vindt dan « duivelsdrek », krulden zij het neusje op. Ook meenden ze, hier of daar, wel een dogmatisch of scripturistisch flatertje te kunnen oppikken. Verzenden we die drukke praters eenvoudig naar het opstel van Pater Rosa, uit de « Civilta cattolica » van 16n April 1921 ; daar wordt het hun misschien duidelijk, waarom volgens den hoofdopsteller van voornoemd blad, Papini ten volle « den lof, de aanmoediging en de medewerking van alle goeddenkenden » verdient. Gewoonlijk wordt door menschen, die niet allereerst litteraire fijnproevers kunnen geheeten, verkeerd geoordeeld over dit werk, omdat over 't hoofd gezien wordt, dat het niet hoofdzakelijk voor de lezers van « l'Introduction à la vie dévote » geschreven is maar wel — zooals de schrijver overigens nadrukkelijk verklaart in zijn inleiding — « voor hen die buiten het huis van Christus staan. » « Zij, die daarbinnen zijn gebleven, in vereeniging met de erfgenamen der Apostelen hebben mijn woorden niet noodig » meent Papini. Nog immer — thans meer dan ooit zelfs — gaat in de wereld de strijd voor of tegen Christus. « Christus is altijd in ons levend, maar om onze wereld, ons leven, ons zelven te begrijpen moeten wij ons door Hem vernieuwen. Elke eeuw moet opnieuw haar eigen Evangelie schrijven. Of dan de Evangeliën niet volstaan ? Ja, maar wie leest ze onder dezen die ze lezen moesten ? En wie, onder dezen die ze ter hand nemen, kunnen ze waarlijk goed lezen ? Elk geslacht heeft zijn zorgen en meeningen — en ook zijn dwaasheden. Om de verlorenen te redden moeten wij het oude Evangelie opnieuw vertalen. Opdat Jezus altijd in het leven der menschen tegenwoordig zij, is het allernoodzakelijkst dat men Hem van tijd tot

tijd doe verrijzen, niet zoozeer om Hem in de kleuren van den dag over te schilderen, maar om met nieuwe woorden, met toepassingen op het heden, zijn eeuwige waarheid en onveranderlijke geschiedenis opnieuw voor te houden. » Daarom was het Papini te doen. In een reeks tafereelen, die zijn als ruime, rijk- en bontkleurige fresken, gaat het leven van den Heiland aan ons voorbij, en telkens volgt daarop of wordt er midden in gelascht, een weelde van beschouwingen, vonkelend-nieuw en spritsend van vernuft en helder begrip van onze moderne toestanden. Een meesterstuk, dat alle litteraturen de Italiaansche benijden. Een boek, dat oneindig goed stichten zal, hoofdzakelijk in die milieu's, waar Renan's historisch-getint romannetje nog altijd « au serieux » mocht genomen. Deze nederlandsche vertaling verdient allen lof; hierbij is geenszins passend het versje van Huygens : « 't Vertaelde scheelt zooveel van 't onvertaelde dicht — Als lijf en schaduwen... ». Den vertaler is aller dank verzekerd ; zijn « Christus » is niet alleen een mooie, maar ook een goede daad.

J. EECKHOUT, PR.

177 **Theophilus** **244**

CHRISTUSUREN. *Leuven, Vl. Boekenhalle. 1921. (18 × 13) 68 blz. 6,00 fr.*

V* — Felix hora, quando Jesus vocat de lacrymis ad gaudium spiritus. Zoo spreekt Thomas a Kempis (II, 8) : « Gelukkige ure, wanneer Jesus roept van de tranen tot de vreugde des Geestes », Zulke uren, *Christusuren,* heeft *Theophilus* beleefd : *Opeens is Christus daar* en vervult zijne ziel, vullende zijne ledigheden, omhelzende zijne ziel : « Als een water dat vloeit en vloeit uit zijne boorden, zoo bezet Gij mij ; als een vuur dat gloeit en gloeit zonder vlamme, zoo doorbrandt Gij mij ». De Christus wordt zijn levende leven, Lichtbron, Lichtzon ; Zekerheid van zijn denken, Verzadiging van zijn wezen, Doortinteling van vreugde... En Theophilus zingt zijn liefde en vreugde uit, en wou deze mededeelen aan allen die 'n hart en 'n liefde hebben : « O Christus, geef hun deze mijne vreugde; geef hun dit mijn beste leven, geef hun U zelve, geef hun Uw Hart ! » Zullen de Vlaamsche lezers « dit stille boek » verstaan ? Want *comprendre c'est égaler*, en Theophilus verdient zijn naam : La théologie spéculative, zegt de H. Franciscus van Sales, fait des théologiens, mais la *Théologie mystique* fait des Philothées ou *Théophiles*. Zooals *Théophilus aan den Lezer* zegt, de lezers moeten zich voorbereiden door *ascesis,* algeheele ascesis, die *stilte* brengt vooral van binnen, zoodat « de beste ziel » ontvankelijk en vatbaar worde voor de *mystiek*. De ziel moet vurig verlangen naar dat beste leven in en door en met Christus : *Deus sitit sitiri,* zegt de H. Gregorius van Nazianza, God heeft dorst dat we dorst hebben naar Hem. Dit boekje zal ongetwijfeld bij menige ziel zulk verlangen opwekken, en dàt is reeds veel. *Si quis sitit,* indien iemand dorst heeft, zal hij *bidden* en smeeken met Theophilus hier, met betrouwen en liefdevol verlangen; indien iemand dorst heeft zal hij *werken* met de genade van Christus : zichzelf verloochenen, en verlaten « het land der stoffelijkheid » om binnen te treden in « de gouw der innigheid ». En dan zal hij verstaan en smaken, wellicht niet ten volle, doch genoeg om nog meer te verlangen en te dorsten, en aldus nog inniger te bidden en nog krachtiger te strijden. « En als gij zóó het ware leven zult gevonden hebben, omdat het leven Christi zal geworden zijn ùw leven, herneem dan soms dit stille boek : het zal u verblijden ».

J. MAHIEU, PR.

178 **Van Tichelen, Th.** **22 : 9**

IN DEN PATRIARKENTIJD. *Leuven, Vl. Boekenhalle (Onze Studiën). 1923. (21 × 15) 141 blz.* *7,00 fr.*

IV* — Dit boek van Dr Van Tichelen wil een schets zijn van den toestand en de beschaving van het land Kanaan in den tijd der groote Patriarken Abraham, Isaak en Jakob. Het materiaal tot zijn studie wordt geleverd door het boek Genesis (van af kap. 14 tot 50) en door de opgravingen in Palestina. Naast den Bijbel worden de uitkomsten der oudheidkunde benuttigd, hetzij als vergelijking, hetzij als toelichting, hetzij als aanvulling. Voorwaar, vele leemten blijven aan te vullen, alles is niet opgelost, wij zijn immers zoo maar 4000 jaar van de feiten verwijderd; doch, al wat de wetenschap tot nu toe gevonden heeft, alles wat kan opgelost worden, vinden wij in het werk van Dr Van Tichelen. F. CEUPPENS, O. P.

3. - Sociale Wetenshappen - Recht - Opvoeding - Folklore - Vrouwenbeweging.

179 **Celis, Gab., pr.** **39 (05)**

VOLKSKUNDIGE KALENDER VOOR HET VLAAMSCHE LAND. *Gent, Heirnislaan, 5. 1923. (22 × 14) 336 blz.* *25,00 fr.*

V — Wat de Walen bezaten sinds de verschijning van de Warsage's « Calendrier populaire wallon », hebben de Vlamingen thans ook van de hand van Pastoor Celis gekregen. We zijn hem dankbaar om 't rijke geschenk. Zijn boek is zelfs volledíger, zwaarder van inhoud, weelderiger geïllustreerd dan de tegenhanger voor Zuid-België. Dan, de lectuur in het Waalsche boek is verpoozender, omdat het bevalliger van voorkomen is, knapper zijn stof indeelt en vooral wat stijl en taal betreft, hooger staat dan het Vlaamsche kalender. Wenschen wij onzen schrijver dus een beter versneden pen toe; mochten wij een eenigszins royalere uitgaaf te gemoet zien; zeggen wij daarbij dat de bibliografische verwijzingen vaak te onvoldoende zijn gesteld om wetenschappelijk onderzoek in de hand te werken; dat niet bij alle nummers legenden en sagen met gelijken ijver vermeld schijnen; dat sommige uitbreidingen — bv. over de « reuzen » of over het herbergwezen vroeger — minder op hun plaats lijken; voegen wij er ten slotte aan toe dat, nauw gekeken, Antwerpen en Limburg lang niet zoo genadig werden behandeld als de beide Vlaanderen — dan hebben wij in één adem al de bezwaren geopperd die opkomen bij het nalezen van Celis'werk. — 't Zou meer kunnen schijnen, dan het in den grond is. Wij verhaasten ons derhalve nadrukkelijk den heer Celis geluk te wenschen met zijn arbeid. Alleen om zijn moed zou hij op onze dankbetuigingen mogen aanspraak maken. Immers, wij zullen zoo leelijk den bal niet misslaan, als wij nagenoeg al onze folkloristen er van verdenken, elk persoonlijk minder of meer langen tijd te hebben gedroomd van het tot stand brengen van dergelijk kalender. Pastoor Celis alleen heeft den moed gehad om het werk te voltrekken, dat de andere al gauw weer van hun getouw had-

den genomen. Noodzakelijkerwijze moest dit boek allereerst teruggaan, voor een belangrijk deel, op compilatie ; anderzijds ook rekenen op de medehulp van een aantal correspondenten : schiften en keuren verschaft steeds zooveel minder genot dan eigen arbeid ! Dan weer mocht de schrijver geen stond gelooven dat hij, ondanks zwoegen en zweeten, een « volledig » boek kon klaarkrijgen : ook deze zoete waan was hem ontzegd ! Dient de E. H. Celis dan niet onvoorwaardelijk gefeliciteerd, omdat hij toch heeft doorgebeten ? Zijn kalender zal aansporen tot verder napluizen in onderscheiden Vlaamsche gewesten : andere folkloristen kunnen thans gemakkelijker voortbouwen, gelijk M. Sacré, te Merchtem, in zijn « Brabander » reeds bezig is. Dit mag ongetwijfeld als een niet te onderschatten verdienste van Celis' bundel gelden. Bij 't groote publiek kan hij de belangstelling voor de volkskunde doen opflakkeren. Volgaarne zouden wij het in vele handen willen zien.

ROB. FONCKE.

180 **De Jonghe, E.** **325 : 2**

ONS BESCHAVINGSWERK IN BELGISCH CONGO. *Antwerpen, Hoogeschooluitbreiding. 1922. (20× 14) 43 blz. — Met kaart van Congo* *1,25 fr.*

V* — Koloniseeren is niet enkel een economisch verschijnsel, d. i. de exploitatie van de kolonie ten bate van het moederland ; het is eerst en vooral een beschavingswerk, d. i. het mededeelen van beschaving door het moederland aan de kolonie. Dit beschavingswerk wordt, zegt schr., eerst en vooral verwezenlijkt door de schoolinrichting. Wij meenen echter « door godsdienst en school ». Hij wil in dit boekje kortbondig uiteenzetten wat voor de opvoeding van den neger werd gedaan door de scholen. Hij heeft daartoe de zaak grondig onderzocht, documenten ingezien en personen ondervraagd ; hij geeft zijn bevindingen weer, objectief, zakelijk en nauwkeurig. En de uitkomst van zijn studie is schitterend voor de missionarissen. De officiëele of ondersteunde scholen hebben immers maar een zeer klein gedeelte van de schoolbevolking, die thans op ongeveer 100.000 negers mag geschat worden. Hij verdeelt de scholen in twee groote groepen, *a*) degene, die het vormen van hulpkrachten voor den blanke bezorgen ; *b*) degene die de negers zelf willen opvoeden, vormen en beschaven. In Belgisch Kongo zijn meer schoolinrichtingen dan men er in verhouding aantreft in gelijk welke tropicale kolonie van Afrika.

A. DE BOECK, PR.

181 **Foncke, Dr Robert** **39 : 4 : 83**

VLAAMSCHE VOLKSVERTELSELS. *Mechelen, Dierickx-Beke. 1922. (20 × 13) 107 blz.* *2,00 fr.*

V* — Een van onze ijverigste folkloristen, Dr Robert Foncke, docent aan de Hoogere Handelsschool te Gent, heeft in dit bundeltje negen bijdragen over vergelijkende en historische volkskunde verzameld, waarvan de meeste reeds verschenen zijn in « Het Vlaamsche Land. » We vinden er o. a. verschillende lezingen van een onzer aardigste ophoopende of cumulatieve sprookjes : van Marientje en Marelleke ; — van « het tranenkruikje » van Nic. Beets ; — van het sprookje van den muizeneter ; — van den oorsprong van de spreuk : den duivel een kaarsje branden. Zeer belangwekkend is ook het verwerken van drie verzen uit onzen 14-eeuwschen Rinclus tot een legende, die we tot driemaal toe bij zeer verschillende schrijvers aantreffen in de eerste helft der 17e eeuw. Ten slotte nog enkele bizonderheden uit den rijken schat der volkskunde over « kletskoppen en kaalhoofdigheid », « over

den wijn », « over advokaten en rechters » en « over de soldaten. » Mag ik den schrijver er op attent maken dat het sprookje van den wagen bl. 84 reeds voorkomt in onze Middelnederlandsche letterkunde bij Willem van Hildegaersberch (Gedichten. uitgegeven door Bisschop en Verwijs, n° XVII, bl. 36, 268 verzen) die ten andere, evenals vóór hem Jan Boendale, putten uit den grond klaagt over de omkoopbaarheid van de rechters; — dat bij Philippus a Leydis (de Cura Reipublicae, Leiden 1512, fol. LI v°) een tegenhanger van die sproke te vinden is, waarin de rechter van zijn pluimen laat. Dat we hier te doen hebben met overgedrukte weekblad-artikels verklaart enkele kleine tekortkomingen : wat overhaasting in opstel en slordigheid in stijl, — enkele herhalingen — een paar geschiedkundige bizonderheden met malkaar in tegenspraak (Heette de Hazebroeksche Rederykerskamer « Obedientigh in 't Werck » bl. 31 of « Ghedienstigh in 't Werck » bl. 96 ?) Dit bundeltje weze warm aanbevolen aan alle liefhebbers in volkskunde ! A. BOON, PR.

182 **Kerkvliet, Joh. Asz.** **173 : 312**

BEVOLKING EN BEVOLKINGSVRAAGSTUKKEN. *Vrij naar Heinrich Pesch, S. I. (Polit. en Soc. Studiën). — Leiden, Futura. 1923. (24 × 16) 48 blz. fl. 0,80*

IV — De Schrijver kondigt drie Studies aan over het bevolkingsprobleem en geeft ons hier de eerste : « Algemeene vraagstukken ». De begrippen : natie, volk, bevolking worden omschreven ; dan bestudeert men hoe de bevolking zich samenpakt of verdeelt in verscheidene opzichten; daarna komen aan de beurt de wetten van den groei der bevolking, om ten slotte het « bevolkingsvraagstuk » scherp te omlijnen. Daar tegenwoordig al die zaken weer druk besproken worden, zal men tevreden zijn hier een bondige uiteenzetting der hoofdfactoren en der grondbeginselen, in het licht van de katholieke leer, te vinden. En dat zulks degelijk geschiedt, is reeds gewaarborgd door de reeks « Politieke en Sociale Studiën, onder toezicht van Prof. Mr Aalberse », waarin dit opstel verschijnt. De lezer zal voorzichtig genoeg zijn om sommige beschouwingen aangaande *overbevolking* niet letterlijk toe te passen op landen waar veeleer *ontvolking* te vreezen is. Ook merken we bij blz. 47 op, dat een betrekkelijk vroegtijdig huwelijk niet zoo zelden raadzaam is in zedelijk opzicht. J. SALSMANS, S. I.

183 **Peeters, Edward** **37 : 2**

DE BEWEGING DER AVE-MARIASCHOLEN IN SPANJE. *Brussel, Libertas. 1922, (20 × 15) 32 blz. 1,25 fr.*

V — Zeer nuttige lezing, waarbij men in bewondering opgaat voor de edelmoedige zelfopoffering van Kanunnik Manjou. A. VERBIEST.

184 **Rubbens, Dr Edm.** **323**

HET GEVAAR VAN HET NATIONALISME. — *Antwerpen, Het Vlaamsche Land. 1923 (19 × 12) 54 blz. 2,50 fr.*

V* — Dit werkje dankt zijn ontstaan aan het tegensprekelijk debat over het Nationalisme, dat op 8, 11 en 15 Maart 1923 te Leuven in den Vlaamsch-Nationalen Studiekring der hoogstudenten tusschen den heer Rubbens en den heer Borginon werd gehouden. De schrijver komt er voor uit, dat het besproken vraagstuk ongemeen ingewikkeld is en ergert er zich aan, dat nergens eene goede, passende bepaling van « nationalisme » of van het wezen der nationaliteit gegeven werd.

Maar tusschen deze verstaanbare ergernis en het verwerpen van het verschijnsel ligt een afstand. De schrijver bekent het, nieuw is het nationalisme niet. Hier past meer dan een historische terugblik en het ware zeker nuttig geweest, dat de heer Rubbens zijn distinguo nog verder hadde uitgebreid. Want het nationalisme is een kwestie, « die aan de orde van den dag staat » en niet wordt afgedaan door de bevestiging, dat ze niet tot rijpheid gekomen is. Misschien behandelt de schrijver ten slotte het nationalisme, als getemperd in het internationalisme, een weinig te algemeen afwijzend. In het tweede deel van zijn betoog gaat de heer Rubbens uit van den stelregel dat « de Vlaamsche beweging, verre van de scheuring van het land in de hand te werken, geen ander doel heeft, dan te pogen om België sterker te maken » (30). Hij wijst op de verwarring van begrippen die onder de Vlaamsche nationalisten heerscht en verwerpt zelfbestuur omdat het « oningestudeerd, onmogelijk te verwezenlijken, ondoelmatig voor onze idealen en nadeelig voor de Vlamingen zelf zou zijn » (47). Hij besluit met een opwekking tot optimisme, want « waar een wil is, is een weg, ook in België ; voor Vlaanderen ». M. CORDEMANS.

185 Van den Heuvel-Brughmans, Maria **37 : 173**

KATHOLIEK VLAAMSCH FAMILIELEVEN. *Antwerpen, Vrouwenbond Constance Teichmann. 1923. (22 × 13)19 blz.* *0,75 fr.*

IV — Terecht zegde Dr F. Van Cauwelaert te Brugge, op het Kath. Vl. Congres waar deze voordracht werd gehouden, dat Mevrouw Vanden Heuvel-Brughmans erdoor aan de Kath. Vl. vrouwen een methode aan de hand had gedaan om hun huisgezin te maken tot een kern van Kath. Vl. leven. En ze deed het, alhoewel zakelijk, niet droog-weg, maar hartelijk, en met zoo 'n overtuiging! Men voelt dadelijk dat wie zóó spreekt zelf dóór en dóór Katholiek en Vlaamsch is. We juichen dan ook uit ganscher harte het inititiatief van den Vrouwenbond C. Teichmann toe, door hetwelk deze gulden stelregels der K. Vl. vrouwen ruimere verspreiding zullen vinden; immers uitgegeven als ze zijn in een prettig brochuurtje zullen ze zonder twijfel het trouwe vade-mecum worden van al de Katholieke Vlaamsche Vrouwen! M. VERSTRAETEN.

186 X **3 (06)**

ZEVENDE, ACHTSTE EN NEGENDE SOCIALE WEEK : Volledig verslag. *Antwerpen, Verbond der Studiekringen. 1920, 1921, 1922. (20 × 17) 178, 262, 267 blz.* *resp. 5 fr. ; 8 fr. ; 10 fr.*

V — Men maakt geen recensie over de verslagboeken der Vl. Sociale Weken ; men kan zelfs niet melden al wat er in staat. 't Lijkt me best te zeggen : « Daar hebt ge een bron; put er aan; proeft van dat kristalhelder water, en... ge blijft terugkomen. » De verslagen der Vl. Sociale Weken hebben een dubbel kenmerk : 1° hun rijken, praktischen, actueelen inhoud, vol verscheidenheid ; 2° den stempel der lesgevers. De *zevende* Vl. Sociale Week (1920), de eerste na den oorlog, behandelde de vraagstukken die door de woeling van het na-oorlogsch tijdperk zich opdrongen : de algemeene en sociale opvoeding, het beroepsonderwijs, de nieuwe vormen van betrekkingen tusschen kapitaal en arbeid, het actionariaat, de bedrijfsraden, de naaste taak der sociale wetgeving, de werking van de syndikaten. De *achtste* Vl. Sociale Week (1921) nam een ietwat hooger vlucht. Daar werd grondig beschouwd : de organisatie der maatschappij op grond der christen zedelijkheid ; de stands-

organisatie in haar verscheiden betrekkingen met het openbaar leven ; de wetgeving in verband met de syndikaten, met de collectieve arbeidsovereenkomsten, de maatschappelijke verzekeringen, de goedkoope woningen ; de organisatie der voortbrengst, de cooperatie, en eindelijk het wezen en de werking der chr. sociale vrouwenbeweging. De *negende* Week (1922) draagt terecht als hoofdtitel : Volksontwikkeling. 't Is een rijk en grondig overzicht van wat dient gedaan ter ontwikkeling van het volkskind, van de volksjeugd, van het volk in 't algemeen. 't Is een onmisbaar handboek. « Neemt en leest ! » Deze drie verslagboeken *moeten* in iedere volksboekerij aanwezig zijn. Inzonderheid al de jongelingen en meisjes die ons modern sociaal leven willen kennen, die wat meer willen zijn dan « lezers », moeten deze verslagen bestudeeren. Dan worden ze niet enkel wetende, doch ook nuttige mannen en vrouwen in de samenleving. VAL. CLAES, CAP.

4. - Taalkunde.

187 Bachof, Prof. Dr Ernst. **48**

GRIEKSCH THEMA- EN VERTAALBOEK. *Leiden, Théonville 1922, (21 × 14) 144 blz.* *fl. 3,25, gec. fl. 3,75.*

Een Latijnsch of Grieksch oefenboek kan men slechts door het gebruik in de klas op zijn juiste waarde leeren schatten. Daar, en daar alleen, zal de leeraar, als hij een fijn pædagogisch gevoel bezit, zien of niet te veel of te weinig gesteund wordt op de verschillende eigenaardigheden der aan te leeren taal; en vaak zal de leerling moeilijkheden ontdekken in een zin, die den leeraar of recensent bij het lezen geheel onschuldig voorkwam. Dit is reeds een gewichtige reden om niet te gauw een oefenboek te prijzen. Of dat van Bachof bij een bepaalde grammatica aansluit, wordt niet gezegd; wederom kan alleen de praktijk uitwijzen, in hoever het zich laat gebruiken bij de spraakkunsten, die ten onzent gebezigd worden. — Met dat dubbele voorbehoud mag ik zeggen, dat het bovengenoemde oefenboek wellicht het beste is, dat in onze taal bestaat; het dunkt mij zelfs beter dan de twee gelijksoortige werken van Sormani. Een zijner groote hoedanigheden is, dat van blz. 3 af Grieksche opstellen geboden worden, die samenhangend mogen heeten. De thema's bestaan meest uit losse zinnen, doch deze hebben steeds betrekking op den voorafgaanden Griekschen tekst, zoodat zij insgelijks voor het gevoel van den leerling een zekere eenheid hebben. Daardoor ontkomt het boek aan het gevaar van vervelend te zijn en alle intellectueele belangstelling onmogelijk te maken, een der ergste gebreken, welke een schoolboek kan bezitten en waaraan de meeste oefenboeken lijden. De stof der oefeningen is aan de Grieksche geschiedenis en mythologie ontleend; verhalen van Herodotos en andere schrijvers vinden wij er in vereenvoudigden vorm terug; daardoor wordt de leerling tevens ingeleid in de antieke gedachtenwereld en cultuur.

A. GEEREBAERT, S. I.

188 Geerebaert, A. S. I **48 : 82**

VOORBEREIDING OP SOPHOKLES' ANTIGONE. — *Wetteren, De Meester, 1921, 2e druk (21 × 14) 30 blz.* *1,20 fr.*

V — Indien dit boekje er toe bijdraagt dat men op de colleges een beetje meer van de Grieksche treurspeldichters vertaalt, heeft schrijver

een uitmuntend werk verricht. Het zal in elk geval de leerlingen vlugger leeren lezen dan zij het meestal doen en hun tevens een begrip van het stuk in zijn geheel geven. — Deze « voorbereiding » biedt trouwens de voor- en nadeelen van dergelijke werkjes door P. Geerebaert zoo vlijtig uitgegeven. Nochtans daar zij bestemd is voor leerlingen die het Grieksch ietwat beter machtig zijn, betreuren we nog meer dan bij dergelijke boekjes over Xenophon en andere schrijvers geschreven, dat zij zoo bondig zijn. Zij trekken den leerling uit den slag zonder hem de woorden in hun echte beteekenis en in hun samenstelling of afleiding te laten kennen. A. CARNOY.

5. - Wetenschappen.

189 Friderich **59**

ONZE VOGELS. *Naar het Duitsch door Dr P. G. Buekers. 1923. Thieme, Zutphen. 2 dl. 50 platen. (25 × 18).* *Ing. : fl. 24. Geb. 27,50*

IV — Dit werk begint met eene zeer belangwekkende inleiding van LXIII bladzijden, waarin breedvoerig gehandeld wordt over het maaksel der vogels in 't algemeen, hun leven en hun invloed op de natuur. De stof wordt in de bijzonderheden, maar altijd klaar en zakelijk behandeld; de beschrijving van den bouw geschiedt altijd met het oog op de verrichting. De gekleurde platen, waarvan elk een groot aantal vogelen voorstelt, moeten eenvoudig prachtig genoemd worden.

A. VAN BEIRENDONCK, pr.

190 Senden, Leo, cand. in de natuur- en wiskunde **546**

PRAKTISCHE SCHEIKUNDE : Metalloïden en metaalzouten. *Lier, Van In. 1923. 456 blz. (21 × 14)* *15,00 fr.*

V — Onze Vlaamsche Wetenschappelijke Literatuur is met een degelijk boek verrijkt, met een werk zooals er wellicht op praktisch gebied nog geen bestond. De schrijver heeft iets aangedurfd dat bijzonder lastig is voor eene wetenschap die zóó ingewikkeld, zóó verward, zóó alles aanrakend schijnt, als de Scheikunde, namelijk de huidige kennis der Minerale Chemie op klare, kortbondige, juiste en daarbij nog praktische manier uiteenzetten; en hij heeft het verwezenlijkt. De lezing is aantrekkelijk, de stof verdeeld op logische wijze, en ieder deel bevat eene klare uiteenzetting der huidige wetenschap. De kleinigheden, die het aanleeren der Scheikunde zoo moeilijk maken, zijn gesorteerd; zij die eene diepere instudeering vergen, weggelaten. De princiepen der Physico-Chemie waarop de Algemeene Scheikunde berust zijn opgehelderd in de Inleiding, om zoodoende van de uiteenzetting er van te ontslaan; alleen enkel physico-chemische regels worden uitgelegd daar waar hun begrip noodig is. Na de inleiding is het boek verdeeld in zes hoofdstukken die de volgende deelen behandelen : Waterstof en Zuurstof — De Halogenen — De Amphigenen — De Stikstofgroep — De Koolgroep — Boor. Ieder hoofdstuk bevat aanhangsels die men eigenlijk als praktische monografieën kan beschouwen, en deze zijn op klare, kortbondige, ja meesterlijke wijze behandeld. Alzoo : De Photographie — De Vlam — De Zeldzame Gassen — De ontsmettende Stoffen — Over Oplossingen en Kolloïden — Lichtgas — Petrool — Glas — Porselein en Aardwerk. — Warm aanbevolen, niet alleen aan hen die, — als de hoogstudenten in de Wetenschappen, de toeko-

mende apothekers en drogisten, — een stevigen grondslag op dit gebied noodig hebben voor verdere studie; maar ook aan de leeraren, die er de beste pædagogische methode voor het onderwijs in de scheikunde zullen toegepast vinden. Zij zullen er tevens een rijkdom van juiste Vlaamsche technische woorden in aantreffen. A. STASSENS.

191 **Thomé, Dr O. W.** **59 : 61**

LEERBOEK DER DIERKUNDE : 1. Het Menschelijk Lichaam. — *Groningen, Noordhoff. 1923, 8e druk. (24 × 17) 116 blz.* *fl. 2,25 ; gec. fl. 2,60.*

V — Het is bijna overbodig een boek te bespreken dat binnen de elf jaar zijn achtsten druk mag beleven. Goede waar prijst zich zelve : Men zal veel moeite hebben om, in 't Nederlandsch, nog zoo'n mooi geïllustreerde boeken aan te treffen, vooral als men wil zoeken tusschen werken voor 't middelbaar onderwijs bestemd : als men Dr Thomé's boek doorloopt, waant men zich werktuigelijk bezig in een duitsch universitair werk, zóó fijn, zóó nauwkeurig, zóó wetenschappelijk zijn de menigvuldig voorkomende, ook gekleurde platen. De tekst is eenvoudig, klaar en bondig, zonder daarom in 't oppervlakkige te vervallen.

L. SENDEN, pr.

6. = Toegepaste Wetenschappen

192 **Daels, Prof. Dr Frans** **61 : 649**

VOOR MOEDER EN ZUIGELING. *Geïll. door Joe English. — Leuven, Vlaamsche Boekenhalle. 1923, 2e druk (25 × 17) 173 blz.* *8,00 fr.*

IV — Een prachtboek voor kristene huishoudens ! Een heel hoofdstuk over het huwelijksleven : kiesch en voornaam, zooals Cyr. Verschaeve het zegt in zijne inleiding. Dan gaat het over de zwangerschap, de ontwikkeling, het verloop, de zorgen, de toebereidselen voor de verlossing, de verlossing zelve, de gedragslijn bij de bevalling, het kraambed, om te sluiten met 5 hoofdstukken over de verzorging van den zuigeling. Streng wetenschappelijk, doch bevattelijk, meêslepend. De kundigheden, die elke moeder moet bezitten worden er in gehamerd. Talrijke goede teekeningen. Het boek heeft eene hooge zedelijke dracht. Het ligt heelemaal in de lijn van Daels' streven : zijn volk beter maken. Het boek moet bij alle jonggehuwden te vinden zijn. A. VAN HUFFELEN.

193 **Deckx, Fierens, Gevaerts, Nuijens** en **Vande Perre,** doctoren en **Hendrix,** apotheker. **61 : 649**

LEERBOEK DER ZIEKENVERPLEGING. *Antwerpen, Kiliaan (Hoogeschooluitbreiding). 1922, 4e druk. (22 × 15). 702 blz. geïll.* *gec. 20,00 fr.*

IV — Met genoegen begroeten wij den 4en druk van dit overal gunstig gekend vakboek over de ziekenverpleging. Wat al weg afgelegd sedert Juli 1908, toen mijn geachte vriend pastoor W. Van Nylen en ik zelf te Brussel de eerste vergadering belegden om een Katholiek tijdschrift voor ziekenverpleging te stichten en tevens een boek uit te geven dat als leerboek tot de voorbereiding van het officieel examen zou dienen. Het Katholiek tijdschrift werd gesticht, en eenige leden der Katholieke Hoogeschooluitbreiding van Antwerpen namen de taak op een handboek uit te geven. De eerste druk verscheen in 1909 op 444 blz. op drie weken tijd was de 1e oplage uitgeput en verscheen de tweede, en in

1913, de derde. Ondertusschen werd het boek in het Fransch overgezet door Dr A. Vande Perre, en beleefde ook reeds een 2e fransche uitgaaf. Deze 4e Vlaamsche uitgaaf, herzien en vermeerderd door de heeren Drs Deckx en Van Huffelen en apotheker Hendrix, bevat 702 blz. en is rijk geïllustreerd. FR. MEEUS.

194 Delaunay, Ch. **53 : 621**

PRACTISCHE EN THEORETISCHE MEKANIEK opnieuw bewerkt door C. Krediet (kleine uitgave). *Antwerpen, Opdebeek. 5e druk (23× 15) 620 blz. 20 fr.*

V — Dit boek handelt meer over natuurkunde en natuurkrachten dan wel over de eigenlijke mekaniek. Als mekaniek komen hier alleen in voor, enkele korte beschrijvingen van gebruikte toestellen en machines en deze zijn dan de toepassing van de behandelde natuurkrachten. Hier gaat men dus niet tot de volledige studie der werktuigkunde, in de cinematica, statica en dynamica. Het boek is dus niet voor den werktuigkundigen metaalbewerker, want hier is bijvoorbeeld niets te vinden over de praktische bewegingsleer als : transmissies, riemen, riemschijven, kussenblokken, kabels, kettingen, tandwielen enz. enz. Als leerboek voor den gewonen werkman is het heel goed. Ook is het een goed leesboek voor niet-techniekers, die er iets willen vanaf weten zonder zich speciaal met techniek bezig te houden. G. VAN ERMEN.

195 Jansen, E. **622 : 671**

BEGRIPPEN OVER DIAMANTKUNDE EN DIAMANTBEWERKING. *Antwerpen, Mij « Voor God en 't Volk ». (24× 16) 391 blz. 45,00 fr.*

V — « Fas est ab hoste doceri » zegt een Latijnsch spreekwoord. 'n Pater... wat kan die zooal over *diamantkunde en diamantbewerking* weten? Och, op hoeveel wijzen had « De Diamantbewerker », het vakblad van den rooden A. D. B. (Antwerpschen Diamantbewerkersbond) het in zijn kolommen gezongen... En nu schreef er iemand een boek over het vak ; het boek werd uitgepluisd, besproken en gewogen door vaklui, ad hoc aangesteld, en ten slotte door de provincie Antwerpen met goud bekroond. Eigenaardig : in de jury, die het boek een gouden boek vond, zetelden leden, die vroeger de eerste viool speelden in het koor dat Pater Jansen — het was de schrijver van bedoeld werk — gedurig aan hadden afgebroken. Zoo iets zegt veel, heel veel. Waarlijk een prachtwerk, door een geschoold vakman geschreven, niet in saaie, droge taal, maar in klinkend Nederlandsch. Eerst een volledig wetenschappelijk overzicht, over al wat het diamant betreft. Uit de wetenschappelijke eigenschappen van het koolkristal wordt op natuurlijke wijze de redelijke bewerking van den steen afgeleid : waarom zóó dient gekloven en niet anders, waarom men heel anders hoeft tewerk te gaan bij het zagen, wat er vooral moet in 't oog gehouden bij het zoo secuur slijpen om te komen tot een volmaakten briljant, die waardig prijken mag in bruidstooi of in koningskroon. Als aanhangsels : 'n volledig overzicht over de diamantmijnen en de ontginning ervan ; verder de beschrijving van de vermaardste diamanten der wereld. Kortom, een ernstig, wetenschappelijk vakboek dat voortaan in geen enkele bibliotheek van een goed slijper mag ontbreken, een handleiding die de diamantbewerker naast zijn schijf moet hebben liggen, wil hij werkelijk kunstwerk afleveren.

L. SENDEN, PR.

196 **Langendam, S. L. A.** **654 : 53**

HANDLEIDING VOOR RADIO-AMATEURS. *Leiden, Futura. (Volksbibliotheek, 70). (20 × 13) 45 blz.* *fl. 0,20*

V — Kort en duidelijk wordt hier de werking van een radio-apparaat uiteengezet. Schrijver laat met opzet de meeste détails tot het construeeren van kant, daar zij gewoonlijk den uitleg belemmeren en er toch genoeg boeken daarover handelen. In een afzonderlijk hoofdstuk vindt men de practische wenken voor het in-werking-brengen en onderhouden van een toestel. Een nuttig boekje voor hen die in de draadlooze nog niet zijn ingewijd en haar voordeelen wenschen te genieten. JUL. VAN OVERMEEREN, S. I.

197 **Stienstra, H.** **634**

FRUITTEELT VOOR DEN AMATEUR. *Geïll. door Heenk en Wefers Bettink te A'dam, Ahrend (Weten en Kunnen) 1920. (20 × 14) 67 blz.* *fl. 0,75*

V — In 67 bladzijden druks behandelt de schrijver de vermenigvuldigingen, vorming van de gekende fruitsoorten. Met enkele trekken weet hij het eigenaardige van elke fruitsoort aan te stippen. Hij leert ons zien in de natuur, breekt dus af met de methode : dàt alleen is goed wat de meester voorhoudt. Hij heeft zijn theorie, maar toetst ze aan de praktijk. Mij dunkt, het is een flinke aanwinst voor de tuinbouwliteratuur. De liefhebber zal er heel gemakkelijk zijn weg in vinden, zoo hij zich de moeite getroost de levenswijzen der fruitsoorten na te gaan. De vakman zelfs wordt ruimschoots beloond voor 4 frank dat dit boekje kost. FLOR. MAES.

198 **Stienstra, H., Van Swieten. Adr.** **635**

GROENTENTEELT IN KLEINE TUINEN. *Geïll. door Heenk en Wefers Bettink. A'dam, Ahrend (Weten en Kunnen). 1920. (20 × 14) 94 blz.* *fl. 0,75*

V — Een zeer verdienstelijk boekje. In 94 bladzijden druks geeft de schrijver juist dàt, wat in vele vakboeken achterwege blijft. Het is een schat bijzonderheden uit de praktijk van 't hovenieren. Liefhebber, vakman, landbouwer, huisvrouw vinden er een vrij degelijken gids in de teelt van de groenten. Bewerkt naar de groentenverscheidenheden in België geteeld, wenschte ondergeteekende het in handen te zien van onze boeren en vakmannen, in de boekerijen van land- en tuinbouw. Het moet gelezen en herlezen worden om er het ruime voordeel uit te halen, dat er uit te halen is. FLOR. MAES.

199 **Stienstra, H.** **631**

WAT MOET IK ALS LAND- OF TUINBOUWER VAN DE BEMESTING WETEN ?— *Geïll. A'dam, Ahrend (Weten en Kunnen). 1922. (20 × 14) 62 blz.* *fl. 0,75*

V — Schrijver volgt de gewone orde der leerboekjes over deze stof : samenstelling der plant, voeding der plant, voedingstoffen der plant of meststoffen. Het is een klaar populair werkje over de onmisbaarste kennissen der bemestingsleer. Aanbevolen. A. VAN OLMEN, PR.

200 **Stienstra, H.** **632**

WAT MOET IK ALS LAND- OF TUINBOUWER VAN PLANTENZIEKTEN WETEN ? *A'dam, Ahrend (Weten en Kunnen). (18 × 12) 50 blz.* *fl 0,75*

V — Goed boekje. De stof is methodisch en klaar bewerkt. Misschien wat al te beknopt. Het eerste gedeelte geeft algemeenheden over de

zwammen ; dat is zeer bevattelijk uitgewerkt. In 't tweede gedeelte worden de ziekten besproken van de voornaamste land- en tuinbouwgewassen. Soms wat al te beknopt. Gelukkig is de tekst opgeluisterd met eenige welgekozen figuren. In 't derde gedeelte worden de meest aangewende bestrijdingsmiddelen besproken. Wat al te bondig. — Een alphabetisch register zou de bruikbaarheid van het boekje verhoogen.
D. CONINX.

201 Swierstra, R. **621 : 75**

DE PRACTIJK VAN HET WERKTUIGKUNDIG EN ELECTROTECHNISCH TEEKENEN. *Amsterdam, Van Mantgen en De Does (Polytechnische Bibliiotheek, nr 51) 1923, 3e druk (21 × 14), 136 blz.* *fl. 1,90*

V — In de laatste jaren gaat, dank zij het beter begrepen vakonderwijs, de praktijk het einddoel worden der theoretische lessen, daar waar deze vroeger altijd en thans, helaas, nog zeer dikwijls een ideaal beoogt, dat in het leven van alle dagen nooit tegengekomen wordt. Vooral in het Teekenen is deze verandering, die werkelijk eene verbetering is, waar te nemen. Het boek van Swierstra is een stap vooruit in deze richting. Wel doet het den geroutineerden leeraar in het vakteekenen vreemd aan, zoo ineens af te zien breken met alle oude stelsels en zoo geheel de « Normalisatie » doorgevoerd te zien op alle gebied. Over sommige punten zal geen enkel Belgisch ingenieur of vakleeraar met het voorgestelde akkoord gaan, zoo b. v. het aanprijzen der Amerikaansche methode voor het plaatsen der projectievlakken boven de Europeesche, daar deze laatste het meest logisch en bijgevolg voor de leerlingen het gemakkelijkst te begrijpen is. Ondanks de voortdurende bewering van praktisch te willen zijn, wordt in het boek toch nog te veel aangedrongen op het teekenen in het net, ofschoon in de werkelijke praktijk toch alleen maar geschetst en gecalkeerd wordt. Toch is dit boek van Swierstra een der beste handleidingen voor de leeraars van onze Vak- en Nijverheidsscholen. J. MEIJER, M. O.

202 Van Dorp, H. **684 : 74**

MODERNE EENVOUDIGE MEUBELS. *A'dam, Kosmos 1923. (45 × 34) VIII blz. 60 platen.* *In haflinnen portefeuille : 95 fr.*

V — Eenvoudige meubels, ja dat is waar. En die eenvoudigheid doet erg vreemd aan; veel meubels zijn er bepaald onsmakelijk door. En die eenvoudigheid wordt doorgewerkt tot het eentonige toe, want verreweg de meeste tafels en kasten en bedden gelijken op elkander. Daarenboven zijn de samenvoegingen. de « vergeeringen » zooals men te Antwerpen zegt, niet die der meubelmakers, maar wel die der schrijnwerkers. Dit brengt wel veel stevigheid bij, doch de meubels verliezen in fraaiheid wat ze aan sterkte winnen. Als de prijs niet zoo hoog was, zou het een goede handleiding zijn voor menschen die aan huisvlijt doen en zelf hunne meubelen maken in plaats van er voor veel geld slechte te koopen. En dan moet ik zeggen, dat ik bij tolbeamten b. v. eigengemaakte meubelen gezien heb, die veel beter voldeden aan het oog, dan de verzameling teekeningen van Van Dorp. J. MEIJER, M. O.

203 Van Engeland, H. J. **621.3**

OP MONTAGE : KRACHTINSTALLATIES. — *A'dam, Van Mantgen. (Polytechnische Bilb. nr 49), (22 × 14) 236 blz. geïll.* *fl. 3,60*

V — We zijn er aan gewend in de Polytechnische Bibliotheek immer goede, degelijke boeken te vinden. Het boek van Van Engeland, « Op

Montage » heeft ons niet te leur gesteld. Dit zijn aanbevelingen uit de praktijk en voor de praktijk. Laatst zegde mij een Electrotechnisch ingenieur vroeger altijd gemeend te hebben, dat in Holland de electriciteit grootendeels eene onbekende grootheid was, doch bij de vlucht in 1914, was hij tot een andere meening gekomen. Ook dit boek zal bij velen de oogen doen opengaan als zij meenen, dat Holland bij de nijverheidsstreken ten achter zou staan. Het is een onmisbaar « Vade-Mecum » voor de velen, die nu geroepen zijn om b. v. de provincie Limburg te « electrificeeren ». Zeer nuttig is het voor hoogere Nijverheidsscholen; voor de leerlingen, die reeds een vakschooldiploma bezitten, reeds op stiel zijn en zich des avonds nog komen vervolmaken.

J. MEIJER, M. O.

204 **Vincx.** **638**

DE BIJ EN HAAR WERKKRING. Bijdragen verzameld uit de voordrachten en geschriften van vakmannen als Verdeyen, Rondou, Laureys, Loos en andere. *Brugge, Desclée. 1923. (22 × 14) 127 blz. Geïll.* *1,00 fr.*

V — «De Bij en haar Werkkring,» door den Heer HoofdonderwijzerVincx voor de jeugd uitgegeven, bevat nuttige bijdragen over bieënteelt. Het zal de jonge bieënvrienden spoorwijs maken en ze in staat stellen om met vrucht de voordrachten te volgen, die door het Ministerie van Landbouw in de maatschappijen voor bieënteelt gehouden worden. Het zal hen aanwakkeren om de bieënteelt, zóó noodig tot de bevruchting van tuin- en landbouwgewassen, lief te hebben en te beoefenen. Nochtans meen ik te moeten besluiten dat de Heer Vincx geen praktisch imker is, daar men in zijn verzamelingen aanhalingen vindt waarachter, door oude imkers een groot vraagteeken zal worden geplaatst. Ook kon, mijns inziens, de volgorde der bijdragen beter gekozen zijn. Ware er een bijdrage over de samenstelling der bie ; over de verschillende soorten van bieënwoningen ; over de werking vanaf Januari tot Oktober met de overwintering ; over het noodige getuig ; de werkzaamheden van den bieman ; de voortbrengselen, de vijanden der bie en haar overgroot nut voor de bevruchting, dan, zóó dunkt mij, zouden de jongelingen alles gemakkelijker kunnen volgen, begrijpen en bijgevolg goede imkers worden. Daarover vindt men klaren en eenvoudigen uitleg in de « Praktische Bieman » van J. B. Sterkens, onderwijzer te Ryckevorsel. In elk geval zal het boek veel nut bijbrengen. Moge weldra een tweede verbeterde uitgave verschijnen. M. HAERENS, PR.

7. - Schoone Kunsten - Sport

205 **Denig, Carl** **796.5**

KAMPEEREN. *A'dam. Kosmos (W. en K.) 1925 (20 × 13) 44 blz.* *fl. 0.75*

V — Door een « doortrapten » toerist geschreven ! Kort en goed ! Men mag het blindelings involgen en dan « gerust » de baan optrekken om het « eerlijk kampeeren en trekken » te voet, per fiets of per boot te genieten.

G. DE HASQUE.

206 **Ferdinant, W. en De Jong.** **796.4 : 3761**

GYMNASTIEK VOOR DE VROUW EN HET MEISJE. *A'dam. Mij v. g. e. g. Lectuur (Volksbibliotheek) (15 × 10) 32 blz.* *fl. 0.10*

V — Klein boekje over een groot onderwerp. Kan als voordracht over het nut der gymnastiek voor vrouwen en meisjes tot leidraad dienen ; maar teknische gegevens vindt men er niet in. G. DE HASQUE.

207 Leurs, Ing Dr. Stan **7 : 9**

STEDEN EN LANDSCHAPPEN : 2. MECHELEN. *Met medewerking van Prosper Verheyden. Geïll. — Antwerpen, Sikkel. 1923 (24 × 17) 56 blz. — 7,50 fr.*

IV — Naast de vroegere gidsen voor Mechelen van Kan. Van Caster, Godenne, enz., een degelijk kultuur- en kunsthistorisch overzicht van Mechelen's leven in het verleden en in het heden, door Dr Ir. Stan Leurs, die deze stad, dit Nederlandsch Florentië, reeds vroeg kennen en beminnen leerde. Gaarne hadden wij wat meer nadruk zien leggen op de studie van den plattegrond en de ontwikkeling der ruimte in deze aan ruimteeffekten zoo rijke middeleeuwsche stad. Zoo ware de praktische waarde van het werk in de opleiding tot het leeren zien van stadsschoon in ruime mate verhoogd. Typographisch staat dit 2de deel der monografieën « Steden en Landschappen » reeds hooger dan zijn voorganger. Het anders verzorgde platenmateriaal kon hier en daar nog harmonischer geschikt, samenstelling en plaatsing der advertenties beter in overeenstemming gebracht met inhoud en doel dezer werkjes voor aesthetische vulgarisatie. K. PEETERS.

208 Philippona, C. H. M. **797**

HET ZEILEN met allerlei vaartuigen, ter spelevaart en ten wedstrijde. *Geïll. A'dam, Mij v. g. e. g. Lectuur. 1919 (12 × 13) 404 blz. fl. 4.25*

V — Een troostvolle brevier, tijdens de lange wintermaanden, voor de liefhebbers van de zeilsport wier vaartuigen nu in winterkwartier opliggen. Alles staat er in wat zij maar wenschen kunnen om — op papier — in volmaaktheid het vak te kennen. Zelfs eene zeer belangwekkende geschiedenis van het « zeilen » komt er in voor. Ook de reeks afbeeldingen van allerlei « spelevaartuigen » is waardevol ook voor buitenstaanders. Het boek is zorgvuldig uitgegeven zooals de geheele vakbibliotheek en men krijgt voor zijn geld. De symphonie der zee ruischt er in op elke bladzijde, altijd zeker voor hen die de zee anders kennen dan van op het strand gezien of van in het Casino eener zeebadplaats.

G. DE HASQUE.

209 Reys, Dr J. H. O.. arts **796 : 61**

MEDISCHE WENKEN VOOR DEN SPORTBEOEFENAAR. *A'dam, Kosmos (W. en K.) 1923. (20 × 13) 51 blz. fl. 0,75*

V — De volksboekerij kan sport en lichaamsoefening onverlet laten. Veel beter nochtans is het eene juiste dokumentatie ten dienste te stellen, om aan opvoeders en verantwoordelijke personen toe te laten met kennis van zaken of te remmen of te leiden of soms aan te moedigen. Dit boekje is in dit opzicht een ware schat ; zelfs moesten alle sportbeoefenaars het lezen... Dat het niet ontbreke waar andere boeken over lichaamsoefenningen voorhanden zijn : het zal er de gewone opheming der bijzondere sportaarden tot hunne ware nuttige hunne min of meer ontspannende waarde herleiden. 'T is natuurlijk maar een handboekje ; maar er staat veel in die 51 bladzijden.

G. DE HASQUE.

210 **Walch, Dr J. L.** **792 : 82**

ONS HEDENDAAGSCH TOONEEL. *Geïll. — Leiden, A. W. Sijthoff (Nederl. Kunst) 1922. (21 × 16) 142 blz.* *fl. 3,25*

V* — Niemand beter dan Dr J. L. Walch, die sedert een paar jaar als privaat-docent over de geschiedenis van de dramatische kunst leeraart aan de Hoogeschool te Leiden, kon ons een bondige maar tamelijk volledige schets geven van het hedendaagsch tooneel in Holland. Geen systematische uiteenzetting of geschiedenis; meer indrukken over schrijvers en spelers. Een eerste hoofdstuk over het repertoire : vreemde invloed; — vooraanstaande schrijvers, als Heyermans, Frederik van Eeden (over hem laat de schrijver zich niet heel malsch uit), Emants, mevrouw Simons-Mees,enz. Een tweede over de groote leiders Jan C. de Vos, Chrispijn Fr. Ternooij Apel, Adr. van der Horst, Willem Royaards en Edward Verkade. Een derde over de bonte rij van spelers. — Onmisbaar voor iemand die op de hoogte wil zijn van het hedendaagsch tooneel in Noord-Nederland. A. BOON, PR.

8. - Letterkunde.

81. GEDICHTEN.

211 **Binnewiertz, A. M. J. I.** **81**

ONUITGEGEVEN GEDICHTEN. *Castricum, N. V. Dante Alighieri. 1923, (15 × 12) 53 blz.* *fl. 1,00*

V* — We zijn den verzamelaar en den uitgever dezer « Gedichten » van den te vroeg overleden priester-dichter dankbaar voor de daad van piëteit die ze stelden. Uit deze verzen die, op enkele stukjes na, ons een of andere mededeeling doen uit de intimiteit van 's dichters leven, ruischt schier aldoor een toon van stillen weemoed. En 't zal wel niemand verwonderen, wanneer men den dichter hoort belijden : «Vreugde! hoe strooide 'k uw geurende kranzen — Vroeg in den morgen reeds uit op een graf. » — Smart wijdde hem tot dichter. Maar doorheen deze droeve verzen verneemt men den klank van geloof en christelijke berusting — hij gaat door het leven : « de blikken omhoog — Vol hoop op den God die ons nimmer bedroog » Het inleidend woord vermeldt dat deze verzen zijn uit 's dichters jeugd. Hier verwondert het ons niet dat we in de ontboezemingen van den diep beproefden jongeling, die daarbij nog gaarne bij Eichendorff vertoefde, een tikje romantisme aantreffen. Doch dit vergeven we hem gaarne, omdat we nu beter zijn opgang kunnen volgen, en tevens om de werkelijk mooie stukjes als « Een droom », « Bij de dood van een kind » dat hij zelf, naar ik meen, uitgaf in zijn « Gedichten », en niet het minst om de beide stukken van langeren adem « Het laatste wiegelied » en « Kinderspel » die naast menige beste brok van onzen Van Beers mogen gelegd worden.

JOZ. DE VOGHT, PR.

212 **Maria-Jozefa, Zuster, C. R. S. S.** **81**

LICHT-SONNETTEN. *Gent. Erasmus. 1923. (17 × 17) 91 blz.* *6,00 fr.*

V* — Daarbuiten alles wit : de reine, stille sneeuw. Vóór me, op mijn tafeltje, de vederzachte « Licht-Sonnetten » van Zuster M.-Jozefa; zulke weelde schenkt me de buitenwereld maar zelden in stad. Omtrent het midden der XIIIe eeuw, dichtte zuster Hadewijch : « Een edel licht lichtet in ons fijn, — Dat wilt altoes dat wij hem ledich sijn; — Die puere vonke, dat ghensterkijn, — Die leuelicheyt der zielen mijn, — Dat enech altoes met gode moet sijn, — Daer lichtet god inne sinen eweghen scijn. »

Heden zingt Zuster Maria-Jozefa : « Wat door de zonne leeft is voor de zon geboren!... — De ziel is kennislicht, de ziel is liefdegloren... — Gods kennis en Gods liefde maken zonnezonen.» Van deze klinkklare waarheid is ze doordrongen, deze gevoelens draagt ze storeloos mêe in 't innigst van haar wezen, en zingt ze, dan bezingt ze dàt in : « Advent-Sonnetten », « Zonnezangen », « Kinderen des Lichts », « Parabels », « Pinkstergarve », tot in het roerend « Afscheid » toe, met zulk een voornamen stemval en taalvaardigheid, dat zelfs de wereldling, die maar ietwat het Schoone liefheeft, naar de liederen van dit nonneke zal luisteren, tot de laatste klanken zijn uitgestorven. — Sonnetten ? Zoo ge verkiest : mystieke tafereelen, waarin de ziel en de vaste, diepvrome lijn van Angelico. En zet nu maar geen peuterig teeken naast een of ander quatrijn als b. v, op blz. 30, want de opvolgende terzinen glanzen het weg. — De schoonste stukken ? Ja, wijs er eens op; maar ging het om een gansche serie, dan greep ik naar de Pinkstergarve.

JOZ. DE VOGHT, PR.

213 Moens, Wies **81**

OPGANGEN. *Houtsneden van Joz. Cantré. — Antwerpen, Sikkel. (25 × 16) 47 blz.* *8,50 fr.*

IV* — Verbeelding : oorspronkelijke, verrassende, betooverende, frissche, doch onbeteugelde, onbeperkte. Geene « Beschränkung » ! « Beelden volgen op beelden — Das Blühen will nicht enden ». Doch men moet zich afvragen meer dan eens : « Waar is de lijn? » — Ik haal hier aan uit Verschaeve's studie over Albrecht Rodenbach : « Eene menigte vuurpijlen... sist, knettert, krinkelt en bliksemt... Het gaat glinsterend, zingend, bedwelmend als een stoet zonbeschenen wolken voorbij ». Geldt echter het bezwaar niet : « iets dat organisch is en voort blijft leven is er niet »? L. DOSFEL.

214 Nahon, Alice **81**

OP ZACHTE VOOIZEKENS. *Antwerpen, Nedl. Boekhandel. 1923 (20 × 12) 47 blz.* *4,00 fr.*

V — « Op zachte vooizekens » heeft de dichteres zeer fijn haar overgevoelige ziel uitgezongen. Dit bundeltje glanst de schaduw meniger bladzijde uit « Vondelingskens » weg. Hierin heeft zij haar edel, godsdienstig en diep menschelijk gemoed in flinken versbouw, krachtig rhythme en klare klanken uitgedrukt. Het gaat niet op enkele stukken uit te lezen of aan te prijzen; met stijgend genot leest ge ze alle en dankbaar sluit ge 't boek met den wensch, dat de ziekelijke zangster die « schreit om wat zonneschijn » den vollen levenszomer moge genieten, om ons « een rijken oogst te geven » van zangen, want zeer zeker : « haar ziel is nog niet uitgezeid ». J. DE VOGHT, PR.

215 Thans, Hilarion, P. **81**

DER LIEVE VROUWE. *Castricum, Dante Alighieri. (15×12) 108 blz. fl. 1,50*

V — Jacques Perck bezong « Mathilde », Hilarion Thans weet dat « Wie, zieleblind, dit veege schoon wil loven — Zijn lofspraak is maar geldig voor een tijd », de uitverkorene voor zijn « gebeeldhouwde » sonnetten is Maria « de Vrouw, wier gouden dageraad geen erfelijke schaduw moet beschamen. » Kloosterling, heeft hij den monnik geworden middeleeuwschen troubadour nagevolgd, en « Zijn ziel den lichten plicht gesteld — Haar elken dag een liedeken te zingen. » Hij weet Haar

de allerhoogste Moeder Gods en raadpleegt hart en geest, Schrift en theologen en legende-folianten, doorkruist de wereld der bloemen, planten, en sterren, om « multifarie multisque modis » Déze te loven die allerlofwaardigst heet. — Hij doet het als weinigen, en speelt met rijm en rythme als een diamantaire met zijn paarlen. Soms te kwistig, zoodat het binnen-het-vers- weerkeerend rijm veeleer het rythme stoort. — Deze ragfijne poëzie, die nochtans wel eens te cerebraal blijkt, en niet zelden naar Italjaanschen versvorm overslaat en daardoor aan duidelijkheid verliest is, naar mijn weten, als geheel, het beste lied dat Maria werd toegezongen; althans, onverschillig voor welk êén der deelen van dezen bundel geef ik volgaarne àl de « Marienblumen » van F. W. Weber. « Al waren alle gherse tonghen, — Die te meye oit ontspronghen, — Ende si alle van u songhen, — Si en gaven u niet te vollen prijs, » zong Van Maerlant. Hilarion Thans reikt, over allen heen, onzen grooten zanger de hand. J. De Voght, pr.

216 Walschap, Gerard **81**

Liederen van Leed. *Kortrijk, Vermaut. 1923 (17 × 12) 86 blz.* *6,00 fr.*

IV* — Om deze liederen alle ten volle te kunnen genieten zou men grondig het leven van den dichter dienen te kennen. De meeste immers schijnen ons uitdrukking van « individuëelste emotie ». E. H. Jan Hammenecker die den bundel bij den lezer inleidt getuigt « dat het uitgezongen leed — eilaas — oprecht was ». Evenmin als E. H. Hammenecker twijfel ik aan het dichterschap van Gerard Walschap. Hij voelt innig-diep, draagt zijn leed als een Christen. — Het « *Rustige Lied* » verklaart zoo mooi « dat leed voor die 't verduldig droegen Gods groot geluk gereed houdt ». « Zijn pijn is maar deemoed die niet wilde dan God gehoorzaam zijn. » Zalig zij die aldus hun kruis torsen. — « Niets maakt zoo groot als geduldig-geleden smart ». De rhythmus is in het algemeen — natuurlijk vinden wij hier en daar een vlekje — het passend lichaam voor het gevoel. In dit kleine bundeltje zit zeer veel schoons. — Ook onze toonkunstenaars kunnen er geschikte teksten in vinden. L. Dosfel.

82. TOONEEL

217 Bredero, G. A. **82 (81)**

De Spaansche Brabander. *Inleiding dr. D. J. Prinsen. A'dam, Mij. v. g. e. g. Lectuur. (Nederl. Bibl.). 1918 (19 × 18). 196 blz.* *fl. 0,95*

III — Vooral om de zeer verdienstelijke inleiding van dien enthousiast, Dr Prinsen is deze druk boven andere uitgaven te verkiezen. Heel ver gaat de philologische beschouwing niet in de voetnota's. Zij is beknopt, soms al eens aarzelend. — Van veel dingen heeft Bredero in zijn Brabander de zwarte kant getoond. Lugubre hardheid, dan weer stil meelij door heel veel ironie. Het blijft het meesterstuk van het vóór-Vondeliaansch tooneel. Als sociale teekening is het alvast gelukt : de Brabander is een type geworden door Bredero's hand. De platheid van het spel? Ja, iedere tijd heeft zijn conventies. De onze is er vol van. Niet alleen om dàt is dit stuk publiek onspeelbaar. De grofheid der uitdrukking is echt oud-hollandsch. De Brabander blijft niettemin een geniale typeering en een diep dramatisch boek. M. Gysen.

218 Ghéon, H. **82**

De Klucht van de Gestrafte met den Koorde. — *Vert. uit het Fransch door Wies Moens. — Thielt, Lannoo. 1920. (19 × 14) 96 blz.* *6,00 fr.*

V — Die klucht en de vertaling van Wies Moens zijn heel Vlaanderen door bekend dank zij de voorstellingen er van door het « Vlaamsche Volkstooneel. » Ghéon's stuk was voor patronaattooneel bestemd, doch werd voor het eerst te Montmarrre op het « Théâtre Balzac » uitgevoerd. Gaëtan Bernoville schrijft terecht in « Les Lettres » dat men ongelijk zou hebben die Farce met het groote blijspel gelijk te stellen. Het is maar eene klucht, eene « boerte », eene « sotternij » (farce-sottise du moyen-âge). Alhoewel bedoeld als heiligenspel schijnt het belangrijke ons te liggen in het humoristische, de ontleding van de karakters, het blootleggen van menschelijke hebzucht en schijnheiligheid, van de ontoereikendheid van het menschelijk gerecht. Onze boekerijen hebben dit boek noodig : Wie het stuk zag zal het graag herlezen. De vertaling door Wies Moens leest zeer vlot. Het is springlevende taal. In het Juni-Juli-nr van Onze Jeugd (1923) schreef de vertaler eene studie over H. Ghéon's tooneelwerk in Vlaanderen, waarin eene uitvoerige bespreking van dit werk te vinden is. Wij verwijzen insgelijks naar *Tooneelgids* nr 2-3, (1923). L. DOSFEL.

83. ROMANS, NOVELLEN, LEGENDEN, SCHETSEN, SPROOKJES, VERHALEN

I — VERBODEN LECTUUR

Boeken die 1) op de Kerkelijke Indexlijst voorkomen, 2) door de algemeene regelen van de kerkelijke wet veroordeeld zijn, of 3) op grond van de kristelijke zedenleer of van de natuurwet voor de meeste lezers verderfelijk moeten worden geacht.

219 **Bang, Herman** **83**

TINE. Een roman van liefde. *Vertaald uit het Deensch door Emil Gruno. — A'dam, Meulenhoff.* 1921. (18 × 11) 266 *blz.* *geb. fl. 1,75*

I — Verboden lectuur : onzedelijkheid gevolgd door zelfmoord.

JOS. VAN REUSEL, PR.

220 **Van Bruggen, Kees** **83**

ZONDVLOED. *A'dam, My. v. g. e. g. Lectuur. 1920. 199 blz.* *fl. 2,65*

I — Verboden lectuur : Godslasterend. J. VAN REUSEL, PR.

II — STRENG VOORBEHOUDEN LECTUUR

Deze boeken mogen slechts bij uitzondering,* om gegronde redenen, *door welgevormde lezers worden gelezen.

221 **Monteyne, Lode** **83.1**

HET SCHOONE AVONTUUR. *Antwerpen, Mercurius. 223 blz.* *gec. 7,50 fr.*

II — *Hij* is de dilettant-schrijver, de litteraire snob, gehuwd met een nukkige schoolmeesteres. — *Zij* is de alom bewierookte opera-zangeres, zijn schoonzuster, die haar verlof bij hem komt doorbrengen en schuldige, schandige liefdebetrekkingen heeft. Dat is het avontuur. 't Pikante er van is dan nog de burgerlijke eenvoud, de onervarenheid van *hem !* Schoon ! ? Och, deze roman doet wat zoovele passioneele romans doen : het Ewig Weibliche (want *zij* heet hier met opzet Eva) uitzingen, het overspel verheerlijken door het overtreden der zedelijkheidswetten in het huwelijk bloem-schoon en aanlokkelijk te maken of uit te leggen

als « een harde, vooral physieke noodzakelijkheid ». *Hij* en *zij* hunkeren er naar om, van uit « de dompige saaiheid van een naar-burgerlijk milieu » de vrijheid te genieten, « de knellende banden der konventioneele moraal te breken om... zich zelf de vrijheid » ... — Greif's nur im vollen Menschenleben ! Goethe's woord zong den schrijver hier in 't oor. Deze roman wemelt van liflafferige minnarijtjes, zinnezwijmel en geilheden. Het avontuur is de overspel-schunnigheid, met haar voorspel van ophitsende bekoring en haar naspel van breuk en levenscrisis. En daar komt een « mama » uitflappen dat de minnarijtjes van haar jongen maar een noodzakelijk kwaad zijn dat over is bij het nemen eener wettige vrouw. En die actrice heeft van het levenstreurspel zooveel geleerd dat zij, en niemand volgens haar, weet « het waarom van al wat hij bedrijft en van al wat hem overkomt. » 't Is de leer van het fatalistisch levenspessimisme. Om die vele redenen, rangschik ik dit boek bij de streng voorbehouden lectuur. A. VAN DEN DRIES, PR.

III — LICHTELIJK VOORBEHOUDEN LECTUUR

Boeken welke, ondanks zekere passages of grondgedachten ontspanningshalve, zonder nadeel door gevormde lezers kunnen gelezen worden.

222 **Timmermans, Felix & Thiry, Antoon** **83**

BEGIJNHOFSPROKEN: *A'dam, My v. g. e. g. Lectuur. 1921, 2e druk. (18×12) 255 blz.* *fl. 2,10*

III — F. Timmermans, A. Thiry, J. Arras : de blije trits schrijvers uit het Lier der oude begijnhoven, die in stil-zalig genoegen de mystieke poëzie hebben meegevoeld en uitgezongen van « het vergane leven dat hier na-geurt in 't simpel gedoe der uitgekapte begijntjes ». Deze 7 novelletjes dragen de geurende mystiek der stille begijnleventjes in hun wazig spookjeskleedeken. 't Zijn teere verhaaltjes, binnenhuis-kijkjes in een glans van oud, mat licht gezien. — Er is meer : midden de zachtheid van vredig leven in het begijnenkluisje, waren al meteens wondere droomen op, verschijnselen lichten aan van spoken en aangekleede mijmeringen en wandelende fantasiebeelden. En de rampen komen schaduwen dan over het gebroken vredeleven van zuster Suska, van zuster Wivina, van zuster Agapieta, van zuster Kathelijne en anderen.— Tot zoo lang is de teere mystiek-atmosfeer ongeschonden behouden. Dat kon J. Arras, de jongen, tot het eind. Hier is echter nog meer : Met *De Aankondiging* en *Het Ecce homo* en 't *Lievevrouwken* staan wij plots in het realisme, dat de stemming breekt, en het wild-avontuurlijke, dat de stilte wegdavert. Een nare indruk gaat er van uit, en uit heel wat losse zinnen walmt storend en rauw naturalisme op. Ellendig, die parodie van de boodschap en groetenis des engels in *De aankondiging* ! Begijnhofsprookjes behooren uit hun aard dubbel delikaat-sober behandeld. De schrijvers, uiterst knappe stijlisten trouwens, wilden den « reuk », der mystiek leggen in deze antieke verhalen, « heel devoot. » Wij rieken hem wel, maar doorzerpt door iets anders, dat ons hindernisse geeft. En 't ligt voorwaar niet « aan onzen neus » zoo wij denken aan profanatie. Opgepast ! Geen boek voor de jeugd, deze tweede druk, die zedelijk veel *minder* waarde heeft doordat hij een drietal *meer* novellen geeft dan de eerste. A. VANDEN DRIES, PR.

223 **Van der Leeuw, Aart.** **83**

DE GEZEGENDEN. *Antwerpen, De Sikkel. 1923. (18 × 12) 331 blz. 15,00 fr*

III* — Zeven verhalen in een dichterlijken legende-stijl, vol beeld en kleur. Men mag dit noemen : hoogen stijl, grooten stijl. Zeker iets ongewoons in onze letterkunde. Soms denkt men aan de ernstiger sprookjes van Andersen, maar het is breeder, zwaarder. Niet te lezen om het historietje alleen, maar om den vorm en de taal. De helden zijn door God gezegenden om het goed dat ze deden, het kwaad dat ze in zich verstierven of boetten. Toch, jammer, hier en daar een zinnelijk beeld, dat in deze onderwerpen gedempt hadde mogen worden. Volwassen menschen met hoogen kunstzin kunnen het boek zonder hinder, en met stille bewondering lezen. Goed werk.

AL. WALGRAVE, PR.

IV — LECTUUR VOOR VOLWASSENEN ALLEEN

veronderstelt zedelijke voorlichting en vorming.

224 **Baekelmans, Lode.** **83**

'T IS DE LIEFDE. *Antwerpen, Lectura. 1923. (21 × 14) 80 blz.* *4,00 fr.*

IV — Deze novellenbundel zal niet zwaar wegen in de litteraire bagage van Lode Baekelmans. Méér dan een ander van zijn werken, zijn deze losse vakantiekrabbels; of nog beter oppervlakkige dingetjes na een middagsieste in der haast neergeschreven. Loonde het wel de moeite ze uit te geven, en moet, litterair, de naam van Lode Baekelmans niet voor betere producties borg staan ? Voorbehoud dringt zich op; de moreele basis ligt vast in de Stendhal'sche, philosophisch-valsche bevestiging die als motto wordt aangevoerd. M. VAN HOECK, PR.

225 **Benson, Mgr R. H.** **83.9**

DE TRAGEDIE EENER KONINGIN. *Vertaald uit het Engelsch door Mev. Alb. Steenhoff-Smulders. — Hilversum, Brand. 1916 (21 × 15) 390 blz.* *fl. 4,50*

IV — Naast den roman « Met welk Recht » (vertaling door dezelfde Hollandsche schrijfster) is deze een der mooiste historische romans van den beroemden Engelschen bekeerling. Hij behandelt de groote protestantsche Elisabeth-periode en vooral den historisch-psychologischen strijd tusschen het protestantsch en roomsch beginsel. En wat een geleerde onderlegdheid in de heilige zaken des geloofs, met tevens een ernstige erkenning van wat het Anglicanisme aan waarheid bevat. De behandeling van ketters-processen geschiedt telkens bij hem vol kieschheid en eerbied voor de historische juistheid, zonder het inquisitoriaal decorum dat ongeloovige romantici verkeerdelijk er omheen groepeeren; het is altijd bij hem een achtergrond van kerkelijke waardigheid en historische nauwgezetheid waarin het martelaarschap van den protestantschen ketter vrij tot zijn recht komt. Een der treffendste episodes uit het gansche verhaal is wel de dood der « Queen Mary » : men kan zeggen dat de schrijver hier letterlijk ingetreden is in de ziel van een stervende die, op zijn ziekbed liggend, nog voor het laatst de H. Mis bijwoont; het is een analytische uitrafeling van gevoelens die een geloovige bezielen wanneer hij de dood ingaat. Het probleem is zooals het hoort, inwendig gesteld. Elk lezer ontvangt zonder twijfel groote geloofsverdieping na lezing van dien zeer bijzonderen roman.

K. VAN DEN OEVER.

226 **Claes, Ernest** **83.1**

DE WITTE. *A'dam, My v. g. en g. Lectuur (Vlaamsche Bibliotheek). 1922, 2e druk. (18 × 12) 206 blz.* *8,00 fr.*

IV — De Witte is geen Boefje; nog minder een Paddy; maar een kostelijke rakker uit het Demerland. Indien iemand in Vlaanderen of Holland het lachen heeft verleerd, dan kan ik hem de lezing van De Witte aanbevelen. Het is de pittige humor en de blijde boert van een echten « heerlijken deugniet ». Echter geen paedagogische lektuur voor kinderen. Want de onfatsoenlijke woorden en manieren van de Witte werken aanstekelijk en kunnen op een dagje een heel jaar les in de « welevendheid » ongedaan maken. Sommige uitdrukkingen konden trouwens wegvallen, zonder dat de litteraire waarde en het genot van het werk er iets bij verloren.Aan De Witte is geen eigenlijke literatuur verbruikt; het is beter dan dat : het is volkskunst zonder meer. En dit is geen geringe verdienste tegenover de letterkunde en tegenover ons volk. Ik bedoel het hoogere en het mindere; want wat Ernest Claes reeds gegeven heeft en in nog grootere mate geven kan, is : Kunst voor de gemeenschap. Hij schrijft met de natuurlijkheid van een rasschrijver en hij bezit deze twee hooge gaven : humor en gevoel. Hij wake er alleen zorgvuldig over dat zijn luim en zijne geestigheid niet overslaan in minder fatsoenlijk werk. AUG. VAN CAUWELAERT.

227 **Cohen de Vries, P. J.** **83.1**

UIT DE SCHOOL GEKLAPT. *Utrecht, De Haan. 1923 (21 × 15) 134 blz. 11,00 fr.*

IV — Een bundel schetsen die de belangstelling van alle ouders, onderwijzers en onderwijzeressen volkomen verdient. Mevrouw Cohen de Vries getuigt van een fijn waarnemingsvermogen : en de prettige tafereeltjes die ze ophangt uit het schijnbaar eentonig kinderleven in de school, zijn zoo eenvoudig en zoo sappig geschreven, dat men ze doorleest als een boeienden roman. Wat al liefde en belangstelling voor de kleinen ! Neen, zij moet ook een onderwijzeres zijn van « de bovenste plank », lijk Mej. Hoogewerf, die ze zoo mooi voor oogen stelt. Meen niet dat haar taal bij haar psychologie moet onder doen : wanneer krijgen we uit de handen onzer Vlaamsche onderwijzers zoo eens kijkjes à la Top Naeff, Ina Bakker, Cohen de Vries ? Warm aanbevolen, bizonder aan droge theoretikers die de wereld bestudeeren van op hun kamer. JOS. VAN REUSEL, PR.

228 **Couperus, Louis.** **83**

HET ZWEVENDE SCHAAKBORD. — *A'dam, My v. g. e. g. Lectuur. 1923. (19× 12) 258 blz.* *Ing. fl. 3,15*

IV — Als de kritiek een schrijver den weg wil uitmeten, komt ze vroeg of laat van een kale reis thuis. Het mangelt Couperus, werd er beweerd, aan fantazie. Daarop verscheen deze moderne omwerking van den Walewein. En of de schrijver hier zijn fantazie de losse teugels laat, hoeft niet bewezen. Geen stof kon er zich beter toe leenen. Het wordt inderdaad een joelende vaart vol van de dolste avonturen. — Middeleeuwsche eenvoud zal nu wel de hoofdkarakteristiek niet heeten van Couperus' litteraire produktie. Zijn twijn-broze taal wordt al te vaak tot een verward kluwen.— De middeleeuwsche litteratuur valt tegenwoordig fel in den smaak. Teeken des tijds. Verzuchting van onze hyper-kultuur naar eenvoudiger, want gezonder levenswaarden. Met de flinke bewerkingen van onzen Timmermans en deze van Jacques Boulenger in Frankrijk, houdt deze wondere geschiedenis van den dapperen ridder Gawein gelijken rit. Een fijn litteraire verpoozing. J. EECKHOUT, pr.

229 Diers, Marie **83. 1 (86)**

DE BRIEVEN VAN DEN OUDEN JOSIAS. — *Laren, Schoonderbeek. 3e druk (22×17) 132 blz.* *gec. fl. 1,50*

IV — Als u nog nooit hebt gekend het schrijnende gevoel van eindelooze smart en machteloos berouw over eene onveranderlijke daad, dan moet U deze brieven lezen — brieven van een vader aan zijne dochter. Met diepe emotie verhalen zij hoe de onbeschaafde, maar zoo koninklijk-eerlijke landman Josias er zoo moeilijk toe komt zijne starre vooringenomenheid te overwinnen tegenover den kunstenaar die de echtgenoot werd van zijn eenig kind, Else. En hoe, als zijne koppigheid het leven gebroken heeft van zijn dochtertje en haar man, en beiden gestorven zijnde, de kleine Heinz, Else's kind, door den ouden vader werd opgenomen, deze voortgaat brieven te schrijven naar zijn dochtertje in den hemel. Daarin vindt gij dan den grooten ommekeer in het leven van dezen ouden man. En als U na het lezen, een oogenblik stil blijft zitten in peinzende, diep-melancholische herinnering aan wat dit leven was en kon geweest zijn, dan zult U begrijpen wat M. C. Kooy-Van Zeggelen bedoelde als zij schreef : « Toen ik dit boek uit had, was 't me alsof ik heel mooie, diepe cello gehoord had. » Het boek is wel niet katholiek, maar het is geschreven in een geloovig protestantsche atmosfeer, welke voor katholieken echter niet hinderlijk is.

L. WATERSCHOOT.

230 Koenen, Marie **83.6**

HET KONINKJE. *Hilversum, Brand (Witte Bibl.). 1922. 2 dl. (16 × 12) 236, 247 blz.* *gec. fl. 2,25 elk*

IV — Een historische roman uit het tijdvak der Merovingers. 't Is de geschiedenis van *Grimoald's* hoogmoed ; hij, *Pepijn's* zoon wil zijn vader opvolgen in zijn hofbediening bij den jongen koning *Siegbert*. Maar *Pepijn* zelf heeft daarvoor aangeduid *Otton*, den zoon van een Iersch vrijgelatene, een jongen dichter. *Begga*, Pepijn's dochter, heeft *Otton* lief gekregen. Maar deze is getrouw aan zijn roeping en wordt priester. Het tweede deel eindigt met den triomf van *Grimoald*. Klaarblijkelijk is het werk niet af. Een mooie roman. Karakters forsch uitgebeeld ; zielestrijd warm doorgevoerd. Bladzijden vol teederheid afwisselend met bladzijden vol zielegrootheid. Alleen, wat ongelijkheid in het afwerken der deelen. Sommige bijkomstigheden zijn te belangrijk voorgesteld. Deze roman boeit en geeft hoogstaand genot. Maar, om een totalen indruk te hebben zou een derde deel moeten komen. K. ELEBAERS, PR.

231 Koenen, Marie **83.1**

DE MOEDER. *'s Bosch, Teulings. 1923, 2e druk (22 × 16) 216 blz.* *fl. 2,90*

IV — 't Is deze roman die aan de bij uitstek katholieke schrijfster Marie Koenen een eereplaats veroverde onder de nederlandsche romanciers. Querido noemde hem « een innig boek, zielsdiep van kunst ». Mevrouw Kloos lustte er in den soberen, reinen eenvoud en voelde na de lezing nog de ontroering in haar nawerken. Molkenboer en Persijn geraakten haast niet uitgepraat over deze « mooiste onzer litteraire moeders ». Is het dan te verwonderen dat dit boek zoo snel in herdruk verschijnt ? Rood van liefde, vlamt de titel op den warm-gelen omslag, in een krans van groen. Zeer artistiek en suggestief. De moeder, zooals wij ze zien in haar handel en wandel aan den huiselijken aard, zooals wij haar kennen door haar liefdedaden, is hier een simpel vrouwtje uit

dat landelijke Limburg dat Marie Koenen zoo liefkoost en waar het boerenbedrijf zacht zingt om 't stille kerkje van 't braaf gebleven dorp, doch waar de vloek van 't nieuwe dreigt, het hotel Curvers met de steedsche menschen. Al de glorie van dat stil-eenvoudig vrouwtje ligt in haar moederschap : moeder te zijn van Tila en Jules, in alle lief en leed, maar ten volle, heldhaftig, subliem, spijts alles en allen, ook ondanks hare gebreken. In dat moederschap vindt ze de kracht om Tila te berispen over haar huwelijksplan met Louis Curvers, en om daarna daarin zóó te berusten dat haar huisje straks Tila's eenige toevlucht wordt. Dan weer om haar het geld te weigeren dat ook aan Jules toebehoort en om toch voor 't geld te zorgen, ondanks een pijnlijken bedelgang van uren naar hare trotsche, smalende zuster. Om te berusten in de mislukking van haar zoon onderwijzer, haar troetelkind, al breekt dát hare hoop in een huwelijk met Treeske stuk, en om hem te zien vertrekken naar een verre stad. Om te sterven eindelijk sereen en sterk aan levenshoop, gelouterd door lijden en gezaligd door geloofsinnigheid... O, dat moedertje Severiens, type onzer moeders ! Dat alles is ons verhaald met dien epischen eenvoud, die zelfbewuste en bezonken soberheid, die het groote eigen is. Of moedertje Severiens verwordt tot een geaureoleerd ideaaltje van sentimenteel-romantische ouderenliefde ? O neen, want zij ook heeft hare gebreken, zooals het in de levende werkelijkheid gebeurt. Maar dit juist is het pikante, ook geleerd uit het levensrealisme : wij weten niet wat in haar het liefst is : hare groote goede eigenschappen of hare gebreken... Laat het zijn dat er iets hapert aan de structuur van dit boek, dat Jules' figuur soms de moederfiguur beschaduwen komt, dat Louis Curvers echtgenoot heelemaal vervaagt tot een onnoozel figurant van een tooneeltje, dat er stroefheid meestapt in de massale bewegingen van processie of huwelijksfeesten en gemaaktheid opklinkt uit sommige geestige zetten, dit alles laat niet weg dat « De Moeder » een heerlijk boek van hoogst veredelende, zuiver-artistieke, katholieke kunst is, en dat in de rimpels van Marie Koenen's Moeder de onsterfelijkheid ligt van Rembrandt's moeder, om met een prachtwoord van Persijn te sluiten.

A. VAN DEN DRIES, PR.

232 Linnankoski, Joh. · 83.1

DE VLUCHTELINGEN. *Vertaald door D. Logeman-Van der Willigen. — Leiden. Sijthoff (19 × 13) 171 blz.* *gec. fl. 2,25*

IV — Linnankoski is de schilder van het Finsche volksleven. Om dat leven uit te beelden zooals het waait en draait, heeft hij vaak het van nabij gadegeslaan en gevolgd in al de phazen zijner ontwikkeling. Geleefde kunst geeft hij dan den lezer. — Twee motieven loopen door dezen roman. Vooreerst : het eenvoudig verhaal van den hoofdpersoon, den ouden man, die zich laat verleiden tot een onnatuurlijk huwelijk met een jonge vrouw, plots geduwd staat tegenover het brutale feit dat deze jonge vrouw een kind krijgt dat het zijne niet is, en dan een heel zieletragedie doormaakt van strijd en opstand tot hij ten slotte weet te berusten en te vergeten. Dan : de overplanting van de familie van de eene welige landstreek naar de dorre andere om de familieschande te ontgaan. Dit laatste strengelt de twee motieven tot één geheel. In Linnankoski's kunst ontdekken wij « een mengsel van het strenge en weeke, het verstandige en naïeve, wat zoo echt Finsch is », heeft iemand gezegd. Terecht. Het psychologisch deel is ver uit het beste in het werk. De structuur van het verhaal wijst op een geleidelijke klimming in het doorleefd treurspel. Sober trouwens verhaald, pakkend af

en toe. Hier ook komt in schril daglicht te staan schrijver's tendenz ; want hij houdt er eene leer op na, en deze is : dat de mensch door ontwikkeling zich zelf moet leeren beheerschen en zich onderwerpen aan de goede levensmachten. Daarom zit er een groote opvoedende kracht in dit werk. Deze niet-katholieke schrijver zal ons, katholieken, wel naar het hart spreken als hij den hoofdheld, midden een roes van wanhoop (o, die sprong in het water !) in den mond legt : « God helpt, God legt ons den last op, God helpt ons dien te dragen. » Dat is de groote levensles ! A. VAN DEN DRIES, PR.

233 Timmermans, Felix **83**

DRIEKONINGEN-TRYPTIEK. *Geïll. door den schrijver. A'dam, P. Van Kampen (Zilveren Verpoozingen). 1923. (11 × 15) 54 blz.* *gec. fl. 1,25*

IV — Drie Kerstmis-vertelsels, jaar na jaar geschreven voor Kerstmis-afleveringen van Tijdschriften, maken dezen drieluik uit. Het is eigenlijk een gevaarlijk iets een novelle, licht neergepend voor courant of tijdschrift, en uit den aard van de zaak gewoonlijk niet ingediept, te bundelen als blijvende literatuur. Toch meen ik dat we Timmermans dankbaar moeten zijn voor deze uitgave : al wat hij vertelt is gewoonlijk interessant genoeg om bewaard te blijven : zeker althans dit werkje dat, in een atmosfeer van vroomheid en vredigheid geschreven, mij reeds meer dan een Zilveren Verpoozing bezorgde. Het zijn drie vertelsels, in den aard van deze welke onze buitenmenschen met dozijnen kennen, en allen op hetzelfde neerkomen, mitsgaders enkele varianten. Ze getuigen van den diep-godsdienstigen zin van ons volk, en van zijn vrees voor het mysterieuze en schrikaanjagende ook van den auteur, die, in dit zusterboekje van het « Kindeke Jezus in Vlaanderen » de ziel blootlegt van ons volk, dat onder veel uiterlijke afstootelijkheden, veel schoons bewaart. Suskewiet, de manke herder, Pitjevogel, de palingvisscher en de bedelaar Schrobbebeek, die elk op hun beurt op een mysterievolle manier « vervolgd worden door het heilige ». 't Zijn typen uit het volk, die ge levende terugvindt in ieder dorp uit onze Kempen. — Het boekje is geschreven met de echte pen van Timmermans; voor ieder genietbaar en overigens niemand te ontzeggen; daarbij schattig uitgegeven en versierd met een 6-tal penteekeningen die het ook uiterlijk tot een kostelijk boekje maken. — Laat me er nog bijvoegen dat het litterair beneden « Zuster Symphorosa » staat, en wel niet tot de blijvende literatuur van Timmermans zal behooren. E. VAN DER VALLEN.

234 von Handel-Mazetti, Enrica **83.2**

STEPHANA SCHWERTNER : 1. Onder den Ruwaard Van Steyer. *Vertaald uit het Duitsch door Maria Herbermann. — Castricum, N. V. Dante Alighieri. 1922. 2e druk, 3 dl. (22 × 15) 296 blz.* *fl. 3,75*

IV* — De zeer goede nederlandsche vertaling van dezen, door vriend en vijand uitbundig geprezen, schitterenden katholieken roman der beroemde Oostenrijksche schrijfster zal zeker aan het volwassen, ontwikkeld publiek hoogst welkom zijn. Met opzet zeg ik « volwassen, ontwikkeld publiek », want kinderlectuur is dit boek stellig niet. Dit rijke, diepe, breede, altijd vrij zijn vleugelen uitslaande verhaal, grijpt nù aan door de machtige historie, die het in den gedempten toon der hooge epiek uitzegt, dan door de engelklare reinheid der hoofdheldin, Stephana, de fiere, dappere en argelooze Christusbruid ; ginds door de schrille tegenstelling tusschen de, als uit metaal gegoten, Händelfigu-

ren met den onversaagden monnik Albertus ; overal door den weergaloozen durf der phantaisie en de speelsche majesteit der wetenschap van deze schrijfster. In geen harer werken heeft Handel-Mazetti haar eigen thema : Katholicisme en Protestantisme, zuiverder, katholieker verwerkt, — ze heeft het zelfs in haar Stephana zoo gouddoorschitterd van *het bovennatuurlijk schoon gegeven*, dat zij met recht dit boek haar lievelingsboek noemt. Het lijkt me, dat ze zelfs geen meesterlijker werk op hetzelfde stramien borduren kan. Den uitgever en de moedige vertaalster, die de Hollandsche uitgave van dezen roman in drie deelen aandurfden hulde en welverdiend succes met Handel-Mazetti's magistraal letterkundig werk ! Geen ontwikkelde katholiek ga dit boek achteloos voorbij... F. HENDRICHS, S. I.

V — LECTUUR VOOR ALLEN

ook voor aankomende jeugd (14-15 jaar) geschikt.

235 Carton de Wiart, Henri **83.9**

DE WOELIGE STEDE. *Uit het Fransch dr. L. Van Molle. Met penteekeningen van Van Offel. — Antwerpen, L. Opdebeeck. 1923, (31×21) 132 blz. 6,00 fr.*

V — De woelige stede is een roman geweven in de strijdperiode van het Luiksche Vrije tegen den Hertog van Burgondië, zonder echter aanspraak te kunnen maken op den naam van historische roman. De oorspronkelijkheid ervan werd in zekere mate gecontroverseerd. Deze Vlaamsche bewerking is ons welkom, en verdient een plaats in onze Bibliotheken. De vertaling is goed. Nochtans konden enkele onnauwkeurigheden wel geweerd worden bij een volgende uitgave; o. a. de titel : « Woelige stede » is foutief. Jammer dat het formaat zoo buitenmatig groot is, en derhalve uiterst onpractisch voor boekerijen. Zou de Heer Opdebeeck, die toch een knap uitgever is, en voor een ruim deel zijn afzetgebied bij onze boekerijen vindt, zulke gedrochtelijke formaten beginnen aan te wenden ?! — Aanbevolen. J. VAN REUSEL, PR.

236 Cooper, Fenimore, Carton de Wiart. **83.0**

DE LAATSTE DER MOHIKANEN. *Antwerpen, Opdebeek. (21×16) 138 blz. 4,00 fr.*

V — Een der boeienste novellen van Cooper! Het plaatst ons in Indië ten tijde van den Fransch-Engelschen krijg. Vol fantastische avonturen, zal het veel aantrek hebben bij de jeugd ! P. VAN ANTWERPEN.

237 Crols, Fr. **83 : 376 (86)**

HEEROOM'S NICHTJE IS GEHUWD. *Brussel, Standaard. 1923. (15×11) 174 blz. 5,00 fr.*

V — Lijk de twee voorgaande bundels werd ook deze brievenreeks met vreugde en dank onthaald door onze vlaamsche meisjes. Want Heeroom weet naar aanleiding van Lena's brieven, aan meisjes en jonggetrouwden hun plichten voor te schrijven in de veelvuldige omstandigheden van het leven, en haar langs de moedervreugde om, te brengen tot het aanvaarden vol kristelijke onderwerping, van de wet van 't lijden. De oud-redakteur van de Lelie geeft die lessen met veel kieschheid, en in een sober maar keurige taal waar elk stijlbloemken op zijn plaats staat. Toch leg ik de groote verdienste van het boekjen elders : sommigen

zullen de toon misschien te-onderwijzend vinden, en anderen zullen de brieven van Lena en van Heeroom te fel-gelijkend vinden; de groote bekoring ligt hierin, dat men een priesterziel ziet ontvouwen, een fijn- maar ook breedvoelende priesterziel. En dat is een genoegen niet enkel voor meisjes, maar voor allen. J. HALLEZ, PR.

238 **De Jongh, Leïda (Aleïda Donnay)** **83.1**

HET DUO, oorspronkelijk verhaal voor meisjes. *R'dam, Bolle. Met 4 platen (21×15). 260 blz.* *Geb. in linnen fl. 2,40*

V — In éénen adem heb 'k dat « Duo », een boek van 260 groote bladzijden, doorgelezen. en 't was voor me een feest. Twee meisjes, de schuchtere en diep voelende Iré, en de lossere meer op 't oog vallende Lou in hunne intimiteit van zoo wat de twee laatste jaren van de H.B.S. tot hun twintig jaar. Heel het gemoedsleven van die twee kinderen uit verschillend milieu (Iré, derde en eenige ongehuwde dochter van Weduwe Daniels en Lou, eenig meisje midden uit een heele troep jongens) in de klas, in de buitenafjes tijdens de vacantie, in familie, op bezoek aan zee, Lou op 't kantoor, Iré als ziekenverplegertje en moedertje bij haar kranke zus — beide deeluitmakend van den zangkring Euterpe. Een vuurwerk van spitsvondigheden, een film van het gaande en komende leven dier hollandsche familie. — Vele fransche « moderne psychologische » romanschrijvers mogen wel een lesje komen nemen aan dien fijnen ongekunstelden roman, waar taal en vorm en inhoud komen in een lijn versmelten om een geheel uit een reeks tableau's voor hun oogen op te hangen, die stichten en opbeuren en leeren. De dood van Iré, het zoo lieve meisje, doet oogen open gaan. Geen greintje flauwigheid of gezochtheid : gezonde degelijke litteratuur, zonder maar een oogenblikje taai of preekerig te zijn. — Dames die hunkert naar lektuur, hier hebt u degelijken kost — op snoepgoed mag u niet langer blijven teren. JOS. VAN REUSEL, PR.

239 **De Saeyer, Eug.** **83.9.**

DE BEELDSNIJDER VAN BRUGGE. *Brussel, De Standaard. 1923, 2e druk. (23×15) 117 blz.* *3,90 fr.*

V — Boeiend verhaal in gemakkelijken te lezen stijl geschreven, waarin vooral uitschijnt hoe een echte, katholieke geloovige sterkte vindt in God, in staat is allen smaad en ongelijk verduldig te verdragen, zijn onbekenden vijand vergiffenis schenkt en niet vreest voor Gods rechterstoel te verschijnen, maar zelfs graag den dood te gemoed gaat. Voortreffelijk geschikte lectuur voor volksbibliotheken.

H. DE ROOVER.

40 **De Vreese, I.** **178 : 3 (83)**

SLAVEN ! Een reeks schetsen naar het leven geteekend. *Gent, Siffer. 1912 5e duizendtal. 2 dln. (23×14). 159 blz.* *2,00 fr.*

V — Boeiende, korte verhalen, van 5 tot 12 blz. handelend over den grooten vijand der volksgezondheid en welvaart, het alkoholisme. Geen overdrijving, bijzonder geen zaag- of spreektoon. De Vreese bestrijdt uitsluitelijk de jeneverplaag. Toch kan dit werkje in volksboekerijen niet anders dan goed doen. J. BAMPS, PR.

241 **Dosfel, Lod.** **83.1**

VRIENDSCHAP. *Thielt, Lannoo-Maes. 1922. (21×15) 27 blz.* *2,00 fr.*

V — Mooie brok uit het zieleleven van een priester-kunstenaar, die om de liefde Gods aan alles versterft : familie, kunst, roem, zelfs aan de vriendschap van een artistiek aangelegd weeskind, dat hij eerst aangetrokken had, om als missionaris vereenzaamd te midden van ruw volk te gaan zaaien.... Echt en edel, als Dosfel zelf is die reine priesterziel ! Warm aanbevolen. JOS. VAN REUSEL, PR.

242 Grietens, Juul **83**

HET WONDER DER HEGGE. *Antwerpen, S. V. Lectura. 1921. (20× 14) 72 blz. 2,50 fr.*

V — Men moet dit werkje begrijpen als de vrucht van twee samenvloeiende krachten : letterkundige volksopvoeding en kunst. Grietens heeft hoegenaamd geen last met de hoofdwet van den volksverhaler t. w. helderheid. We weten wel waarom : hij draagt liefde tot zijn volk. Daarom ook is zijn boekje veel minder een boekerijnummer dan een programma-nummer voor gezellig vertel- of voorlezinguur. De lijn der beproefde Conscience-actie (Hij leerde zijn volk lezen). Maar wie dichter toekijkt, bespeurt achter die helle bladzijden heel wat kunst. Een kunstwerk moet niet altijd een schepping uit het niet zijn : de persoonlijke tint, echt en volgehouden, volstaat. En die is hier onmiskenbaar aanwezig. Ik herhaal omtrent Grietens' kunst : hij is helder in kennis, in verstaan, in zien, in schikken en aaneenschakelen, in taal en woord.... en hij blijft dichter der Kempische stemming. Men zal genot beleven aan de détail-psychologie en fijngeestigheid, en aan de neo-romantische zelfbeheersching. — Over het prent-Vlaanderen van « Het Wonder », soms wat naar het theatrale of romantische overhellend, ligt toch een mooi zand-zonnig kempenlicht. En de stof — de legende der bijen of konijntjes van het H. Sacrament was de kenner en minnaar van Kempische vroomheid en leven zeer dankbaar. — « Eikels », dat volgt, is een brave boerenpert. — « Ouwen », eene Alvensage, doet ons weerom de geheimzinnige heideziel aanvoelen. Zonder onderscheid tusschen « de velen » en de « happy few », — een boekje dat gelezen zal worden.

JORIS CAEYMAEX, PR.

243 Hammenecker, Jan **83**

VOOR EEN ZIEL. *Brussel, Standaard (Standaard-Bibl.) 1922. (19× 12) 220 blz. 7,50 fr.*

V — In de weëe dagen van oorlog met hun gedwongen vereenzaming en het drukkend gevoel van ingeslotenheid, is dit boek ontstaan. Het is een boek van herinneringen. Wie heeft ze in dien tijd niet gekoesterd, al die stille reminiscenties aan de vrienden die toen ver waren, bekenden die sneuvelden, oud-kameraden uit den studententijd die men weervond... in een doodenlijst. Jan Hammenecker, de gevoelige, heeft het ook gedaan. Het is bij hem opgegroeid tot een bundel opstellen die, wijl in alle dezelfde personen, dezelfde vrienden optreden, vormen een doorloopend verhaal. Een doorloopend verhaal, maar te onsamenhangend en met zooveel psychologische leemten van verklaringen en ontledingen, dat het onmogelijk een roman kan worden genoemd. Zij vergisten zich die den *roman* « Voor een ziel » veroordeelden. Voor een ziel is geen roman, is niet als zoodanig bedoeld. Schrijver zelf heeft dit zoo duidelijk ingezien en willen aangeven dat hij er strikt aan gehouden heeft den omslag zelf te voorzien van dat karakterbepalende « Studies ». Studies zijn het inderdaad, karakterstudies van personen die schrijver gekend en bemind heeft en (als zoo-

danig is « Voor een ziel » een belangwekkend boek) karakterstudie van het geslacht der studenten waartoe Jan Hammenecker zelf heeft behoord, de analyse van een tijdsmoment der vlaamsche studentenbeweging, toen nog in Sturm und Drang. « Voor een ziel » is een daad van edele piëteit jegens vrienden ; als zoodanig is het een mooi boek, gewis. Maar dat is de eigenlijke waarde niet van « Voor een ziel ». Deze studies zijn, behalve studies, een machtige brok van het beste proza onder veel dat hier te lande verschijnt. De prozaïst van « Zoo zuiver als een Ooge » vindt men hier vaak op zijn best terug in bladzijden van zoo'n rasecht vlaamsche, smijdige pracht, dat men den drang niet kan weerstaan heele passages in haar gelezen te herlezen.
GERARD WALSCHAP.

244 Koenen, Marie **83.9**

DE REDDER. *'s Bosch, Teulings, 1919. (18 × 11). 246 blz.* *gec. fl. 1,90*

V — Boeken als dit zullen er altijd te weinig geschreven worden ! De inhoud : Mozes' geschiedenis tot hij Israël uit Egypte leidt, is niet enkel geschikt om de rijpere jeugd te boeien, maar plaatst het bijbelverhaal in het kader der oude Egyptische beschaving waardoor haar kijk op menschen en dingen uit den voortijd merkelijk wordt verbreed. Mozes' figuur doet daarbij werkelijk aan als « de hooger geroepen » die, met het zuiverst idealisme bezield, door zelfopoffering en vertrouwen op God, zijn moeilijke zending volvoert. De mooie taal van Marie Koenen zal onze studeerende jeugd, in colleges en normaalscholen vooral, ook zeker ten goede komen. Zr M.-JOZEFA, C. R., S. S.

245 Sheehan, P. A. **83.1**

LUC DELMEGE. *Vertaald uit het Engelsch door J. J. Raken, pr. Hilversum, N. V. Brand, 1919. (18 × 14) 518 bladz.* *fl. 3,90*

V* — De wonderlijke gave, waardoor Sheehan, al dadelijk, het hart wint van zijn lezers, is zijn zin voor de werkelijkheid. Zin, die tevens scherp is en fijn. Werkelijkheid, die de ware is, want het domein der ziel niet uitschakelend. Daarmee zet de schrijver de Engelsche, litteraire traditie voort, en knoopt hij aan bij Dickens en Eliot. Die diepe, echte menschelijkheid van Sheehan's verhalen uit het priesterleven verleent ook weer dezen roman, zijn heel bijzondere waarde en beteekenis. Na lezing van dit boek, zullen ernstige lezers den geheelen Sheehan willen kennen. Andere, die liefst voortteren op 't laatste succes-romannetje, vinden « Luc Delmege » allicht niet boeiend genoeg. Dit oordeel dingt natuurlijk niets af op de hooge verdiensten van een schrijver, die zelfs Tolstoï bewonderde. J. EECKHOUT, PR.

246 Van Dalen, Rosa **83.3**

VAN BRAVE MENSCHEN. *Brussel, Standaard (25 × 16) 178 blz.* *3,25 fr.*

V — Vijf verhalen, geschikt als gewone volkslectuur, doch te Hollandsch getint, om door aangewende Belgische muntwaarde te laten gelooven dat een Vlaming aan 't woord is. De schrijfster hanteert gemakkelijk de pen, te gemakkelijk : beter ware het, die verhalen bondiger, op sommige plaatsen althans, neer te schrijven. Het boek kan er door voor een lezer die weinig eischen stelt. T. DE RUYTER.

247 Van Lennep, Jacob **83.9**

KEURBLADZIJDEN. *Brussel, Standaard. 1921. (24 × 17) 193 blz.* *4,50 fr.*

V — Opgewekte, frissche verhalen die boeiend en leerrijk genoeg zijn

om eenieders belangstelling gaande te houden, en tevens eenvoudig genoeg om ook den min ontwikkelden lezer een goeden kijk te gunnen in Nederlands roemrijk verleden, met zijn vrijheidsliefde, zijn onverzaagdheid en getrouwheid en zedelijkheid en met zijn vrome legenden.
L. VAN DER JONCKHEYD, PR.

248 Vermeyen, V.
KREMERKEN. *Antwerpen, Opdebeek (22× 16) 108 blz.* *3,00 fr.*
V-VIA — Boeiende novellen, naar de werkelijkheid geteekend en geschreven in een verzorgde taal. Ze spelen 't meest in de Kempen af : geboortestreek van den schrijver. Aanbevolen. JOS. VAN REUSEL, PR.

249 Verne, Jules **83.0**
HET STOOMHUIS : 1. DE IJZEREN REUS. 2. DE WAANZINNIGE VAN NERBUDDA.
Uit het Fransch. A'dam, Elsevier. 1921. 2 dl. (22 × 15) 110 blz. *fl. 0,75*
V — Een zeer boeiende geschiedenis, zooals al de werken van Jules Verne, met overvloedige wetenswaardigheden over Engelsch Indië : over de volksgebruiken, den godsdienst, de geschiedenis, de jacht op wilde dieren, de plantenwereld. Spijtig dat het verhaal berust op een onchristelijken ondergrond, daar wraakzucht en haat de voornaamste motieven zijn van de handeling. A. CARDYN, PR.

250 Winkeler, N. **83.9**
AMBIORIX. *Antwerpen, Opdebeek. (25× 17) 51 blz.* *3,00 fr.*
VIB — De epische strijd van Ambiorix, den Eburonenkoning, tegen Cesar wordt op eenvoudige wijze aan het volk voortverteld. De enkele historische gegevens zet de schrijver in een aangepast natuurlijk kleedje, zoodat we een aangenaam en nuttig verhaaltje te lezen krijgen. De nederlaag van Ambiorix in het licht van de Voorzienigheid beteekent den weg naar het christendom langs het juk van de Romeinen om.
A. VAN GINNEKEN, PR.

251 Winkeler, N. **83.3**
VROUWENHARTEN. *Antwerpen, Opdebeek. 1923. (28× 17) 111 blz.* *3,50 fr.*
V — Beelden uit het Antwerpsche volksleven. Beelden van veel ellende, stoffelijke en zedelijke, die eenigzins gelenigd wordt door de caritatieve hulp van milde vrouwenharten. Doch rechtstreekser kan verholpen worden door het ingrijpen van sociale voormannen die er voor zorgen dat het volk niet langer wordt misleid. Eerlijk bedoeld, doch onvoldoende uitgewerkt. Zat het werk technischer sterker ineen, ware de uitbeelding soberder, dan had het kunnen rijpen tot een socialen roman. Nu zijn het slechts zeer losse beelden. FR. CROLS, PR.

252 Zoomers-Vermeer, J. P. **83.1**
OP DE MEERHOEVE. *Geïll. door W. H. Koppenol. — Den Haag, Morks.* (21 × 15) 290 *blz.* *fl. 1.90*
VM — Het nieuwe werk van deze sympathieke auteur staat geheel op de hoogte van haar « Bloemen in Knop ». Zij heeft zoo'n stemmingrijken toon van vertellen, zij kleedt haar figuren zoo lief aan, zij dringt zoo in het menschelijke der heldinnen en helden van haar verhaal door, ze heeft zoo heel iets afzonderlijks in haar reine, volle kunst. Jette en Els en Maddie en Peter, al haar bewoners en vrienden van de Meer-

hoeve worden belangwekkend onder haar zachten tooverstaf. Een heel mooi boek voor meisjes van achttien jaar en ouder.

F. HENDRICHS, S. I.

253 **X** **88**

UIT EIGEN LAND : 1ste deel. *Brussel, Standaard. (27 × 18) 158 blz. 4,50 fr.*

V — Bloemlezing (met beknopte levensschets en opgave hunner werken) uit onze te weinig gekende Vlaamsche schrijvers. Gezond geestesvoedsel ! De onderhoudende schrijftrant dezer uittreksels zal menig lezer tot een nadere kennismaking aanprikkelen met de schrijvers en hun werk. Domien Sleeckx — Hugo Verriest — Teirlinck-Styns — K. H. De Queker — Hilda Ram — Cyr. Buysse — Emiel De Grave.

LOD. VAN DER JONCKHEYD, PR.

VI^A — KINDERLECTUUR

voor grootere kinderen van 13, 14, 15 jaar.

54 **Laurent, E. pr.** **83**

KERSTVERTELLINGEN UIT VELE LANDEN. *Brussel, Standaard (Deseynfonds). 1906. 2 dl. (21 × 14) 69 ; 70 blz. 1,15 fr.*

VIA — De schrijver verzamelt hier in 2 bundeltjes eenige vrome kerstverhalen uit verschillende landen en werelddeelen. Hij zoekt vooral te stichten : verdwaalden die op Kerstdag hun geloof terugvinden en tegelijkertijd hun geluk en dat hunner naastbestaanden, ziedaar het algemeen thema. « Het Kasteel van Plouescat » in 't 2e bundeltje is misschien wel het aantrekkelijkste verhaal. Dit doel van den schrijver voor oogen hebbende, moeten wij niet te veel zoeken naar de letterkundige waarde van zijn werkje, maar hem gelukwenschen omdat hij zooveel goed gesticht heeft. A. VAN GINNEKEN, PR.

255 **Van Beusekom, Anna, Hubert** **83**

PIEPKUIKENTJE. *Leiden, Sijthoff. (21 × 15) 200 blz. Geïll. fl. 3,90*

VI A. B. M. — Een bekoorlijk kinderboek, dat om zijn van leven tintelenden verhaaltrant en zijn gezonden humor met genoegen zal gelezen worden door meisjes van 10-15 jaar. J. VANDER KINDEREN.

256 **Van Tienhoven, A. B.** **83.0 : 91**

EEN KERSTVACANTIE IN DE SNEEUW. *Geïll. — Arnhem, v. Loghum. (21 × 11) 127 blz. fl. 1,90*

V-VIA — Vertelt hoe een Hollandsche jongen en zijn zuster te Sint Moritz in Zwitserland de Kerstvacantie doorbrengen. De levendige beschrijving van hun wedervaren bij 't beoefenen van ski-, bobsleigh-, luge- en allerlei ander wintersport zal menigen jeugdigen lezer ten zeerste boeien. Mooie teekeningen helpen 't verhaalde verduidelijken; wat in voorhavig geval zijn belang heeft, daar het over ongeziene zaken gaat.

J. BAERS, PR.

VI^B — KINDERLECTUUR

voor ietwat gevorderde lezertjes van 9, 10, 11, 12 jaar.

257 **Belpaire. M. E. en Ram, Hilda.** **83**

WONDERLAND : 4. *Brussel, Standaard. 1907. (23 × 15) 130 blz. 2,40 fr.*

VA. B. — Mooie serie sprookjes en legenden. Wonderlijke verhalen, die rijk zijn aan lessen. De begraving van den kleinen Tati (Daneo) is een pereltje. Oud en jong aanbevolen. JOS. VAN REUSEL, PR.

258 **Hauff, W.** **83**

DWERG NEUZE. *Vertaald uit het Duitsch. Geïll. door Jul. Fonteyne. — Brugge, Desclée. (22 × 13) 62 blz.* *0,70 fr.*

VIB — Fantastisch sprookje waarin Hauff het heeft over een bloemschoon jongetje dat, door een heks betooverd, tot een langneuzigen dwerg misvormd wordt en dan, voor zijn eigen ouders onkennelijk, als kok aan het koninklijk hof dienst doet. De vertaling is goed. Sprekende teekeningen van Jul. Fonteyne. Voor kinderen van 8-12 jaar geschikt. J. BAERS, PR.

VIC — KINDERLECTUUR

voor beginnelingen van 6, 7, 8 jaar.

259 **Bloemink, F. H. N.** **83**

OOGST VOOR DE KLEINTJES. *Met gekleurde plaatjes van Sijtje Aafjes, Bas van der Veer en B. Midderigh-Bokhorst. — Gouda, Van Goor. 1923. 2e druk, 4 dln (21 × 16) 40, 40, 48, 52 blz.* *elk fl. 0,60*

VIC — Vier allermooiste boekjes voor het aanvankelijk leesonderwijs. Al de stukjes, berekend op de progressief aangroeiende leeskracht der beginnelingen, ontleenen hun inhoud aan den gansch nabijen gedachtenkring van de kinderen. 'k Weet niet wat ik meest bewonderen moet, ofwel de doorkinderlijke, meestal één-syllabige en levendig gedialogeerde taal der verhaaltjes, dan wel de leuke, echt-rake teekeningetjes. Voor kinderbibliotheken aanbevolen. Jammer genoeg, wat duur! J. BAERS, PR.

260 **Hauff, W.** **83**

MOEKSKE. *Vertaald uit het Duitsch. Geïll. door Jul. Fonteyne. — Brugge, Desclée (19 × 12) 64 blz.* *1,50 fr.*

VIC. B. — Een van Hauff's Oostersche sprookjes : Moekske het misbakerd dreutelventje uit Nicea gaat op zoek naar zijn geluk. De vreemde avonturen, welke zijn tooverstafje, zijn vliegende sloefen en de wondervijgen hem laten beleven, — zullen voor kinderverbeeldingen een welkome versnapering zijn. Dank zij de graphische indeeling in brokjes van enkele bladzijkens, en de mooie plaatjes van Jul. Fonteyne kunnen ook de kleinere lezertjes van 7-8 jaar dit verhaaltje genieten. Goed verzorgde vertaling. J. BAERS, PR.

261 **Krummacher, E. D. S.** **83**

ROZEN : verhaaltjes voor kinderen. *Vertaald uit het Duitsch door G. D. S. — Brussel, Standaard (Deseynfonds) 2e druk. (21 × 12) 32 blz.* *0,75 fr.*

VIC — Elf verhaaltjes op overbekende thema's, die de zeldzame hoedanigheid bezitten hier en daar werkelijk kinderlijk te zijn. Geschikt voor kleine kleuters. E. VAN LIER.

262 **Versteeg, M. C.** **83**

WILDE ROOS. *Met gekleurde plaatjes door B. Reith. — Tilburg, R. K. Jongensweeshuis (Van 't Jonge Leven) 1921. (20 × 14) 116 blz.* *fl. 0,75*

VIc — Eucharistisch kindernovelletje. Een meisje, om haar kwâjongenstreken « Wilde Roos » geheeten, verongelukt. Op haar lijdensbed komt zij tot inkeer en geniet er de vreugde een goede eerste communie te doen. Ondanks de ietwat schematisch geteekende psychologie, zullen de kinderen, dank zij vooral de sprekende plaatjes en de eenvoudig-losse taal, zich heelemaal thuis voelen in deze atmosfeer en belangstellend opgaan in dit stichtend communie-verhaaltje. — Bedoeld als vrije leesstof voor het 2e leerjaar van het aanvankelijk leesonderwijs, mag het tevens een welkome aanwinst heeten voor onze kinderbibliotheken. J. BAERS, PR.

84. ESSAYS, KRITIEKEN, STUDIËN, VERHANDELINGEN

263 Robbers, Herman **84 : 809**

DE NEDERLANDSCHE LITERATUUR NA 1880. *A'dam, Elsevier. (Alg. Bibl.) 1922. (18 × 12), 138 blz.* *fl. 1,60*

IV — Een synthetisch-critisch overzicht van de letterkunde van de laatste veertig jaren. Dat het een hachelijke onderneming is, de geestelijke stroomingen van dat tijdperk in te dammen, ontveinst zich de schrijver niet. Daarom wil hij in eenvoudigen causerie-toon keuvelen voor een zeer groot publiek en zich bepalen bij het voornaamste. — Volledigheid mag men er ook niet van verwachten : toch « neme men niet aan, dat ik iemand heb willen negeeren... In mijn subjectiviteit ben ik toch zoo onpartijdig geweest als mij maar eenigzins mogelijk was. » Van verschillende zijden heeft men den schrijver verweten dat hij de katholieke schrijvers wel niet in zijn hart draagt en dat sommige namen in den vergetelhoek geduwd werden, die een eervolle plaats bekleeden bij de jongere katholieken. Voor de *esthetische* beoordeeling van schrijvers en werken zal iedereen niet altijd instemmen met de uitspraken van Robbers. Dat belet niet dat onze Vlaamsche lezers in hem een veiligen gids vinden die ze rondleidt op het bergland der schoonheid. Over de *zedelijke* waarde van de werken wordt er niets gezegd. A. BOON, PR.

264 Vermeylen, August **84 : 8.09**

VAN GEZELLE TOT TIMMERMANS. *A'dam, Elsevier. (Algemeene Bibl.). 1923. (18 × 12). 123 blz.* *ing. fl. 1,60; gec. fl. 2,10*

IV — Om de eerste proeve te leveren van een synthetisch overzicht onzer Vlaamsche letterkunde gedurende de laatste vijftig jaren, kon er geen beter gevonden worden dan Professor August Vermeylen : hij is immers een van de groote acteurs geweest in het spel dat sedert meer dan een kwart eeuw in ons literair wereldje werd afgespeeld. Ten andere, zijn groote belezenheid, zijn gezond esthetisch oordeel, zijn onpartijdigheid in het beoordeelen van schrijvers en feiten zijn een waarborg voor de degelijkheid van zijn werk. Uitgangspunt is Guido Gezelle : uitstekend zijn de bladzijden die de schrijver in stijgende bewondering wijdt aan het werk van den Meester. Dan wordt Van Nu en Straks de spil waarom alles draait. Komt het daardoor dat alles wat buiten die lijn ligt, een beetje in de schaduw blijft? Onder de tijdschriften mochten wel vermeld worden : Hooger Leven, Jong Dietschland, De Vlaamsche Vlagge, De Groene Linde, enz. Ook enkele katholieke schrijvers komen niet tot hun recht : Dosfel, Jef De Cock, Jan Hammenecker, L. Reypens en zooveel andere jongeren mochten wel

een klein plaatsje gekregen hebben. Tegenover de nieuwste werken staat Professor Vermeylen zeer sceptisch. — Voor onze leeraars in de letterkunde en voor al degenen die belang stellen in ons literair leven is dit overzicht onmisbaar. Voor de bestuurders der boekerijen weze aangemerkt dat dit boekje wel uitstekende aanduidingen geeft over de letterkundige waarde van onze hedendaagsche schrijvers, maar geen woord rept over hun *zedelijk* gehalte. A. BOON, PR.

87. HEKELSCHRIFTEN

265 **Lindemans, C., pr.** **83 : 87 (81)**

REINAERT DE VOS. *Naar de schooluitgave van Jan-Frans Willems. Leuven. Vlaamsche Boekenhalle. 1923. (19 × 14) 132 blz.* *ing. 3,00 fr.*

V — Het lezen van deze schooluitgaaf herinnert mij zeer levendig al het genoegen dat ik er vroeger als student aan beleefd had. Datzelfde plezier gun ik gaarne aan de anderen, en ik wensch dat al de lezers van onze boekerijen zich aan dat eeuwig-jong verhaal zullen te goed doen. — Eerst een paar bladzijden degelijke wetenswaardigheden door E. H. Lindemans; dan een herdruk van de schooluitgave, welke Jan-Frans Willems in 1839 in trochaïsche verzen van onzen eersten Reinaert maakte — een der eerste werken waarmee de Vader der Vlaamsche Beweging zijn edele taak inleidde. Wat wil ik nu gaan vitten over enkele passages, waar de omwerker den oorspronkelijken tekst verkeerd heeft begrepen, over andere, waar het plastische of het fijn-psychologische is weggevallen of verminkt? Er zit in dit boekje schoonheid en frischheid genoeg om àl onze Vlaamsche lezers te boeien en te bekoren.
A. BOON, PR.

88. GEMENGDE OPSTELLEN, BLOEMLEZINGEN

266 **De Vooys, Dr C. G. N., Vanden Bosch, J. H.** **88**

LETTERKUNDIG LEESBOEK voor Hoogere Burgerscholen en Gymnasia : *Ie deel — Groningen, Wolters (21 × 17) 262 blz.* *fl. 5,50; geb. fl. 6,50*

V* — Dit eerste deel geeft een overzicht van onze letterkunde, van de Middeleeuwen af tot Poot en Van Effen. « Niet een *Bloemlezing* bedoelden de bewerkers van dit boek, maar een verzameling Literatuur, dienstig én ter illustratie van de Geschiedenis der Letterkunde, én om aan te brengen letterkundig begrip. » (uit de Voorrede). Daarin zijn ze dan ook uitstekend geslaagd : hun leesboek is een weldaad voor ons onderwijs en een waar genot voor leeraars en leerlingen uit de hoogste klassen onzer humaniora. Ook is het een kostelijke illustratie bij de colleges in de Nederlandsche letterkunde aan de hoogeschool. — Biographische bijzonderheden blijven achterwege. Enkele synthetische hoofdstukken over taalgeschiedenis en over den geest van de verschillende tijdperken geven aan de leerlingen een veel dieper inzicht dan allerlei feitjes en een heel stel datums. — Wel zou men kunnen kibbelen over de keus van de stukken en het te-veel of te-weinig, dat aan iederen schrijver wordt uitgemeten. Never mind ! Wat men krijgt is goed en karakteristiek. Van de werken welke soms in hun geheel worden bestudeerd, b. v. Vondel's spelen, werd liever niets meegedeeld. Van andere, als Karel ende Elegast, van den H. Sakramente van der Nieuwervaert, enz. heeft men een overzicht over het gansche werk met min of meer lange uittreksels. Ten zeerste aanbevolen. A. BOON, PR.

267 **Leopold, L.** **88**

LEESBOEK VOOR DE VOLKSSCHOOL. 9. Stofgoud ; 10. Bonte Steenen (6e Leerjaar). *Opnieuw uitgegeven door J. B. Ubink.* — *Groningen, Wolters. 1923 2e druk. (18 × 13) 116 ; 118 blz.* *fl. 0,80*

VIA — Deze twee boekjes vormen het 9e en laatste deel van een serie van 10 deeltjes, twee voor ieder leerjaar vanaf het tweede leerjaar. Het « historisch-litteraire » genre dat het kenmerk was van de zoozeer in den smaak vallende serie leesboeken van Leopold, heeft de nieuwe uitgever, nauwgezet behouden. En met recht. Aangename en tevens leerrijke lektuur vindt men in het boek. Die fraaie bandjes, netjes en aesthetisch geïllustreerd, fijn gedrukt zijn heel geschikt voor de volkschool, voornamelijk o. i. voor de Hollandsche volkschool.

P. COLS, S. I.

268 **Reynders, Jos. M. & Doumen, N.** **88**

OMHOOG. *Geïll. door Hoogenbos, Geldorp, Gerrits en anderen.* — *Tilburg, R. K. Jongensweeshuis. 3e-6e druk 5 dl. (20× 13) 96 tot 166 blz.* *fl. 0,60 elk*

VIB-C — «Omhoog» in vijf deelen moet als leesboekje dienen, te beginnen van het tweede jaar van den lageren graad tot het eerste jaar van den hoogeren graad, van 7 tot circa 11 jaar dus. Het bevat, zegt het korte voorwoord, alles wat door het staatsprogramma daartoe vereischt wordt, en werd aangepast aan het belgisch programma. Hollandsche gewesttaal werd geweerd, en daarin staat «Omhoog» vooruit op de 11 deeltjes van «Vroolijk volkje». Het volgt overigens, maar korter saamgevat, denzelfden leidraad (voor het ontwikkelen der kinderziel). Alhoewel rijk geïllustreerd moet het onderdoen voor zijn grooteren broeder. De omslagteekening zegt voor elk deeltjen op welke wijze er naar omhoog wordt gestreefd. Op omslag nr 1 — 96 bl. (voor kinderen van 6 jaar) — staat een klein meisjen dat met zoetepop, te zeven uur 's avonds als de sterren uithangen aan den hemel, voetjen voor voetjen, en met behulp van steunende handjes het trapken opgaat. Het boekje is dan ook bestemd voor kinderen die lettergreepje voor lettergreepje het lesje moeten te boven komen, en al de lesjes gaan over den lieven kleinen kinderwereld met popje en poesje en St Niklaas en de Kabouterkens. De teekeningen, meestal van M. Hoogenbos, zijn wel gelukt ; eenige foto's. — Nr 2 — 110 bl. (voor kinderen van 7 jaar) — toont voor titelplaat twee jongens, in bewondering opkijkend naar hun vliegers die boven de huizen hangen te gloriën. Want nu gaat het lezen af flink van de hand ; en de lesjes ontrollen kleine geschiedenisjes, van den kleinen jongen die zijn private communie mocht doen, von Alex die in den hemel ging kerstmis vieren ; ze krijgen reeds eenige gedichtjes en leeren zien in dier- en vogelwereld. Maar dat alles is nog maar klein bier, in vergelijking met nr 3 — 126 bl. (voor kinderen van 7-8 jaar) — op wiens titelplaats een jongen zoo spierig slaat, dat het bolleken langs de ladder van den krachten-meter tot boven 100 schiet. 't Zijn nu heelder jongen geworden, die glad weg zonder haperen en met zekere en luide stem lezen over de cacaoplant, en de eekhorentjes, en die in een heele boel vertellingen zich leeren gedragen als kristene, welopgevoede en kranige jongens. Vooruit dan maar naar nr 4 — 146 bl. (voor kinderen van 8-9 jaar). Hier spruit in een fijnen hof rustig en kalm een fontein, een pluim van stralend water naar omhoog. En zoo hooren de kinderen hun boek met immer borrelende stem vertellen over de dieren en hun wonder leven, over de koolmijn, het missieleven, over God en zijn lieve heiligen ; zij leeren eraardsche en hemelsche wijsheid. De teekeningen, en dit van af

nr 3, worden schaarscher; in ruil eenige prachtige foto's. — Nr 5 — 166 bl. (voor kinderen van 10 jaar) — verbeeldt als titelplaat hoe boven huizen, kerken en fabriekschouwen, een vuurwerk zijn pijlen afschiet, en de lucht vol luister hangt. En het boekje verhaalt over Rubens, over heldendaden van koenheid en opoffering, over 't leven in de oneindige prairie's van Amerika, over 't leven van visch en dier; verhalen die als droomen van schoonheid en wilskracht moeten opgaan in 't gemoed van het kind. De teekeningen van dit deeltje, uit de hand van Gerrits en Geldrop, zijn zeer verzorgd. « Omhoog » is een klasboek ; maar bijzonder 3, 4, 5, zullen heel welkom zijn in een kinder-bibliotheek.

J. HALLEZ, PR.

89. OORLOGSLITERATUUR

269 Thans, Hilarion, O. F. M. **89 : 92**

MIJN OORLOG. *Mechelen, St Franciscus Drukkerij. 1921. (21×15) 340 blz. 6,00 fr.*

IV — Een van die boeken lijk niet ieder jaar er een meebrengt. Er wordt veel geklaagd — met reden — over het groot tekort in Vlaanderen aan degelijke, zuivere volkslektuur : onze volksschrijvers kunnen we op de vingeren tellen. Simpele vertelkunst miste gewoonlijk diepte en gevoel ; kunstenaarszielen sloten zich veelal op in een ivoren toren : zoo kwamen we tot geen uitslag. Ik geloof nu dat we in Pater Hilarion Thans een volksschrijver hebben lijk we er nog maar zelden hadden. Misschien is zijn kloosterling-zijn niet de geschikte situatie om hem een volksschrijver te doen worden, doch — Pater Hilarion Thans vergeve 't mij — 'k acht hem hooger, en zijn apostolaat zuiverder, als volksschrijver dan wel als dichter. Zijn boek las ik, lijk tijdens mijn jonge jaren, Snieders. Misschien is hij er zich niet van bewust, doch het simpele Minderbroederke dat zóó handelde en zóó schreef is een held ; hij staat midden de uitspattingen van den oorlog, met zijn hooge ziel en zijn zuiver ideaal, hij, de dichter met de hooge kunstenaarsziel, en dààr heeft hij den dubbelen strijd gestreden. Tusschen de karrevrachten oorlogsboeken is dit boek iets versch. En 'k weet dat het meer zal doen dan de menschen ontspannen en hartelijk laten genieten : de groote weldaad van dit werk is dat het zal *ontroeren* en — misschien heeft het nederig paterke zoo ver niet willen denken toen hij dit boek schreef in zijn witte cel, in den uithoek der Limburgsche heide — vooral dit zal het boek teweeg brengen : een afschuw voor den ontzaglijken wereldbrand die « oorlog » heet.

E. VAN DER HALLEN.

9. - Geschiedenis

270 Fierens, Dr Alfons **9 : 3**

HET BELGISCH VADERLAND. *Grimbergen, Katholicos. 1922, 2e druk (25×16) 115 blz. 4,25 fr.*

IV* — Zooals de ondertitel het zegt, hebben we hier eene bijdrage tot de wijsbegeerte der Vl. Beweging. Zoo bewijst de schrijver — na eene wijsgeerige discussie over de begrippen ras, stam, natie en staat ; natuurnatie, wilsnatie — dat er in België eenheid is van natie ; verder

dat er reëele einheid is van Belg-nationale beschaving alhoewel er verscheidenheid is van taal. Verders geeft schrijver de goede oplossing der taalkwestie : in België de twee talen en stammen : niet scheiden... niet versmelten, maar opgaan « den gulden middenweg » men leze dit hoofdstuk in zijn geheel. De geleerde schrijver zet zijne gedachten uiteen met gezag en wetenschap ; en ook rechtzinnig. Iedereen nochtans zal met alles niet instemmen. Zulke begrippen en gedachten zijn immers vatbaar voor discussie, en men zal met vrucht lezen het wederwoord van Th. Van der Schelden. Lectuur voor volwassenen en ontwikkelden. C. ROOSENS, PR.

271 **Geyl, Dr P.** **9 : 3**

NEDERLAND EN BELGIË ; hun gemeenschappelike geschiedenis en hun onderlinge betrekkingen. *Antwerpen, De Sikkel. (23× 15) 56 blz. 3,50 fr.*

IV* — Dit boek bevat de Nederlandsche vertaling van drie voorlezingen door Prof. Geyl te Londen gehouden. Dr Geyl neemt een eigen standpunt in ter beschouwing van de geschiedenis van België en Nederland. Hij let meer op wat beide landen verbindt dan op wat ze scheidt en meent niet dat de scheuring in de 16e eeuw en in 1830 fataal was. In de eerste lezing wordt getoond hoe de Nederlanden in één staat vereenigd werden door het Huis van Burgondië — 1543 in het jaar van de unie. In de tweede voordracht wordt behandeld de geschiedenis van de eerste scheuring en hare gevolgen tot aan de hereeniging onder Napoleon. De derde verhaalt bondig de geschiedenis van de Vereenigde Nederlanden en de omwenteling van 1830 met hare oorzaken en gevolgen. Het is natuurlijk hier de plaats niet om de verschillende stellingen te onderzoeken, welke zoomin een Belgisch als een Vlaamsch nationalist ten volle bevredigen. Alleen dient gewezen op het belangrijke van dit boekje, op het voorbeeldig streven naar objectiviteit, op de duidelijke voorstelling. Het is moeilijk op zoo weinig bladzijden een beteren kijk te geven op de heele geschiedenis dan Prof. Geyl het doet. Wie belang stelt in geschiedenis zal dit boekje, dat overigens zeer vlot geschreven is, gaarne instudeeren. L. DOSFEL.

272 **Prims, Floris** **9 : 331 : 665**

DE ARBEID VAN DE ANTWERPSCHE NATIËN IN DE GESCHIEDENIS : 1. Van het midden der XIIIe eeuw tot rond 1550. — *Antwerpen, Hoogeschooluitbreiding. 1922. (20 × 14) 78 blz. 1,25 fr.*

V — Heel toevallig zagen wij over enkele dagen de lijst in der door de K. Vl. Hoogeschooluitbreiding uitgegeven verhandelingen. Twee zaken troffen ons toen : 1e de degelijkheid en de groote verscheidenheid van deze verhandelingen en 2e het groot aandeel dat e. h. Prims aan deze uitgave gehad heeft. Herhaaldelijk vinden wij zijn naam terug, en hoe verscheiden ook de behandelde onderwerpen waren, zij brachten altijd wat nieuws mede, en maakten vlug opgang om hun degelijkheid. Zoo wederom met dit werkje. Het is een feit dat wij nog veel te weinige economisch-historische monographieën hebben en dat bij gebrek daaraan onze economische-historische geschiedenis nog grootendeels op een heel losse basis staat. Uiterst welkom was dan zeker deze bronnenstudie over den vervoerdienst van Antwerpen, des te belangrijker, daar wij alzoo kennis maken met een voorkapitalistische periode. In dit boekje vernemen wij heel wat omtrent het ontstaan der arbeidersgroepen en hun innerlijke inrichting. Ook de wetgeving van Keizer

Karel en het Antwerpsch Magistraat is zeer belangrijk voor de economische geschiedenis. Dit boekje zal ieder die het leest, en wij hopen dat hun aantal menigvuldig zijn zal, nieuwe gezichteinders openen.

J. UYTTERHOEVEN.

273 **Sallustius.** **9 : 47 (07)**

CATILINA-JUGURTHA. *Tekst ingeleid en aangeteekend door A. Geerebaert, S. I. — Luik, Dessain. 1923, 2e druk (18 × 12) 2 dl., 66 blz.* *2,40 fr.*

V — Alhoewel deze druk met de eerste uitgave bijna letterlijk overeenstemt, moeten we toch zeggen dat geene Nederlandsche verklaring op het peil komt te staan van deze schooluitgave. Degelijke inleiding en stylistische opmerkingen, verzorgde tijdtafel, naast een kommentaar opgefrischt door een paar nette kaartjes, maken het tot een model, dat de Verbeteringsraad van het M. O. gerust mag aannemen, en onze vrije Inspektie warm zal aanbevelen. J. VAN HERCK, PR.

274 **Thyssen, A.** **9 : 73**

ANTWERPEN VERMAARD DOOR DEN EEREDIENST VAN MARIA. Geschiedkundige aanmerkingen over de 500 Mariabeelden in de straten der stad. — *Antwerpen, Dienst der Kath. Werken. 1922, 2e druk (26×21) 328 blz. 15 fr.*

V — Een kostelijk boek. Een gelukkige aanvulling van de talrijke werken over de Antwerpsche straten en pleinen, die we bezitten. Een gelukkige aanvulling ook voor Schouten's « Maria's Antwerpen » dat heel de provincie behandelt. — Dit lijvige boek in royalen vorm uitgegeven brengt veel meer dan de titel ons belooft. Het behandelt niet alleen de Mariabeelden maar ook alle heiligenbeelden. In enkele inleidende kapittels wordt de geschiedenis van het beeld geschetst, daarbij worden een paar kapittels gewijd aan de jubelfeesten van de laatste eeuw. Voor elk der drie dekenijen wordt volgens parochie opgegeven de beelden die verdwenen en hunne geschiedenis, met nauwkeurige en getrouwe bronnenopgave, daarna de geschiedenis der nog bestaande beelden. Dat gebeurt voor al de 26 antwerpsche parochies met dezelfde nauwgezetheid en dezelfde historische juistheid. Er worden niet minder dan 414 Lievevrouwbeelden, 33 Kruisbeelden en 298 Christus- en heiligenbeelden behandeld. Het boek is geschreven zonder dibberij, met groote genegenheid voor den tooi der antwerpsche straten. Het bevat tal van waarlijk aandoenlijke verhalen en mooie legenden die met het strenge oog der historische critiek worden onderzocht. Een groot aantal illustraties luisteren den tekst op. Al laat hun scherpte niets te wenschen over, toch had een beetje meer artisticiteit niet geschaad, vermits de illustraties niet vooreerst archeologisch bedoeld zijn. Het geeft ook prettige zichtjes uit verdwenen Antwerpen. Hier en daar komt een kleine teekening van Pellens nog wat versiering bijbrengen, Ook de omslagplaat is van zijne hand. Een boek dat al wie de groote Marialiefde van Antwerpen begrijpt, moet bezitten. J. A. GORIS.

91. AARDRIJKSKUNDE, REIZEN

275 **Bos, P. R. — J. F. Niermeyer** **91 : 572 (07)**

LEERBOEK DER LAND- EN VOLKENKUNDE. Herzien door Joachim. — *Groningen, Wolters. 1923, 11e druk. (20 × 14) 642 blz.* *fl. 4,50*

V — Een der beste Nederlandsche handboeken voor het aardrijkskundig onderwijs is het leerboek van P. R. Bos. Het gaat uit van de mo-

derne, wetenschappelijke opvatting der aardrijkskunde, die steunt op de geologie, het causaliteitsprincipe toepast, synthetisch de natuurlijke streken en landschappen behandelt en door middel van platen de zaken zelf laat zien. De 2 eerste punten, nl. het steunen op de geologie en het aanwenden van het causaliteitsprincipe komen vooral tot hun recht bij de aardrijkskunde van Nederland. Bij de bespreking der andere landen kon dit misschien meer in het oog gehouden worden. Maar hier komt het 3de punt, d. i. het schetsen naar natuurlijke streken en landschappen, des te beter uit. En wie het boek nog alleen maar doorbladert zal dadelijk getroffen worden door de prachtige illustraties, die karateristiek en typisch zijn en van gepaste verklaringen voorzien. Jammer dat in het gedeelte aan België gewijd waarvoor de geografische gegevens toch gemakkelijk te controleeren waren onjuistheden voorkomen als de volgende : blz. 61, Sambre in plaats van Samber; blz. 62, Ostende in plaats van Oostende; blz. 66, belfried in plaats van belfort; blz. 68, Leije in plaats van Leie. Het woord Waes (blz, 62) komt zeker niet van het fr. vase : modder ! in 't algemeen Nederlands is gordel (blz. 68) mannelijk, niet vrouwelijk, enz. Deze kleinigheden nemen niet weg dat het boek zeer geschikt is voor de leeraaren in de aardrijkskunde, die er uit zullen leeren een goede methode en de juiste Nederlandsche terminologie. J. VERSCHUEREN, S. I.

276 **Bos, P. R. en Niermeyer, J. F.** **91 (07)**

BEKNOPT LEERBOEK DER AARDRIJKSKUNDE. *Herzien door A. Joachim. Geïll. — Groningen, Wolters, 1921. 7e druk (24 × 14) 345 blz.* *fl. 3,75*

V — Dit beknopt leerboek is een verkorte uitgaaf van het vorige. Geheele paragrafen zijn woordelijk dezelfde, behalve dat hier en daar de overname uit het grootere boek onnauwkeurig is. Zoo heeft b. v. de piek van Teneriffe in het voorgaande boek (bl. 229) een hoogte (en die is juist) van 3700 M. terwijl hij hier (bl. 167) maar 2700 M. krijgt. Bl. 169 heeft Amerika 5 mill. inwoners per Km² !

J. VERSCHUEREN, S. I.

277 **Linnebank, H.** **91 : 83**

REIZEN EN KIJKEN. *Maldegem, Delille. (Duimpjes-uitgave, nr 111). 1922. (22 × 17) 131 blz.* *4,00 fr.*

V — Deze aangename bundel bevat drie soorten reisverhalen : een Londenbeeld, een treintit tot Florence, mitsgaders een reportersreisje naar Ravenna, en eenige verlofdagen in België en Holland. Landenschoonheid komt maar even opdoemen : mooi zijn het Rijnzicht uit den trein, het Zuricher Meer, Brussels stadsbeeld, de Dom van Milaan en de Noordbrabantsche atmosfeer. Londen wordt wat voorbijgezien, en Brugge mist diepte van schildering en teekening. Deugdelijk en directgevoeld zijn de gezonde katholieke reisindrukken uit kultuurhistorische steden en landen : Middeleeuwsch grootsch Keulen, stijf Heidelberg en Noord-Holland, het van katholicisme in monumenten, kunst en volksaard levende Italië, en Noord-Brabant. Maar de grondtoon wordt aangegeven door den luimigen en lustigen reisverhaler die Linnebank is : 't is de lekkere praat op den avond der thuiskomst : al de kleine reis-, slaap-, talen- en andere koddigheden, zeker soms wat banaal, andere keeren weer wat opgeblazen, maar sprankelend van typische vondsten in zien en zeggen (b. v. de boer van de hek, de knikkebollende medereiziger, de Italiaansche feestinrichtingen, en Oberkellner Poincaré...!) Hier is veel schitterende luimigheid voor ieders gading. P. Linnebank's

hartelijke, katholieke stamgenegenheid voor Vlaanderen, hier weerom zoo smakelijk uitgesproken, maakt hem bijzonder sympathiek. Doch bovenal moeten wij dit leuk boekje gretig aanvaarden en onder de jeugd verspreiden, omdat het voor ons, Vlamingen, een onschatbaar bad is van 130 bladzijden niet alleen korrekt en eenig en helder, maar van leven tintelend beschaafd Hollandsch. JORIS CAEYMAEX, PR.

278 **Ossenblok, E. J** **91**

EENE REIS NAAR ENGELSCH-INDIË. Brieven eener zuster van liefde van Gent. *Vertaald uit het Fransch. — Geïl. met 44 platen. Brugge, Desclée. 1913. (21 × 16) 238 blz.* *3,00 fr.*

V — Het van leven tintelend reis-verhaal van de zeer Eerwaarde Moeder Ghislena der Zusters van Liefde (Gent) in Ceylan en door Indië is werkelijk spannend : vol geographische bizonderheden. Rijk geïllustreerd en goed vertaald. JOS. VAN REUSEL, PR.

279 **Streuvels, Stijn** **9**

TIEGHEM, het Vlaamsche Lustoord. *Leuven, Vl. Boekenhalle. (16 × 10) 148 blz.* *2,00 fr.*

V — Een toeristen-boekje door Streuvels voor het volk geschreven en waarin, naast landelijke en historisch-plaatselijke beschrijvingen, voorkomt het leven van Sint-Aernout, de patroonheilige van Tieghem en tevens de beroemde apostel van Vlaanderen. Het werkje is een eigenaardige poging om hagiographische dorheid en oudheidkundig perkament tot aangename volksliteratuur om te zetten en alleszins is Streuvels daarin uitmuntend geslaagd. K. VAN DEN OEVER.

92. LEVENSBESCHRIJVINGEN, DAGBOEKEN

280 **Alberdingk Thijm, J. A.** **9.28 : 84**

PORTRETTEN VAN JOOST VAN DEN VONDEL. *Hilversum, Brand. (25 × 16) XVI-291 blz.* *fl. 4,50*

V* — Deze nieuwe uitgave van Thijm's werken, in 1908 begonnen, moest reeds twee jaar later, bij gebrek aan belangstelling, gestaakt. Een alleszins treurig feit, dat niet pleit voor den goeden smaak van velen onder onze tijdgenooten. Gelukkig bleef de belangstelling in de uitgave niet geheel verdoofd. Een wakkere uitgever heeft de voortzetting er van aangedurfd. Deze overbekende Vondelportretten, zullen de geliefkoosde lektuur niet uitmaken van een zeker publiek, dat verzot blijkt op detective-romannetjes. Kultuur-menschen blijven ze hoog in eere houden. De volledige uitgave van Thijm's werken was vroeger ontworpen op twintig deelen; dit ontwerp onderging in zoover een wijziging, als de definitieve uitgave er thans slechts tien zal bevatten. Ook met het oog op zijn vaders proza, mocht de zoon het loflied aan heffen : « Ik hou van het proza »... J. EECKHOUT, PR.

281 **De Cock, Jozef.** **9.22**

VAN DRIE SANTEN. *Leuven, Vl. Boekenhalle. 1918. (15 × 12) 59 blz. 1,80 fr.*

V — Deze drie heiligenlevens — Sinter Goele, Sinte Lieve, Sinte Gerlach — zijn verhaald in een frische, gemoedelijke keurige taal. Vooral gepast voor onze jongens, kunnen deze legenden door hun aangenamen trant zelfs anderen bekoren. A. CARDYN, PR.

282 Eeckhout, Joris **92 : 268 (84)**

MANNEN VAN BETEEKENIS : I. Ernest Psichari, Giovanni Papini, Giosuè Borsi. *Antwerpen, Vl. Land. 1923. (19 × 12) 132 blz.* *4,50 fr.*

V* — « Van mensch tot mensch is de kortste weg het voorbeeld, al voert die over de steilste bergkruinen » zegt schrijver bij 't sluiten van zijn drieluik. Ook deed hij wel deze in « Het Vlaamsche Land » verschenen studiën uit de papiermand te redden, met ze te bundelen tot nut van de vele belangstellenden. Want al mag 't sommigen verbazen, er is vraag in onze bibliotheken naar vormende lectuur, vooral van wege dit soort menschen die, wars van opgeblazen romanliteratuur, hunkeren naar waarheid-getoetste schriften van idealisten als Jörgensen, Benson, Psichari, Papini, P. Van der Meer, Verkade, enz... Daarom ook heet ik het een daad van niet geringe apologetische beteekenis, het publiek door deze biografische essays bekend te maken met drie der meest representatieve types van het hedendaagsche geslacht der waarheidzoekers. In de eerste studie, waar schrijver het heeft over *E. Psichari*, schetst hij ons met sterk-synthetischen trek de gedachtenstroomingen die voorafgingen, en die ons brengen van E. Renan en Taine, door allerlei « ismen » en strevingen heen, tot de generatie van de 20e eeuw. Geestdriftig spreekt hij ons van de jongeren die met Péguy, Claudel en zooveel anderen in Frankrijk, hun Damascusweg doormaakten vóór 't uitbreken van het wereldconflict, en aldus, gestaald en gerijpt, te midden de gruwelen van 't oorlogsgebeuren de schoonheid van hun ziel en de diepte van hun geloof vermochten uit te spreken. En als een waardige vertegenwoordiger dezer jongere schare, Ernest Psichari, die alvorens in 14 te vallen als zoenoffer, als novice bij de Predikheeren de plaats besproken had, een halve eeuw te voren in de rangen der geestelijkheid open gelaten door zijn grootvader, den afvallige, Ernest Renan. — Even interessant, ja zelfs machtiger dan Psichari, en uiterst modern in zijn worstelen om 't ontdekken der Waarheid, in zijn striemend geeselen van 's werelds veinzerij en vermolmdheid, in zijn opgaan in de licht- en levenbrengende persoonlijkheid van Christus, — komt hier de ruw-onstuimige zoekersfiguur van *G. Papini* voor. Wel is ze in een enger kader bewerkt, maar op haarzelve is zij een wereld, een wereld van verzuchtingen, ervaringen en gevonden rijkdom. — Minder uitgediept is 't laatste paneeltje. Wel is waar schijnt de gestalte van *G. Borsi* op zichzelve minder om 't lijf te hebben ; maar ook de bewerking er van komt mij oppervlakkiger voor. — Het geheel leest vlot, én om zijn helder-vloeienden, kleurig-geschakeerden stijl, én om de aangrijpende uitbeelding van 't evolutieproces in deze keurzielen door de genade teweeggebracht. — Bij alle fijnproevers, die deze « Mannen van beteekenis » genieten kunnen, zal dit boekje den lust doen ontstaan hun werken zelve te lezen. En dàt alleen is een weldaad. Geen bibliotheek die op de hoogte zijn wil, mag dit eerste nummer missen. J. BAERS, PR.

283 Ligthart, C. J. s. i. **92.2**

SINT AGNES. *'s Bosch. Geert Groot Genootschap. (20 × 14) 24 blz.* *fl. 0,25*

V—Kind van haar tijd — kind van genade — kind van den dood, zoo rijst de edele figuur der kleine heldin uit deze bladzijden gelijk we haar leerden kennen uit de werken van Fl. Jubaru. Een korte doch aantrekkelijke en goede geslaagde levensbeschrijving van de lieve heilige der via Nomentana. J. DE VOGHT, PR.

284 Lodewijk van Ste Theresia, T. O. C. D. **92.2**

DE GELUKZALIGE KLEINE THERESIA VAN HET KINDJE JESUS. *Vertaald uit het*

Fransch door G. Walschap. — Antwerpen, Vlaamsche Land. 1923. (*15 × 11*) 54 *blz.* *2,50 fr.*

V* — Geen sympathieker moderne heilige dan kleine Theresia van 't Kindje Jesus. Den volkseeredienst die haar te beurt viel, onmiddellijk na heur dood heeft de H. Kerk door de Gelukzalig-verklaring nu bekrachtigd en bekroond. Van uit den hemel strooit ze neer op deze wereld een regen van weldaden en wonderen. Kinderlijk-naïef ging ze om met God, deed nooit buitengewone dingen, maar brak in alles eigen wil, achtte zich onbekwaam tot iets goed, en zocht, van haar nietigheid bewust, uitsluitend steun en kracht bij God. Deze flinke, ver-van-banale brochuur werpt een nieuw licht op die minnelijke Carmelietes : ze toont aan haar providentieele zending. Die haar lief kregen om haar mooi gezichtje, of wantrouwig geraakten door haar zoeterig ascetisme, of die haar nog niet kennen, zullen, door de lezing van deze zeer mooie brochuur — in keurig Nederlandsch vertaald — onder die uiterlijke bevalligheden een ziel ontdekken van hooge heiligheid, die van God de zending ontving, onze hedendaagsche zieke maatschappij naar de volmaaktheid te leiden langs den weg van ootmoed en eenvoudigheid.

D. De Pauw, O. P.

285 **Quirinus, P. O. C.** **92.2**

Franciskaansche Bloei : I. De Dwaas van Assisi. *A'dam, R. K. Boekcentrale. (21 × 14). 62 blz.* *fl. 0,50*

V* — Laat het ons onmiddelijk zeggen : het werkje dat hier voor ons ligt mag er zijn. Hier is een man aan 't woord die niet uit chauvinisme noch uit blind à-priorisme schreef, doch een die het wezen en den geest zijner orde doorvoeld en gestudeerd heeft. Dees werk is, meer-dan een détailstudie over den persoon, een hymne van geestdrift en bewondering voor den Heilige uit Umbrië. Om dit boekje te genieten wordt veronderstelt een meer dan oppervlakkige kennis van den persoon van Franciscus en zijn werk. 't Is een uitstekend antwoord op de bewering van vele moderne schrijvers als zou de H. Franciskus tegenover het opperste gezag der kerk gestaan hebben; als zouden de latere bemoeiïngen der Bisschoppen en Pausen een afwijking van den geest van Franciskus als gevolg gehad hebben, als zou heel de Franciskus-figuur slechts een romantische gestalte geweest zijn, nauwelijks onderworpen aan het gezag der H. Kerk, bijna een voorlooper der Hervorming. Eindelijk, en dit maakt van dees klein boekje een werk van hooge waarde, het maakt den mensch geestdriftig en sterk, en deelt de ziel de wondere stille ontroering mee, die het godsdienstige Italië uit de middeleeuwen voor ons schoon maakt lijk een oude primitieve Madonnaschilderij. Als begrijpende menschen het in handen krijgen, weet ik zeker dat zij eraan genieten zullen, en dat het hun enkel veel goed kan doen.

E. Van der Hallen.

286 **Raitz von Frentz, Emmericus, S. J.** **92.2**

De Zalige Robertus, Kardinaal Bellarminus, S. J. *Vert. uit het Duitsch door L. Steger, S. J. Leiden, Futura. (22 × 14) 256 blz.* *fl. 1,50*

V* — De geschiedenis van den Gelukzaligen Robertus Bellarminus is aan de orde van den dag. Zijne zaligverklaring in Mei-laatsleden, zijn 380ste verjaring van overlijden riepen zijne geheugenis op. Bellarminus was een omstreden persoonlijkheid én in zijn leven én na zijn dood. Feitelijk was het grootendeels de societeit Jezu die men daarbij aan-

vallen wou. Het paste bij de plechtige kerkelijke verklaring van gelukzaligheid dat de ware geschiedenis gekend en verspreid geraakte onder de geloovigen aan wier vereering hij wordt voorgesteld. Dit verdienstelijk werk van geschiedenis voor allen is op recht eenvoudige en toch echt wetenschappelijke wijze geleverd geworden door een Duitschen schrijver van het Gezelschap Jezu, P. E. Raitz von Frentz. En nu bezorgt ons E. P. Steger hiervan een Nederlandsche bewerking. Grootendeels is zijn werk trouwe vertaling. Hij heeft echter eene bijzondere studie gemaakt van Bellarminus' betrekkingen met de Nederlanden en in 't bijzonder met Noord-Nederland. Herinneren wij ons toch dat Bellarminus zeven jaar te Leuven verbleef, en doceerde en predikte en zich in 't bijzonder de zielzorg der Hoogeschoolstudenten aantrok. Zoo is zijne geschiedenis ook ietwat vaderlandsche geschiedenis, en wel in 't bijzonder zelfs vaderlandsch-kerkelijke geschiedenis, daar waar het den strijd geldt tegen den Leuvenschen Hoogleeraar Michaël de Bay (Baianisme). Deze Nederlandsche uitgave is een model van historisch vulgarisatiewerk voor ontwikkelden. FL. PRIMS, PR.

287 **Salsmans, J. S. I.** **92 : 269**

VAN DEN DOOD TOT HET LEVEN. Verrijzenis eener Anarchistenziel. *Vertaald uit het Fransch door G. Janssens, S. I. — Antwerpen, Veritas. 1923 (25 × 16). 132 blz.* *2.65 fr.*

IV — 't Is een beeld van onzen tijd dat dit mooie boek ons geeft. Immers hoevelen zijn ze niet, zij die opgroeiden en stonden voor het leven waarin hun rechte ziel gerechtigheid zocht? Hoevelen die voelden de wantoestanden waartegen ze niets vermochten... en die dan dwaalden ver af... omdat ze den waren Weg en het ware Leven niet meer kenden. Zoo was Albert. Hij was een jonge Parijzenaar van omstreeks 18 jaar toen hij in België kwam, gansch gewonnen voor de omwentelingsgedachte, welke hij tot in zijn uitersten vorm nastreefde, tot bandelooze zelfstandigheid, algeheele hervorming der samenleving, dus onbeperkte omwenteling, anarchie. In België liet hij zich medeslepen door Octave Garnier, de latere gezel der bende Bonnot en Carouy, tot diefstal, wat hij uitboeten moest met 14 jaar dwangarbeid. Albert is een verdoolde, in den grond van zijn gemoed rechtschapen. Hij bemint zijne moeder, blijft trouw aan zijne verloofde, en als hij van de bandieterijen hoort van Garnier en Cie dan schrijft hij dat ze den titel van anarchist verbeurd hebben. Hij is zelfs geen Godhater, maar kent Hem niet, wil God niet kennen. Zoo is zijne gesteldheid als hij in 't gevang aankomt. Maar Albert is een verstandige en ontwikkelde... Hij zoekt, leest, studeert, verslindt boeken... en schrijft. Het zijn deze bladzijden welke ge weer vindt in het boek van Pater Salsmans. Schoone bladzijden die verhalen van den strijd eener rechtschapen ziel die zoekt naar Waarheid. Zoo zien wij hoe zijn geest, langzaam den geheimzinnigen invloed ondergaat, van de werking der genade. En door al die bladzijden heen voelen wij die wondere werking — Spiritus ubi vult spirat. Allen die een blik kunnen werpen in eene menschenziel, zullen diep getroffen dien zielestrijd volgen tot in zijn volle ontplooiïng en zegepraal. En wellicht zal meer dan een, in het licht dezer ware levensgeschiedenis, dieper ingaan in de levenskracht van ons geloof, of zullen beter begrijpen, dan ze tot nog toe deden, de liefde verplicht aan degenen die het geluk niet hadden te worden opgevoed in eenchristelijk midden en ze zullen met des te meer liefde ook bidden voor hen, en in hun bereik stellen de groote weldaad der Christene zekerheid. L. WATERSCHOOT.

288 **Segers, Gustaaf** **84 : 92.8**

IN MEMORIAM. *Hoogstraten, Haseldonckx. 1923. (21×16). 238 blz. 7,50 fr.*

V* — Ware ik een aankomende Vlaming, vooral te Antwerpen, ik zou dit boek lezen, omdat het zooveel wetensweerdigs bevat over onze voorzaten en ouderen in het Vlaamsche leven. Het komt er hier minder op aan, hoe deze dingen zijn voorgesteld, of ook niet, dat we al of niet elke beoordeeling of meening van den schrijver zouden bijtreden, maar het boek geeft den jongeren een massa inlichtingen en daarbij een voorbeeld van vereering voor hen, die ons den weg hebben gebaand. Dat gevoel van eerbied en waardeering wordt thans wel een beetje verwaarloosd. Daarom is dit een goed boek voor leergierigen.

A. WALGRAVE, PR.

289 **Van der Meer de Walcheren, Pieter** **92 : 269**

MIJN DAGBOEK. November 1917 — Juni 1911. *'s Hertogenbosch, Teulings. 1923. (22 × 15) 207 blz. fl. 3,75*

IV — In leven en kunst keert men ten slotte steeds terug tot den mensch, en in den mensch tot de ziel, die alles overwint. Daarom zullen boeken in den aard van Pieter Van der Meer's bekeeringsgeschiedenis. altijd de lievelingslektuur zijn van de velen, die bij de eenige werkelijkheid nog iets anders, want iets meer indeelen, dan hetgeen alleen de zinnen bereikt. Zoekt ge naar een spitsvondige definitie van de gratie? Hier is zij aan 't werk in de ziel van den waarheidsbelijder : wondere symfonie en zoo zoet ! Hier ademt de lezer de scherp-fijne, staal-sterkende lucht der hoogste, geestelijke levenstoppen. Bonum est nos hic esse ! Geen ander indruk gaat uit van dit verhaal der voorstelling van een schoone ziel met God. Die ziel overwint, omdat zij zich gewonnen geeft. In zijn nieuwe inleiding tot den tweeden druk, gewaagt de schrijver « van een nieuwe geschiedenis, die (hij) later wellicht onder een of anderen vorm uitvoerig verhalen zal. » Moge dit verhaal van zijn in Christus herboren leven, niet lang uitblijven. Want leven en kunst komt het, in zijn schoonheidsafdruk, ten goede.

J. EECKHOUT, PR.

290 **Van Kessel, Koenraad** **92.2**

DE HELD VAN MOLOKAÏ. *Geïll. — Ginniken, Paters der HH. Harten. 1922. (20 × 13,4) 78 blz. 2,50 fr.*

V — Een heerlijkheid zulke korte korte levensschets ! Een heldenvereering van een vromen Vlaamschen missionaris van eerste gehalte. Geene flauwe, petieterige beschouwingen die de eenig-edele Damiaan figuur komen wegdoezelen : maar passende gedachten in beeldrijke klare taal. Zulk boek dient aangeprezen aan ieder. Ons volk mag groot gaan op zulk kind. Sierlijke fotos luisteren het werkje op, en komen op ongemeene wijze de heldhaftigheid van Pater Damiaan in 't licht stellen. Warm aanbevolen. Een weergalooze tegenvoeter, die Pater Damiaan, van ons moderne halfheid. VAN REUSEL, PR.

291 **Van Oye, Dr Eug.** **92.8**

MIJN GEVANGENIS. *Brugge, Excelsior. 1923. (18 × 14) 103 blz. 4,50 fr.*

V — Dit boekje biedt ons een nieuwe treurige bijdrage tot de geschiedenis der onbesuisde flamingantenjacht van het na-oorlogsche militair bewind « waarop een nakend geslacht met ongeloovige verbazing en

met wrok zal terugzien », De oude brave dokter, die zijn vurig jeugd-idealism ongerept bewaarde en trouw in eere hield en in onze bewuste Vlaamsche rangen steeds eerbied en ontzag afdwong, verhaalt met moeizaam-ingehouden bitternis zijn droevig wedervaren na de ontzetting. — Litterair, halen deze bladzijden het niet bij zijn poëzie en de streng-inacht-genomen nauwgezetheid van het verhaal brengt een overlading van details bij, die ons min interesseeren. — In den geest van den schrijver vormt dit boekje slechts een inleiding tot nog uitgebreider « memoires » FR. DAESELEIRE.

292 Van Tichelen, Th. **92.2**

ST. PAULUS. *Antwerpen, Geloofsverdediging. 1923. (21×16) 499 blz.* *15 fr.*

IV — Een boek dat met verbazing slaat en u op beide knieën dwingt. Een prachtwerk, dat herinnert aan Joergensen's Franciscus en Katharina van Sienna en aan Bertrand's Augustinus. Geen werk werd zoo gretig en vol spanning verwacht, geen werk ook gaf zóó overvloedig wat men er van verwachtte. Verbijsterend heet ik de wetenschappelijke kennis, het theologisch doorzicht, de harde krachtsinspanning, het taai geduld, den artistieken aanleg, die deze Paulus-monographie heeft vereischt. Want zonder dat ge er van Dr Van Tichelen ook maar één woordje over verneemt, heeft hij boeken opgezocht, uitgediept, geraadpleegd, samengevat; moest de lezer die zware bibliographie kennen, hij zou te staan komen voor een ontzaglijk wetenschappelijk, historisch, theologisch studiemateriaal. — Want dat is het groote in dit werk : hoe de machtige Paulus-figuur, de geweldige reuzenzaaier en wereldveroveraar, echt en hecht, ten voeten uit, in haal en lijn staat uitgebeeld op den even machtigen achtergrond van historische, aardrijkskundige en theologische waarheid. Een dubbel reuzenwerk : zóó het leven van den grooten Paulus op te vatten en in weidsche fresco's te malen, eischt objectiveeringsvermogen, psychologische kunde, synthetiseeringsvlucht en geloofsdiepte van eerste gehalte; en 't is slechts dank zij een diepe, taai achterhaalde, bezonken vakkennis en geestesrijpheid, dat schrijver lang voorbije tijden in hun natuurlijk historisch leven vermocht te zetten. Heel het Oosten ligt daar vóór ons open : het beeld van wereldmarkten en nijverheidssteden, van treinbanen en verkeerswegen, van vlakten, bergen en dalen, van verdoken dorpjes en verloren vlekjes, van eiland en stroomen : Tarsus, Samarië, Antiochië, Cyprus, Thessalonica, Alexandrië, Athene, Corinthe, Rome, enz., heel de topographie is er van het landschap, met een scherp-juisten blik op de geestescultuur der inwonende volkeren, de historiek der steden, de eigen zeden en gebruiken der volksmenschen. Gij verneemt alzoo, tot de eigen levenswijze en dracht der Farizeën, den gang van het schoolgeven in het Oosten, het typisch leven op de daken of in de synagoog, het maaltijdnuttigen, de sabbatviering, de zitting van het gerecht, de geeselmethode en volksrelletjes, het eigenaardige in het Nazariaat, alle kleine details, doch die harde studie onderstellen en lokale kleur gieten over het werk. — Over de waarde van Dr Van Tichelen als portrettist en als landschapschilder zou ik lange bladzijden kunnen vullen : ik moet echter aan die bekoring weerstaan... Laat mij even wijzen op zijn groote vertellingskunst. Lees het verhaal van Paulus op weg naar Damascus, zijn vlucht in de mand, zijn ontvangst te Rome, zijn leven aan boord, op den weversstoel of aan Gamaliel's voeten, en ik verwed dat gij er in den gezonden geur zult genieten van ons echt-Vlaamsch proza : frisch, natuurlijk en beeldend, gemoedelijk vooral, zonder aanstellerigheid of

kunstmatigheid, menschelijk-raak en levendig. — De theologische zijde in « Paulus » laat ik onbesproken : meer bevoegden dan ik zullen hun zeg hebben over sommige punten, als de mooie tekstvertaling der brieven, hun verdeeling, het plan der Paulus-reizen, de chronologie, zooals Dr Van Tichelen dat alles heeft opgevat. Doch de totale indruk van dit werk blijft desondanks : « Paulus » is een prachtwerk dat vele landen en talen ons zullen benijden. Het prijke dan vooraan in de Katholiek-Vlaamsche volksboekerijen ! A. VAN DEN DRIES, PR.

293 **Verriest, Jan** **92.2 : 93.9**

SINTE GODELIEVE VAN GHISTEL. *Geïll. door E. Van Offel. — Antwerpen. Opdebeek. 1923. (31×21) 63 blz.* *2,50 fr.*

VIA. B. — Het leven van Sinte Godelieve. Hare zachtheid en geduld in het lijden, hare wonderen, hare dood en de bekeering van haren echtgenoot. Legende veel meer dan geschiedkundig verhaal. Één goed prijsboek voor meisjes. Voor boekerijen, een onhandig formaat.

FR. CROLS, PR.

294 **X.** **92.8**

HET LEVEN VAN LAZARILLO DE TORMES, en over zijne onfortuinlijkheden en tegenspoeden. *Vertaald uit het Spaansch door Sofie Erens-Bouvy. — A'dam, Van Looy. 1922. (21 × 15) 108 blz.* *fl. 2.90*

III* — Voor iemand, die aan letterkunde doet, is het een genoegen, dit werkje om zijn litterair-historisch belang te doorpluizen; immers onze Bredero heeft er eenige gedachten in opgedaan, en heeft bij de lezing van den Lazarillo, zijn trek naar 't hekelen van tijdsgebreken, aangewakkerd gevoeld. In enkele tafereelen, maar zonder moraliseerende prediking, kritikeert de schrijver sommige dwaasheden van den tijd, zoo raak en meesterlijk dat het aan 't werkje dit algemeen-menschelijke dat binnen geen grenzen van volkeren wordt afgebakend, bezorgt. De taal is sober en sterk — hetgeen de letterlijke vertaling goed laat genieten — en kontrasteert met de kleurige sappigheid van onzen Bredoro, spattend uit de Amsterdamsche volkstooneeltjes. De gebreken, zoo van geestelijke als leek worden in den Lazarillo de Tormes voorgesteld onomwonden zooals onze literatuur van den 3n stand in de Middeleeuwen, tegenover machthebbers en gezagdragers dat ook dierf. Zóó is onze tijd die toon niet gewoon en daarom komt het boekje, hoe keurig ook, maar best in handen van hen die aan tijd en zeden kunnen geven wat hun toekomt. Prof. Dr Ph. Van Moerkerken geeft vóóraf nuttige opsporingen ten einde uit te maken, wie de schrijver zou kunnen zijn. J. ROMBOUTS.

- REDACTIERAAD VAN BOEKENGIDS: -

E. H. J. Baers.
E. H. Prof. Dr A. Boon.
E. P. Dr Val. Claes, O. M. C.
H. Dr A. De Groeve.
E. P. D. De Pauw, O. P.
H. Dr Lod. Dosfel.
E. H. J. Eeckhout.
E. H. Dr K. Elebaers.
E. P. Prof. J. Salsmans, S. I.
H. Dr J. Uytterhoeven.
E. H. A. Van den Dries.
H. E. Van der Hallen.
E. H. M. Van Hoeck.
E. P. Verschueren, S. I.

MEDEWERKERS:

H. Dr E. Baers; Juff. Maria Baers; E. H. Dr A. Baert; E. H. Joz. Bamps; E. H. L. Bellon; Juff. M. E. Belpaire; E. H. Dr J. Belpaire; H. J. Boon; E. H. J. Bossaerts; H. Bouweraerts; H. Dr L. Brounts; E. H. Dr J. Caeymaex; Juff. Mia Cappuyns; E. H. Dr A. Cardyn; H. Prof. Dr A. Carnoy; E. P. Dr Ceuppens, O. P.; E. H. F. Clerckx; H. Ir D. Coninx; H. Dr M. Cordemans; E. H. Dr Ivo Cornelis; E. P. P. Cols, S. I.; E. H. Fr. Crols; E. H. Dr Cruysbergs; H. F. Daseleire; E. P. L. De Bast C. SS. R.; E. H. A. De Boeck; E. H. Dr Leo Deckers; E. H. Aug. De Cort; E. H. Dr Fr. De Hovre; E. P. Dr De Jaegher, S. I.; H. Fr. Delbeke; H. G. De Hasque; H. H. De Roover; H. Theod. De Ruyter; E. H. Dr E. De Smet; E. H. Jozef De Voght; H. I. De Vreese; E. P. De Wickere, S. I.; H. Em. Diels; H. A. Dierick; Mevr. Aug. Dosfel-Tysmans; Juff. L. Duykers; H. Edm. Fierens; E. H. Dr Flor. Fierens; E. P. E. Fleerackers, S. I.; H. Dr Rob. Foncke; E. P. A. Geerebaert, S. I.; E. H. J. Geens; H. J. A. Goris; H. Dr Jul. Grietens; E. H. M. Haerens; E. H. J. Hallez; E. H. J. Hammenecker; E. P. F. Hendrichs, S. I.; H. Arnold Hendrix; E. H. Dr J. Holthof; E. P. E. Jansen, M. O.; E. H. Prof. Dr A. Janssen; E. Z. Jozefa, C. R. S. S.; E. H. J. Lauwerijs; H. Dr Ir. Stan. Leurs; E. H. L. Leysen; E. H. C. Lindemans; H. Ir Fl. Maes; Z E. R. Kan. J. Mahieu; Juff. E. Mansion; H. Dr F. Meeus; E. P. Meyer, M. O.; E. P. Michiel, O. F. M.; H. R. Naveau; H. Dr V. Naveau; E. H. Dr Aug. Nobels; Juff. M. Nobels; H. Aug. Ossenblok; E. P. Salv. Palmen, O. F. M.; E. P. Pauwels, O. P.; H. Karel Peeters; E. P. Dr J. L. Perquy; O. P.; H. Prof. Dr Jul. Persyn; E. P. Dr J.-B. Poukens, S. I.; E. H. Dr Flor. Prims; E. P. Dr L. Reypens, S. I.; E. P. A. Regniers, S. I.; H. Dr D. Rogge; H. Dr Rombouts; E. H. L. Roofthooft; E. H. C. Roosens; H. Dr Raphaël Rubbrecht; Juff. Elza Sassen; E. H. L. Senden; H. Ir A. Stassens; Dom Dr Andreas Stoelen; E. H. Hil. Thans, O. F. M.; E. H. Dr R. Taverniers; E. P. H. Thielemans, S. I.; E. H. J. Vaes; E. H. Dr Aug. Van Beirendonck; H. Dr A. Van Cauwelaert; H. Dr Van Coppenolle; H. Dr J. Van den Heuvel; Mevr. Van den Heuvel-Brughmans; H. K. Van den Oever; H. Osc. Van der Hallen; E. H. Van der Jonckheyd; Z. E. H. Kan. Dr J. Van der Meersch; H. Flor. Van der Mueren; H. Ant. Van de Velde; Juff. M. Van de Walle; H. Dr H. Van de Weerd; H. Ir. Van Ermen; E. H. A. Van Ginneken; E. H. Dr J. Van Herck; H. Dr Arth. Van Huffelen; E. H. Ir. Aug. Van Olmen; E. P. J. Van Overmeeren, S. I.; H. Flor. Van Reeth; E. H. Jos. Van Reusel; E. P. Dr Van Roey, O. P.; E. P. Van Winkel, O. P. H. A. Verbiest; E. P. Dom Aug. Verhaegen; E. H. O. Verhaegen; Juff. M. Verstraeten; H. Dr Hub. Verwilghen; E. P. E. Verwimp, S. I.; E. P. Dr Vullings, M. SS. C.; E. H. Al. Walgrave; H. Gerard Walschap; H. Leo Waterschoot; E. H. H. Willems.

TOONEELGIDS

Orgaan der ALGEMEENE TOONEELBOEKERIJ
verschijnt om de maand op minstens 32 bladzijden,
bespreekt in elke aflevering ongeveer 52 tooneelstukken.

Inteekenprijs : 25 frank per jaar.

Schrijven aan :

„CULTURA" GILDESTRAAT, 5, GENT

TE HUUR.

Uitgeverij N. V. LEESLUST

Antwerpen : 109, Nationale straat, 109.

Jozef Buerbaum. — Keldermondvertellingen . . . . . **5,00 fr.**

M. E. Belpaire en Hilda Ram - Wonderland. 1e bundel (3e druk) **4,50 fr.**

M. E. Belpaire en Hilda Ram - Wonderland. 2e bundel (3e druk) **4,50 fr.**

M. E. Belpaire en Hilda Ram - Wonderland. 3e bundel (3e druk) **5,00 fr.**
(ter perse)

M. E. Belpaire en L. Duykers - Wonderland. 7e bundel (1e druk) **5,00 fr.**

BOEKEN-GIDS

ALGEMEEN
NEDERLANDSCH -- BIBLIOGRAFISCH -- TIJDSCHRIFT

EERSTE JAARGANG

1-9-2-3

V-VI

Orgaan van het Algemeen Secretariaat
:-: voor Katholieke Boekerijen :-:

BIBLIOTHECARISSEN !...

Het Algemeen Secretariaat voor Katholieke Boekerijen

gevestigd te Antwerpen, CUYLITSSTRAAT, 27

verzekert U mits een JAARLIJKSCHE BIJDRAGE VAN **25** FRANK, al de voordeelen van onze bibliotheekorganisatie.

A. — INLICHTINGSDIENST.

1. Over de Wetgeving op de Boekerijen en hare toepassing : voorwaarden en formaliteiten voor het bekomen van officieele toelagen.
2. Verstrekken van formulieren voor aanvragen om toelagen ; wenken omtrent de houding aan te nemen tegenover de officieele organismen.
3. Middendienst voor het bezorgen van sprekers voor Leesavonden, enz.
4. Middendienst voor het stichten van Maatschappijen zonder winstgevend doel.

B. — TECHNISCHE DIENST.

1. Inrichting van Lessen voor Bibliothecarissen.
2. Wenken omtrent het inrichten van Bibliotheken, Leeszalen, Lees- en Verteluren.
3. Modelboekerij, toegankelijk voor de belanghebbenden; mededeeling van Modelcatalogen.

C. — DOCUMENTATIEDIENST.

1. Voorlichting in zake bruikbare literatuur door: Verzamelen van Bibliographische werken en tijdschriften, ter inzage voor belangstellenden.
2. Verzameling per vak en per schrijver van boekbesprekingen.
3. Samenstelling van Keurlijsten.
4. Uitgeven van een **Bibliographisch Tijdschrift «Boekengids», kosteloos aan de aangesloten boekerijen verschaft (waarde 8 frank).**

D. — STOFFELIJKE VOORDEELEN.

1. Inbinden van boeken tegen voordeelige voorwaarden : 2 fr. per boekdeel zonder aanzien van formaat.
2. Levering van allerhande boeken met 10 % korting op factuur.
   Vrachtvrije toezending voor bestellingen boven de 100 fr.
   Bovendien wordt door het Secretariaat, op het einde van het jaar aan de aangesloten Boekerijen **een geldelijke steun** uitgekeerd, **berekend op het bedrag der respectievelijke bestellingen.**
3. Bezorgen van gedrukte modelformulieren : Inventarisboek : 15 of 22 fr.; Uitleenregister : 3 fr.; Witte Steekkaarten : 16 fr. de duizend stuks (onbedrukt); 27 fr. bedrukt; Onbedrukte kleurfiches : 16 fr. de duizend; Stamkaarten en lezerskaarten : 27 fr. de duizend.
4. Verhuren van Clichés (portretten) voor het illustreeren van Catalogen.

E. — ZEDELIJKE INVLOED DOOR CENTRALISATIE.

1. Propaganda door Voordrachten, Pers en Persoonlijk optreden tot het stichten of herinrichten van Boekerijen, Vak- en Kinderbibliotheken.
2. Gezamenlijk optreden tot het bekomen van gew. wijzigingen aan de wet.
3. Indienen van eventuëele klachten omtrent dienstaangelegenheden.
4. Vertegenwoordiging in officiëele organismen.
5. Bevorderen van het aansluiten der Boekerijen bij hun respectievelijke Verbonden.
6. Betrekkingen met soortgelijke inrichtingen in het Buitenland; vertegenwoordiging op Bibliotheek-Kongressen en- Landdagen.
7. Actie op de Openbare Meening voor een breedere opvatting van ons Bibliotheekwezen, en meer geldelijke belangstelling voor onze Bibliotheken.

N. B. : Het Secretariaat is toegankelijk Maandags, Woensdags, Vrijdags en Zaterdags, van 10 tot 12 en van 14 tot 18 uur.

Postcheckrekening : nr 241.02. **Telefoon : nr 116.74.**

Bijvoegsel van *Boekengids* van Mei 1924.

NUMMER 5-6 EERSTE JAARGANG MEI 1924

BOEKENGIDS

Algemeen Nederlandsch Bibliografisch Tijdschrift,
Orgaan van het Algemeen Secretariaat voor Katholieke Boekerijen

:-: VERSCHIJNT 6 MAAL PER JAAR :-:

REDACTIE :	BEHEER :
Alg. Secretariaat voor Kath. Boekerijen	S. V. De Vlaamsche Boekenhalle
Cuylitsstraat, 27, Antwerpen.	Naamsche straat, 87, Leuven.

Abonnementsprijs : 8,00 fr. — Dit nummer 4,00 fr.

LOUISA DUYKERS

DOOR MAUR. VAN HOECK, Pr.

Louisa Duykers opent de rij der vrouwelijke auteurs die een eereplaats in « Boekengids » zullen bekleeden. Haar in onze boekerijen zeer gegeerde werken schenken ons redenen te over om in dit tijdschrift een paar bladzijden aan deze schrijfster te wijden.

Ze werd den 13den Maart 1869 uit Hollandsch-Limburgsche ouders — vader en moeder waren Maastrichtenaars — geboren. Van huis-uit groeide ze op in een intellectueel milieu ; haar vader immers was leeraar in de oude talen en in het Fransch aan het Athenæum te Antwerpen. Haar diploma van regentes ging ze te Luik halen : én door haar huiskring én door hare studies was haar opvoeding dus heel en al Fransch. Wat niet belette dat de ouders er aan hielden hun dochter zich ook flink in het Nederlandsch te zien bekwamen en haar wezen op de noodzakelijkheid van Vlaamsche lectuur.

Wanneer de ingeboren lust tot schrijven voorgoed wakker kwam greep ze eerst naar het Fransch, als naar het gewilligste instrument onder hare hand. Geen enkel van haar Fransche eerstelingen echter werd uitgegeven. Eindelijk kwam ze in kennis met Juffrouw Belpaire en kort daarna met Hilda Ram en Pastoor Cuppens. De diepreikende invloed dezer drie, die een totalen ommekeer teweeg brachten in hare gedachtenwereld en levensopvatting, deed zich ook in taalopzicht gelden en wel zoodanig, dat het Vlaamsch voorgoed de taal van hare kunst werd.

Sedert dien werkte Louisa Duykers onverpoosd voort, schonk ons in 1900 « Hoogere vlucht » ; in 1901 « Langs verschillende Paden » ; in 1906 « Lena » ; in 1907 « Roza » ; in 1911 « Aquarellen uit Italië » ; in 1912 « Gehuwd Leven » ; in 1913 (in samenwerking met Jfw. Belpaire) « Wonderland : VIe deel » ; in 1919 « Jantje » ; in 1921 « Stormen » en pas

(nogmaals in samenwerking met Jfw. Belpaire) « Wonderland : VIIe deel » (1). — De bloote opsomming van haar boeken bewijst dat deze vrouw met mannelijk uithoudingsvermogen de hand aan het werk sloeg en hield. En dàt werk zet ze in het teeken der klaar-uitgesproken christelijke wereldbeschouwing, in tegenstelling met zoovele « beruchte romancières ». Haar ernstige levensopvatting plant ze in hare romans — die heden vooral, ten goede en ten kwade, de meest doelmatige dragers en verspreiders van gedachten zijn — over, en legt haar werk den hoogen, heiligen plicht op de ééne waarheid te dienen. Als *kunstenares* stelde ze daarmede een daad van durf, in tijden dat « l'art pour l'art » hoogtij vierde en elke, ook de lichtste, thesis-splinter tot een zwaren tendenzbalk werd aangedikt. Als *christen* kunstenares beleed ze een credo dat met den naam van clericalisme of kwezelarij werd gedoodverfd en meteen genegeerd. Kerk en domphoren, dat was immers één en hetzelfde. Die daad van durf mogen wij, jongeren, niet vergeten, want aan hen die ze aandurfden is het te wijten « qu'il y a quelque chose de changé depuis ». Daarom, een hartsgrondig eeresaluut !

* * *

Op een andere plaats teekende ik aan : « Iemand opvijzelen is iemand verpletteren, schrijft Verschaeve in zijn studie over Delfien Van Haute. — Wie Simons nu rangschikken wil onder de sterkste romanbouwers of grootste novellisten zou de waarheid te kort doen » (2). Ook voor L. Duykers — hoewel in mindere mate — dient hetzelfde gezegd. « Verhalen zoowat « en négligé » betitelt haar heel leuk Dr Persyn.

Toch is de afstand tusschen haar eerste en latere werken alleszins groot, minder om de raak-uitbeeldende taal dan om de steviger structuur. En al is het dan, dat we in haar boeken stooten op een dialoog die niet voortloopt met losse radheid ; dat de sporadische beschrijvingen meer óp het werk zijn gelegd, dan gegroeid er uit ; dat de taal wel eens bezwijkt onder de gedachte ; dat we, nu en dan, langs zijpaden worden gevoerd die ons van de hoofdbaan doen verdolen ; ééne hoofdkwaliteit heeft Duykers'werk : het boeit. Het is *volkskunst*. En daaraan vooral hebben we nood. Het ligt in de lijn der Boekerijen in dien nood te voorzien. Deze hebben dus te grijpen naar werken die den volke geven wat goed is en schoon. « Een volksschrijver, een volksverhaler wiens werk, wiens kunstwerk door het volk gesmaakt en genoten wordt, en terzelfdertijd dit volk verheft en veredelt, is een zegen voor zijn volk. Hij is dit vooral op onzen tijd » (3). En opdat een schrijver kunne binnendringen in de breedst-mogelijke lagen van het volk is het eerst en vooral noodig dat hij door zijn verhaal boeie. Zie maar naar Conscience op. Welnu ook Duykers bezit dien sleutel waarmede ze de deuren op het volk kan opzwaaien. Zij heeft een nog grootere ver-

(1) Een nieuw roman « Haar man » is nog ter perse. (Antwerpen; N. V. « Leeslust »).
(2) De Volkschrijver J. Simons. (Ons Volk ontwaakt. Kerstmisnummer 1923).
(3) G. Segers : Onze Volksletterkunde. (Siffer, Gent) 1923, bl. 34-35.

dienste : haar werk sticht. « De kunst, en geene zoo sterk als de volksletterkunde, werkt onophoudelijk op het volkskarakter in; de volksletterkunde draagt er dan ook in ruime mate toe bij om het eigenaardig, nationaal volkskarakter te louteren, te veredelen, te verzedelijken, op voorwaarde dat zij zelf nationaal, gezond en zedelijk zij. Zij verschaft daarnevens aan de breede volksmassa artistiek genot. Een gezonde volksletterkunde, die tot gansch het volk doordringt, daarvan genietbaar is, draagt in ruimste mate bij tot de versterking van het volkskarakter » (1). In hoeverre zij hoogere levenswaarde in haar werken legt en hoe ze daardoor afbrak met de algemeen-heerschende en tyrannische mode, duidden we hooger reeds aan.

Ze heeft daarbuiten den Vlaamschen roman verplaatst in die wereld waar geestesverwarring en zedelijk misbegrip schering en inslag van 't leven zijn ; ook in dàt wereldje waar katholicisme een zondagsche pronkmantel is dien te dragen nu eenmaal een gewoonte « comme il faut » blijkt, en midden daarin heeft ze hare zuiver-katholieke beginselen kordaat doorgedreven. En wij, katholieke blibliothecarissen en lezers, wij voelen het als een groote fierheid en christen vreugde aan, dat onze katholieke overtuiging de grondslag is van haar werk, dat een katholiceerende en apostolische geest er ons uit toewaait.

Omdat ze hare werken de hooge zending oplegt mede te arbeiden aan de geestelijke en zedelijke gezondmaking, aan de algeheele opvoeding van ons Vlaamsche volk, is het ons een plicht deze, hare groote levenstaak ten volle te waardeeren en met dankbaar gemoed haar literair œuvre te doen kennen en te verspreiden. Géén vergete het !

Schilde, 4 Januari, 1924.

Bibliographie : GODF. HERMANS : *Dietsche Warande en Belfort, 1900.*
Dr J. PERSIJN : *Kritisch Kleingoed* : Vlaanderen.
J. EECKHOUT : *Dietsche Warande en Belfort, 1914.*
Kortere besprekingen van hare respectievelijke werken liggen, links en rechts, in tijdschriften verspreid. M. V. H.

(1) id. bl. 10.

O.-Werken van Algemeenen Aard

295 **X.** **017**

KATALOOG DER OP. AANG. BOEKERIJ VAN TURNHOUT. *Turnhout, Victor Van-Halstraat. 1923 (20 × 13). 287 blz.* *3,00 fr.*

V — 't Ligt geenszins in onze bedoeling de lezers gedurigaan lastig te vallen met besprekingen van catalogen. Slechts bij uitzondering willen wij de aandacht vestigen op boekenlijsten die in een of ander opzicht als een toonbeeld mogen aangestipt. En dat is 't geval voor deze. 't Geldt hier inderdaad niet louter een droge opsomming van boekwerken en schrijversnamen. Door de talrijke auteurs-portretten, de bondige biografische nota's, het aangeven van geboortedatums en -plaatsen, enz. is deze cataloog tot een boek uitgegroeid, dat men zoo maar niet in de papiermand werpt, maar als een kostbare mijn van inlichtingen zorgvuldig bewaren en met belangstelling ter hand nemen zal. In deze opzichten mag het dan ook een « model-cataloog » heeten, waarin de bibliothecarissen heel wat nuttigs vinden zullen. — Belangrijk blijkt ook het boekenfonds te zijn, — althans waar het de nieuwere aanwinsten betreft. Want, 't dient gezegd, in een bibliotheek die sinds jaren bestaat, — ze werd door toedoen van wijlen Dr Snieders opgericht, meen ik, — komt er heelwat oude rommel voor. Waarom dan ook van deze verjongingskuur geen gebruik gemaakt om een ruim deel der verouderde onbenulligheden overboord te smijten ? Waarom, vooral, van deze prullen 2, 3 exemplaren behouden en afzonderlijk vermelden ? — Eenvoudigheidshalve, — zoo meent steller althans, — werd aan het zesdeelig stelsel der openbare besturen de voorkeur gegeven voor de indeeling; maar toch acht hij het nog noodig de hoofdvakken naar willekeur in 14 rubrieken te onderverdeelen. Nu, dat recht heeft hij; hoewel we, zoodoende, elk er een eigen stelsel blijven op nahouden. — Waar ik hem echter geen ongelijk geef, 't is waar hij de vakboeken onder een reeks alfabetisch gerangschikte trefwoorden classificeert. Het opgeven van een vrij volledige bibliografische beschrijving der vakboeken is een gelukkig idee. — Hoewel het werk typografisch verzorgd mag heeten, achten wij de bladschikking vaak minder evenwichtig. Voor een boekenlijst, die uitteraard goed open zou moeten vallen, is deze wijze van brocheeren — met ijzeren « nietjes » door het plat heen, — niet doelmatig. — In zijn geheel genomen heet ik dezen cataloog een verdienstelijke prestatie, waarmee we den Heer Waterschoot van harte gelukwenschen. J. BAERS, PR.

1. - Wijsbegeerte en Zedenleer.

296 **Decoene, Dr A. & Staelens, A.** **15 : 37**

PÆDAGOGISCHE ZIELKUNDE. *Leuven. Vl. Boekenhalle (Pædagogische Studiën). 1924, 2^e^ druk. (23 × 15) 330 blz.* *13,50 fr.*

IV*— Zelden of nooit wekte de paedagogiek zooveel belangstelling als heden. En het is een verheugend feit dat, op dit gebied althans, de katholieken als baanbrekers zijn opgetreden. Te verwonderen is dat

niet. Want in den maalstroom van ideeën en malkaar verdringende stelsels, is alleen het katholicisme bij machte vaste vormen op te stellen. In ons land wordt de beweging geleid door Dr A. Decoene en Dr Fr. De Hovre. Het door hen uitgegeven « Vlaamsch Opvoedig Tijdschrift », en de door hen bezorgde reeks van « Paedagogische Studiën » staan onovertroffen daar. In laatstgenoemde reeks bekleedt de « Paedagogische Zielkunde » die wij hier aankondigen, zeker de eerste plaats. Zij munt uit door bondigheid, klaarheid, algeheele beheersching van de stof. Dat in een landje met zoo klein afzetgebied als het onze op drie jaar tijds dit ongemeen ernstig boek een tweede uitgaaf mocht beleven, is een sprekend getuigenis voor zijn waarde. Dat het toppunt echter nog niet bereik is, moet ons niet bevreemden. Het boek is gebouwd op het scolastieke systeem, en dat is een niet geringe verdienste. Maar dat systeem zelf, hoe sterk het ook ineensteke, is nog niet volmaakt. Het schijnt me zeker, dat er tusschen de blijvende uitkomsten der scolastiek en meer dan een resultaat van het moderne denken en proefnemen nog een synthese te vormen is, waaruit ook de paedagogische zielkunde tot dieper inzicht en vruchtbaarder toepassing kan geraken. Ik meen daarenboven dat het verkeerd is te beweren dat een « gezond wijsgeerige psychologie, zooals de scolastieke, heel en al » steunt op de ervaringsgegevens van de empirische zielkunde » (blz. 12) Maar Rome werd niet op één dag gebouwd. En, in afwachting van het ideale boek, mogen wij deze bewerking als een best geslaagde proeve begroeten.

H. THIELEMANS, S. I.

297 **Van Hoonacker,** A. Hoogleeraar te Leuven **17**

GRONDBEGINSELEN DER MORAALFILOSOFIE. *Brussel, Standaard. 1922 (24× 16) 192 blz.* *10,00 fr.*

IV* — Wie professor Van Hoonacker kent, zal niet verwonderd zijn dat hij er aan gehouden heeft de eerste te zijn om een Nederlandsch handboek van moraalphilosophie die aan christene menschen ten volle vertrouwen kan inboezemen, in ons land te laten verschijnen. Wij bezitten, wel is waar, enkele werken van dien aard in onze taal. Ze worden echter, ofwel in Nederland uitgegeven, ofwel, — alhoewel in den handel verkrijgbaar, zooals prof. Bittremieux'handboek, — zijn ze niet in typographischen druk verschenen en bijgevolg voor ruimer verspreiding noch bestemd noch geschikt. Geen wonder dus dat de eerste uitgave van de grondbeginselen, na enkele weken, uitgeput was, en dat de tweede ook weldra zal uitverkocht zijn. Het werk van den geleerden magister verdient ten andere den bijval dien het geniet. De uiteenzetting der leer is klaar en duidelijk, bondig zooals het past, in ons land vooral, voor een handboek; en tevens uitgebreid genoeg om door oningewijden, die veelal zonder leermeester de stof instudeeren moeten, wel begrepen te worden. Het is vooral geschikt om te voorzien in de behoefte aan philosophische scholing en aan algemeen menschelijke ontwikkeling en vorming van de vele jonge of op onvoldoende wijze ontwikkelde krachten die in Vlaanderen zich trachten op te werken tot hoogstaande cultuurmenschen in staat leiding en richting te geven aan hun stand en aan hun volk en die vooraan geplaatst werden zonder daartoe opgeleid en voorbereid te zijn geweest. De nood van ons volk is groot in dit opzicht en boeken zooals prof. Van Hoonacker's grondbeginselen zijn kostelijke hulpmiddelen en weldaden.

P. PERQUY, O. P.

2. - Godsdienst

298 Daniëls, Fr. L. M. **23**

THEOTOKOS : Eene uiteenzetting der Katholieke Maria-leer. *Roermond, Romen, 1922. (20 × 15) 144 blz.* *fl. 2,75*

IV* — Dit zeer degelijk werk geeft, in een betrekkelijk kleinen omvang, een nagenoeg-volledig overzicht van de katholieke Marialeer. Al wijst schrijver nu ook niet telkens uitdrukkelijk het onderscheid aan tusschen wat tot het eigenlijke dogma hoort en wat er niet (of nog niet) toe behoort, toch kan uit de door hem gebruikte uitdrukkingen («De leer der Kerk », of « deze op goede gronden steunende stelling », e. d.) dit onderscheid gemakkelijk afgeleid. Schrijver is trouwens zeer voorzichtig in het vooruitzetten van meeningen, die buiten de kerkleer vallen. Dit werk is dan ook een veilige gids. Dit is het, niet alleen omdat het de leer en de meest-vaststaande meeningen steeds duidelijk uiteenzet, maar ook omdat het de voornaamste tegenwerpingen (maar dan ook alleen zulke, die zich als vanzelf opdringen en algemeen verspreid zijn) afdoende weerlegt, zoodat de ware leer er steeds vaster door indringt. De taal is verheven en toch eenvoudig, ongedwongen, zelfs — hoe moeilijk dit ook is bij het behandelen van zulk een onderwerp — hier en daar zeer levendig.

A. W. VAN WINCKEL, O. P.

299 Fœrster, F. W. **21 : 24 : 37**

CHRISTUS EN HET MENSCHELIJK LEVEN. *Vertaald uit het Duitsch door Dr Fr. De Hovre. Gent, Cultura. 1923. (22 × 14) 394 blz.* *12,50 fr.*

IV* — « Dit is het meest omstreden boek van den meest omstreden schrijver van onzen tijd... » Zoo begint de inleiding van Dr Fr. De Hovre. En inderdaad. In de laatste jaren werd in Duitschland en Nederland een ware campagne gevoerd tegen Fœrster. En aanleiding tot die campagne was vooral de verschijning van dit boek. De Protestanten vonden het te katholiek. De katholieken waarschijnlijk te Protestantsch. De drijverijen werden hatelijk. Men ging Fœrsters privaatleven onderzoeken. Men vond er vlekken, (ware of aangedichte, ik weet het niet). En dra heette het dat Fœrster onoprecht was en zijn « Christus » een gevaarvolle apologetika. Het was dan ook met groote belangstelling, en niet zonder een tikje vooroordeel dat ik « Christus » ter hand nam. En nu, na aandachtige lezing, moet het mij van het hart dat ik die aantijgingen, ze mogen nu komen van waar ze willen, schandalig vind. Fœrster onoprecht ! Maar zijn oprechtheid, zijn hart grondiggeloof in Christus' Godheid straalt ons uit iedere bladzijde tegen. Fœrster, gevaarlijk apologist ! Maar heeft men dan uit het oog verloren, wat hij zelf schreef over zijn taak : « De taak die ik mij gesteld heb ligt hierin : » de kloof tusschen Godsdienst en modernen geest in heel haar diepte » te vatten en de moderne ziel eerst in voeling te brengen met die » waarheden, waarvoor ze vatbaar is.» Fœrster bedoelde geen apologetika, wel een christelijke pædagogiek ! Die heeft hij dan ook geschreven, en hij deed het meesterlijk. — Wat nu den inhoud van het werk zelf betreft, die kan kort worden samengevat in deze woorden van Fœrsters voorbericht : « Er wordt aangetoond, hoe de problemen en conflikten » van het menschenleven, in hun diepsten grond beschouwd, on- » voorwaardelijk naar de christelijke oplossing heen wijzen ». Naar

wetenschappelijk verband tusschen de verschillende hoofdstukken moet derhalve niet worden gezocht. Dat verband is « psychagogisch »: het gaat hier immers om konkrete zieleleiding. — Ieder ontwikkelde Vlaming neme en leze en overwege dit boek. Een aangrijpender, verheffender lectuur zal hij niet vinden. De tragedie van 't dagelijksch leven evenals van 't wereldgebeuren staat hier in al haar scherpte uitgebeeld. Maar 't pessimisme, dat de beschouwing er van bij een Schopenhauer te voorschijn riep, wordt hier gelouterd door het licht dat straalt van Golgotha. H. THIELEMANS, S. I.

300 Huonder, Ant. S. J. **248**

AAN 'S MEESTERS VOETEN. Korte overwegingen voor priesters met drukke bezigheden. *Vertaald uit het Duitsch door J. B. Poukens, S. J. — Leuven, Vl. Boekenhalle. 1921. (10 × 8) 382 blz. ing. 9,00 fr. ; geb. 12,50 fr.*

IV — Dit meditatieboek werd geschreven voor priesters met drukke bezigheden en dus voor vele. Het leven des Heeren wordt hier, te beginnen met het Doopsel door Joannes, in treffende beelden tot navolging voorgesteld, Jezus' woord bondig verklaard en raak op de toestanden van het hedendaagsch priesterleven toegepast. Zoo groeit vóór onze oogen het beeld van den idealen priester en leeren we beter inzien hoe, in deze eeuw, het priesterwerk hoeft opgevat en ingericht. Aan warmte is er ook geen mangel in dit boek. De schrijver heeft over alle banaliteit gezegevierd en levert hier kerngezonde beginselen in verrassend-nieuwe voorstellingen. Wie ietwat vertrouwd is met geestelijke boeken, zal hem dit als een niet-geringe verdienste aanrekenen. Maar ook de vertaler verdient grooten lof, om den zwier en de zuiverheid van zijn Nederlandsch. Gerake dit prachtboek spoedig aan zijn 10e uitgave te onzent lijk het oorspronkelijke in Duitschland. K. CRUYSBERGHS, PR.

301 Mahieu, Kan. J. S. T. L. **23 : 24**

HET BROOD DES LEVENS. *Brugge, Beyaert. 1921, 4e druk (18 × 12) 186 blz. 4,00 fr.*

V — Dit boek, waarvan de 4e uitgave reeds in 1921 verscheen, werd opgesteld om de geloovigen op te wekken tot de veelvuldige en dagelijksche Communie en om de zielen te helpen met veel vrucht het allerheiligste Sacrament te ontvangen. Daarom geeft schrijver een diepgrondigen uitleg van de geloofswaarheid door Christus zelf veropenbaard : « Ik ben het brood des levens » Jo. VI, 35. Van daar de indeeling der verhandeling : het eerste deel beschrijft het bovennatuurlijk *leven*, het tweede, den invloed van de *dagelijksche Communie* op dit leven. Eindelijk drukt hij belangrijke *documenten* over. De geleerde schrijver heeft niet enkel een voortreffelijk boek opgesteld, voortreffelijk in dogmatisch en ascetisch opzicht; hij heeft daardoor ook een uitmuntend liefdewerk verricht, met een doelmatig middel te verschaffen tot onderwijs van het volk. De geloovigen weten zoo weinig omtrent hun bovennatuurlijke waardigheid en omtrent de bovennatuurlijke leerkrachten die in hen berusten : die onwetendheid is een beletsel tot de vereeniging der ziel met God. Door het boek, dat wij aanbevelen, zullen de priesters krachtdadig geholpen worden om de christelijke leer op degelijke wijze in hun sermoenen voor te stellen; de geloovigen hebben in *Het Brood des Levens* een uitmuntend boek voor geestelijke lezing, dat het verstand verlicht, den wil opwekt en versterkt.

JOS. VAN DER MEERSCH, PR.

302 **Oesterle, Gérard, Dr, O. S. B.** **23 : 648**

DISPENSATIEBEVOEGDHEDEN van huwelijksbeletselen in dringende gevallen volgens den Codex Juris Canonici. *Bewerkt naar het Duitsch door Brenninkmeyer O. S. B. Leuven, Vl. Boekenhalle 1921. (15 × 12) 51 blz. — 1,50 fr.*

IV* — Dit werkje is een commentaar op Can. 1043—1045 van het kerkelijk Wetboek, waar nl. bepaald wordt, hoe in stervensgevaar van een der partijen of « in casu perplexo » de Bisschop, pastoor en biechtvader dispenseeren kunnen van een huwelijksbeletsel : wat tamelijk ingewikkeld is en wel verdient zaakrijk en duidelijk uiteengezet te worden, zooals hier geschiedt. Op bizonderheden kunnen we nu niet ingaan ; we zouden slechts herhalen wat we schreven in « Paster bonus » (Brussel, 1921, blz. 126). Uitsluitend voor geestelijken geschikt, en nog wel voor zulke die de kerkwettelijke vraagstukken liever in het Nederlandsch dan in het Latijn bestudeeren. J. SALSMANS, S. I.

303 **Vermoesen, E. H.** **238 : 264**

LITURGISCH ONDERRICHT BIJ DE PAROCHIALE GODSDIENSTLES. *Antwerpen. Geloofsverdediging. (Godsd. en Soc. Tracten.) 1923. (18× 13) 24 blz. 0,75 fr.*

V — De schrijver geeft in die korte duidelijke bladzijden praktische wenken opdat de kinderen door het onderricht niet afzonderlijk én catechismus én liturgie zouden leeren. Liturgie brengt leven in het godsdienstig onderwijs, zet de waarheden, bij de catechismusles geleerd, in het dagelijksch en liturgisch leven om. Met zulk boekje bij de hand zal de catecheet het kindje doen denken, voelen en handelen in en met de Kerk Xi. L. LEYSEN, PR.

304 **Timmermans, L. H.** **252**

HUN ZONNEDAG : Preeken, conferenties en toespraken voor jeudorganisaties. — *Roermond, Romen. 5 dln (22× 15) elk 120 blz. per deel fl. 1,75*

IV — Deze vijf boekdeelen met preeken, conferenties en toespraken voor jeugdorganisaties zijn heelemaal geschikt om tot handboeken te dienen, vooral voor geestelijke leiders van patronaten, congregatiën, en broederschappen. De schrijver deed een zeer goede keus van onderwerpen voor de jeugd, en is steeds eenvoudig, klaar en zakelijk. Inspireert hij zich vooral bij Duitsche kanselredenaars, hij weet zich ook aan te passen aan het Nederlandsch temperament. De leer en de indeeling zijn ook zeer gevat. Alle diepte van inzicht of beeldrijkheid van stijl werden op zij gezet en juist daarom gaat het zoo gemakkelijk voor een predikant om die preeken te gebruiken en om ze aan te vullen volgens de omstandigheden. Onze priesters die 's Zondags reeds hunne handen vol hebben, zullen zich best deze preeken tot een hulp aanschaffen. L. J. CALLEWAERT, O. P.

305 **Van Tichelen, Th. pr.** **25 (83)**

HET ZONNIG JAAR. — *Leuven, Boerenbond. (Reeks B, nr 4.) 1923. (24 × 15) 192 blz. 7.50 fr.*

V — Dit boek is de verzameling van de godsdienstig-zedelijke beelden welke priester van Tichelen elke week schetst in « De Boer ». Daarom heet het boek : «Het Zonnig Jaar», omdat de schrijver over alles wat reilt en zeilt in 't landelijk verloop der dagen, de zonnestralen van zijn optimisme glanzen laat, van dat optimisme dat heelemaal niet kunstmatig noch opgeschroefd is, maar even gezond en diep als het godsgeloof

waaruit het opborrelt. Het is den schrijver noch om kunst noch om litteratuur te doen, maar om de zieleschoonheid op te halen van de landelijke geloovige menschen, en om ze, daarvan bewust, te herdoopen en te hervormen in de bron van die zieleschoonheid : God. Al deze schetsen zijn preeken, zonder preektoon. Zij zijn als het ware evangelische parabels uit Vlaanderen. «Niet heel diep van psychologie» zal hier en daar een artiest meesmuilen. Inderdaad niet dieper dan de psychologie van den eenvoudigen landeling. Mij is « Tante Fien (61) het mooiste pareltje. Maar, waarom vind ik in deze verzameling « De herderkens» niet, of beter de boeren van Vlaanderen die naar Bethlehem gaan ? Mocht dat niet gezegd worden dat de boeren van Vlaanderen wat gierig zijn ! Ik ben bang dat veel boeren juist daarom dit boek niet zullen koopen. Zij zullen zeggen : wij hebben het reeds gelezen in in « De Boer », en 't ware zonde. L. J. CALLEWAERT, O. P.

306 **Van den Tempel, P., O. P.** **23 : 24**

DE MENSCH, GODS BEELD. — *Roermond, Romen. 1922. (20 × 15) 105 blz. fl. 2.25*

IV* — Geschreven met het doel « de schoonheid van het genadeleven in oprecht zoekende zielen zacht te laten binnenstralen, opdat zij zich gevangen zouden geven voor het Licht uit den hooge », en met het oog zoowel op andersdenkenden als op geloofsgenooten, kunnen deze « beschouwingen over het genadeleven » groote diensten bewijzen. Aan de hand van S. Thomas spreekt schrijver over de natuur van de genade, de goddelijke en de bovennatuurlijke zedelijke deugden, de gaven van den H. Geest in het algemeen, de vruchten van den H. Geest en de acht zaligheden. Tusschen het 3e laatste en het vóórlaatste punt werd een verhandeling ingelascht over de gaven van Verstand, Wetenschap en Wijsheid en over de natuurlijke en de ingestorte beschouwing. Deze verhandeling, welke in verhouding zeer uitgebreid is (ze beslaat meer dan een vierde van het heele werk), werd geschreven met benuttiging van de artikelen van D. Joret, o. p. (cfr. blz. 60). Het wil ons voorkomen dat voornamelijk de eerste drie onderwerpen op meer bevattelijke en meer aanschouwelijke wijze hadden dienen behandeld. Nu echter ligt het hoofdzakelijke wat verdoken onder het meer bijkomstige en onder het met het genadeleven in losser verband staande. Jammer vinden wij het ook, dat over het inwonen van God in de ziel in staat van genade zooveel als niets, en over de goddelijke deugden in het algemeen en over elk in het bizonder zóó weinig gezegd wordt. O. i. is vooral deze laatste leemte schadelijk.

A. W. VAN WINCKEL, O. P.,

307 **Voordeckers, Albertus, O. Praem.** **214**

DE HOOGE WIJDINGEN. *Tongerloo, Abdij. 1923. (19 × 15) 69 blz. 3,50 fr.*

V — Tekst van het « Pontificale Romanum » voor de wijding der Subdiakens, Diakens en Priesters, met vertaling en enkele woorden uitleg. Klaar en duidelijk staat er geschreven : de wijding (der diakens) heeft plaats door de heerlijke prefatie en het opleggen der handen (blz. 32); alsook : « Enkel de handoplegging van den Bisschop is noodzakelijk tot het sacrament (t. t. z. tot het priesterschap) (blz. 48). Talrijke, niet alle theologen spreken zoo. Een boekje dat voor het bijwonen der wijdingen opperbest geschikt is, en, o. a., zeker met groote vrucht door ernstige jongens zal gelezen worden. D. ANDREAS STOELEN, O.S.B.

3. - Sociale Wetenschappen - Recht - Opvoeding - Folklore - Vrouwenbeweging.

308 **Aengenent, J. D. J.** **331 : 396**

DE BETEEKENIS VAN DEN ACHTURENDAG EN DE TAAK DER VROUW. *Leiden, Futura. 1921. 36 blz.* *fl. 0,20*

IV — Omtrent den achturendag zijn in Holland zoowel als bij ons de meeningen nog al uiteenloopend. Uiterst belangwekkend is het hieromtrent de zienswijze te leeren kennen van niemand minder dan den zoo gunstig gekenden Warmondschen Professor. In deze redevoering betuigt hij dat die hervorming niet als socialistisch moet uitgekreten worden, en wel omdat ook de kristelijke maatschappijleer eischt dat aan den arbeider de noodige tijd gegund worde om zijn ethische plichten als mensch en huisvader behoorlijk te vervullen ; desnoods mag daartoe de Staat ingrijpen. Men bewere ook niet voorbarig dat achturenwerk een achteruitgang van productie en volkswelvaart veroorzaakt en een verergering van drankmisbruik : veeleer het tegenovergestelde wordt door de ervaring bewezen, omdat de niet afgesloofde werkman behoorlijker arbeidslust en arbeidsvermogen gevoelt en minder neiging tot lager zingenot Het komt er op aan hem te leeren zijn tijd en zijn geld goed te gebruiken en hem liefde voor zijn huisgezin in te boezemen. Daar kunnen de vrouwen veel toe bijdragen. De geleerde redenaar bevestigt die stellingen stevig en gematigd tevens, wijselijk toegevende dat er schaduwzijden zijn; ook dat er met groote voorzichtigheid, met de noodige onderscheidingen en zonder overdreven optimisme dient geredeneerd en gehandeld. Ten slotte schijnt hem toch die regeling van den arbeid meer voor- dan nadeel op te leveren. Geen sociale werker, geen ontwikkelde die in de maatschappelijke toestanden belang stelt, mag dit boekje ongelezen laten. P. SALSMANS, S. I.

309 **Boudier-Bakker, Ina** **396**

DE MODERNE VROUW EN HAAR TEKORT. *A'dam, Van Kampen. 1923, 2e druk. (18 × 13) 83 blz.* *gec. fl. 1,50*

IV — Het boekje van Mevrouw Boudier-Bakker is een pleidooi ten gunste van het moederschap, het verweer van een vrouw die beseft de voor de vrouw gemoedstillende en bevredigende weelde van het moederschap tegen de wanbegrippen van een onnatuurlijk en onzinnig feminisme dat de levensvreugde der vrouw plaatst in de gelijkstelling met den man op intellectuëel en beroepsgebied. Veel waarheid ligt er in die beschouwingen over het studeerende meisje, de werkende vrouw en het kind. Veel waarheid vooral, als men zich indenkt in de opgeschroefde intellectualiteit en den overdreven vrijheidszin van vele Hollandsche meisjes, welke wij bij onze Vlaamsche vrouwen veel minder kennen. Het geheel van het werkje — dat zeker lezenswaard is — lijkt mij beter dan de inleiding waarmee de feministen het voorzeker niet moeten hebben. Het is een al te eenvoudige en eenzijdige uitleg van een wereldverschijnsel als, ten slotte, het feminisme is. Alles

is immers niet gezegd als men het aangeeft als een « eindelijken opstand van een gansche klasse vrouwen aan wien de natuurlijke geluksvoorwaarde, het bezit van man en kinderen, ontgingen. » Ina Boudier-Bakker kent de volle vreugde van het ware moederschap, zij kent minder of misschien niet die van een breeder moederschap der gehuwde of onger huwde vrouw. Deze gaat tot het geheele lijdend menschdom, met haamoederhart, vol christelijke naastenliefde ; maar deze schijnt Mevrouw Boudier-Bakker niet te kennen. M. BAERS.

310 Daels, Prof. Dr Fr. **37**

VOOR ONZE JONGENS. *Leuven, Vl. Boekenhalle. 1922, 3e druk (12 × 15) 63 blz.* *1,00 fr.*

IV — Dit boekje is een oorlogsaandenken, want die artikelen werden eerst gebundeld *Voor onze Jongens* in de loopgraven van den IJzer, om ze te waarschuwen tegen het afzichtelijke en het ook-lichamelijkrampspoedige van de ontucht, tegen wanhoop en verwaarloozing van medische behandeling in geval van venerische ziekte. Zoo kan dit boekje nu nog aan velen, eilaas, nuttig zijn ! De hooggeleerde schrijver veronderstelt wel-ingelichte lezers : er is dus niet zoozeer voorlichting te vinden, dan wel een flinke en warme opwekking om het geslachtelijk leven van een hooger standpunt uit te beschouwen. Het doet deugd een leek, een geneesheer zóó te hooren spreken. De bovennatuurlijke beweegredenen en middelen zijn niet uitdrukkelijk vermeld. Maar dat kon bezwaarlijk in de omstandigheden, waarin die schriften het licht zagen. Prof. Daels is de man niet om het gezag en de kracht van het bovennatuurlijke te ontkennen ; hij zou zeker de eerste zijn om te erkennen dat in dit opzicht het bundeltje dient aangevuld. Trouwens waar hij den zwakke of den gevallene meelijdend toespreekt : « Wend u tot een vriend », dan verstaan wij, kristenen, « tot een priester ».

J. SALSMANS, S. I.

311 De Coene, Dr A. **37 : 176 : 2**

EER EN DEUGD. *Leuven, Vl. Boekenhalle, 2e druk (15× 10) 220 blz. 4,00 fr.*

V* — Oorspronkelijk bedoeld als raadgevingen ten gerieve van de leerlingen aan de normaalschool te Thorhout, is dit boek bestemd om onschatbare diensten te bewijzen niet enkel aan andere studenten, maar aan alle eenigszins ontwikkelde jongelingen, en aan al wie zich met de opleiding der jeugd bezighoudt. Het getuigt van jarenlange ondervinding door intiemen omgang met de jeugd opgedaan. Al de grondwaarheden waarop een echt christelijk leven moet steunen, worden daar op heldere, klare wijze uiteengedaan, met daarbij talrijke, kostelijke raadgevingen en wenken over het lezen van boeken bijv., over ridderlijkheid, wellevendheid, eenvoud, nederigheid, enz.

A. CARDYN, PR.

312 Grietens, Juul **84 : 39**

DE REUZEN VAN BORGERHOUT. *Brussel, Standaard. 1922 (18 × 27) 7 blz.* *1,00 fr.*

V — Een folkoristisch essay dat in Vlaanderen gretig zal gelezen worden. In die enkele bladzijden geeft Grietens ons 'n brokje Vlaamsch leven, tintelend en warm : onze eerlijke dorpsmenschen in hun uitbundige blijheid. Het boekje past best in onze volksbibliotheken. Maar één bezwaar : is het formaat niet onhandig ? M. VAN DE WALLE.

313 **Pesch, Heinrich, S. J.** **312 : 173**

BEVOLKING EN BEVOLKINGSVRAAGSTUKKEN : 2. HET BEVOLKINGSBEGINSEL VAN TH. R. MALTHUS. *Vertaald door J. Kerkvliet. — Leiden, Futura. (25× 17) 55 blz.* *fl.0,80*

IV* — Deze verdienstelijke verhandeling mocht zeker een waardige plaats vinden in de reeks « Politieke en Sociale Studiën, uitgegeven onder toezicht van Prof. Mr P. J. M. Aalberse ». De bekende ekonomist Pater Heinrich Pesch en zijn bewerker zetten duidelijk Malthus' leer uiteen, met vermelding der voorloopers, aanhangers en tegenstanders. Dan volgt een scherpe kritiek : men behoort koren en kaf te schiften, zich niet te laten verbluffen door onbewezen orakelspreuken, en vooral wel in te zien dat het neo-malthusianisme zich niet beroepen mag, noch op de persoonlijke meening van Malthus, noch op zijn vaak aprioristische en ongegronde stellingen. — Dit boekje is best geschikt voor ontwikkelde lezers, die op korten tijd een heldere, volledige en beredeneerde kennis van het bevolkingsvraagstuk zoeken. Ze zullen tot de zalige overtuiging komen dat Gods Voorzienigheid geen essentieele disharmonie in de schepping heeft kunnen leggen, maar ook dat Hij wil dat bij den mensch zelfbeheersching en verstandelijke tucht het inwilligen der geslachtsdrift regelen. J. SALSMANS, S. J.

314 **Uytendoorn, Corry** **396 : 07**

VROUW EN PERS. *Amsterdam, R. K. Boekcentrale. (Voor de Roomsche Vrouw) 35 blz. (20 × 14)* *fl. 0,15*

V — Deze enkele beschouwingen — alhoewel gericht tot de Hollandsche Katholieke vrouwen — verdienen evengoed de belangstelling onzer Vlaamsche vrouwen en vooral die onzer sociale leidsters. Het behandelde vraagstuk is gansch « up-to-date » en schrijfster stelt klaar in 't licht welke gewichtige rol een moderne Katholieke vrouw te spelen heeft tegenover de pers : in sommige gevallen is rechtstreeksche bemoeiïng gevergd, maar altijd heeft de vrouw de neutrale pers uit haar huis te weren, en de Katholieke pers te ondersteunen en te lezen. Zooniet komt ze te kort aan haren plicht als Katholieke vrouw en moeder. M. VERSTRAETEN.

315 **Van Moere, Fr. Evermar** **39 : 4**

SOLDATENLEVEN. *Leuven, Vl. Boekenhalle. 1919, (17 × 13) 140 blz. — 4 fr.*

V — Een bijdrage tot de folklore van den Vlaamschen soldaat. Van Moere geeft uitleg over tal van uitdrukkingen tijdens den oorlog gebezigd in de loopgrachten en in de rustplaatsen. Ook over sommige gebruiken en doeningen van den soldaat zegt hij een en ander. Dit werkje heeft veel geduldigen arbeid gevraagd en geeft een kijk op den zielstoestand onzer jongens tijdens het geweldig werelddrama. Volledig is het niet, maar toch uitgebreid genoeg om den eigen aard onzer jongens er in te bespeuren. Het zal leeren hoe de Vlaamsche soldaat den zwaren last te torschen wist en hoe Uilenspiegel uit zijn gemoed niet weg te krijgen was. K. ELEBAERS, PR.

316 **Vliebergh, Em.** **33**

BEGINSELEN VAN VOLKSHUISHOUDKUNDE. *Brecht, Braeckmans (Uitg. B. Boerenbond, B. nr 1). 1923, 2e druk. (24 × 16) 335 blz.* *8 fr.*

V — Een werk, zegt de voorrede, bestemd voor beginnelingen in de volks- of staatshuishoudkunde, een klare, op katholieke beginselen ge-

bouwde uiteenzetting voor de Vlamingen. — In zijn gewonen klaren stijl zet de schrijver ons uiteen de bijzonderste prolegomena tot economie : haar naam, hare geschiedenis, de hoofdbegrippen van *behoeften* en van *waarde* om dewelke het van den eersten stap af in de economie gaan zal. En dan volgen de vier klassieke deelen van voortbrenging, omloop, verdeeling en verbruik. — Hoofdzakelijk hebben we aan dit boek een *beschrijvende* economie. Zulks was ten andere door zijn titel *beginselen* ons aangewezen. Dit sloot echter het aanteekenen van ethische momenten niet uit, en hier en daar, door het boek heen, is er ook op gewezen. Eveneens heeft de schrijver gelet op de Belgische arbeidswetgeving zooals ze stond tot vóór den oorlog. Met veel persoonlijke, onmiddellijke kennis van zaken geschreven, — hetgeen niet altijd het geval is bij schrijvers van handboeken over economie, — geeft dit boek ons een duidelijk zicht op ons Belgisch huishouden en is het als « beschrijving » een der beste werken van dien aard, zeker het beste en meest gepaste dat wij Vlamingen bezitten. — In deze tweede uitgave werden er een paar bladzijden bijgevoegd over de bedrijfsorganisatie van de nijverheid en over de kindertoeslagkassen. Ook omtrent de nieuwere opvattingen van het socialisme is er iets aan toegevoegd en over de naoorlogsche wetgeving. FL. PRIMS, PR.

4. - Taalkunde

317 **Geerebaert, A., S. J.** **47 : 9**

CAESAR : GEDENKSCHRIFTEN VAN DEN GALLISCHEN OORLOG (1e deel : tekst). *Luik, Dessain 1923. (20 × 13) 183 blz.* *Gec. 4,00 fr.*

V — Deze nieuwe schooluitgave van den onvermoeibaren P. Geerebaert moet stellig niet onderdoen voor zijne talrijke vroegere werken. P. Geerebaert was er op uit een goed leesbaren tekst van den « Gallischen Oorlog » te bezorgen, zonder belang te hechten aan zinlooze of nagenoeg zinlooze letterteekenen der handschriften, en daarin heeft hij volkomen gelijk waar het een schooluitgave geldt. De uitgave zelf is flink verzorgd en de 11 kaarten bij den tekst gevoegd zullen er toe bijdragen om aan de studenten toe te laten zich een klare voorstelling te vormen van de verschillende veldtochten en belegeringen door Julius Caesar uitgevoerd. In vele van onze onderwijsgestichten treffen wij nog talrijke vreemde tekstuitgaven aan van klassieke schrijvers : waarom toch de uitgaven van P. Geerebaert niet verkozen die in opzicht van degelijkheid zeker niet moeten achteruitgesteld worden ?

A. CARDYN, PR.

318 **Smal, Danie** **4393.8**

IK LEER AFRIKAANSCH IN EEN UUR. *Antwerpen, Mercurius. 1923 (16 × 12) 32 blz.* *1,50 fr.*

V — Nu de Zuid-Afrikaansche letterkunde door de bloemlezingen van Pienaar, Schoonees en anderen meer en meer bekend geraakt bij ons lezend publiek, kan het soms wel nuttig zijn enkele regels in een beknopt spraakkunstje bij de hand te hebben. Die vindt men met een lijst van de moeilijkste woorden in dit boekje van Danie Smal.

A. BOON. PR.

319 **Van Ankum, L.** **4393.8**

TAAL- EN STIJLOEFENINGEN. *Groningen, P. Noordhoff. 1923, 5e druk (19× 13) 103 blz.* *fl. 0,80*

V — Een bonte mengeling van zeer interessante en uiterst nuttige taal- en stijloefeningen « ter herhaling ». Een leeraar aan College of Atheneum, die met de leerlingen der 5e en 4e klassen dit werkje doormaakt, mag er zeker van zijn dat hij er mee bij dezen heel wat bereiken zal in zake taalkennis, taalinzicht en stijlleer. Zeer warm aanbevolen dus. Graag had ik echter de oefeningen zóó gerangschikt gezien, dat al deze die betrekking hebben op een en hetzelfde onderdeel der spraakkunst, bij elkaar stonden. Anders, in zijn aard, een model van een werkje.

V. NAVEAU.

5 - Wetenschappen

320 **Brehm, A. E.** **59 : 91**

KLEINE GESCHRIFTEN. *Bewerkt door Dr P. G. Buekers. — Zutphen, Thieme. (Natuur en Wetenschap) 1923. (22 × 16) 284 blz.* *fl. 3,50*

III — Dit wondermooie boekje is een hulde aan een der grootste dierkundigen en reizigers der verleden eeuw, want het bevat het beste zijner tallooze geschriften. Wie kent zijn groot wereldvermaard werk « Tierleben » niet, in 13 dikke deelen met een schat van gekleurde platen. De Nederlandsche vertaling is door Dr P. G. Buekers zeer wel bewerkt, en bevat 8 mooie afbeeldingen buiten de beeltenis van den schrijver. Het boek mag door jongelingen gelezen worden alhoewel een paar Reisverhalen ietwat naturalistische beschouwingen bevatten. Bizonder aanbevolen om uit voor te lezen in school en patronaat ! R. NAVEAU.

321 **Camerman, K.** **59 : 401**

DE TAAL DER VOGELEN. *Antwerpen, Hoogeschooluitbreiding. (20 × 13) 48 blz.* *0,75 fr.*

IV — Wie meent dat er alleen poëzie te vinden is in de letteren en de schoone kunsten, heeft het mis voor. De natuur vooral, voor wie ze weet te genieten, voor wie ze kan bekijken en afluisteren, is vol echte, zuivere poëzie. Met wat liefde heeft E. H. Camerman ze niet afgeloerd en afgeluisterd, de kleine muzikanten van bosch en haag. Hoe 'n behagelijk rein genot heeft hij er niet bij gesmaakt. Als men de innige bladzijden meeleeft die hij, in zijn verhandeling, ons ten beste geeft, voelt men zich als onbewust meegesleept, geniet men mee, voelt men mee de verrukkelijke schoonheid van de kleine zangers die overal Gods lof bezingen, en als vanzelf fraselt men mee in dat verheven lofkoor.

L. SÉNDEN, PR.

322 **Cool, Cath. en Van der Lek, H. A. A.** **57 : 58**

HET PADDENSTOELENBOEKJE. — *A'dam, Versluijs (Bibliotheek van de levende Natuur). 1920, 2e druk, 2 dln (19 × 13) 160, 273 blz.* *fl. 2,90*

V — Tusschen de populariseerende boekjes in onze taal aan de paddenstoelen gewijd, maakt het werk van Mej. C. Cool en Dr A. Van der Lek, eene gelukkige uitzondering uit door de groote hoeveelheid persoonlijke wetenschap en ondervinding welke de schrijvers in deze twee nette, met enkele kleurplaten versierde boekjes hebben neergeschreven.

Bizonder aanbevelingswaardig door de menigvuldige goede photo's naar de natuur, zijn zij het niet minder door de grondige behandeling der onderwerpen welke van grooter belang voor den leek dan wel voor den geleerde blijken n. l. het leeren kennen der gift- en eetbare soorten, de algemeene elementaire gegevens over parasitismus, de morphologie en systematiek, het inzamelen en bewaren der paddestoelen. Ook wordt er gewezen op wat er te doen staat in geval van vergiftiging. Om de beurt komen voedingswaarde. recepten voor de paddestoelengerechten, en het kweeken der « Champignons » breedvoerig ter sprake. De schrijvers hebben de goede gedachte gehad het systematisch deel afzonderlik te laten, men neemt het alzoo lichter mede op wandeling. In het eerste deel staan enkele mooie afbeeldingen van reinkulturen. — Het verwondert ons dat de schrijvers te dier gelegenheid geen woord reppen over de geslachtelikheid van het mycelium, die zich door de bevindingen (vóór 1920) van Kniep en Bensaude reeds liet veronderstellen. — Het systematisch deel is tot de gewone soorten beperkt en voldoet voor beginnelingen. Alleen zouden wij liever de onderverdeeling der Cortinarii — zelfs voor die enkele soorten toch behouden hebben. Die voort wil leeren moet zijn begrip over de groepeering wijzigen en dat is steeds onaangenaam voor jonge studenten. De plaatjes zijn goed zooals wij reeds zegden, sommige zelfs zeer goed, behalve dit van *Fistulina hepatica* dat zeer slecht is. Ook zouden wij liefst de klassieke jeugdvorm voor *Polyporus betulina* gekozen hebben. De « oude » afgebeelde plant is in onze bosschen een groote zeldzaamheid. — *Paxillus involutus* (het rechtstaande exemplaaar) is onkennelik en bij de kleurplaatjes vinden wij fig. 28 en 29 te roodachtig afgebeeld. — De schrijvers melden *Boletus luridus* (zonder auteursnaam !) als eetbaar. Ik ben ook van deze meening, doch ik ben niet zeker over de eenzelvigheid van den Hexenboleet hier rond Antwerpen, en de vele bladzijden welke tijdens de twee laatste jaren in de Mycologenwereld over de diagnostiek der roode boleten geschreven werden, maken er hunnen familieboom niet duideliker om. R. NAVEAU.

323 **Coops, Dr G. H.** **546**

LEERBOEK DER SCHEIKUNDE : 1. Organische scheikunde. — *Met 25 figuren.* — *Groningen, Noordhoff, 1923, 3e druk. (23 × 15) 156 blz.* *fl. 1,75*

V — In zijn voorrede zegt schrijver dat hij « heeft trachten samen te vatten in zoo beknopt mogelijken vorm wat voor het examen kan gevergd worden » en werkelijk het boek gelijkt meer op een goed opgemaakten korten inhoud dan op een te volgen cursus. Het is er mee gelegen gelijk met een straffe essentie : als dusdanig is die bitter en niet te veroberen, verlengd is ze heerlijk van geur en smaak. Aan de hand van een ervaren leermeester kan de student er zijn weg in vinden; voor iemand die scheikunde kent is de stof er degelijk en bondig in samengevat. Maar wee hem die er aan denken zou daarin de beginselen van chemie te gaan studeeren ; onmogelijk uit zulk kort betoog wijs te worden : de stof is dan veel te geconcentreerd. Wat de schrijver voor oogen had heeft hij met beste gevolg uitgewerkt : zijn leerboek der scheikunde is een prachtig résumé. L. SENDEN, pr.

324 **De Clercq, G.** **54 : 644 : 663**

DE LEER EN ECONOMIE DER BRANDSTOFFEN. *Met 755 afbeeldingen.* — *A'dam, Mij. v. g. e. g. lectuur (Vakbibliotheek.) 1923. (22×14) 207 blz.* *fl. 2,25*

V — « De leer en de economie der brandstoffen » is zooal mee van het beste dat we op dat gebied in eigen taal te lezen krijgen. Men moet erg

moeilijk zijn om meer klaarheid in het behandelen der stof te eischen. Meer vertellen op 'n tweehonderd bladzijden ware al even lastig. Schrijver geeft ons met een klaren en bevoegden blik al het voornaamste over de meest aangewende brandstoffen, zco natuurlijke als kunstmatige, hoe men ze onderzoekt voor de verschillende doeleinden, welke hun verbrandingswaarde is, hoe de stookinrichtingen dienen ingericht om het meest nuttig effekt voor iedere soort te bereiken. We zien gretig uit naar dergelijke werken. L. SENDEN, PR.

325 **Heimans, E.** **55**

GEOLOGIE-BOEKJE. — *A'dam, Versluijs. (Bibliotheek van De Levende Natuur) 1923. (19×14) 186 blz.* *fl. 1,90*

V — Dit boekje is bestemd voor hen die aan geologie als liefhebberijstudie wenschen te doen. Het vertelt je wat geologie is nl. de wetenschap van de geschiedenis der aardkorst; hoe men die geschiedenis in tijdperken (primair, secundair, tertiair, quartair) en deze weer in onderafdeelingen verdeelt; hoe men er toe gekomen is die tijdperken te onderscheiden en hoe vooral de fossielen daarbij als leidraad dienst doen; uit welke gesteenten (mergel, klei, lei, zand, grafiet, enz.) de verschillende aardlagen bestaan en hoe die aardlagen vervormd worden door de geologische krachten. En hier herinner ik me wat de knappe « kijker » die Heimans is ergens zegt nl. dat sommige onzer patricische of modepaleizen wel de meest practische staalkaarten zijn van geologische gesteenten. Het interessant werkje heeft ook nog een hoofdstuk over excursies : waarheen die moeten gaan en hoe men er voor uitgerust moet wezen. Maak b. v. een excursie in België, zegt hij, waar ge van alle tijdperken en onderafdeelingen vertegenwoordigende overblijfselen vindt. Aan het einde een lijst van enkele populaire geologische werken voor beginners. En dat alles is geschreven zoo frisch helder en vlot en getuigend van zooveel zin voor het werkelijk ons omringende als alleen Heimans dat kan. Frisch leven waait je toe uit dit geologieboekje zooals uit alle andere natuurhistorische boekjes uit « De Bibliotheek van de Levende Natuur ». Veel kennis kan men er door opdoen, maar nog veel meer zin om zelf naar buiten te trekken en zelf te gaan kijken naar de wonderen der natuur. J. VERSCHUEREN, S. J.

326 **Legdeur, G. B.** **53 : 6**

NATUURKUNDE, ten dienste der katholieke lagere scholen en herhalingsscholen. *Geïll. door Antoon Lammers. — Utrecht, St Gregoriushuis, 1920. (18 × 13) 94 bladz.* *fl. 0,60*

V-VIA — Herinnert ge u nog hoe gretig wij als jonge knapen bij 't aankoopen onzer nieuwe schrijfboeken uitzagen naar de kaften waarop de vermakelijke proeven van Tom Tit voorkwamen. Welnu met dezelfde aantrekkelijkheid doet zich dit vlot en onderhoudend geschreven boekje over « Natuurkunde » voor. Sluizen, pompen, thermometers, distilleerderijen, vliegtuigen, locomotieven, autos en motorfietsen, kompassen, electrische bellen en licht, enz., worden hier in twintig praktische en levendig verhandelde lesjes besproken. Geen dorre wetenschap dus, maar dingen uit het leven. Met ware belangstelling zal het worden gelezen, niet alleen door de schooljeugd maar evenzeer door volwassenen die het « hoe » en het « waarom » willen kennen van de natuurverschijnselen en uitvindingen, waarvan ze dagelijks rond zich de toepassingen aantreffen. Bijaldien weet de schrijver te

wijzen op de Wijsheid van Hem die de wondere natuurkrachten schiep en 't heelal in zijn macht houdt. Hoewel bedoeld als schoolboek voor de hoogere klassen van het lager onderwijs, is het gewenschte lectuur voor kinder- en volksbibliotheken. J. BAERS, PR.

327 Schuh, Dr Fred.

VRAAGSTUKKEN OVER DIFFERENTIAAL- EN INTEGRAALREKENING, EN OVER ANALYTISCHE EN BESCHRIJVENDE MEETKUNDE. *Groningen, Noordhoff. 1923. 2e deel (24 × 15) 198 blz.* *Gec. fl. 7,50*

V* — Het oplossen van vraagstukken is een moeilijk werk, dat van de studenten der faculteit van Wetenschappen, dikwijls meer eischt aan kracht en tijd, dan ze wel geven kunnen. Toch moet hij, die de leerstof grondig wil kennen, of (b. v. in differentiaalrekening) een zekere handigheid wil verwerven, oefeningen maken. — Het boek van Dr Schuh, kan de studenten, in dit opzicht, veel van nutte zijn ; een kort overzicht van den inhoud zal dit aantoonen. 1° *Differentiaalrekening :* Een keus oefeningen over de klassieke theorieën, maar die nu juist aan geen beginnelingen moeten voorgelegd worden. 2° *Integraalrekening :* een der volledigste maar ook de moeilijkste reeks oefeningen uit het boek. — Vooral aan 't integreeren van differentiaalvergelijkingen zijn veel oefeningen gewijd. 3° *Analytische meetkunde :* Het plan der vraagstukken is dit der meeste analytische leerboeken. 4° *Beschrijvende meetkunde :* meer dan 80 blz. zijn er aan gewijd ; de meeste vraagstukken zijn met getallen opgegeven, en door fijn verzorgde teekeningen verduidelijkt. De klassieke oppervlakken worden systematisch gecombineerd. Een tiental vraagstukken worden opgelost in *axonometrische* projecties ; de andere in *rechthoekige*. Degelijk werk. Toch zou men soms wel wat meer uitleg wenschen ; zooals een bepaling wat opgefrischt, een moeilijke oefening volledig uitgewerkt enz. De oefeningen sluiten aan bij het programma der eerste twee leerjaren der Hoogeschool. F. CLERCKX, PR.

328 Escher, Dr B. G. **55**

DE GEDAANTEVERANDERINGEN ONZER AARDE. Algemeene geologie. *Geïll. met 200 platen. A'dam, Mij v. g. e. g. lectuur (Wereldbibliotheek). 1920. 2e druk (18 × 12) 411 blz.* *fl. 5,25*

V — Dit werk, een uit de serie der Wereldbibliotheek « Encyclopædie in Monografieën » is veel meer dan H. Heimans' « Geologieboekje » een wetenschappelijke geologie. Na een korte uiteenzetting over het ontstaan der aarde (Inleiding), de samenstelling van het luchtomhulsel (atmosfeer), het wateromhulsel (hydrosfeer) en de steenschaal (lithosfeer) gaat de schrijver over tot de behandeling der geologische krachten van thans en vroeger, die de aardkorst hebben bewerkt en veranderd. Want juist door het bestudeeren van de nu nog werkende krachten kunnen we den invloed nagaan door die zelfde krachten op de aardkorst in vervlogen tijden uitgeoefend. Men kan daarbij onderscheiden : I. Uitwendige of exogene en II. Inwendige of endogene krachten. De uitwendige krachten zijn ofwel : 1) organische (biosfeer b. v. koraalvorming) of 2) anorganische krachten : de atmosfeer (lucht, wind enz.) en de hydrosfeer (water, zoet of zout, in vloeibaren of vasten toestand). Tot de inwendige krachten behooren : het vulkanisme, de aardbevingen en de bergvorming (door breuk of plooiïng). Al deze krachten worden achtereenvolgens in verschillende hoofdstukken besproken en

hun werking door beschrijving en zeer mooie illustraties duidelijk gemaakt. Een hoofdstuk over de geologische tijdrekening,— waar altijd de zelfde wetenschappelijke methode : wat wij nu zien gebeuren geeft vasten grond voor het verklaren van de werking der geologische krachten vroeger, wordt toegepast,— en een ander met geologische bibliografie, besluiten het werk. Een uitstekend modern geologisch handboek dat geheel op de hoogte is van de laatste wetenschappelijke methodes en bevindingen. J. VERSCHUEREN, S. J.

329 **Sirks, Dr J. F.** **52 : 53**

KIJKERS EN KOMPASSEN. *Geïll. — Mij v. g. e. g. lectuur (Vakbibliotheek nr 29). 1921. (21 × 13) 176 blz.* *fl. 3,00*

V — Een werk dat uitmunt door klaar- en duidelijkheid ; een leerboek dat in zijn beknoptheid toch zoo volledig mogelijk is.

L. SENDEN, PR.

330 **Wijdenes, P.**

LOGARITHMEN- EN RENTETAFELS. *Groningen, Noordhoff. 1923, 4e druk (23 × 15) 61 blz.* *Geb. fl. 0,85*

V* — Wij vinden hier de logarithmen der getallen van 1 tot 10.000 met 5 decimalen, van 10.000 tot 10.800 met 6 decimalen en daarbij de rentetafels die behooren bij finantiëele stelkunde. — Eene oefening met de oplossing, vóór iedere tafel geplaatst, dient om het geheugen op te frisschen van hen, die den tijd gehad hebben om te vergeten wat ze vroeger geleerd hebben. Voor ons middelbaar onderwijs zijn de tafels niet geschikt, omdat de logarithmen van de funkties der Driehoeksmeetkunde ontbreken. Goed verzorgd werk. FR. CLERCKX, PR.

6. - Toegepaste Wetenschappen

331 **Broens, G., Jr** **621.3 : 654**

HUISTELEFOON-CENTRALES. *A'dam, Van Mantgem (Polytechnische Bibl. nr 52). 1923 (22 × 13) 193 blz.* *fl. 3,25*

V — In drie hoofdstukken klaar en duidelijk ingedeeld : Post-neven installatie ; Handcentrales ; Automatische huistelefoon-centrales — is G. Broens' werk een puik handboek waar vaklui gemakkelijk hun weg in vinden. Kernachtig kort doch klaar wordt de stof erin uiteengezet. Dat zegt niet dat dit werk ad captum is van oningewijden : het is enkel voor vakmannen geschreven en die laatste zullen schrijver dankbaar zijn voor zijn degelijk handboek. L. SENDEN, PR.

332 **Boerenbond, Belgische** **636 : 59**

DE VOEDING DER HUISDIEREN. *Leuven, Smeesters (Uitg. Boerenbond A, nr 5). 1923. (25 × 16) 116 blz.* *2,50 fr.*

V — Een boekje dat bij elken flinken boer thuishoort. Hij zal er zonder veel moeite in leeren hoe hij zijne dieren moet voeden, hoe hij de rantsoenen moet samenstellen om goedkoop en voordeelig zijn vee te verzorgen. Doelmatig voederen is immers, rekening houdende met de voedsels die beschikbaar zijn en met hun kostprijs, zijne dieren zoodanig voederen dat zij de grootst mogelijke opbrengst geven met de

minste onkosten. Door talrijke voorbeelden wordt aan den lezer geleerd hoe hij de rantsoenen moet samenstellen en op welke wijze hij de tafels der voedernormen moet gebruiken die op het einde van het boekje ingelascht zijn. F. CASTEELS.

333 **Boerenbond, Belgische** **63 : 58 : 57**

HOOFDZAKELIJKSTE BEGRIPPEN VAN ONTLEEDKUNDE EN LEVENSLEER DER HUISDIEREN. *Met 27 fig. — Leuven, Smeesters (Uitg. Boerenbond. Reeks A nr 4). 1923. (25 × 16) 64 blz.* *2,00 fr.*

V — Een boekje dat door vele landbouwers met belangstelling zal gelezen worden, al is de stof altijd niet van onmiddellijk practisch belang. Het spijsverteringstelsel wordt o. m. uitvoerig besproken, wat van groot nut is bij het instudeeren der voederingsleer. Het geheel is door een aantal duidelijke figuren zeer bevattelijk gemaakt. F. CASTEELS.

334 **Dijker, A. J.** **621.3**

ELECTRISCHE MEETTECHNIEK. *A'dam, Van Mantgem (Polytechnische Bibl. nr 47). 1923 (22 × 13) 198 blz.* *fl. 2,90*

V — Van de oude, klassieke Brug van Wheatstone, tot de meest moderne Ferraris-meters voor draaiveld vinden we beschreven in Dijker 's Electrische Meettechniek. Meer klaarheid in de behandelde stof brengen ware voorwaar moeilijk. Zonder in beschrijvingen van bijkomende details te vallen geeft schrijver ons toch, naast de berekeningsmethoden, de bondige ontleding van elk instrument en leidt daaruit zijn werking af, gesteund op gezonde principes. Voor vaklui die het werk naast hen zullen hebben liggen komt het alphabetisch register op 't eind van 't werk wellicht meer dan eens van pas. L. SENDEN, PR.

335 **Herzog, S.** **621.3**

DE PRACTISCHE ELECTROMONTEUR. *Vertaald door G. J. Harterink. Geïll. met 205 afb. en 47 tabellen. — A'dam, Kosmos. 1923. (17×12) 200 blz. fl. 1,90*

V — Elk ernstig vakman zou dit werkje ten minste eens moeten gelezen hebben, om, met kennis van zaken, te kunnen oordeelen over het te gebruiken materiaal. In de talrijke tafels vindt hij verder al de noodige gegevens tot berekening van draaddikte, spanwijdte enz.

L. SENDEN, PR.

336 **Kok, J.** **53 : 54 : 63**

STOFFEN EN VERSCHIJNSELEN. *Geïll. — Groningen, J. B. Wolters (Eenvoudig leerboekje voor landbouwwinterkursussen : 1). (20 × 13) 77 blz. — fl. 0,85*

V — In landbouwonderwijsmiddens is Kok geen onbekende. Steller beoogt zijne bekende « Handleiding voor land- en tuinbouwwinterkursussen », beknopt in enkele kleinere deeltjes samen te vatten, ten behoeve der leerlingen waarvoor de eerste leerstof te uitgebreid is. In dit deeltje worden eenige hoofdzaken uit de natuur- en scheikunde behandeld. Achter elk hoofdstuk geeft schrijver een reeks vragen en opgaven die den landbouwlesgever zeer welkom zullen zijn. Dat « het scheikundig gedeelte alleen in de breedte, niet in de diepte ingekrompen » werd, mag misschien minder gelukkig geheeten worden, omdat het toch wel een beetje aan de verstaanbaarheid voor eenvoudige boerenjongens schaadt. Intusschen mogen wij niet vergeten dat het werkje voor Noord-Nederlanders geschreven is, waar wellicht de algemeene ontwikkeling der boerenjeugd op hooger peil staat. F. CASTEELS.

337 **Lachmann** **621.3 : 66**

ELECTRISCHE HUISINSTALLATIES : Zwakstroom — Sterkstroom. *Vertaald door G. J. Harterink Geïll. met 315 afbeeldingen. — A'dam, Kosmos. 1923. (17×12) 164 blz.* *fl. 1,90*

V — 'n Goed, klaar boekje dat ons op praktische wijze uitlegt hoe onze huisinstallaties ingericht. Het bevat talrijke schemas van zwakstroominstallaties, die een goede handleiding zijn voor beginnelingen in 't vak. L. SENDEN, PR.

338 **Lerch, L.** **621.3**

SCHAKELINGEN VOOR ELECTRISCHE LICHT- EN KRACHTINSTALLATIES. *Vertaald uit het Duitsch door G. J. Harterink. Geïll. met 244 afbeeldingen. — A'dam, Kosmos. 1923. (15×11) 154 blz.* *fl. 1,25*

V — 'n Klein boekje, ja; maar een boekje dat 'n elektrotechnikus steeds op zak moet hebben : 't is een gouden boekje. Het bevat alle mogelijke schakelschemas zoo voor gelijk- als voor wisselstroom. Spijtig dat er ook geen schemas voor zwakstroom (bellen) zijn in opgegeven.
L. SENDEN, PR.

339 **Oosterhof, Ant. P.** **691**

STEIGERWERKEN. Handleiding tot het samenstellen van steigers, voorkomende in de burgerlijke bouwkunde. — *A'dam, Ahrend. 1923. (23×16) 62 blz.* *fl. 2,25*

V — Bij het optrekken van groote of kleine gebouwen is wel het voornaamste, het behoorlijk opeenstapelen der verschillende materialen met hun afwerk. Het behoorlijk kunnen opmaken van stellingen draagt er zeker het meest toe bij om een schoone en gezonde constructie te kunnen leveren. Maar deze hebben buitendien hun reden van bestaan tot levensbescherming zoowel voor den uitvoeder als voor het publiek. Daarom is het werk van « Ant. P. Oosterhof », handelend over steigerwerken, bij ons in Vlaanderen « stellingen » genaamd, zoo noodwendig. Voor zoover ik weet, heb ik er nooit een werk over gezien; het is dus eenig in zijn soort. Het bevat vier groote indeelingen : 1° Buiten- en binnenstellingen. 2° Staande, hangende, en vliegende stellingen. 3° Rolstellingen. 4° Geschoorde stellingen en vrije op zich zelf staande stellingen, Verder een zeer belangrijk hoofdstuk over touwlitsen en knoopen met de 16 verschillende knoopen- en koorverbindingen. Om te sluiten, een hoofdstuk, handelend over alle mogelijke ladders. Dat alles wordt bij middel van een 64-tal photos en grafische perspectief-teekeningen zoo netjes en aangenaam voorgesteld dat het schijnbaar droge onderwerp er den lezer uiterst interessant in voorkomt. FLOR. VAN REETH.

340 **Rappard, M. Jhr.** **621**

ONTWERP VOOR EEN MACHINE-COMPLEX VAN 2000 I. P. K. *Geïll. — Antwerpen, Opdebeek. (22×15) 130 blz.* *7,50 fr.*

V* — Om dit werk goed te begrijpen moet men werkelijk technieker zijn, en een stoommachine grondig kennen. Een praktisch studieboek voor hen, die zich met dergelijke zaken speciaal bezig houden. Voor den gewonen technieker zit er weinig aan. G. VAN ERMEN.

341 **Schorteldoek, C. W. J.** **696**

WATERVOORZIENING VAN GEBOUWEN. *Met 208 fig. en 2 pl. — A'dam, Kosmos. 1923. (23× 16) 133 blz.* *fl. 4,50*

V — Dit zeer praktisch boek, in negen hoofdstukken verdeeld en door menigvuldige teekeningen verduidelijkt, is van het hoogste belang. Flink en duidelijk behandelt hij dit te veel verwaarloosde vak. Niet alleen de leerling, maar ook de bekwame gast zal er stof in vinden om zijn vakkennis aan te vullen. Van het uitgangspunt der welbronnen uit brengt hij den lezer tot de kennis van allerlei geraffineerde middeltjes, als toepassing op elk punt der watervoorziening van het gebouw. Het geldt hier dus een vakboek dat door ieder bouwkundig vakman zou moeten worden ingestudeerd. Voor bouwmeesters vooral kan het van groot nut zijn tot een rationeel beschrijven en tot het bepalen van aanwijzigingen in zijn uitvoeringsberekeningen. De grootste hoedanigheid van een technisch boek is wel de duidelijkheid door eenvoud in den uitleg. Daar het deze twee hoofd hoedanigheden ten volle bezit, durf ik dit werk warm aanbevelen. FLOR. VAN REETH.

342 **Stienstra, H.** **635**

BLOEMENTEELT IN KLEINE TUINEN. *Geïll. — A'dam, Ahrend. (Weten en Kunnen). 1920. (20× 14) 55 blz.* *fl. 0,75*

V — De schrijver is zeer practisch waar hij het heeft over vermenigvuldiging der bloemen door zaad, bollen, schildgriffelen. Hij verklaart zijn woorden door heel doelmatige teekeningen, om het werk zoo aanschouwelijk mogelijk te maken. Zeer wel en duidelijk verdeelt hij het zoo ingewikkeld tijdstip van bloemenzaaien over enkel 4 tijdstippen des jaars en deed een gelukkige keuze in de massa bloemplanten. Zijn bedoeling was het gansche jaar door, tuin- en huisomgeving van afwisselend groen en bloemen te voorzien door middel van eenjarige, tweejarige, meerjarige bloemplanten,zoowel grasachtige als houtige, zoowel stamboompjes als lage struiken en klimplanten. Hij spreekt over de rozen, gras-vlakten, bloemperken, bloemborders en zegt hoe men ze aanlegt, hoe men ze onderhoudt en vernieuwt. Hij weet met bloemen degelijk werk te verrichten. Dit zal ook hij weten en kunnen, die dit werkje leest en uitpluist. Mocht het vallen in handen onzer boerenzonen en -dochters, ze zouden er wonderen mede verrichten rond onze huizen en boerderijen. FLOR. MAES.

343 **Stienstra, H.** **632**

WAT MOET IK ALS LAND- OF TUINBOUWER VAN SCHADELIJKE EN NUTTIGE DIEREN WETEN ? *A'dam, Ahrend (Weten en Kunnen). (18× 12) 51 blz. fl. 0,75*

V — Goed boekje. Noodzakelijk *te* beknopt. Beter ware geweest de nuttige en schadelijke dieren in twee afzonderlijke deeltjes te bespreken. Voor 't overige wordt de stof goed behandeld. De laatste gegevens op gebied van bestrijdingsleer worden er aangegeven. De bruikbaarheid van dit boekje ware misschien voor oningewijden verhoogd, indien de verschillende planten afzonderlijk behandeld werden ten opzichte van hunne beschadigers. D. CONINX.

344 **Tendeloo, J.** **629.11**

STORINGEN AAN HET MOTORRIJWIEL. — *A'dam, Kosmos. (Bibliotheek voor Auto- en Motortechniek). 1923. (20× 13) 202 blz.* *fl. 3,25*

Ja, dat boekje is juist op zijn plaats in den zak van een beginneling « chauffeur ». De manier om de stof te behandelen is best gekozen.

Na 'n weinig zoeken heeft men de storing « gelocaliseerd ». Spijtig dat de taal zoo 'n beulemans uitzicht heeft : waarom toch al die vreemde technische termen « distributie, manette, compressie... en dito meer ?

L. SENDEN, PR.

7. - Schoone Kunsten - Sport

345 **De Cort, Aimé** **784 : 397**

25 LIEDEREN VOOR DEN KINDERTUIN EN DE LAGERE SCHOOL. *Brussel, Libertas. (25 × 17) 30 blz.* *3,50 fr.*

V — Van deze liederen kan veel goed gezegd worden : ze geven echter ook ruimschoots reden tot kritiek. De teksten zijn oordeelkundig gekozen voor kindertuin en lagere school : eenvoudig, bevattelijk, soms guitig en nooit braaf-zoeterig. Ook de melodieën zijn niet banaal : zoo is b. v. n° 15 « Polleke Plek » een kruimig en opgewekt stapliedje. — Van muzikaal-paedagogisch standpunt uit kunnen ze bijlange de vergelijking niet doorstaan met de cyferverzamelingen. « De jonge Cijferist » en « Lijstertje », of Hullebroek's « De Notenleer door het Lied ». Geen gradatie, te zware moeilijkheden in rythme, melodie, toontreffen, te uitgebreide tessituur. Welk kind uit den « kindertuin » zingt er o. a. van lage do (n° 3) tot hooge fa (n° 1), kan gebroken rythmen lijk (n° 5) tot viermaal toe in een lied inschakelen of septiemafstanden nemen (n° 4) ?

TH. GREEVE, PR.

346 **De Groot, W. H. Wz.** **784**

ZANGOEFENINGEN naar Daniël De Lange's Zangschool. *Groningen, P. Noordhoff. 1923, 2e deel, 13e druk. (19 × 14) 61 blz.* *fl. 0,50*

V — Van heel wat hoogere waarde dan de 25 Liederen van Aimé De Cort zijn deze Zangoefeningen. Hier is een man aan den arbeid geweest, die kinderen en kinderstemmen blijkt te kennen, die van het allereenvoudigste naar het moeilijke trapsgewijze opklimt, het eenmaal geleerde in veelvuldige en toch zeer afgewisselde oefeningstukjes telkens doet herhalen. Een merkelijke stem- en oorgymnastiek maakt de jonge zanger hier door : ook veelzijdigheid heerscht in het gansche boekje en in elke les afzonderlijk. Vooral de methode is te bewonderen. Zóó zijn de oefeningen na elke les gerangschikt dat men niet enkel van het eenvoudige naar het ingewikkelde, maar ook van 't droog-eentonige tot het aangename overgaat : slechts op die wijze is het mogelijk de aandacht en belangstelling der jonge zangers tot het einde gespannen te houden ; elke les geeft alzoo opvolgenlijk : trefoefeningen, maatoefeningen, zang of vocaliseeroefeningen en liedjes. Alleen waren voor deze laatste een beetje minder saaie teksten gewenscht. Ware deze cijfermethode in ons land beter gekend en de guldenkoers geen beletsel, zoo zou dit boekje snel vele andere zangmethoden verdringen.

TH. GREEVE, PR.

347 **Hallez, J.** **75**

SCHILDERKUNST TE ANTWERPEN van af 1780 tot 1880. *Met 12 afb. — Antwerpen, Hoogeschooluitbreiding. (nr 216). 1923. (20 × 13) 44 blz.* *1,00 fr.*

V — « Deze verhandeling, zegt de E. H. Hallez in zijn Inleiding, bedoelt de ontwikkeling van de Antwerpsche Schilderschool van circa 1780 af

tot 1880, in hare groote trekken na te gaan ». Volgens schrijver dezes schijnt het veel meer te zijn een korte studie over enkele der voornaamste schilders uit dit tijdvak : S. J. Verhaeghen, dien de heer Hallez zeker te hoog schat, Herreyns, Wappers, De Keyser, Hendrik Leys, Karel Verlat, Hendrik De Braekeleer en Jan Stobbaerts. Heel de uiteenzetting is stevig, eenvoudig en klaar. De hoofdstukken over Leys en De Braekeleer lijken mij de beste : De Braekeleer is heel zeker het hoogtepunt van de Antwerpsche school in de XIXe eeuw ; dat heeft de groote tentoonstelling van Belgische Kunst, vorig jaar te Parijs gehouden, nog eens klaar bewezen; — aan een kunstenaar als Th. Verstraete had M. Hallez heel zeker een plaats moeten gunnen — Dit werkje is ten zeerste aan te bevelen bij al wie zich interesseert voor XIX eeuwsche kunst. D. ROGGEN.

348 **Hijlkema, J.** **796**

HET VOETBALSPEL. *A'dam, Mij v. g. e. g. Lectuur (Volksbibliotheek.) (15× 10) 48 blz.* *fl. 0,10*

V — Nette uitgave. Formaat zakboekje. Wie de regels van het spel kent zal het gaarne lezen om eens een denkbeeldigen « match » bij te wonen, rustig bij den huiselijken haard gezeten. 't Is geschreven voor hen die 't spel niet kennen. Lofwaardig doel ! Bijzonder daar er nu duizenden « toeschouwers » zijn die 't nooit « al doende » geleerd hebben en mederazen en tieren alsof z'er alles van wisten. Het lezen van dit boekje zal er toch minstens één bedaren en het voetballen — dat ik voor het schoonste der partij-spelen houd — vaart er zooveel te beter om. G. DE HASQUE.

349 **Van der Mueren, Floris** **78 : 70**

BESCHOUWINGEN OVER MUZIEKALITEIT. *Leuven, Vl. Boekenhalle (De Boekenhalle, n^{r} 3). 1921. (17 × 13) 109 blz.* *2,75 fr.*

V* — Floris Van der Mueren geeft ons hier een flinken kijk op de historische en æsthetische ondergronden der muziek. Uitgaande van eene juiste, bijna nuchter Thomistische kunstbepaling, steunende op eene stevige kennis der muziekgeschiedenis, laat hij ons getuigen zijn van hetgeen de middeleeuwsche muziek, langsheen de bochten der Renaissance om, aan de mondingen der 18^{e} en 19^{e} eeuw is geworden. Hij toont de wisselwerkingen aan van Noord en Zuid, van polyphonie en monodie, van invoeling en uitbeelding, van natuur en cultuur, van intellectualisme en sentimentalisme... en hij laat ons een oogenblik verwijlen in het Delta der ultra-modernen. Hij toont ons de strenge woordkunst als basis, en de vrije toonkunst als toppunt aan. Een echt baanbrekertje mag dit werkje genoemd worden : want het is ons Vlamingen, nog niet eigen geworden met zooveel intellect in de muziekwereld te staan. De geschiedenis der muziek wordt over het algemeen aan den meer cerebralen Hollander overgelaten, en deze historisch-æsthetische beschouwingen over de muzikaliteit — alhoewel wat zwaar van stijl en wat beknopt van uitwerking — brengen ons in Vlaanderen, het hart van vuursprankelende toonkunst, eene hoogst interessante nieuwigheid : lichtgevende bezonkenheid van de tweelingster, wijsbegeerte en geschiedenis. Dat is wel niet de oerbron van de levende muziek, maar veel zoekens en tastens wordt ermede uitgespaard. Van der Mueren heeft door dit werkje eene pædagogische weldaad aan de muziek bewezen. D. AUGUSTINUS VERHAEGEN, O. S. B.

350 **Van Leeuwen, H. N.** **796.8**

HANDLEIDING BIJ DE BEOEFENING DER ATHLETHIEK. *A'dam, Kosmos (Weten en Kunnen 1923. (20 × 13) 54 blz.* *fl. 0,75*

V — Loopen, springen, werpen en slingeren worden behandeld, juist genoeg om er over ingelicht te zijn uit technisch oogpunt. Het nut en ook de gevaren dier oefeningen, bijzonder voor de jongeren, zijn niet voldoende vooruitgezet. 't Is daarom onontbeerlijk ook n° 90 dezer schoone reeks handboekjes te raadplegen ter vollediging.

G. DE HASQUE.

351 **Veldkamp, K. V. J.** **78**

VAN ALLES WAT : Band II. *Groningen, Noordhoff. (27×20) 176 blz. fl. 3,00.*

V — 51 eenvoudige kunstliederen en aria's van kleinen toonomvang met gemakkelijk speelbare pianobegeleiding. Verhalende liederen, Minneliederen, Balladen, Stichtelijke liederen, Opera-aria's, Oratorium-aria's. Enkele toondichters daarin vertegenwoordigd : Cornelius, Franz, Mendelssohn, Schubert, Schumann, Bach, Moszkowsky, Mehul, Händel, Sluch, Mozart, Spohr, Wagner. Deze verzameling geeft een geriefelijke gelegenheid om bij hoogst aantrekkelijke leerstof van zangpaedagogische beteekenis, vooral ook werk te maken van de voordracht. Ze is uiterst geschikt om in ongewone mate bij te dragen tot populariseering van onze goede zangmuziek.

FL. VAN DER MUEREN.

352 **Verschaeve, Cyr.** **75**

MICHEL ANGELO'S PROFETEN. — *Brugge, Excelsior. 1924. (25 × 20) 75 blz. 12,50 fr.*

« Michel Angelo heeft zijn ziel aan het gewelf der Sixtijnsche kapel uitgespannen » en dit boek is het verhaal van 's dichters ontdekkingstocht door die ziel. Hij rangschikt de figuren der Sistina naar een zekere orde « diep mij bevredigend en gansch den levenskring door» loopend tot uitputting toe. Wie zijn eigen ziel uitput put het leven » uit, en doet hij dit in een zeker getal keeren in dit getal *zal een orde* » *liggen :* voltooing in 't geheel eischt orde in de deelen. Dit deed » Michel Angelo en die orde bestaat in zijn werk, ondanks hemzelf. » Hoe wild en grillig ook uit 's kunstenaars chaotisch hart ontsprongen, » vormen ze een volledigen groei van menschelijke Doelsbenadering en » Raadseloplossing; ze worden, enkele al zoekende en vorschende, » andere al tot een uitkomst aanlandende, en enkele al verkondigende » wat ze vonden, de steeds wijder uitstaande snaren van de ééne harp, » die den zang der menschelijke hope zingt. » — Met de Perzische Sybille vertrokken eindigt Verschaeve met de Delphische die hem het eindwoord van Michel Angelo's zoeken en trachten naar het sphynxachtige levensraadsel zal verkonden. — « Als een ziel in den zeewind » — bekijk een afbeelding, hoe juist is dit beeld — « kan ze niets anders dan mee» zweven en voort varen de verten der oneindige Heerlijkheid in die ze » schouwende ziet ». — Zij staat in het teeken van den ringvorm; opvallend is het hoe ze uit cirkelende curvingen is opgegroeid. Ik laat nu den dichter zelf besluiten, zóó hebt u tevens een staaltje dier koninklijke, majestatische volzinnen. « Tegenstrijdigheden zinken weg in dien » hoogsten mystieken vrederythmus : haar oogen staan verschrikt en » verrukt, haar mond gilt en zingt, haar lijf wijkt en nadert, ze heeft » een even felle licht, als schaduwzijde, Daniël en de Libysche smelten

» in haar samen, en ze rondt haren arm als om de profetie vooruit te » werpen, gelijk God de sterren en de menschenlevens werpt, in een » groote cirkelronde, van Hem weg tot Hem weer : zij mag nu aankon- » digen wat ze wil, alles : kruis, lijden, wee, nacht, of verrijzenis, zege- » ning, vreugde en dag, nu weten wij : dat zijn maar de twee bogen » van de levensronde; alle twee zijn onontbeerlijk, én de uitgaande én » de invloeiende boog, of de bogen zullen nooit tot den cirkelring aan- » eensluiten, die de levensomwenteling is, die volheid schept, die ein- » digen doet in de zaligheid. Nacht en dag zijn ééne eenheid en men » noemt ze niet een nacht maar een dag. Lijd en enloon, kruis en kroon, » levensballingschap en levensterugkeer naar vaders huis, alles is eene » eenheid en men noemt ze met hare laatste helft. « Absorpta est mors » in victoria ». Dit zegt gij mij, dit is Uwe profetie, Delphische Sibylle. » — Geen ontwikkeld Vlaming mag Verschaeve's boeken ongelezen laten, zij zijn het evangelie van dezen tijd, omdat zij de waarheid verkondigen van alle tijden. DIRK VANSINA.

8 = Letterkunde

81 GEDICHTEN

353 **De Winter, Karel.** **81**

PAN. Eerste zang : Middag I. *Met teekeningen van Edm. Van Offel.* — *Antwerpen, De Sikkel. 1923. (20 × 16) 69 blz.* *6,50 fr.*

II — Pan, God en Danser, is van wrok en spijt sedert eeuwen ingeslapen : schijnprofeten waren door het land gegaan en hadden verkondigd dat het leven enkel was een straf der Goden, en dat de mensch in boetedoening moest voortsukkelen door dit dal van tranen. Alle vreugde is vastgevrozen en versteend. Nu is de lust voor het heerlijk leven weer ontwaakt en de dichter noodigt Pan uit om voor te gaan in den stoet van al degenen die opmarcheeren naar het vreugdefeest. Als Pan dan wakker schiet en blaast op zijn zilveren fluit, komen beurtelings faunen en nimfen en saters en gnomen en dwergen aangebuiteld en vieren in zotte orgieën het feest van 's menschen Opstanding!—Een allegro furioso van een symphonie ter eere van de wellust en de zinnelijkheid. Door het geschetter der trompetten en het ronken der bassen klinken hyperpallieteriaansche motieven, nietzschiaansche reminiscenties en heidensche themas. Niet zelden hooren we met weerzin motieven ontleend aan den katholieken godsdienst. Moet dàt een nieuwen godsdienst inluiden, de aanbidding van het vleesch en van de genotzucht? — We zullen niet loochenen dat de dichter zijn stof met brio en virtuositeit heeft uitgewerkt, maar we kunnen de katholieke jeugd niet genoeg waarschuwen tegen zulke brutale uitspattingen van de na-oorlogsche zinnelijkheid. A. BOON, PR.

354 **Gezelle, Caesar.** **81**

ZANTEKOORN. *Brugge, Excelsior (22 × 17) 221 blz.* *10,00 fr.*

V* — Caesar Gezelle schenkt ons hiermee al wat bij hem van Oom-Guido's rapelingen nog voorhanden was. Van een groot schrijver zijn ook « de slapende botten » een blij bezit. Van deze nagelaten, voltooide en onvoltooide, gedichten van den onsterfelijken meester waren

ons reeds enkele bekend uit tijdschriften. De meeste echter vinden wij hier voor 't eerst verzameld. 't Is opvallend, hoe we hier soms te doen krijgen met de eerste geut van een gedicht, dat ons in heel anderen vorm bekend staat. Om meer dan één reden is deze verzameling merkwaardig. Niet alleen geeft zij ons veel onuitgegeven moois te genieten, maar wijst daarenboven nog op de werkmethode van een geniaal dichter. JORIS EECKHOUT, PR.

355 **Hooft, P. C.** **81**

ENKELE GEDICHTEN. *Arnhem, Hyman (Keurbundels). 1923. (18×13) 44 blz. fl. 1,20*

III* — De volksbibliotheek, welke « de keurbundels uit het Nederlandsche lierdicht » onder leiding van J. Greshoff opneemt, moet onder haar lezers fijnproevers, die op fraaie letteren verliefd zijn, tellen. In deze verzamelingen, uit het veel, mooi-lyrische dat in onze Nederlandsche Letterkunde voorhanden is, vinden de letterkundige liefhebber en de vakman, aangename lezing. Het is tevens zoo netjes uitgegeven dat de deeltjes in de rekken van salon of zitplaats smaakvol thuis hooren. — Hooft was de type van Renaissance-dichter. Hij brak de lyrische halfslachtigheid, waaraan Van der Noot niet gansch ontgroeide. Zijn poëzie werd een individueele uiting, een uitzingen van zijn wel en wee, een openbaren van den geheelen, en niet het minst van den zintuiglijken mensch. Deze dichtkunst bestond terwille van haar zelf ; zij kreeg eigen roeping en zelfstandigheid ; zij maakte zich los, door haar individualiteit van de maatschappelijke traditie ; zij dacht aan vorm en schoonheid. Hooft voelde zich daarenboven wereldburger en zijn aristocratische trek leidde hem meer en meer naar een lust van genieten. Dan zong hij zijn stemmingsleven uit. De minnepoëzie is bij Hooft het thema bij uitnemendheid, omdat de idee van liefde als band tusschen het aardsche en het geestelijke, een weg naar schoonheid schept. Sommige beelden verraden nog de aanleuning bij Oudheid of Italiaansche Renaissance, sommige motieven herinneren aan de middeleeuwen. Maar Hooft voelt de middelen van schoonheid ; zelfs zóó, dat hij de taal soms een beetje te sterk smeedt. De meeste lierdichten in deze verzameling zijn gemakkelijk in allerlei bloemlezingen te vinden. Ik vraag me echter af waarom de verzamelaar geen stukje lyrisme uit het dramatische werk bijzette ; wellicht ook iets uit de brieven, volledigheidshalve, en voorzeker een of ander gedicht over de zon die Hooft met een nieuw natuurgevoel bezong. Hoe kiesch ook bijeengebracht, toch blijft de poëzie van Hooft best voor gevormde lezers weggelegd.
J. ROMBOUTS.

356 **Keuchenius, Th. E. C.** **809 : 81**

NEDERLANDSCHE LYRIEK : 1. De Middeleeuwen. *Toegelicht door Dr Tinbergen. — Leiden, Sijthoff. 1920. 4 dln (21×15) 279 blz. 13 platen fl. 4,90.*

IV* — Een uitgebreide bloemlezing die zal toelaten den groei te volgen en den weelderigen rijkdom te bewonderen van de Nederlandsche lyriek, is een welkom geschenk. Deze bundel geeft een overzicht over de lyriek der Middeleeuwen. Eerst Hadewijch en Maerlant : vooral uit de eerste had de keus wat rijker mogen zijn. Dan het mooiste dat er van wereldlijke poëzie te oogsten valt uit de verschillende bundels van de 14e en 15e eeuw. Verder een zeer rijke verzameling van geestelijke liederen uit Dirk van Herxen, Johannes Brugman, Suster Bertken, enz.

en uit de devote handschriften en suverlicke boecxkens. Ten slotte, een paar refereynen van Anna Bijns. — Daar loopen wel vele oude kennissen onder, maar zeer dikwijls treft men onbekende liederen aan, die aangrijpen door hun eenvoud en hun ongekunstelde, maar pakkende zeggingswijze. — Twaalf mooie afbeeldingen illustreeren den tekst. De spelling van de oude teksten is nauwkeurig gevolgd. Er zijn notas genoeg om de lezing aantrekkelijk te maken voor iemand die geen beginneling is in het Middelnederlandsch. A. BOON, PR.

357 **Keuchenius, Th. E. C.** **809 : 81**

NEDERLANDSCHE LYRIEK : 2. 1570-1630. *Toegelicht door Dr Tinbergen. — Leiden, Sijthoff. 1922. 4 dln (21×15) 284 blz.* *fl. 4,90.*

III* — Hiermede treden wij in het grootsche gebouw van de Nederlandsche lyriek der 17e eeuw, zoo indrukwekkend door zijn forsche lijnen en zijn verscheidenheid, dat wij zijn weergade niet vinden in 't is gelijk welke letterkunde van dien tijd. Eerst de voorhal, met beelden als die van Marnix, Jan van der Noot en de eerste Renaissance-dichters in Holland. Dan de tempel zelf : daar prijken Hooft en Bredero, Stalpaert van der Wiele, Camphuysen, Starter, Justus de Harduijn en eenige andere dii minores. — Een verstandige en overvloedige keus uit hun werken brengt in ons bereik de verfijnde of ongekunstelde uitingen van hun rijk gemoedsleven. — Dat er hier kwistig geput werd uit de dartele liefdepoëzie van onze Renaissance-dichters verplicht ons eenig voorbehoud te maken uit zedelijk oogpunt : niet aan ongevormde leerlingen mag deze bundel toevertrouwd worden. A. BOON, PR.

358 **Keuchenius, Th. E. C.** **809 : 81**

NEDERLANDSCHE LYRIEK. 3. 1630-1710. *Toegelicht door Dr Tinbergen. — Leiden, Sijthoff. 1922. 4 dln. (21×16) 284 blz.* *ing. fl. 4,90.*

IV* — Een waardige bekroning van het tweede deel. — Boven alle schrijvers steekt uit de reus van onze lyriek Vondel; naast hem de zeer interessante, alhoewel minder gekende gestalten van Revius, Jeremias De Decker (met een mooie brok uit zijn Goede Vrijdagh), Sluyter, Heiman Dullaert en last not least Jan Luiken (45 bladzijden). — Ten zeerste aanbevolen aan leeraars en leerlingen die persoonlijk willen kennis maken met den rijken bloei van onze lyrische kunst in onze gouden eeuw. Buiten hetgeen men gewoonlijk aantreft in onze bloemlezingen, heeft men hier allerlei aangename en verrassende vondsten die een dieperen kijk geven op dit alleszins zoo merkwaardig tijdperk. A. BOON, PR.

359 **Leynen, Jef.** **81**

LIEDEREN VAN INNIGHEID. *Met teekeningen door C. J. Wallaert. — Hasselt, Ceysens. 1923. (22×18) 120 blz.* *6.00 fr.*

V — Wie *Liederen van Innigheid* herleest met recensieplannen in het hoofd, merkt met voldoening dat hij niet zal gedwongen zijn letterkundige theorieën uiteen te zetten, om dan in een streng betoog 's dichters werk zalig te verklaren of te verdoemen. Dit stemmig boek behoort tot geen bepaalde litteraire school, staat buiten de mode van gisteren en van morgen. Alle taal- en stijltusschenheid, indien ik me zoo uitdrukken mag, is hier nagenoeg weggevallen, om ons nog enkel te laten aanvoelen een ziel, een gemoed. — In een gevatte inleiding vertelt ons Pastoor Cuppens hoe gewetensvol en echt deze kunst is ontstaan, en

gehouden. Zij is vrucht van een rijke levenservaring, « van veel zorglijke liefde, ootmoed en geduld. » Waarachtig Limburgsch is « de stille, bescheiden toon, de vaak zoo weemoedige klank, de schuchtere, gezedige melodij ». Onvervalschte liederen van een die meer naar binnen dan naar buiten leefde. Jef Leynen zoekt de poëzie niet in vreemde droomen noch op verre tochten, niet op straat noch in de boeken, — doch in zijn hart, dat vriendschap geniet en schenkt, dat meeleeft met de natuur en de tijdwisseling, dat troost en betreurt, dat zegent en bidt. — Met Cuppens « hoop en betrouw ik dat nog vele stille menschen bij ons, zielsblij en dankbaar zullen genieten van deze zoo eenvoudig schoone klanken eener dichterziel...» — Behalve den mooien en edelen inhoud, brengt ons deze bundel een voornaam formaat; een klare, rustige letter op duur papier, en nauw-den-tekst-aangesloten teekeningen van kunstschilder G. Wallaert. H. THANS, O. F. M.

360 Ovidius Naso. **81 : 47**

BLOEMLEZING UIT METAMORPHOSES, TRISTIA EN FASTI. *Aanteekeningen door L. Van Miert, S. J. Leiden, Théonville (20 × 13) 279 blz. fl. 2,25*

Deze bloemlezing bevat 68 uittreksels uit de drie in den titel genoemde werken, vooral natuurlijk uit de Metamorphosen. Dat zij behoorlijk gekuischt zijn, hoeft niet gezegd. — Het is een gemakkelijke liefhebberij, in om het even welke bloemlezing het niet-voorhanden zijn van het een of ander stukje te betreuren; we zullen ons dat genoegen ontzeggen en eenvoudig erkennen dat de keuze van Van Miert-Hensen goed is. — Ieder uittreksel is in kleinere brokjes ingedeeld, waarvan telkens de inhoud kort aangeduid wordt. Dergelijke inhoudsopgaven zouden in een Vergilius of Horatius voor het schoolgebruik misplaatst zijn, maar in een Ovidius, den eersten Latijnschen dichter, waarmede de leerling kennis pleegt te maken, zijn zij ten volle goed te keuren. De psychische kracht, welke de leerling aan een bepaald aantal verzen kan besteden, is immers beperkt, en de leeraar die met dit feit geen rekening houdt, verveelt zijn gehoor. Wanneer men dus de Ovidius-lectuur wil benuttigen om den beginner vertrouwd te maken met de eigenaardigheden van den Latijnschen poëtischen stijl, waartoe de Metamorphosen beter geschikt zijn dan welk ander dichtwerk ook, dan moet men hem noodzakelijk bij andere moeilijkheden, o. a. bij het ontleden van den inhoud, eenige hulp bieden. — De aanteekeningen in deze uitgaaf zijn zeer beknopt. Bij de meeste stukjes is aangegeven, of zij voor de derde dan wel voor de vierde klas bewerkt zijn. — De leeraren, die het geluk hebben eenige duizenden verzen uit Ovidius in de klas te kunnen behandelen, zullen in onze taal geen betere bloemlezing vinden dan die van Van Miert-Hensen. A. GEEREBAERT S. I.

361 Thans, Hilarion, O. F. M. **81**

OMHEINDE HOVEN. — *Mechelen, Sint-Franciscusdrukkerij. 1923, 3e druk (17× 13) 285 blz. 6,00 fr.*

V* — Er huivert een winter-weemoed door die « Omheinde Hoven » waarin bleeke « Zieke-bloemen » bloedig treuren en « Door de Dagen » smachtkreten van vlammend gevoel deemoedig berustend opkreunen. « Geheime Hulden » beven er van innig medelijden met wegstervende levens en ontsluieren ons de ziele-schoonheid van een vriend. En aan de boorden van « Glansrivieren » fluistert de dichter zijn geheimzinnige « Ziele-woorden », die in « Avonden » zwellen tot een aangrijpend noodgeschrei en « In Vroom Beschouwen » jubelen als een waterval,

zalig en zonnig, om de schoonheden van ons heilig Geloof. Hilarion is een volbloed tachtiger, een knappe taalartiest die met voorliefde zijn gemoedsgolvingen vastzet in fijn geslepen, afgeronde sonnetten. Hij is een buitengewoon rijke dichternatuur, gelouterd door het lijden, levend in de diepte. Hij kan kinderlijk-lief vertellen, wonder-teer verwoorden broze stemmingen, en meesterlijk-mooi beschrijven met warme kleurenweelde. Zijn verzen zijn melodieus, glinsteren van fonkel-nieuw beeldbrocaat, trillen van innigheid, vloeien uit de ziel. Niets dan goud en diamantenparelen schudt dit « Barvoets bedelkind » uit de breede mouwen van zijn ruige pij. De tachtigerpoëzij heeft hij gekerstend, ons geschonken door en door katholieke kunst. Weinig dichters bezitten lijk Hilarion zulk een maagdelijke verbeelding, weinige vermogen hun dichterlijke visioenen in zoo'n gaaf-gezonde mystieke lyriek te vertolken. « Omheinde Hoven » is een boek van pure schoonheid welk de Nederlandsche litteratuur en poësie heeft verrijkt en welk Hilarion, eens voorgoed, klasseert als een eerste-rangdichter.

P. De Pauw, o. p.

362 **Van den Oever, Karel.** **81**

De Schaduw der Vleugelen. — *Antwerpen, Neerlandia. 1923. (22×18) 62 blz.* *ing. 4,00 fr.*

V* — Sommigen zullen zeggen «Jan Luyken redivivus», maar het is meer dan dat. — Voor de lectuur van Luyken wordt een geduldige kalme aandacht gevraagd. Het vers verloopt steeds in denzelfden vorm, de ontwikkeling van de gevoelens door zekere gegevens opgewekt, blijft identiek. — Bij Van den Oever dwingt elk gevoel den vorm. Menig diep-religieus en daarbij ook schoon vers bevat dit boek. Tot het beste behoort wel de Psalm voor « Klimop », en «Klacht tegen de staat», het slechtste zijn de gerijmde verzen «Brussel» en een strijdkreet in romantischen trant. Na het « Open Luik » is het geen opgang, eerder een statu quo in rustiger en idylischer gevoel. Maar ik heb het altijd dwaas gevonden Rembrandt met Fra Angelico dood te slaan en vice-versa ; daarom zal ik de dwaasheid niet begaan hier ook een parallel te maken.

M. Gysen.

82. TOONEEL

363 **Delbeke, Frans** **82**

De Vrek. Tooneelspel in 4 bedrijven. — *Brussel, Standaard. 1923. (20 × 16) 99 blz.* *7,50 fr.*

IV — Het is een brutale waarheid : het blijspel grenst aan het drama. 't Belachelijke van menschelijke gebreken kan heel spoedig tragisch worden. Naast de « Aulularia » van Plautus en de « Avare » van Molière, « De Vrek » van Fr. Delbeke. Machtig-aangrijpend is het tragisch verloop dezer vier bedrijven. De geldzucht maakt van Jacob van Erkel een monster, hij is totaal een slaaf. Heel zijn familie gaat kapot, moreel of physiek, onder den last van zijn geld-drift. En in hem zelf blijft geen sprankel over, maar niet één, van edele gevoelens. De vloek, dien Vergilius reeds uitschreeuwde : « auri sacra fames », treft Van Erkel. De gouddorst doodt werkelijk elk nobel denken of wenschen. Juist dit is prachtig geslaagd in dees drama : het absolute van de geld-tyrannie. In onze eeuw van economische overmacht, een noodkreet ! —Schaduwzijden : 1) Te veel bloed. Romantische ontknooping. Revolverschoten :

goedkoope waar om er een... einde aan te maken. 2) De Pastoor drukt te banaal de eeuwige godsdienstwaarheden uit. 't Moest origineeler gezegd, dan was 't pakkender. — Saamvattend : gedachten-literatuur van de beste soort, tooneel met logische structuur. Een flinke prestatie op gebied van katholieke kunst. K. FLEBAERS, PR.

364 Dietzenschmidt **82**

COMPOSTELLA. Legendespel in 3 bedrijven. — *Vertaald uit het Duitsch door Wies Moens.—Gent, 'tSpijker. (Wederlandsch Keurtooneel) 1924 (18×12) 86 blz.* *5,75 fr.*

II. — « Het realisme van Dietzenschmidt, dat niet terugschrikt vóór de duister-vlammende hel waarin het bedrijf van de kwade zijn gang gaat, maar daarin neerdaalt met de onverschrokken stoutmoedigheid van de middeleeuwer die er het reinste goud van zijn ziel in omdraagt, zal hem ongetwijfeld de sympathie van velen onthouden. In « Die St Jacobsfarht » (Compostella) hangt alles af van de spelenden. Wordt de zonde van de Zwaab, om haar-zelfs wille, om wille van de fatale bekoring die ervan moet uitgaan op de van nature naar het kwaad gedreven mens, uitgebeeld, dan krijgen wij een verderfsdemonstratie, in plaats van een somber-droef lamento ». — Die aanhaling van Moens' eigen oordeel maakt mij de kritiese taak makkelik. Ik ben Dietzenschmidt innig dankbaar dat hij ons zijn St Jacobsfahrt gaf. Subliem is dit werk, literair en filosofies. Subliem zal het spel zijn, wanneer de vertolker zelf de intense overtuiging van de schrijver tot de zijne heeft weten te maken. Doch juist daarin schuilt het gevaar. En niet zonder angst zie ik een mogelike opvoering van « Compostella » in een officieel milieu tegemoet. Kunnen vrijzinnige mensen het geven zoals 't behoort, zoals de schrijver 't wenst, zoals wij, gelovigen, 't oprecht verlangen ? Indien ik formeel zeg dat, zelfs voor gelovige spelers, de geest van dit werk niet makkelik te ontvangen is, met hoeveel meer klem mag dan gewezen op de dreigende val van al die schoonheid onder profanerende handen van materialistiese lui ? Dietzenschmidt heeft niet geschreven voor het gewoon publiek ; hij eist voor Vlaanderen nog te veel om hier naar waarde geschat te worden. Wèl een selectie zal hem prijzen; de massa is er niet rijp voor : Apostelwerk zó verheven behoeft gecultiveerde gemeente. Wies Moens vertaalde heel mooi dit symbolies spel. Beschouw ik het als lectuur, zo geldt hetzelfde voorbehoud hoger aangehaald. Dietzenschmidt's methode (geef het kwade om het leelike daarin te toonen) is hier in zekere toneelen zó uitgewerkt, dat èn lectuur èn vertooning slechts mogen toegelaten aan mensen die in geest en kristen overtuiging onwrikbaar-sterk en hoog staan.

ANTON VAN DE VELDE.

365 van de Velde, Anton **82**

DE ZONDERLINGE GAST. Boosaardig dramatisch spel in fantastische kleur. Inleiding + 2 bedr. — *Gent, Cultura (Tooneelbibliotheek Cultura). 1924. (19×13) 70 blz.* *7,00 fr.*

IV — 't Stuk behoort tot de reageerende tegen 't realistisch tooneel; daarom reeds is 't welkom, daar 't naar 't ondiepe zijn rug keert. Als reactiemiddel kiest dit een fantastisch spel, andere 't mystisch, 't mirakelspel, enz. Dit fantastisch spel is met de oude zinnespelen verwant. Een best werktuig om er een gedachtenprobleem mêe uit te beelden. Daarin muntte vroeger Calderon boven alle Elckerlycks of Everyman's

uit met zijn autos; daarmee werken nu Weismantel, Karl Wagenfeld en meer andere jonge Duitschers. Anton van de Velde werkt er mede als de besten. —« De dood rukt het masker af », « Geldzucht wil liefde heeten », « Dood is niet dood, maar egoism, dat doodt de ziel »... of hoe moet het gedachtenzware stuk geformuleerd worden ? — Wat het ook weze, de schrijver heeft er eene uitbeelding aan gegeven, die 't probleem de ziele inheit. De heihamer is zijn verontwaardiging, zijn diepe ernst, zijn... ik ken hem niet om veronderstellingen nopens zijn zieleleven te durven wagen... daar zijn brandende verzen in zijn stuk. Vooral als gedicht is het wat taal en gevoel aangaat hoogst merkwaardig. Het tooneelwerk zal ook zeer goed zijn, doch vooral fantastisch spel dient gezien te worden. Alles dooreengenomen : diepte van inhoud, schoonheid van vorm en vaardigheid van techniek, een hoogstaande tooneelwerk, in de laatste jaren ten onzent alleen door Dirk Van Sina's «Deemstering der Zielen » geëvenaard en overtroffen. — Een persoonlijke wensch : mocht de hoogbegaafde jongeling ons nog zulke stukken geven, maar zich herinneren dat er nog een andere weg van reactie tegen realism bestaat, minder programmatisch zooals fantastisch, mirakel, mystisch of illusoir spel, maar diepergaande : de weg der ouden van alle eeuwen, die 't bizonder geval met gelijk wien, doch individueel voorkomend, uitdiepten tot algemeene beteekenis. Wat is Shakespeare's drama anders dan een menschengemeenplaats tot algemeene beteekenis verheven, dan een «fait divers » dat allen treft ! Anton van de Velde kan dien weg ingaan ; zijn « Zonderlinge Gast, » verraadt de twee gaven die daartoe noodig zijn : diepen kijk in den mensch, en even diepe belangstelling in 's menschen lot. Voor 't andere heeft God gezorgd, Hij weze er om bedankt, met die groote kunstgaven te schenken, die we nu reeds bewonderen.

CYRIEL VERSCHAEVE, PR.

366 **Vander Hallen, Ernest** **82**

RIDDER ARNOLD. Dramatisch Sprookje. *Antwerpen, Mercurius. 1924. (21 × 14) 53 blz.* *3,00 fr.*

V — Hoe zalig was het me dat ik dit tooneelsprookje lezen mocht ! Wat wordt er thans gejammerd — en met reden — over de schroomelijke armoede van ons katholiek tooneel. Eene nieuwe gezond-levende strooming is er noodig; het klagen is eene gemeenplaats geworden, doch de armoede blijft, niettemin. En nu komt dit spel zoo plots zijn waaier van poëzie voor uw oogen ontplooien en toovert gulden lentedroomen voor u op... Geen spel voor kinderen nochtans : « de essentie van een sprookje is zijn diep-menschelijke beteekenis. » De mensch, met bitterheid in het hart om het leven der wereld, wordt in stilte en nederigheid weer zich zelf, om na het leven in vredige vergetelheid, van zijnen overvloed te geven aan de miljoenen die wachten : zulk is het symbool dat ons gegeven wordt in een beeldenpracht, glanzend van tintelende frischheid. Een niet geringe verdienste is het daarbij, de innige sprookjestonaliteit te hebben behouden. Ik weet wel, deze laatste jaren kregen wij meer tooneelsprookjes, doch bij sommige, koud verstandelijk, beeft die levenslach niet die « Ridder Arnold » zoo bekoorlijk maakt of andere geven meer een stemmend verhaal, overigens geslaagd, dan wel een levensbeschouwen. Gebreken ? Hier en daar misschien een draadje declamatie, hoe dichterlijk ook. Het voor- en naspel bemoeilijken nutteloos de opvoering. Waarom niet liever een proloog, die even goed een gemeenschap treft tusschen het tooneel en het publiek ? Hoewel de schrijver getuigt geen tooneeleffecten te willen

bezigen, zal de opvoering toch groote moeilijkheden opleveren en zeer veel smaak vereischen van den spelleider. Mocht dit stukje spoedig en veel worden gespeeld : ons volk blijft onmogelijk koud voor de bekoring die hieruit toelacht. Met wat zorgzame wijding, blijft de bijval niet achterwege. FR. LEYTENS.

83. NOVELLEN, ROMANS, LEGENDEN, SCHETSEN, SPROOKJES, VERHALEN.

II — STRENG VOORBEHOUDEN LECTUUR.

Deze boeken mogen slechts bij uitzondering, om gegronde redenen, door welgevormde lezers worden gelezen.

367 Roy, Kristina **83**

ZONNELAND. *Vertaald door Truida De Pijper. — 's Gravenhage, Voorhoeve. 2e druk. (20 × 14) 139 blz.* *fl. 1,00*

II° — Een futloos verhaal, flauw en onbenullig, zonder de minste litteraire waarde, en een geschiedenis om bij in slaap te vallen. Dat zegt al genoeg over dit boek. Voeg daarbij nog dat er een zoeterig-vrome protestantsche tendenz vingerdik op ligt, die de lezing ervan bijna onmogelijk maakt. Overigens zullen weinigen den moed hebben om dit onbeduidend boek verder dan een paar bladzijden door te lezen.

E. VANDER HALLEN.

368 Thiry, Antoon **83**

HET SCHOONE JAAR VAN CAROLUS. *A'dam, Mij v. g. e. g. Lectuur. 1923, 2e druk. (20 × 14) 266 blz.* *fl. 2,65*

II — Dat er ook een litterair snobisme bestond wisten we reeds voor dezen; nooit echter is me dat zoo klaar geweest als na lezing van dit boek. De uitgever vindt gelegenheid den naam van Felix Timmermans te vermelden op den omslag : kwestie van reklaam. Is het dezelfde reden die den Heer Thiry bewogen heeft zooveel aan het werk van Timmermans te denken bij het schrijven van dit boek ? Ik weet het niet, althans zal het wel iedereen, zelfs bij heel oppervlakkige lezing duidelijk zijn dat Carolus, de verloopen Seminarist, eigenlijk niemand is dan zoo'n soort halve broeder van Pallieter, en Mijnheer Duyvewaert een dito van den verburgerlijkten 19-eeuwschen Pirroen. Dit zonder de bedoeling om den auteur te beschuldigen van plagiaat. Overigens moet een Noord-Nederlander, die onbekend is met den waren geest van ons Vlaamsch temperament, wel een vreemde gedachte krijgen van onze goede Vlaamsche steden, als hij op den omslag leest dat dit boek « ... de geest (is) van het levensuitbundige en tegelijk stilvrome stedeke Lier... » God beware me ! als er ooit een Carolus-type in Vlaanderen leefde zal het wel een witte raaf zijn : Pirroen's, Pallieter's, Charelke Dop's en dergelijke typen loopen er niet zóó veel onder Gods zon! Laat me er nog bijvoegen dat het werk litterair ver beneden dat van Timmermans blijft, en, wat de moraal betreft, liefst ongelezen blijft door ieder die 't niet moet lezen. Waarbij men trouwens niets zal verliezen...

E. VANDER HALLEN.

500 Frank

te winnen

met het lezen

van één

boek.

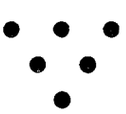

DE VLAAMSCHE BOEKENHALLE
SAMENWERKENDE VENNOOTSCHAP
LEUVEN, 87, NAAMSCHE STRAAT, 87, LEUVEN

Wat wordt er gezegd van ?...

Edward Vermeulen

GODFRIED HERMANS in **Boekengids** (1) zegt :

Vermeulen schrijft onder de leuze « Uit het Volk, Voor het volk ». Om zijne vertelkunst, om zijn volkschheid heeft men hem een nieuwen Conscience geheeten, doch hij leeft veel meer op aarde onder de menschen. Wij zeiden reeds hoe hij op de goede school was. — Hij grijpt veel meer « in 's volle Menschenleben », wortelt zoo veel dieper in den grond. Doch hij verzinkt nooit. Hij ziet het kwaad, kent en schildert het — zijne boeken zijn geene kinderlectuur — doch is diep Christelijk en gelooft in de « vergiffenis der zonden », in de geneesbaarheid der zielen, in de groote genade bij den Goeden vader. Zijn hart klopt van liefde en medelijden voor zijn broeders de menschen, van bewondering voor de schepselen. Zijn werk jubelt met Franciscus : « Geloofd mijn Heer, mijn God die leeft, in al wat hij geschapen heeft ». Het zingt : « Geloofd de Heer in de liefde van man tot vrouw, van ouders tot kinderen, van nageslacht voor voorgeslacht, in de liefde voor den grond door het zweet der vaderen bevrucht, in de gehechtheid aan hoeve en land. Leve de liefde die zich opoffert tot den dood toe. Gedoemd zijn de valschheid, de baatzucht, de eigenliefde. »

Vermeulen is wel het kind uit de streek van kloosterzusters en zendelingen, eene door en door Christelijke, Vlaamsche streek.

De ziel van zijn werk is zoo'n gezonde harmonie van werkelijkheid en idealisme, van smart- en -leelijkheid zien- en aanvaarden doch streven naar schoonheid en vreugde. Boven zijne diepten hangen altijd de sterren van den Heer en de zoenende barmhartigheid.

Gebreken in samenstelling, on-evenredigheid en langdradigheid, niet-verwerkte endenz, onbeteugelde stijl- en taaldriestheid, overdreven taalparticularisterij, vindt men wel in het werk... doch wie zonder gebreken is, werpe naar den schrijver den eersten steen toe...

(1) **Let wel : BOEKENGIDS is een algemeen nederlandsch bibliografisch tijdschrift, orgaan van het Alg. Secret. voor kath. boekerijen. In te schrijven bij S. V. De Vlaamsche Boekenhalle, Naamsche str. 87, Leuven.** De jaargang 1924 kost 15,00 frank ; en zal bedragen ± 400 bladzijden, met daarbij zes vel van het Nederl. Bibliografisch Woordenboek, als gratis bijlage.

Abonnenten op 1924 ontvangen den jaargang 1923 tegen 8.00 fr.

Aan de goede vruchten kent men den goeden boom. Wie boeken schrijft zooals Vermeulen heeft den Geest der liefde in zijn hart.

DE STANDAARD, 28 Oct. 1919 : over **De Zwarte Pokken.**

« Nu de gruwel der gruwelen voorbij is en vrede daalt uit de hoogte, nu is de tijd gekomen om de vruchten van onzen arbeid, tot wasdom en rijpheid gegroeid, te plukken en mede te deelen. Aldus de schrijver in de opdracht van deze « eèrste rijpe vrucht na de moord op Vlaanderen » aan zijn vriend, met wien hij blijkbaar op de slagvelden in Vlaanderen veel gesproken heeft over de toekomst van zijn gemarteld volk.

» En die eerste rijpe vrucht mag er wezen..., uit schrijvers oogpunt. Want het is een levend, een boeiend verhaal uit Vlaanderland, dat hier geboden wordt ; er zit ware kunst in ».

DE MAASBODE, 3 Aug. 1919, ook over **De Zwarte Pokken.**

« Een mooi boek, een goed boek ; een boek dat wij gaarne onze lezers aanbevelen ».

DE MAASBODE, 26 Juni 1916, over Vermeulen's **Dieperik.**

« Een volksboek, in den vollen, rijken, heerlijken zin van het woord... « De Dieperik » moet naar al onze bibliotheken, groote en kleine, want hier is kunst in de beste beteekenis van het woord, en opvoedende kracht zooals men die, helaas, in weinig letterkundige voortbrengselen aantreft ».

Over **Caïn's Zonde**, getuigde A. Walgrave, in St MICHIELS BOEKENSCHOUW.

« ...Wat een boeiend verhaal. Zet u er aan, en ge leest alles, in ééne jacht van nieuwsgierigheid, bewondering, verteedering, schrik, angst, leute en deugd aan ware, sappige spreuken, en eindelijke voldoening om den einduitval en eindindruk.

En nu verschijnt van hem een nieuw roman,

PIOT

Duizenden zullen dit boek verslinden !

Het werd geschreven tijdens den oorlog, in ballingschap en onder de beschieting ; en heel het hart van Vlaanderen lijdt en hoopt in die bladzijden, waar idylle en tragedie door mekaar loopen.

Een boek opgedragen aan onze soldaten, aan de ware, eenige bevrijders van ons land.

Een flink, kloek boekdeel van 352 bladzijden : **10,00 frank.**

Hier is het antwoord.

U vraagt ons natuurlijk :

— Hoe kan ik 500 frank winnen, met één boek te lezen ?

— Wel dan : luister.

U koopt « Piot », den nieuwen roman van Vermeulen. En U leest ook het boek. Want het *is* een werk van Vermeulen. Dus goed, kruimig, gezond.

En als U aan het eind komt, vindt U achteraan in het boek, een bladje papier waarop niets anders staat dan een nummer en ons uitgeversmerk.

Daar heb ge't !

Dat is de sleutel om het geldkasje te openen.

Immers...

Onder de « eigenaars » van Piot zullen wij een verloting houden.

Voor eene waarde van 500 frank zullen wij onder hen verloten.

Hoe rapper de geheele oplage verkocht is, hoe rapper die verloting geschiedt.

Maakt U dus propaganda voor « Piot », dan bespoedigt U het oogenblik waarop U de kans loopt een flinken prijs te winnen.

Voor heden vertellen wij er niet meer over.

Alleen herinneren wij eraan dat van Edward Vermeulen zijn verschenen de volgende werken :

De dieperik	fr.	**7,50**
Zwarte pokken	»	**7,50**
Herwording	»	**4,50**
De Pauwenschreeuw	»	**12,00**
De Trimards	»	**6,00**
Caïn's zonde	»	**7,50**
Grepen uit het dierenleven, I	»	**7,50**
» » » » **II**	»	**7,50**
Grepen uit het aardig menschenleven	»	**8,50**

■ Wenscht U nog meer te vernemen over die gemakkelijke manier om 500 frank te winnen, schrijf dan aan

S. V. De Vlaamsche Boekenhalle,
Naamsche straat, 87, Leuven.

HOE HET VERLIEP

Op 4 Augusti 1919 werd te Leuven een boekwinkel geopend : het was ***De Vlaamsche Boekenhalle***.

In October 1920 werd de Samenwerkende Vennootschap ***De Vlaamsche Boekenhalle*** gesticht met een kapitaal van 170.000 frank.

15 April 1921 werd het ***Huis Artes*** te Gent overgenomen; op den zelfden datum werd te Mechelen een filiaal geopend.

Intusschen was te Veurne een depot tot stand gekomen.

Op 1 Januari 1924 kwam de exploitatie van het weekblad *Het Vlaamsche Land* in onze handen, en werd ons tevens door de Naaml. Venn. uitgeverij ***Het Vlaamsche Land*** ook de uitbating van haar fonds opgedragen. Daardoor kregen we een kantoor te Antwerpen.

Op 1 Februari 1924 openden wij een een filiaal te Hasselt.

Kreeg op die manier onze BOEKHANDEL-afdeeling een zeer uitgebreide werking;

de UITGEVERIJ van haren kant was niet minder bedrijvig.

Op haar fondslijst staan thans zoowat 245 verschillende titels;

We zijn de uitgevers van de series

« **Onze Studiën** », uitgaven over godsdienstwetenschap;

« **Paedagogische Studiën** »;

« **Leuvense Studiën en Tekstuitgaven** »;

« **Het geestelijk leven** »;

terwijl ook de tijdschriften

Vlaamsch Opvoedkundig Tijdschrift; Leuvensche Bijdragen; Ons Leven; Boekengids;

bij ons thuis behooren.

* * *

Waarom zou U geen aandeelhouder worden van onze vennootschap.

Praat niet over Vlaanderen;

stel voor Vlaanderen,

vandaag

DEZE DAAD !

SCHRIJF IN ! ! !

S. V. De Vlaamsche Boekenhalle,
Leuven, Naamsche straat, 87.

DE VLAAMSCHE BOEKENHALLE

SAMENWERKENDE VENNOOTSCHAP

NAAMSCHE STRAAT, 87, LEUVEN

(Naam en Voornaam) .....

(Beroep) .....

(Adres) .....

verklaart hierbij in te schrijven op ..... *kapitaalsaandeelen op naam, ter naamwaarde van* ***honderd frank*** *ieder, van de S. V.* ***De Vlaamsche Boekenhalle,*** *'t zij voor een bedrag van* ..... *fr.*

Ik verbind mij binnen de veertien dagen van heden te storten het volle bedrag der onderschreven aandeelen ; (1)

..... *per honderd op het bedrag der onderschreven aandeelen en het overige binnen de drie maand na de eerste storting ; (1)*

tien frank per aandeel, en om de maand tien frank per aandeel tot volledige afbetaling (1).

Ik zal het geld storten op de postcheckrekening 12942, A. De Groeve, De Vlaamsche Boekenhalle, te Leuven, bij gebrek waarvan het Beheer der Sam. Vennootschap gemachtigd is de beloofde som ten mijnent te innen.

Gedaan in het dubbel.

....., *den* ..... *192*..... ***(Handteekening)***

(1) Doorschrabben wat niet gewenscht wordt.

(Naam en Voornaam) .....

(Beroep) .....

(Adres) .....

verklaart hierbij in te schrijven op ..... *kapitaalsaandeelen op naam, ter naamwaarde van* ***honderd frank*** *ieder, van de S. V.* ***De Vlaamsche Boekenhalle,*** *'t zij voor een bedrag van* ..... *fr.*

Ik verbind mij binnen de veertien dagen van heden te storten het volle bedrag der onderschreven aandeelen ; (1)

..... *per honderd op het bedrag der onderschreven aandeelen en het overige binnen de drie maand na de eerste storting ; (1)*

tien frank per aandeel, en om de maand tien frank per aandeel tot volledige afbetaling (1).

Ik zal het geld storten op de postcheckrekening 12942, A. De Groeve, De Vlaamsche Boekenhalle, te Leuven, bij gebrek waarvan het Beheer der Sam. Vennootschap gemachtigd is de beloofde som ten mijnent te innen.

Gedaan in het dubbel.

....., *den* ..... *192*..... ***(Handteekening)***

(1) Doorschrabben wat niet gewenscht wordt.

KUNSTGESCHIEDENIS

De aanbieding van **Martin. De Primitieven op de tentoonstelling te Brugge** was een echt succes.

Honderden abonnés bestelden ons exemplaren.

De geheele stock was op enkele weken uitverkocht.

Wij waren tot onzen spijt, verplicht enkele — gelukkig niet te talrijke — bestellingen onuitgevoerd te laten.

Daarom hebben wij uitgezien of wij aan de vele lezers van V. O. T. niet een nieuw buitenkansje konden aanbieden... Wij meenen iets gevonden te hebben.

Iets dat eigenlijk even goed kan dienen voor de leerlingen van de hoogere klassen van het lager onderwijs, als voor de normalisten en collegestudenten. Een boek dat eigenlijk als leesboek voor het lager onderwijs is bedoeld.

Maar de meester(es) kan zelf beslissen.

Hij koopt het voor zich zelf, en wat hij erin vond is gesneden brood, dat hij zoo kan opdisschen aan de kinders;

Hij kan het koopen als boek voor de klasbibliotheek; als leesboek voor de hoogste klas; voor den vierden graad; als prijsboek zelf.

MEESTERSTUKKEN VAN
REMBRANDT Harm. van Ryn

DOOR

G. KIELDER

hoofd eener school te 's Gravenhage

104 bladz. — 20 reproducties — **fr. 3.00**

Dit is nu eens een pareltje van een schoolboek voor kunstonderwijs.

Gemoedelijk geschreven; en onderhoudend verteld !

Geen geleerd vertoon; geen dorre en saaie bespiegelingen !

Wij weten het op voorhand ! Ook dit boek

VLIEGT WEG !

Bestel heden nog.

KINDERVERHALEN

Te veel kinderverhalen hebben geen of weinig paedagogische beteekenis of opvoedende strekking. Wij hebben dus uitgezien om van de overal bekende en veel verspreide sprookjes een uitgave te maken die tevens goed geïllustreerd was, en waarin de zedeles die het sprookje slechts onderlijnt, goed werd naar voren gebracht.

In die reeks verschenen zooeven :

Het vertelselken van de zeven witte geitjes.

De schoone slaapster van het betooverd kasteel.

De gelaarsde kat.

De historie van duimpje.

Roodkapje.

Is dat niet een beste keus ?

Ieder boekje is geïllustreerd met minstens zeven platen in driekleurendruk, waarvan sommige een volle heele bladzijde beslaan.

De omslag zelf in wit karton heeft op de voorzijde een gekleurde illustratie;

en op de achterzijde een sluitstuk in kleurdruk.

Ieder boekje, met dus negen, grootere of kleinere, illustraties in driekleur kost ÉÉN FRANK.

Voor dezen tijd is het eene krachttoer geweest, tegen dergelijke voorwaarden, zulke uitgave op de markt te brengen.

De heele reeks van **vijf** boekjes ineens, kost **fr. 4,50.**

Wij leveren 25 reeksen van vijf boekjes tegen **fr. 100,—**

» 100 » » » **fr. 360,—**

☞ Wij voorzien, ter gelegenheid van de prijsuitdeelingen, een groote aanvraag.

Bestel U dus tijdig !

De eerste bestellingen worden het eerst behandeld.

S. V. De Vlaamsche Boekenhalle

LEUVEN,	GENT,	MECHELEN,
Naamsche str., 87.	**Huis Artes.**	**Veemarkt, 28.**

III — LICHTELIJK VOORBEHOUDEN LECTUUR

Boeken welke, ondanks zekere passages of grondgedachten, ontspanningshalve, zonder nadeel door gevormde lezers kunnen gelezen worden.

369 **Claes, Ernest** **83.1**

DE VULGAIRE GESCHIEDENIS VAN CHARELKE DOP. *Blaricum, Waelburgh. (22 × 16) 127 blz.* *fl. 1,90, geb. fl. 2,90*

III — Van iemand, die zoo prachtig een boek schreef als « Bei uns in Deutschland », kon heel wat beters nog verwacht, dan deze geschiedenis van Charelke Dop, door den auteur zelf, als vulgair bestempeld. Het komt er alleen maar op aan, meent men allicht, een vulgair gegeven op een niet vulgaire manier te behandelen. Alsof de vorm nu eenmaal de stof opheffen kon uit het banale. Al dadelijk weze hier erkend, dat de talentvolle Claes heel wat te redden wist. Zijn verhaal is nergens banaal, waarmee nu ook niet bedoeld wordt, dat het overal zoo psychologisch-fijn uitgediept werd als wenschelijk ware. Het boek wemelt van fijne, rake, geestige zetten. Het komisch element, dat uitbundig vertegenwoordigd is, raakt soms het kantje van het karikaturale af. Een plezierig intermezzo tusschen het diep-ernstige, breed-menschelijke meesterwerk « Bei uns in Deutschland » en Claes' met spanning verwachte, nieuw flink werk ! JORIS EECKHOUT, PR.

370 **Hans, A.** **83.3**

DE DOOD IN VLAANDEREN. *Geïll. — Contich, Hans. (25 × 16)* *7,00 fr.*

III — Vlot geschreven volksverhaal uit 't eerste jaar na den wapenstilstand met talrijke platen van 't oorlogsfront in Vlaanderen.—Verhaal van 2 zusters, met hun nicht naar Oost-Vlaanderen gevlucht. Malvina pas gehuwd vóór den oorlog,vindt haar man terug,en zij zijn de eersten die naar 't verwoeste Steenhove terugkeeren. Désiré bezwijkt er na één jaar aan slecht verzorgde wonden. Renilde huwt in alle deftigheid een Engelsch officier ; Blondine, licht van zeden, een oorlogswoekeraar die haar ongelukkig maakt. — 't Boek is een bittere aanklacht van de miskenning van 't Vlaamsche volk en 't Vlaamsch recht in en na den oorlog. Schrijver heeft willen bijdragen tot opwekking van vlaamschgezindheid in 't volksgemoed. 'n Tafereeltje bij Hugo Verriest bl. 233. — Verscheidene tafereelen, waar kolonialen of oorlogswoekeraars — zedelijk-ontaarden — aanslag plegen op de eer van vrouwen, maken het boek volstrekt *ongeschikt* voor minderjarigen en voor niet gevormde lezers. — Slecht verzorgde uitgave, met wansmaak geïllustreerd.

J. LAUWERIJS, PR.

IV — LECTUUR VOOR VOLWASSENEN ALLEEN

(veronderstelt zedelijke voorlichting en vorming)

371 **Benson, Robert Hugh** **83.1**

LOUTERING. *A'dam, R. K. Boekcentrale. 1920. (21 × 15) 464 blz. — fl. 5,25*

IV — Sir Nevill Fanning is een jong man, rijk en gelukkig ; nu en dan echter lijdt hij aan zware hoofdpijn en er dreigt gevaar, dat hij misschien zijn gezicht zal moeten missen. Maar vooreerst viert hij zijne jeugdige superbia vitae nog onbewimpeld uit, ten koste van gevaarlijke principieele toegevingen aan zijne niet-katholieke verloofde Enid. Doch

Enids karakter vertoont weldra menig onaangenamen trek, en het komt tot een breuk. Nu voor die wonde is er nog wel genezing, met zoo'n heerlijke aartsvrienden als Tante Anna en kleine Jim in het mooie ouderlijk park. Maar Nevill komt nu in eene nieuwe phaze van zijn immer-bedreigden levensgang : hij wil de stijgende kwaal zijner hoofdpijn kapot krijgen met hevig natuurgenot en hygiene. Te vergeefs. Hij moet geopereerd. Het geschiedt, maar de genezing is niet blijvend ; na vier of vijf maanden zal het gezwel weer zijn aangegroeid en de dood zal volgen. Lijden en denken brengen Nevill groot licht, loutering en eene heilige, hemelschouwende wijsheid, en bij zijn laatsten adem is de inwijding voltooid. — « Loutering » is Bensons mooiste moderne roman. Geen toont ons zoo goed heel zijn wezen. Of hier de hoofdtoon van den Benson-roman, nmlk. het dramatische meer nog dan het psychologische duidelijk is : een leven onder het Damokleszwaard ! ! — Dan, hier heeft hij met piëteit en aandoening het meest in neergelegd van zijne intieme levenservaringen : zoo is, naar het schijnt, de uitstekende Tante Anna, naar zijne beminde moeder geschilderd ; en op hun schoonst herleven hier de twee glorieuze milieu's die hij tot zijn goed gemaakt heeft : de Eeuwige Stad en de Engelsche Country ; ja, de vurige natuur- en sportliefhebber, en helaas ook de lijder en in 1913 geopereerde Benson schijnt menige dezer heerlijke bladzijden met zijn zielebloed te hebben geschreven. — Benson doet uit het leven het bewust en stralend katholicisme oprijzen door het den Engelschman familiair gebruik van scherpe tegenstellingen en opgeklaarde lijnen, maar tevens als dichter laat hij aan de groote krachten van geloof en genade hunne geheimzinnige fijnheid en betoovering. Och kom ! Dit heeft hij gedaan, gelijk niemand : in den geloovige, anders 'n gewoon mensch onder de menschen, in u, in mij, de kiem toonen voor hooger kristelijk leven, voor heiligheid, inwendig, simpel en schoon !

JORIS CAEYMAEX, PR.

372 **Broedelet, Joh. W.** **83**

VROOLIJKE VERHALEN. *Den Haag, Morks (22 × 15) 47 blz.* *fl. 0,40*

IV — Korte losgeschreven humoristische schetsen, waarvan het geestige soms wat gedwongen klinkt. De dialectische vorm maakt deze verhaaltjes voor onze Vlaamsche lezers schier ongenietbaar.

J. BAERS, PR.

373 **Diers, Marie** **83.1 (86)**

DIE NIET MOGEN STERVEN. *Vertaald uit het Duitsch door H. Van de Weg. — Laren, Schoonderbeek. 2e druk. (22 × 17) 154 blz.* *fl, 2,50 ; geb. fl. 3,50*

IV — Brieven van een meisje aan haren verloofde met wien ze moet breken, tegen beider wil, om pijnlijke familieomstandigheden ; — brieven van de geleerde vrouw aan haar gewezen verloofde, goede en vriendelijk-troostende brieven over eigen lief en leed, en vol bekommering over zijn eenzaam leven. Brieven van de moeder over haar kinderen, brieven eindelijk van de weduwe aan haren ouden vriend, in den stillen avond van het leven... Alles vol vrouwelijke, milde zachtheid, en toch voldoende sterk. Maar een katholieke vrouw hadde hoogere motieven gevonden met dezelfde omgeving en in dezelfde omstandigheden. Zooals het is, wel een schoon boek voor volwassen lezers.

A. WALGRAVE, PR.

374 **Francken, Fritz** **83**

DE PLANEET DER ONSTERFELIJKEN. *Antwerpen, Lectura. 1923. (19 × 13) 131 blz.* *5,50 fr.*

IV* — « Lectura » heeft het geleidelijk gewonnen aan volume en aan waarde, dank zij vooral deze 14 novellen. Een scherpe studie van menschen en wereld, plastisch uitgebeeld. Af en toe een tikje goede humor. Er ontstaat geen leutig voorvalletje in het bruisend leven rondom hem, of die guit van een Frits is er bij zooals de kwâjongens en schildert het naar de natuur en op den man af. Realisme o ja, doch dat door den band niet buiten de schreef loopt. « Achter de schermen » vlekt echter in een werk, waar hij het Bijbelsch Drie-Koningenverhaal in opneemt. Schrijver staat vrij losjes tegenover de moraal in de kunst. Dat zullen katholieke lezers bejammeren. Niet voor elkendeen !

A. VAN DEN DRIES, PR.

375 **Gevaert, Edgar,** **82.2**

HET GELOOF. — *Antw. De Sikkel. 1923. (18× 12)'212 blz.* *9,00 fr.*

IV* — Ik reikhalsde verlangend naar dit werk, en de vroomopwekkende titel-figuur van St-Joannes, gebogen in extase over een gouden kelk, deed me smachten naar heerlijke dingen over geloofsintimiteiten en zieleweelden. Laat ik het maar bekennen : ik heb het werk niet verstaan. Ik meen toch niet alleen te zijn in dit opzicht. De jonge medewerker van Pogen zal trouwens zelf best weten hoe het hem gegaan is met een vroeger werk. Jammer. Nu over geloof schrijft men nog best maar eenvoudig en simpel. Dàt is toch, naar Verschaeve's eigen woord, de echte kunst van het Evangelie zelf. Wat komt dan, voor den doorsneevolkslezer, die mooidoenerij met heel moderne kunst alles glad bederven ! maar stel u voor, dat gij 211 bladzijden in kleinen tekst te lezen krijgt zonder opschrift van hoofdstukken ! daar ruischt veel zangerigheid in de zinnen, veel taalharmonie en veel beeldrijkheid : artistiek werk voor ingewijde fijnproevers; en schrijver heeft veel zin voor het parallelisme dat wij o. m. in de Psalmen bewonderen. Maar wàt hij zegt, is en blijft duister te midden al het geschitter van den vorm. Eén voorbeeld ? Tracht te vatten een zin als dezen : « Wie zal spreken, wij zullen luisteren; nu zijn wij kind, en dan zijn wij vader, zullen wij spreken ? zullen wij als grijsaard spreken ? Wij zullen luisteren, en de klank zal niet uit ons zijn, en de ingeving zal uit God zijn. en de klank zal een ingeving zijn, zoo zal de klank zijn, en de klank zal uit onzen mond zijn, zoo zullen wij spreken. » — IJdele klinkklank, ingegeven door een ...pogen.

A. VAN DEN DRIFS, PR.

376 **Halliwells, Edw.** **83.0**

DE LAWSON-BRILLANTEN. (De Avonturen van Harry Gould. n° 5). *Vertaald uit het Engelsch. — Tilburg, Ned. Boekhuis. (Keurboekerij). 1923. (17× 11) 298 blz.* *fl. 1,70.*

IV — Een detective-roman. Halliwells drukt geestdriftig-warm de hand aan Nick Carter en Arsène Lupin, de welbekende genre-meesters. Ook hij is dan erg op sensatie belust; doch waar het inzonderheid hem om te doen valt, is het reconstitueeren van een moord of een diefstal, geleidelijk, punt voor punt, duldig en af en toe tragisch. Misschien keek hij de methode af van het modern gerechterlijk onderzoek. Stel u voor : de kostbare brillanten der Lawsons zijn plots zoek geraakt : op die verdwijning kleeft het bloed van eene moord. En daar komt nu de ver-

nuftige detective Harry te voorschijn, die den dief en de moordenares ontdekt. Want zooals elders, geldt hier ook de spreuk : *Cherchez la femme*. Als genre-roman, uitermate boeiend, hoor, zoodat men hunkert naar het einde. Zedelijk goed is deze roman in alles : de misdaad wordt flink gestraft, en de liefde-idylle, trouwens eventjes aangeraakt, is vol hemelsblauw. Kunst ? Geen schaduw van; men leest het boek in één adem uit, en vergeet het even gauw. A. VAN DEN DRIES, PR.

377 **Hutchinson, Ernest & Goodscheld, George** **83.3**

HET RECHT TOT STAKEN. *Uit het Engelsch. A'dam, Scheltens. 228 blz. fl. 1,90*

IV — Een prachtig na-oorlogsch boek dat sober den toestand — alle landen eigen — teekent. De strijders zijn uit den strijd teruggekeerd, maar het land, het volk dat zij tijdens hun vijfjaar lange afwezigheid geïdealiseerd zich voorgesteld hadden, komen voor hun oogen te staan in een prozaïsch, hen diep schrijnend daglicht. Het werkvolk — dat gisteren nog streed — wordt uitgebuit. Men staakt. Eene «union civique» komt tot stand wier macht gebroken wordt door een betreurenswaardige moord. De passies verblinden de nog gisteren nevens elkaar strijdende Engelschen. Het slachtoffer dat viel — een jong gehuwde dokter — wordt gewroken door zijn collega's : de dokters staken. 't Gaat er hard tegen hard : totdat de weduwe van den gevallen dokter door hare liefde den hoofdman der doktersstaking en haar eigen schoonvader, den dokter bij de in doodsgevaar verkeerende vrouw brengt van den leider der stakers, Ben Ounerod. Zoo zegeviert de liefde boven 't ruw geweld. Over 't algemeen leveren de Hollandsche vertalers fijner werk, maar desondanks blijft het een mooi boek, dat lang zoo bolsjewistisch niet is als de titelplaat het wel schijnt aan te duiden; het is diep-menschelijk; en Mary Douglas een zielverheffende figuur. JOS. VAN REUSEL, PR.

378 **Jeske-Choinski, Th.** **83.9**

DE LAATSTE ROMEINEN. Historische roman uit den tijd van Theodosius den Groote. *Vertaald door J. P. M. Vlekke. Geïll. door R. Gruszka. — Tilburg. Nederlandsch Boekhuis (Keurboekerij). 1924. 2 dln (16 × 11) 418, 322 blz. per deel. fl. 1,70; gec. 2.25.*

IV — In een alledaagsch stijlkleedje, de gerokken, romantische liefdehistorie van een jongen, kristenen hertog tot eene vestaalsche maagd midden het bewogen kader der IVe eeuw, de eeuw van Ambrosius, Symmachus, en den jongen Alaric. Deze roman wil den strijd beelden tusschen de kristene keizers die te Vienna of Byzantië zetelden en het stuiptrekkend Romeinsche heidendom : een strijd tusschen twee beschavingen ! Het is nu ook geen kinderspel, dit in eene aangrijpende synthese uit te werken lijk de modellen van Sienckiwicz, Wallace of Bulwer-Lytton ! Of het voorgehangen fresco, ondanks de heele bladzijden geleerddoenerij en historische nauwkeurigheid, even tragisch-grootsch is ?... Toch zal het boek succes hebben in eene volksbibliotheek, niet enkel om het belang dat een historich roman natuurlijk wekt, doch om de vele dramatische situaties en sensatieverwikkelingen die alle werden uitgebaat. Al beoogt het boek de overwinning van het kristendom te toonen, toch hoort het niet in jonge handjes. Onder het voorbehoud der passietafereelen, als verleiding en schaking, zou dit boek gevorderde studenten kunnen interesseeren als inkleeding van den geestestoestand, dien zij bij de klassieke kristene schrijvers lezen.

F. LEYTENS.

379 **Klug. J.** **83.1**

HEIMWEE. — *'s Bosch, Teulings. 1920. (21 × 15) 382 blz.* *fl. 4,90*

IV — Kurt Bütow, gewond officier, wordt in een katholiek hospitaal verpleegd en leert er de ziekenverpleegster, Maria Helmut, waardeeren en... beminnen. Zij zelf voelt liefde tot hem, maar zij heeft haren broeder-priester in zijn levenstaak bij te staan, en zijn kranke gezondheid te verzorgen. Toch blijft in haar dat vurig verlangen, Kurt Bütow's ziel te helpen tot waarheid en Godsliefde, want hij is een vrijdenker. De heele geschiedenis toont bij de twee helden, en bij menige andere der personen, het Heimwee naar eeuwig geluk. Kurt vindt geen vrede in het pijnlijke leven, hoe weelderig hij het ook wil inrichten. Maria is gelukkig in hare goedheid, maar ook haar hert trekt ze hemelwaarts. Haar broeder-pastoor zucht in zijne krankheid, omdat hij zijnen ijver niet voldoen kan; tot het kleine Waltertje toe smacht naar hooger en blijvend huis. Ten slotte geen huwelijk. Kurt sterft. door Maria's gebed en offer bekeerd. Zij zelf wijdt zich toe aan het verplegen van oudere looze kinderen. Zeer goed boek. Het mocht wel als mengelwerk in een katholiek dagblad staan, hier en daar wat al te « Deutsch-Vaterländischen Kriegsübermut » weggelaten. A. WALGRAVE, PR.

380 **Kooy Van Zeggelen, M. C.** **83.3**

ALS EEN VELDBLOEM. *A'dam, Meulenhoff. 1920. (11 × 8) 211 blz. fl. 2,60*

IV — Riekje, eenvoudige veldbloem, verlaat het ouderlijk huis, waar ze 't ook te eng vindt. Op 'n advertentie af, wordt ze gezelschapsjuffer in een voornaam Haagsch heerenhuis. Terwijl ze daar 'n idioot jongetje te verzorgen krijgt, wordt Riekje onvrijwillige getuige van veel zedelijke misères. « Arme levens », mijmert ze. Zelf is ze 't slachtoffer van haar rechtschapenheid en eenvoud. Maar alles valt ten slotte goed uit ; het veldbloemetje wordt in eer hersteld en haar eigen stille droom : 'n zonnige idylle, met de sombere tragiek van het « deftige » heerenhuis scherp kontrasteerend, wordt blijde werkelijkheid voor 't eenvoudig meisje. Het geheele verloop van 't verhaal speelt in 'n protestantsch milieu. Boeiende verhaaltrant. J. EECKHOUT, PR.

381 **Ligthart, Jan** **92 : 37 (83)**

JEUGDHERINNERINGEN. *Groningen, Wolters. 1922, 8e druk (16× 12). — fl. 1,50*

IV* — De achtste druk — eene volksuitgaaf — van het bekend werk van den beroemden Hollandschen opvoedkundige. In het voorwoord tot den eersten druk verklaart de schrijver dat hij zijn jeugdherinneringen wil opschrijven volkomen naar waarheid, dat wil zeggen : precies zooals hij ze tot hiertoe door het leven heeft meegedragen... Hij wil volmaakt eerlijk vertellen wat in hem leeft : « om betrouwbaar materiaal aan de kinderkunde te verschaffen... vooral om ouders en opvoeders door een geopend stuk leeren helder te doen zien, wat misschien op dit oogenblik vlak bij hen geschiedt achter de sluiers der onderlinge vervreemding ». Het boek bevat Ligthart's herinneringen aan zijn thuis, zijne kinderspelen, zijne makkers, zijn kerkbezoek, zijne scholen, dit alles doorweven met uiterst belangrijke opvoedkundige beschouwingen. Ligthart's pædagogie kan niet altijd zonder voorbehoud door een katholiek aangenomen worden. In de jeugdherinneringen echter is bijna alles gaaf en gezond en uiterst mooi geschreven. Er is in dat boekje veel te leeren en te genieten. Onze beste onderwijzers en leeraars zullen het met veel nut lezen. L. DOSFEL.

382 **Montgomery, L. M.** **83.3**

HET REGENBOOGDAL. *Uit het Engelsch vertaald door Betsy de Vries. — Haarlem, Tjeenk Willink. 1921 (19 × 13). 325 blz. geb. linnen fl. 1.00*

IV — Ook weer een heerlijk, wonnig kijkje in de complexe kinderzielen, niet echter zoo heerlijk en wonnig als in « Verkeerd begrepen » van dezelfde schrijfster. — Het verhaalt het leventje der kinderen Blythe en der kinderen van den protestantschen Dominee Meredith. Ze wonen niet ver van mekaar; in de groene vallei die hen scheidt, komen ze vaak bijeen en dat lief overschaduwd regenboogdal, waar de natuur haar kleurenwaaier openspreidt, wordt het gezellig kinderparadijsje. Het stormt er wel eens en het komt tot tongpitserij, haarkepluk en dies meer. Roerende, comische, tragische voorvalletjes bij de vleet, waar ook de groote menschen hun zeg en doen over hebben. Zeer mooi van naïveteit of dieperen zin. Maar... alles in een door en door Protestantsche atmosfeer, en dat maakt dat dit boek geen kinderlectuur is, geschikt voor elkendeen. Sommige zetten over het geloofsleven eischen omzichtigheid. En 't zal velen tegen den kop stooten hier een Protestantsch Dominee te zien die ijselijk verstrooid is in alles en zoo weinig practisch aangelegd is in zake opvoeding der kinderen, dat hij zijn eigen spruitjes heelemaal aan hun lot overlaat, tot hem de waarheid de oogen uitsteekt. Idylle-draadjes loopen door het verhaal : zeer onschuldig.

A. VAN DEN DRIES, PR.

383 **Sabbe, Maurits** **83.1**

DE FILOSOOF VAN 'T SASHUIS. — *Geïll. met teekeningen door Albert Geudens. — Bussum, Van Dishoeck. 1918, 4e druk. (22 × 17) 125 blz. fl. 2,90*

IV — « De Filosoof van 't Sashuis » verscheen in 1907 als bijdrage in « De(n) Vlaamsche(n) Gids ». Een eenig-mooie novelle. Zoo lekker verhaald, met van leven-tintelende gesprekken, vol kostelijk humor en idyllische innigheid, met een taal die volkomen bij de vertelling past. — Het boek is prachtig uitgegeven. Onder de teekeningen zijn er allerbeste.

L. DOSFEL.

384 **Sabbe, Maurits** **83**

VLAAMSCHE MENSCHEN. — *Bussum, Van Dishoeck. 1923. (22 × 15) 234 blz. fl. 2,90; geb. fl. 3,90*

IV — Tien schetsen. — De meest uiteenloopende onderwerpen : Kwâjongenstreken (« Vurige Tongen » — « Het Linzenoproer »). Gebeurtenissen uit het jong-studentenleven («Minnedicht van Jan Mijs» — «Twee prijsuitdeelingen») Herinneringen uit eigen leven (« Sublime harmonie automatique ») enz. Dat Sabbe smakelijk vertellen kan weet iedereen doch het « hoe » is onmachtig om de onbeduidendheid van het «wat» te doen vergeten. —

L. DOSFEL

385 **Scharlau Alberti, Magda** **83**

MAARTEN AUGUSTINUS. *Vertaald door J. P. M. Vlekke. — Tilburg, Nd. Boekhuis (Keurboekerij). 1923. (17 × 11) 464 blz. fl. 1,95*

IV — Van een jongen geboren uit een gemengd huwelijk, die zijn twee moeders, Monica en de R. K. Kerk. den rug toekeert en, afvallig, de Luthersche gemeente van Dominee Goedeke intreedt. Geneesheer geworden, verliest hij weldra alle geloof aan het dogma. Doch schaduwen van smart verdonkeren zijn leven. Ten slotte, gelouterd door de

levenssmarten, vindt hij, op het graf van zijne geliefde, Goedeke's dochter, zijn Roomsch geloof en zielsvrede terug.— Een mooi verhaal uit ergens een Duitsche landstreek, waar het godsdienstconflict scherp in relief komt te staan. Sober verhaald, zonder omhaal of grootdoenerij, maar ook des te meer ingrijpend. Met opzet zijn hier de namen gekozen in dit bekeeringsverhaal : de moeder heet Monica, de jongen Augustinus en de brave pastoor-monnik Ambrosius. Een katholiek boek. Tendenz ? Heel zeker, en ze ligt er soms dik op gesmeerd. Litterair moge dit een euvel zijn, dit toch staat vast : dit boek is een apostolaat. Het werpt immers een schril licht op de jammerlijke ontreddering der protestantsche gemeenten en is een machtig pleidooi tegen de gemengde huwelijken. Het mag dan ook onvoorwaardelijk aanbevolen aan volksboekerijen en intellectueelen, want het doet vóór den geest opvlammen het beangstigend-groote vraagstuk der geloofsidee in verband met het huwelijk. En de oplossing ervan belangt alle landen aan.

A. VAN DEN DRIES, PR.

386 **Van den Oever, Karel** **83.2 (92)**

HET INWENDIG LEVEN VAN PAUL. *Castricum, Dante Alighieri. 1923. (17 × 16) 95 blz.* *10,00 fr.*

IV* — Er is over dit boekje veel onzin uitgekraamd. Eenigen hebben het hemelhoog verheven ; anderen met den grond gelijk gemaakt. Er bij past : « ni cet excès d'honneurs ni cette indignité ». Me dunkt, dat Pater Molenaar de « via media » — die heel dikwijls de « aurea » is — wist te houden, waar hij getuigde : « Ik heb 'n diepe eerbied voor de nobele bedoeling, waarmee dit inwendig leven is beschreven : ook voor de taalkracht en voor 't gevoelig besef der schoonheid, dat dit werk veronderstelt : maar tijdig noch voor de tijdgenoot, noch voor de schrijver zelf moet 't verschijnen er van genoemd worden. De eerste verkeert in 'n te eigenaardig ontwikkelings-stadium van kunst-beoefening en geestelike vorming om 't met voordeel te kunnen ondergaan ; en de tweede handhaafde zichzelf te sterk om door dit proza God tot in 't binnenste van onze aandachtige ziel te laten komen.» (« Roeping » Febr. '24) Juister kon het niet uitgedrukt.

JORIS EECKHOUT, PR.

387 **Van Merle, J.** **83.1**

JADWIGA RADZIWILL. *A'dam, R. K. Boekcentrale (Centrale Roman-Bibliotheek) 1916 (19 × 13) 132 blz.* *ing. fl. 1,00 ; gec. fl. 1,25*

IV — Deze auteur heeft geen aanbeveling noodig. Het verhaal, dat ze in N° 9 der Centrale Roman-Bibliotheek geeft, is *een van haar zeer goede.* Rijk aan levens- en wereldkennis, met goeden kijk op karakters en conflicten, maakte ze de geschiedenis van Jawidga werkelijk treffend en aantrekkelijk.

F. HENDRICHS, S. I.

388 **Van Ravestein, Max,** **83.2**

POVERELLA. *A'dam, Veen. 1923 (21 × 16) 234 blz.* *fl. 3,50*

IV — Ik heb dit boek tweemaal herlezen, en telkens heb ik het nog mooier gevonden. Dat is een van de weinige romans die den mensch stil en ingetogen maken : willens of niet blijft ge er aan denken, en het krijgt voor ons innerlijk leven de beteekenis van een Imitatio of een heiligenleven. Wat het trouwens ook is, echter zonder het boven- en buitenmenschelijke dat dit eenige genre van lectuur gewoonlijk kenmerkt. Waarheidshalve moet ik er echter bijvoegen dat de figuur van

Poverella hier en daar wel wat zwak en sentimenteel uitkomt; maar dat is dan ook het eenige dat er op dit boek af te wijzen valt; alles bijeen een der zeldzame romans die waarachtig voedsel geven voor de ziel, en ook voor minder godvruchtige personen en twijfelaars een groote beteekenis kan krijgen. Boeken als deze verzoenen ons met de romanliteratuur. E. VANDER HALLEN.

389 Vermeulen, Edward **83**

GREPEN UIT HET DIERENLEVEN: 2 — *Stavele, De Carne, 1923, 2 dln. (19×14) 230 blz.* *7,50 fr.*

IV — Prachtig boekje, in zijn kleurvol en sappig Vlaamsch, vol luim en aardigheid. De dieren als spiegel van de menschelijke gevoelens en driften, in de landelijke omgeving van huis en boerenhofsteê, worden er ware beelden. Het is Vermeulen van top tot teen. En toch niet voor kinderen of aankomers; de menschelijke driften worden erin, zeer juist en zeer gemoedelijk goed, maar toch *voor volwassenen*, beschreven en ontleed. In eenige dezer « grepen » is de trant meesterlijk volgehouden : volksch; op sommige plaatsen van andere zijn er bemerkingen en « stijlvormen » die uit den toon vallen door hun afgesletenheid : een ziertje te schoolsch. Maar toch : een pracht van een boek. Men heeft er eeuwige deugd in, vooral als men een beetje 't Westvlaamsch kent en in de ooren heeft. A. WALGRAVE, PR.

390 Vermeulen, Edward **83.3**

PIOT. *Leuven, Vl. Boekenhalle. 1924. (20 × 13) 352 blz.* *10,00 fr.*

IV — Het verhaal begint met eene loting in 1909, gaat over de oorlogsjaren, den bezettingstijd tot aan den terugkeer van het Belgisch leger. Vier deelen :«Vlaamsche Jongens»: Loting,goedkeuring voor den soldatendienst.«Op den Dool».De hoofdpersoon wordt deserteur,omdat hij zijn meisje beschermen wil tegen een verleider. «Voor en bachten de kupe»: Het leven in het bezette gebied en in het leger. De verdrukking door de Duitschers. De miskenning van de Vlamingen in het leger. «De Verlossing » : Terugkeer van de soldaten. In zekeren zin een historische roman,doch zonder de wereldbeteekenis van Tolstoi's «Krijg en Vrede». Het hoofdbelang ligt niet in het zeer gewoon liefdeverhaaltje maar wel in de zeer juiste en treffende schildering van het leven tijdens den oorlog. Edward Vermeulen heeft ze van dicht bij bekeken: de Duitschers en de Belgen. Hij teekent ze naar het leven. Zijne schoone ziel zal erg geleden hebben bij het zien van al de leelijkheid aan beide zijden. Het werk uit dank en liefde geschreven is opgedragen aan de oud-strijders van Hooglede en al hun Vlaamsche en Waalsche wapenbroeders van het Belgisch leger. In een kort voorwoord wijst de schrijver, die de echte, gezonde Vlaamsche vaderlandsliefde bezit, er op, hoe de oud-strijders vergeten worden en de « monumenten » eer aan den God *Oorlog* en zijn moêr *Gloriole* dan aan den onbekenden soldaat gewijd schijnen. «Wat is de wereld toch een komediekot » zucht Vermeulen. Het boek zal volwassen lezers eenige uurtjes deugdelijk genot schenken. L. DOSFEL.

391 Warden Oom (Vermeulen Edward) **83**

GREPEN UIT AARDIG MENSCHENLEVEN. *Gent, 't Spijker, (Het Boek voor den Aard. I) 1923. (19 × 14) 218 blz.* *9,00 fr.*

IV — Aardig menschenleven ! Wie, die op den buiten kind en jong was, heeft die typen niet gekend van vrouwen, mannen, jongens of

meisjes waar iets wonders aan of in was, in goed of kwaad, of mengsel van beiden? *Aardig*. Op zijn Vlaamsch gezeid : 't is een aardig man,een aardige jongen. Ik zie er met dozijnen voor mijn oogen uit mijn leven in 't dorp. Zulke menschen schildert Vermeulen ons in dit kostelijk boekske; wij zien hun doeninge, wij hooren hun sappige of gebrekkelijke taal. Met nauwer opmerkingskracht en in meer volksaardige uitdrukking geeft hij ons, nog meer verscheiden van toon, wat Verriest ons gaf in « Regenboog uit andere Kleuren », vooral in de schets van « Dolende Schaduwboorden »... 't Aardig manneke, de landlooper : *Serviteur, Mosieu*. De Vlamingen moeten Vermeulen danken hun dezen schat van goede leute en menschenwijsheid te hebben geschonken. Maar groote menschen alleen kunnnen er alles zoo 't behoort uithalen.

A. WALGRAVE, PR.

392 **X.** **83.9**

DE DOCHTER VAN DEN SCHATMEESTER. *Uit het Duitsch door J. Scheepens. Leiden, Futura, (Futura-Bibliotheek), 1923. (18 × 12) 191 blz.* *fl. 0,90*

IV — De schatmeester Ursulus en zijne dochter Nysa worden door de heidensche raadgevers van den keizer vervolgd : de eerste wordt gedood, de tweede ontvlucht Constantinopel en Juliaan's dwaze liefde, tot dat zij eindelijk na dezes dood kan terugkeeren met haar man, die tot het ambt van schatmeester wordt geroepen. Eenvoudig verhaal, te eenvoudig zelfs in het weergeven van toestanden en karakters om een trouw en volledig beeld te geven van die woelige tijden.

J. LAUWERYS, PR.

393 **X.** **83**

MARIALEGENDEN. *Verzameld en met een inleiding voorzien door Dr C. Catharina Van de Graft. — A'dam, Van Looy. 1918, Ie druk ; 1921, 2e druk (24 × 15 ; 16 × 14) LIX ; 93 blz.* *gec. fl. 2,75 ; 3,75*

IV* — Uit den rijken schat van onze middelnederlandsche exempelen heeft Mej. Dr C. Van de Graft er dertig bijeengebracht, die haar om hun diepere beteekenis het meest hadden bekoord. Alhoewel de meeste onder die legenden een beslist didactisch karakter vertoonen, toch spreekt er uit de bijeengelezen verhalen zoo'n naïef geloof, zoo'n kinderlijk vertrouwen dat ook de moderne lezers gemakkelijk die heel bizondere mooiheid zullen smaken. Wie zal ongevoelig blijven voor de ongerepte schoonheid van « Van een jonc onnosel monickyn », « van twee jonghen monxkens exempel », « van een clerc die begheerde Maria te sien » ? Het is ook wel aardig te vergelijken het exempel « van een Soldaens dochter » met het geestelijk lied dat denzelfden titel draagt, en het verhaal « van een nonne die Beatriis hiete » met onze merkwaardige legende van Beatrijs. Wie een paar middelnederlandsche teksten doorgewerkt heeft, zal zonder veel moeite dit eenvoudig proza lezen. Het boekje is ook aanbevelenswaardig om de interessante inleiding en de negen mooie grisaille-miniaturen uit de 15e eeuw, die het werkje illustreeren.

A. BOON, PR.

V — LECTUUR VOOR ALLEN

ook voor aankomende jeugd (van 14-15 jaar) geschikt.

394 **Aigueperse, M.** **83 (86)**

KITTY GETROUWD. *Vertaald uit het Fransch door Mia Badeux. (16×13) 252 blz.* *7,50 fr.*

V — « Bakvischjes-lektuur » zei me een vriendin, en haar toon getuigde nog duidelijker dan haar woorden dat zij met dergelijke boekjes niets op had. Ik geef toe dat dit genre meest kans heeft in den smaak te vallen van meisjes van 16 tot 19 jaar, maar acht het dan ook een werkelijke verdienste deze te kunnen boeien en haar, langs een sympathieke, grillige Kitty om,te brengen bij een hartelijke verstandige Peettante,van wie ze zooveel wijze en praktische wenken krijgen. M. VERSTRAETEN.

395 **Alberdingk Thijm, J. A.** **83**

VERSPREIDE VERHALEN : 3e Deel (nieuwe uitgave). — *Hilversum, Brand. 1920. (25 × 16) 290 blz.* *fl. 9,00*

V* — Wenschelijk is, in hooge mate, dat de werken van den koenen pionier Thijm in al onze bibliotheken te vinden zijn. Is het geen gerief voor alleman, een ontwikkeld lezer nochtans zal dit proza naar waarde schatten. En die is alleszins niet gering. Thijm behoort tot de eerste-rang-schrijvers van zijn tijd. Ook deze bundel werd door Dr Sterck ingeleid. Werden er verzameld : 1. Een Amsterdamsch Musijck-Collegie in de XVIIe eeuw. 2. Joanna Koerten. 3. Twee Pieters. 4. Gerard Lairesse. 5. Jacob de Wit. 6. Pieter Pijpers. Wij zien met spanning de nog uitblijvende deelen van deze nieuwste uitgave te gemoet. Moge de uitgever er een welverdiend succes aan beleven.

J. EECKHOUT, PR.

396 **Andriessen, P. J.** **83.0**

DE ZILVEREN SCHAATSEN. *Naar Mary Mapes Dodge. Geïll. daor Sluyters en Braakensiek. — Leiden, A. W. Sythoff (23 × 15) 166 blz. 9e druk. fl. 1,75.*

V-VIA — « Een schets uit het Noord-Hollandsch volksleven » heet schrijver het werk terecht, al is dit leven dan ook met een romantischen bril bekeken. Immers het gaat hier over echt Hollandsche toestanden : jongens en meisjes bij 't oefenen van hun lievelingssport, het schaatsenrijden. Steller weet overigens de werkelijkheid zoo wel met haar schaduwzijden van kommer en lijden op te roepen, hij weet de optredende personages zoo edelmoedig te bezielen, dat we hem graag vergeven de realiteit bijwijlen wat schematisch en verbloemd te hebben voorgesteld. Want uit dit boek gaat een sterk opvoedende kracht uit, die voorwaar beter dan zedenpreeken zal inslaan en bij de jongeren de edelmoedigste gevoelens zal opwekken. Een kenmerk van goede jeugdlectuur is dat ze ook de volwassenen boeit; en dat is het geval met dit onderhouderd verhaal. J. BAERS, PR.

397 **Andriessen, Suze.** **83**

DE BEUKENHORST. *Geïll. door Netty Heyligers. — A'dam, v. Holkema (Oranje Bibliotheek). 1923. (23 × 16) 312 blz.* *fl. 1,20.*

V — Een modern romannetje dat letterkundig wel niet veel presteert, maar toch door de jeugd met belangstelling zal worden gelezen. Jammer dat die Noord-Nederlandsche jeugdboeken, welke zoo aanbevelingswaardig zijn voor onze Vlaamsche jongens en meisjes om hun fijnen vorm en verzorgde taal, doorgaans — er zijn uitzonderingen — zoo'n groote leemte vertoonen op zedelijk- opvoedend gebied, door hun gemis aan godsdienstig karakter. M. VERSTRAETEN.

398 **Astaes, C.** **83**

UIT MOEDERS JEUGD. — *Brugge, Excelsior. 1923, 2e druk (20× 14) 153 blz. 4,50 fr.*

V — « Uit moeders jeugd » is, zooals de schrijver zelf zegt in zijn voorwoord, een beschrijvend romantisch verhaal uit den ouden tijd, als de

voorouderlijke Vlaamsche zeden nog volop heerschende waren hier te lande, en de menschen steeds leefden in een nauwen kring van eigene bekendheid ». Het verhaal is eenvoudig, wat eentonig door de talrijke uitgebreide beschrijvingen en door gebrek aan levendige handeling. De personen die erin voorkomen worden niet genoeg getypeerd, al de karakters zijn dezelfde : buitenmate braaf, zonder het minste gebrek. Nochtans heeft het werk een zeker belang door de beschrijving van de vroegere zeden en gewoonten op den buiten, en is het geschikt voor onze volksbibliotheken. A. CARDYN, PR.

399 **Bessières, P. A. S. J.** **83.2**

UITGEHONCERD. *Uit het Fransch door A. Van Mechelen. — Averbode, Abdij. 3e druk (18 × 11) 36 blz.* *0,60 fr.*

V — Een hartroerend verhaal voor de arbeidende jeugd. 't Wil onze arbeiders die 't dikwijls zoo hard hadden om de bete broods te bemeesteren voor vrouw en kinderen, toonen, hoe zij, zonder den Eucharistischen Christus langzamerhand uithongeren, maar ook volop leven kunnen, als zij zich voeden met het Brood dat nederdaalt uit den hemel. D. DE PAUW, O. P.

400 **Cleerdin, Vincent.** **83**

BRABANTSCHE SAGEN. — *'s Bosch, Mosmans (Zuid-Nederl. Bibliotheek) (20 × 14) 90 blz.* *fl. 0,75.*

V — Dit zijn werkelijk sagen, maar van de goede oude : deze die bejaarde lui nog wel eens vertellen, maar die voor de rest stilaan in den vergeethoek geraken. Deze is dan de groote verdienste van dit werk, dat het eenige van die eeuwenoude schoone vertelsels gered heeft uit de vergetelheid, die over honderdduizend verschillende middelen beschikt om de oude poëzie dood te nijpen : zoo gaat het met sprookjes, legenden, volksvertelsels en balladen. — Misschien ware het van folkloristisch standpunt uit wel interessant geweest de varianten van deze vertellingen aan te halen. Van sommige, b. v. « De Zonderlinge Geest » en « De Heksenschuur » bestaan er bij mijn wete minstens een half dozijn. Is het echter eenvoudig het doel van den auteur geweest een paar oude sagen te vertellen, dan is het werk als dusdanig goed bruikbaar voor iedereen. Hooge literatuur is het trouwens niet. E. VANDER HALLEN.

401 **Cuppens, August.** **83**

VERTELLINGEN UIT LIMBURG. *Met 50 penteekeningen van G. Wallaert. — Hasselt, Ceysens. 1923, 2e druk (22 × 16) 145 blz.* *6.00 fr.*

V — Eigenlijk een boek voor de kleinen, doch dat ook door de grooten, niet gelezen, maar verslonden wordt. De fijnzinnige en gemoedelijke schrijver, die 't Limburgsche, en dus het Vlaamsche volk, blijmaakte met gevoelde verzekens en boeiende tooneelstukjes, verrast ons nu op de vertelselkens die we, in lange winteravonden, toen we nog op een rij achter de huistafel zaten, met brandende nieuwsgierigheid, en schrik, en gloeiend plezier, — uit den mond van grootmoeder hoorden. De verteltoon is zéér juist getroffen, de taal sappig. Nergens denkt men aan kunst, en toch is ze overal aanwezig. Geen zweem van preektoon, en toch, hier en daar, ongemerkt, een zedelijk of godsdienstig vingerwijzinkje dat den goeden herder verraadt. Maar één wensch : dat deze vertellingen uit Limburg in alle Vlaamsche huisgezinnen binnendringen, — en zoo spoedig mogelijk door twaalf zusjes worden gevolgd — weerom prettig door G. Wallaert opgesmukt. H. THANS, O. F. M.

402 Curwood, James Oliver. **83.0**

NOMADEN VAN HET NOORDEN. *Vertaald uit het Engelsch door J. Laurens. — R'dam, Nijgh en v. Ditmar. 1922. (21×16) 189 blz.* *fl. 2,90.*

V — Een prettig boek. Met de levendigste belangstelling volgt men die eigenaardige lotgevallen van dat paar goede vrienden : Neewa, den jongen beer, en Miki, den jongen hond, gedurende hunne zwerftochten in de wildernissen van het hooge Noorden. De begaafde schrijver bezit voorzeker een diep inzicht in het instinct der dieren. Vooral de jonge hond Miki, alhoewel in de wildernis groot geworden, wekt onze sympathie op door zijn edelmoedig optreden ten voordeele van al degenen die hem met goedheid hebben behandeld, en door zijne gehechtheid aan zijn jongen vriend Neewa. Aangrijpend zijn de prachtige natuurtafereelen uit dat mysterievolle land van het hooge Noorden met zijn oeroude wouden en eindelooze vlakten. Kortom een boek waar iedereen veel genot zal aan beleven. A. CARDYN, PR.

403 Daiber, Dr Albert. **83.0**

PER LUCHTSCHIP « DE ARGONAUT » NAAR MARS. *Vertaald uit het Duitsch door Cath. A. Visser. Geïll. met 4 platen door André Vlaanderen. — A'dam, Müller. 1923. (23×15) 189 blz.* *fl. 1,25 ; geb. fl. 1,90*

V — Enkele hoogleeraren van Tübingen ondernemen een reis per luchtschip naar Mars. Na vijf weken landen ze en vinden er een volk dat ons duizenden jaren vooruit is in beschaving; dit land is het land van verbroedering, van welvaart en voorspoed, van goedheid en liefde. Een der reizigers heeft den moed niet om dit Eden te verlaten. Bij hun terugkeer op de aarde worden de anderen pijnlijk getroffen door de zelfzucht die er heerscht. F. VERMUYTEN, PR.

404 Fabricius, Johan. **83.9**

EIKO VAN DEN REIGERHOF. *Geïll. door den schrijver. — Alkmaar, Kluitman. 1923. (24 × 18) 245 blz.* *fl. 2,90*

V-VIA — Dat boek mag er zijn. Er bestaan honderd boeken die zoowat hetzelfde behandelen : de zoogenaamde historische romans met een onschuldig tintje romantisme, die dan gerangschikt worden onder het etiket : romans voor iedereen, ook voor aankomende gasten. Die onschuld in zake romantisme of zedelijkheid is dan gewoonlijk hun eenige verdienste, om welke reden ze bij karrevrachten geschreven, gedrukt, gekocht en gelezen worden. — Dit boek nu is daarenboven goed geschreven, met fijne trekjes menschenkennis en- typeering, en uitgegeven om vele drukkers van volks- en prijsboeken beschaamd te maken. Het leest plezierig, en de auteur teekende er met knappe pen fijne plaatjes bij. — 't Doet deugd van tijd tot tijd onvoorwaardelijk zooveel goeds van een boek te kunnen zeggen. E. VANDER HALLEN.

405 Falkland, Samuel. **83**

KLEINE VERTELSELS. — *A'dam, Mij v. g. e g. lectuur (Wereldbibliotheek.) 1922. 4e druk. (18 × 12) 150 blz.* *fl. 0,75*

V* — Deze « Kleine Vertelsels » zijn voorzeker een van de leukste en geestigste boeken die men zich denken kan; niet alleen om den « Falkland-toon » waarin ze verhaald worden maar ook om de echtmenschelijke, humoristische psychologie die erin steekt. Wie zich eens aan vroolijke en fijne lezing wil te goed doen, grijpe gerust naar dit geestig bundeltje. PAUL COLS, S. J.

406 Koenen, Marie **83**

VAN WENSCHEN EN WONDEREN. *Leiden, Théonville. (Lente-Serie). 1913, (20 × 13) 195 blz.* *fl. 1,75*

V — Dit boek van sprookjes en legenden is nu eens werkelijk lectuur voor dezen tijd. Hier geen sensatie of emoties, geen uitrafelingen van passies, maar het rustige verhaal van eenvoudige zielen, die allen zochten naar 't hoogste goed en het niet vonden langs 's werelds wegen, maar op den weg van verzaking, volmaking en heiligheid. De stijl van dit heerlijk boek boeit ons door zijn levendigheid en die heerlijke zeldzame hoedanigheid : soberheid en kristelijken eenvoud bij alle weelde van beschrijving en schitterende phantasie te paren. Het mooiste uit dit boek vind ik wel de simpele verhalen van heiligen : het leven van St Joannes het Lam, 16^{den} bisschop van Tricht, geschetst in 't verhaal « Van den bloeienden stok », « Reprobus », de geschiedenis van St Christosforus en dan vooral het eenig pareltje, schoon als een doekje van Fra Angelico, even zuiver en helder en heilig en lief. — Onder ons katholieke schrijfsters zou Marie Koenen op een eereplaats treden, alleen door dit werkje. M. VAN DEN HEUVEL-BRUGHMANS.

407 Perez, Esrick **83.3**

VERGELDING. *Naar het Spaansch door J. P. Hanou. — 's Bosch, Mosmans, (20 × 13) 350 bl.* *fl. 1,90*

V — Hier hebben we weer een « roman » waar de gewone man zal van likkebaarden. — Moorden, ontvoeringen, vergift, geheime kelders en verloren documenten volgen elkander op. Doch... het verraad wordt gestraft en de deugd beloond. — Voegen wij er echter bij dat niets gebeurd of gezegd wordt, wat niet door iedereen mag gelezen worden, — Dit boek zal den smaak van ons volk niet verbeteren, doch mag zeker als uitspanningslektuur worden aangeschaft. THEO DE RUYTER.

408 Melati van Java

ZWERVERTJE. *Met 4 platen door L. A. Kortenorst. — A'dam, Veen (21 × 16) 142 blz.* *fl. 1,90; geb. fl. 2,50*

V — Sedert Mevrouw Struvinga gestorven is, zijn haar man en haar zoon Philips in nood. Deze nochtans is een wakker mannetje dat dapper voor vader zorgt en flink leert. De kleine Philips wordt bij goede menschen opgenomen doch vlucht. Hij wil naar Indië bij zijne tante, de zuster van zijne moeder. Na allerlei avontuurtjes bereikt hij zijn doel en vindt hij een tweede moeder. In letterkundig opzicht vrij onbeduidend en oppervlakkig. Er zijn heel wat beter kinderboeken... ook in onze taal. De eerste hoofdstukken zijn uitstekend doch daarna wordt het banale bioscoopkunst. L. DOSFEL.

409 Sienkiewicz, Henrijk **83.9**

QUO VADIS ? Historische roman uit de dagen van Nero. *Vertaald door Alida. — A'dam, R. K. Boekcentrale. 1922. (25 × 16) 435 blz.* *fl. 2,50.*

V — De uitgevers-Mij R. K. Boekcentrale geeft ons een nieuwe uitgave van het wereldberoemd werk van den Pool Sienkiewicz. « Quo Vadis ? » is « het » boek van de eerste tijden van het kristendom, als de onmenschelijke vervolging van een Nero de opkomende kristenheid haar bloeddoopsel doet ondergaan. De twee hoofdpersonages, rond dewelke

gansch het drama afspeelt, zijn de eerlijke patriciër Vinicius en de ontroerende figuur van Lygia, bij wie, onafscheidelijk, de reuzengestalte van Ursus staat. Een drama, ja, ontzettend in zijn zielsverscheurende ruwheid als het Romeinsche volk schreeuwt om Christenbloed, en als een Nero, tot bezieling van eigen ingebeeld talent, de gansche stad Rome aan de vlammen prijsgeeft. Maar tevens, tusschen al die heidensche ruwheid en laagheid, straalt des te inniger en aangrijpender de zielemooiheid dergenen, bij wie het zaad, dat Jezus uitstrooide, welig mocht opschieten. En 't is misschien wel deze tegenstelling welke aan dit boek zulk een verheffende innigheid geeft. Sienkiewicz heeft met meesterlijke hand het opkomende Christendom geteekend, toen de geloovigen, om het hoofd der Christenheid te redden, den H. Petrus aanzetten om elders veiliger schuilplaats te zoeken. Maar nauwelijks is Petrus buiten de muren van Rome of hij ziet zijn Meester schrijdende naar de stad terug. En Petrus vraagt : «Quo Vadis, Domine ? — Waar gaat gij naartoe, O Heer ?» En Christus antwoordt : «Terug naar Rome, om er een tweede maal gekruisigd te worden. » — Deze passage geeft den titel aan het boek, en bevat eveneens de gedachtensynthese ervan. Men weet dat de volledige uitgave niet geschikt is voor iedereen. De R. K. Boekcentrale geeft ons eene vertaling aldus bewerkt dat ze in ieders handen kan gegeven worden. L. WATERSCHOOT.

410 Sleeckx, Domien **83**

KEURBLADZIJDEN. — *Brussel, Standaard. (Keurbladzijden uit de Nederl. Schrijvers). (24 × 17) 197 blz.* *5,50 fr.*

V — Het boek bevat smakelijke vertellingen. De tafereelen zijn goed geschetst; ze tintelen van frischheid en levendigheid van gevoelens. Daar is een tintje realisme in, doch niet overdreven. Nuttig boek om aan de jeugdige lezers opmerkingsgeest te leeren en om hun stijl te vormen. J. LAUWERYS, PR.

411 Snieders, Dr J. Renier **83.1**

HET KRAAIENNEST. *Met penteekenningen van A. Walravens. — Antwerpen, L. J. Janssens. 1923. (22 × 15) 93 blz.* *3,00 fr.*

V — Een der mooiste dorpsromans van Snieders, die ons voert naar De Meierij, op de grenzen. Het thema is hier de vinnige strijd tusschen den eerlijken, rijk geworden pachter van Het Kraaiennest, Geurik Minten, en den spijtigen, oneerlijken burgemeester Lootman. Geurik geraakt erg in nesten en valt in de klauwen der uitbuitende advocaten. Lootman jaagt hem nog nauwer in de litsen. Tot den dag dat een hooger officier, door den armen Minten warm onthaald, dezen redding brengt : hij was de Prins van Orange zelf. — Al de groote, simpel-mooie gaven en donkerende gebreken van het landvolk worden hier eenvoudig, maar spontaan geschetst : gastvrijheid, eerlijkheid, werklust, geduld, genegenheid en edelhartigheid, naast kuiperij, sluwheid, eigenzin en gretigheid. Al het mooie van het landelijk volk uit De Meierij komt vooral uit door Snieders' wondere dialogeerkunst : op hun woorden af weet hij de menschen te typeeren. De zedeles is zeer mooi. De illustreering kan er door. Taalfouten komen af en toe voor in den druk.

A. VAN DEN DRIES, PR.

412 **Snieders, Dr J. Renier** **83.1**

SCHUIMLOOPERS. *Met penteekeningen van E. Walravens. — Antwerpen, L. J. Janssens. 1923. (22 × 15) 99 blz.* *3,50 fr.*

V — Uitbeelding van dat soort menschen, die zich-zelf bij u verzoeken ; met de deur in 't huis komen vallen, juist als ge druk in 't werk zit ; u arm eten, al klagen ze nog van al te kleinen appetijt, bij u vernachten en u 's nachts het bed uitjagen ; teren op uwe gastvrije goedheid ; u verzoeken op een tegenbezoek, maar bij geval geweldig het land hebben aan uwe komst, u buiten hun huis zoeken te spelen : schuimloopers ! Dát heeft die goeie Dr Snieders zelf aan den lijve ondervonden en dat heeft hem menige pittige bladzijde uit de pen gelokt. Een smakelijke anecdote die u lachen doet dat ge er bij schokt. Vooral met de treurkluchtige tronie getrokken door het schuimloopend paartje, bij al de herrie op- en opengewaaierd door dien guit van een luitenant Duranteau. Ha ! Ha ! A. VAN DEN DRIES, PR.

413 **Spillmann, Jozef, S. J.** **83.9**

KRUIS EN CHRYSANTHEEM. *Bewerkt door P. Ladislas Kerkhove. Brasschaet, De Bièvre. 1923. (20 × 13) 590 blz.* *7,00 fr.*

V — Een historisch roman uit den tijd der kerkvervolgingen in Japan, rond de jaren 1600. — De heilige Franciscus Xaverius en zijne medebroeders hadden met vrucht de « blijde boodschap » in Japan gebracht en hunne moeite met welgelukken beloond gezien, want geheele landstreken bekeerden zich tot het kristendom. Doch bloedige vervolgingen braken los, en vele helden stierven dapper voor hun geloof. — 't Is in die beroerde tijden dat de handeling van dit boek plaats heeft. De strijd tusschen Kruis en Chrysantheem, tusschen de liefde tot alle menschen, en de liefde enkel gegund aan landgenooten, met de gehechtheid aan overoude gebruiken van bijgeloof, ras en stand. Moeten wij ons bij den aanvang eerst een weinig vertrouwd maken met allerlei Japaansche namen, alras boeit ons dit verhaal door de spannende toestanden die er in voorkomen, en alhoewel een lijvig boekdeel te verorberen valt, vermindert de aandacht niet ; men blijft geboeid tot het einde toe. Reeds vele verhalen van kristenvervolging kwamen van de pers, doch ik meen,nog weinige over de Japaansche toestanden van de zeventiende eeuw. — Dit boek is des te meer een verblijdend geschenk, omdat onze moderne tijden met belangstelling, en onze Europeesche beschaving, zelfs met vrees, de pogingen gadeslaan van het nieuwe Japan dat zich op eenige jaren wist op te werken tot een machtigen wereldfactor. — Mocht ook spoedig ons geloof wederom de Japaansche bevolking winnen. Misschien kiemt, door de lezing dezer flink geschreven geschiedenis, in eenige vurige, jonge zielen, het verlangen in dit Morgenland de voetstappen te drukken onzer zalige geloofsverkondigers. En ook de anderen « zullen », na de lezing van dit verhaal, meer belang stellen in de uitbreiding van ons Geloof bij onze Japaansche broeders. Dit boek, dat zeer goed vertaald werd en handig uitgegeven, is eene beste aanwinst voor onze bibliotheken. THEO DE RUYTER.

414 **Vander Hallen, Ernest.** **83**

SPROOKJES UIT DEN ZOMERNACHT. — *Verlucht door Felix Timmermans. Antwerpen, Leeslust. 1924. (21 × 16) 90 blz.* *4,50 fr.*

V — Dat zijn voorwaar lieve bladzijden. De « recht schoone » nacht, die zoo vroom voorgetooverd wordt, dat men 's schrijvers eerbied voor

dien nacht aanstonds meevoelt, de « recht schoone » voorvalletjes, die tijdens dien nacht heeten te gebeuren, de fraaie gedachten, terwille waarvan deze sprookjes worden verteld, dat alles wijdt dit boekje tot een heel voornaam ding van schoonheid en genot. — Wel doet het aan, alsof de schrijver zich steeds nog oefent — wat hij mag en moet doen, maar de lezer mag 't zoo niet gewaar worden ! Er is nog te veel mooie stijl. Deze mijn woorden willen den schrijver niet kleineeren, enkel aanduiden in welk stadium E. V. d. H. in dezen sprookjesbundel gekomen is : een stadium van reeds veel kunnen, nog niet van het eenvoudig « kunnen ». 't Is nog niet de schrijver van de zooveel diepere Angelico-studies, die « Het Vlaamsche Land » ons van Vander Hallen's hand te genieten gaf. Het ware al weinig liefderijk om te gaan denken dat E. V. d. H. niet tot nog degelijker als deze sproken in staat is. — De verluchting door Timmermans klopt heelemaal met den tekst en verhoogt niet weinig de natuurfrischeid, waarvan de sprookjes overloopen. — Niet zonder weemoed denk ik terug aan sommige onder mijn eigen uitgegeven werken, die gedrochtelijk zijn naast deze zoo sierlijke drukkunst : want omslag en papier en letter en hontsnede geven een hoogen dunk van de N. V. « Leeslust ». JAN HAMMENECKER, PR.

415 **Van Roden, Bertha** **83.3 (92)**

UIT HET LEVEN VAN EEN WERKMEISJE. *Brussel, Clovislaan, 75. 1922. (16 × 12) 100 blz.* *2,00 fr.*

VM — Geen roman is het of geen kunst, maar een eenvoudig verhaal uit het leven van een arbeidster lijk er honderden leven en werken in Vlaanderen. En toch is het boeiend; men leest het in een adem door en bij het lezen voelt men in zich liefde en bewondering aangroeien voor tal van werkmeisjes die zwoegen en zweeten, dagen en maanden en jaren achtereen soms, en, spijts het louter stoffelijk werk, dat zoo nadeelig zijn kan voor hart en gemoed, toch nog zóó gretig komen luisteren naar het veredelend en verkwikkend woord van den leider of leidster van den studiekring. Geen wetenschap, geen studiewerk vindt men in dit simpel boekje, maar het geeft ons zoo 'n helderen kijk op de werkelijkheid van het leven dat het onmisbaar is voor al dezen die willen medewerken aan de verheffing van de volksklasse. Voor vele jonge meisjes zal het werkje van Bertha van Roden een spoorslag zijn tot zelfvorming en ontwikkeling,en daarom kan het niet genoeg worden aanbevolen voor de studiekringen, patronaten en jeugdorganisaties.

M. BAERS.

416 **Verne, Jules** **83.0-5**

EEN KAPITEIN VAN 15 JAAR : 1. De Walvischjagers ; 2. In Slavernij. *Vertaald uit het Fransch. — A'dam, Elsevier. 2 dl. (22 × 15)* *fl. 0,75.*

V — Een zeer boeiend jongensboek en terzelfdertijd uiterst leerrijk op gebied van scheepvaartkunde, natuurkunde, aardrijkskunde. De jonge kapitein Dick Sand is een prachtvoorbeeld van hetgeen durfkracht, initiatiefgeest, zelfopoffering van een jongen kunnen maken. In het 2de deel vooral komt het edel karakter van den jongen tot zijn volle recht. Eene reeks boeiende avonturen, die in Afrika plaats grijpen, geven overvloedige gelegenheid om zijnen moed, uithoudingsvermogen, vertrouwen op de goddelijke Voorzienigheid nog meer op het voorplan te laten treden. Zeer interessante bijzonderheden worden medegedeeld over den slavenhandel, de ontdekkingsreizen in Afrika, enz.

A. CARDYN, PR.

417 Von Puttkamer, Jesco **83,0**

PER AUTO DE WERELD ROND. *Uit h. Duitsch door D. Sepp. Met 4 platen van André Vlaanderen. — A'dam, Müller. 1923. (23 × 15) 185 blz.*

V — Dit boeiend werk verhaalt een reis, in gepantserden auto, van Parijs naar Amerika. De reizigers ontmoeten allerhande gevaren en moeilijkheden : ze hebben te strijden met menschen en dieren, zelfs de natuur maakt het hun lastig. Onze jongens die van avonturen houden zullen veel plezier beleven aan dit werk. Het is daarbij zeer leerzaam.

F. VERMUYTEN, PR.

418 Winkeler, N. **83.3**

VROUWENSMARTEN. *Antwerpen, Opdebeek. 1923. (28 × 17) 167 blz. Met 6 platen.* *3,00 fr.*

VM — De geschiedenis van een gezin uit het Antwerpsch volk, waarbij de grootmoeder de mooie rol speelt van wakenden en biddenden engel. De oorlogsramp van 1914 vernielt brutaal het geluk van het gezin. Dàt is grootmoeder's zevende en laatste smart. Zonder litteraire pretentie vertelt de schrijver eenvoudig en gemoedelijk en wijst tusschendoor op de sociale zending van de patronaten voor jonge meisjes. Bedoeld als prijsboek zal het door de meisjes met genoegen gelezen worden. Het boek past ook in het raam der patronaats-boekerij.

FR. CROLS, PR.

419 X. **83.9; 83.0**

BANGE DAGEN : Een verhaal uit den tijd van Koningin Elisabeth van Engeland. *'s Bosch. N. V. Berger (Leesbibliotheek). 1923. 2 dl. (17 × 13) 101 ; 105 blz.* *fl. 0,35 per deel*

V — Een boeiend verhaal dat de vervolging en het lijden schetst van de katholieken in Engeland tijdens de regeering van de afvallige Elisabeth. Het is doordrongen van den echten katholieken en apostolischen geest van priesters en geloovigen die alle gevaren trotseeren, maar hun H. Godsdienst niet verzaken en, als belooning van hun streven en lijden, de bekeering bekomen van dezen welke hun het dierbaarst zijn. — Achteraan : « Een Avontuur in het land der Yankee's ». Een aangenaam, guitig avontuurtje vol eenvoud en naïveteit. H. DE ROOVER.

420 X. **83.9**

FIORETTI, OF BLOEMEKENS VAN BROEDER ANTONIUS. *Vertaald uit het Italiaansch door P. Ladislas Kerkhove, O. F. M. — Mechelen, St Franciscusdrukkerij. 1923. (20 × 13) 132 blz.* *5,40 fr.*

V-VIA — Smaakvol, in mooie taal verhaalt Pater Ladislas Kerkhove het leven van Broeder Antonius. Deze Fioretti moeten nochtans wel onderdoen voor die zuiver naïeve van Broeder Franciscus ; maar toch zijn ze stichtend in al hun eenvoud. Aanbevolen.

JOS. VAN REUSEL, PR.

421 X. **83**

UIT EIGEN LAND : 2e deel. *Brussel, Standaard. 3 dl. (23 × 16).* *4,50 fr.*

V — Bundel prozastukken van Vlaamsche letterkundigen der laatste jaren, vooral bestemd voor de katholieke jeugd. Brengt afwisselend verhalen en beschrijvingen telkens voorafgegaan door eene korte levensschets van elk schrijver. Vooral dient gewezen op de 2 mooie Limburgsche vertelsels van Aug. Cuppens. Alhoewel van gansch verschillenden aard hebben toch al de stukken eigen letterkundige verdiensten.

J. LAUWERYS, PR.

VI^A — KINDERLECTUUR

Voor grootere kinderen van 13, 14, 15 jaar.

422 De Kinder, Constant **83**

DE HOED VAN DEN LANGEN WAPPER. *Opdebeek, Antwerpen. 91 blz. 4,50 fr.*

VIA — Iets voor de Sinjoren. — « Lange Wapper, de waterduivel of nikker, welke in vroeger tijden de vlieten en ruien der Scheldestad tot verblijfplaats verkoos » en gedurig de Sinjoren verontrustte door zijn gedaanteveranderingen, is plotseling terug in Antwerpen verschenen. Hij verwisselt zijn hoed met dien van een dagbladreporter, die met den hoed op te zetten in de gelegenheid komt een kijkje te nemen in de Antwerpsche wereld van de XVIe eeuw. De reporter verbaast Plantijn, Kiliaen, Breugel enz. door zijn buitengewone geleerdheid en voorspellingskracht. — Dat werkje van Constant De Kinder staat vol Antwerpsche gezegden en allerlei eigenaardigheden over de laatste uitvindingen, zoodat het aangenaam en tevens nuttig is. Schrijver vernoemt en roemt enkel de officiëele stadsscholen en de kolonie Diesterweg. Waarom ook niet over de katholieke scholen gesproken of eenvoudig over « de scholen » ?

A. VAN GINNEKEN, PR.

423 Driant-Rombouts **83.0**

VREESELIJKE DAGEN IN EEN DUIKBOOT. 1^e en 2^e deel. *Tilburg. R. K. Jongensweeshuis, (Klasbibliotheek n^r 9, 10). (22 × 15) 32 blz. elk* *fl. 0,30*

VIA — Nederlandsche samenvatting van het Fransche « Robinsons Sousmarins » van Capitaine Driant. Een kapitein van het landleger gaat uit nieuwsgierigheid in een duikboot. Na een half uur varens zinkt deze; enkel de kapitein en een bootsman blijven in leven : dagen van vertwijfeling, wanhopige pogingen, ellende en zielelijden. De beproeving brengt den kapitein tot God. Eindelijk worden ze gered. Buitengewoon boeiend en leerrijk.

F. VERMUYTEN, PR.

424 Kearton, Richard **59 (83)**

DE LOTGEVALLEN VAN JAAP LANGOOR. *Bewerkt naar het Engelsch door Dr W. Vander Steen. — R'dam, Nygh. 1922. (21 × 15) 223 blz. fl. 3,90.*

VIA — Jaap Langoor vertelt aan zijn jonge telgen van wat hij in zijn druk bewogen konijnenleven boven en onder den grond aan ervaringen opdeed, hoe hij aan strikken en jachtgevaar ontsnapte, hoe hij met de geheimen van planten- en dierenwereld vertrouwd geraakte. — Onder vorm van een vrij onderhoudend verhaal weet schrijver zijn jeugdigen lezer allerhande wetenswaardigheden over 't leven in de vrije natuur meê te deelen. — Met zijn keurige letter, zijn talrijke platen en kleurdrukken strekt dit eenig-mooi verzorgd boek tot eere, niet alleen van den uitgever maar ook van den schrijver, die al deze fotos naar de levende natuur zoo handig wist op te nemen. — Wie niet opziet tegen de hooge valuta zal in dit prachtwerkje een uiterst geschikt materiaal vinden om de jeugd met open kijkers in veld en bosch waarnemend te leeren wandelen en bewonderend te genieten.

J. BAERS, PR.

425 Kievit, C. Joh. **83**

DIK TROM EN ZIJN DORPSGENOOTEN. *Geill. door John. Braakensiek. Alkmaar, Kluitman, 1923, 2e druk (23 × 15) 243 blz. ing. fl. 2,00; en linnenband fl. 2,90*

VI A. J. — Weinig boeken worden zoo druk gelezen door de jeugd, als de werken van Joh. Kievit — vooral zijn Dik Trom - serie. En 't zal wel niemand verwonderen, die er één van kent. — Dik Trom behoort niet tot het ras der brave Hendriken; evenmin tot het slag der boosaardige slechteriken uit de kilo-boeken onzer vroegere prijsuitdeelingen. Neen, Dik Trom is een « type » uit het leven gegrepen, met zijn gaven en gebreken : hij is niet de dikke papzak, met botermelk in de aderen, zooals we 't op zijn naam af vermoeden zouden; maar een volbloed Hollandsche guit, een « Hansje-Vooruit » met vinnigen geest en flegmatiek rakkerstemperament. Een van die kerels, die later hun weg door de wereld weten te slaan, terwijl het de vervelend-brave « élèves modèles » veelal aan initiatief en persoonlijkheid ontbreken zal om tot iets uit te groeien. Dik heeft overigens een gouden hart, dat medelijden voelt voor ongelukkigen en zwakken graag voorstaat. Hij houdt van leute, maar beklaagt het ouders of meesters leed te hebben aangedaan. — Met één woord, een boek waar een opvoedende kracht van uitgaat, al is het dan nog zonder een zweem van preekerigheid, en op een uiterst levendigen en onderhoudenden toon. Jammer dat we schier geen katholieke boeken van dit soort bezitten; want al komt er in dit werkje niets stuitends voor, toch is het maar neutraal en mist het derhalve den godsdienstigen ondergrond, zonder denwelken opvoeding op los zand berust. Warm aanbevolen. J. BAERS, PR.

426 Naveau Victor **83**

JONGENSLEVEN. *Met platen van Van Offel. Antwerpen, Opdebeek. 1923. (31 × 21) 64 bl.* *4,00 fr.*

VIA B — Gemoedelijk en losjes vertelt de Heer Naveau enkele gezonde snakenstreken der Tiensche schooljeugd : het is een wild jongensboek dat geen aanspraak wil maken op groote literatuur; het er is den schrijver blijkbaar om te doen, aan onze Vlaamsche jongens aangename en verzettende lectuur te bieden. De titelplaat die aan de moord van Nijlen denken doet, ontsiert het werk. Onmogelijk formaat. Bij volgende uitgave verdient het werkje een beter kleed. Aanbevolen voor bibliotheken en prijsdeelingen. JOS. VAN REUSEL, PR.

427 Van Beusekom, Anna, Hubert **83**

'T ZWARTE SCHAAP. *Geïll. door P. C. Wagner — Leiden, Sijthoff. (20 × 15) 150 blz. ing. 2,75 ; geb.* *fl. 3,90.*

VIA-B. M. Zeven mooie verhaaltjes voor meisjes van 10-14 jaar.
J. VANDER KINDEREN.

428 Visser, P. **8.39**

DE ZOON VAN DEN WAPENSMID. *Geïll. door J. H. Isings Jr. — Alkmaar, Kluitman. 1923. (23 × 15) 238 blz.* *fl. 2,25.*

V-VIA J — Dit is een van de degelijkste historische verhalen welke ik ooit las. Als roman staat het stevig op z'n pooten, en de taal is beter dan men het gewoon is bij dergelijke werken. Wat het boek historisch waard is kan ik minder nagaan. Overigens zal daarvan voor onze Vlaamsche jongens veel verloren gaan, omdat het werk gansch afspeelt binnen de lijnen der Hollandsche historie. En om alles te zeggen : er is daar een zekere Bisschop van Utrecht die een minder ridderlijke rol speelt, doch daar wordt dan ook slechts zéér terloops van gesproken. Voor de rest is het geheel onschuldig : een flink jongensboek. E. VANDER HALLEN.

VI^{B} — KINDERLECTUUR

voor ietwat gevorderde lezertjes van 9, 10, 11, 12 jaar.

429 Belpaire, M. E. en Duykers, L. **83**

WONDERLAND : 7e Reeks. *Geïll. door Felix Timmermans. — Antwerpen, N. V. Leeslust. 1923. 7 dln (21 × 15) 165 blz.* *4,50 fr.*

VIA-B — De duldige en ijverige bloemleesters komen van hun tocht terug met hun garve alweer vol van geurende kinderliteratuur. Aan de middeleeuwen, aan het vrome Bretagne, aan de Duitsche stad der keroemde domkerk vroegen ze een mooie legende over klooster of berk, over Maria of de heiligen, die de reine ziel der kinderen nog wat blanker opblikken laat naar God. Dan weer staan wij in de sprookjeswereld van prinsen, zwanen, betooverde eilanden, en krijgen wij Grimm, Andersen en Hauff te hooren in hun typisch taaltje. St Franciscus vooral leverde de stof tot een lief vertellingsken uit de Fioretti. De 15 kapittels maken alzoo een nieuw en boeiend geheel uit, dat de vorige reeksen prachtig voortzet. Zoo hebben wij, dank zij de inspanning van Mej. M. Belpaire en L. Duykers, een prachtige reeks kinderboeken in onze literatuur, die pret en nut beloven aan de leesgrage jongeren, en waarin de polsslag jaagt van vurig-warm geloof en vromen godsdienstzin. Volksboekerijen mogen dan ook dit werk niet missen.

A. VAN DEN DRIES, PR.

430 Bessières, P. A. S. J. **82.2**

PARVULI. *Vertaald uit het Fransch door A. V. M. — Averbode, Abdij, 7e druk (17 × 11) 48 blz.* *0,60 fr.*

VIB — Een beste boekje voor kinders. 't Lokt ze naar de communiebank. De geschiedenis van Klein Jantje is zoo bovenaardsch-mooi. Jantje is een model van kruistochter. Hij ging alle dagen te communie, trok anderen mede, was vurige apostel. Bidden, preeken was hem niet genoeg, vestervingen wou hij doen; zijn leven opofferen voor de bekeering van zijn vader. Jantje leefde en stierf als een engelke. Zijne dood schonk aan vader 't Leven.

D. DE PAUW, D. P.

431 Hans, A. **83**

A. HANS' KINDERBIBLIOTHEEK. Nrs 16-24. — *Contich, Hans. 1923. (17 × 13) 32 blz.* *0,50 fr. elk.*

VIB-C — N° 16. « In 't verdronken Land van Saeftinge » vertelt van de Schelde, de Polders en de roekeloosheid voor kinderen, op den stroom te gaan spelevaren — Redelijk dor. — N° 17. « De zinneloozen te Gheel », leert den kleinen medelijden en liefde aan de krankzinnigen te betoonen. — Goed, al is de taal soms banaal. N° 18. « De Hut op de Heide ». — Sympathiek geschreven. Thema : helpen wij de armen, vooral door hun werk te verschaffen, waarvoor wij hen kunnen betalen. N° 19. « Hugo Verriest » : eenige herinneringen aan dezen grooten Vlaming, ook voor kinderen bevattelijk. N° 20. « De Klok van Stuyvekenskerke. — Jantje van Sluis. » — Te veel verschillende elementen bijeen verzameld. Wordt saai. N° 21. « De Landlooper. » — Onwaarschijnlijke geschiedenis van een landlooper. Het boekje wil te veel toegevendheid inroepen voor dit soort menschen. N° 22. « En toch Feest. » — Historie van een sledeongeval. Zeer goed voor kinderen. N° 23. « Sinterklaas in 't Veerhuis. » — Nog een goed kinderverhaal. N° 24. « Grapjes. » — Almanak-anecdootjes. — Over 't algemeen : goede kinderlectuur.

THEO DE RUYTER.

432 Krudde, Piet **83**

POTVERTEREN. — *Tilburg, R. K. Jongensweeshuis (Klasbibliotheek, nr 2) (22 × 15) 32 blz.* *fl. 0,15*

VIB — Misdienaars gaan met den koster den pot verteren en doen een genoeglijk uitstapje. 't Is een vlotte, prettig-lezende schets.

F. VERMUYTEN, PR.

433 Van den Berkt, Fried. **268 : 83 : 91**

ONDER DE ESKIMO'S. — *Tilburg, R. K. Jongensweeshuis (Klasbibliotheek nr 6) (22 × 15) 32 blz.* *fl. 0,15*

VIB — Herinneringen van een missionaris, die een kijk geven op het leven der Eskimo's en op het harde werk der missiehelden.

F. VERMUYTEN, PR.

434 Versteeg, M. C. **268 : 83 : 91**

VLUGGE SLANG. Missieverhaal uit Midden-Afrika. *Geïll. R.K. Jongensweeshuis (Van 't jonge Leven, 3e leerjaar). 1924. (20 × 13) 142 blz.*

VIA-B — Met dit verhaaltje van « Vlugge Slang » — 't is de naam van een jong negertje — leeren de kinderen heelwat bizonderheden over de levenswijze van de zwarten in Midden-Afrika, omtrent hun bijgeloovigheid en den arbeid onzer missionarissen tot uitbreiding van Christus' rijk. Flink gedrukt en sprekend geïllustreerd. Nuttige en aangename missielectuur; geschikt voor school en kinderbibliotheek.

J. BAERS, PR.

435 X. **83**

DE BRANDENDE RIJKSDAALDER. *Geïll. door Herman Moerkerk. — Tilburg, R. K. Jongenweeshuis (Klasbibliotheek, nrs 18-19) (22 × 15) 54 blz. fl. 0,30*

VIB — Een jongen van twaalf jaar steelt een rijksdaalder. Bij het sterfbed van zijn zusje krijgt hij berouw, omdat hij zich onwaardig voelt om tot een engel te naderen, en herstelt zijn diefstal. Het boeiende verhaaltje wordt echt roerend op het einde.

F. VERMUYTEN, PR.

VIC — KINDERLECTUUR

Voor beginnelingen van 6, 7, 8 jaar.

436 Wouters, D., Van Hulzen, Joh. en Van de Hulst, W. G. 83 : 4393.8

VRIJ EN BLIJ. Leesboekjes voor de Christelijke Scholen. *Met kleurplaatjes van Tjeerd Bottema. — Groningen, Noordhoff. 1923, 5e druk. 4 dln. (19 × 13) 63, 63, 79, 71 blz.* *Deel 1 en 2, fl. 0,65 ; deel 3 en 4, fl. 0,75.*

VIC — Waarlijk, die Hollanders hebben er een pak van weg om flinke leesboekjes uit te geven. Elke firma schijnt er op uit te zijn meer en beter dan de andere te leveren. En al slagen ze niet op volle schaal, toch weet ieder in een of ander opzicht bizonder te lukken. Zoo haalt Noordhoff het zeker voor de mooie, duidelijke letter. Deze vier boekjes schijnen bedoeld voor de eerste jaren van het leesonderwijs. Korte, los gedialogeerde zinnetjes ; stof ontleend aan pittoreske voorvalletjes uit het gewoon kinderleven in school- en verloftijd. Door heel de reeks heen treden dezelfde personages op als helden van 't verhaal, zoodat de inspanning vereischt tot het situeeren van 't verhaalde tot een mini-

mum wordt gereduceerd, en al de aandacht kan gewijd aan de nieuwe phases van de vertelling. — Die Tjeerd Bottema heeft er wel een handje van, om sprekend voor kinderen te illustreeren. Geen nuttig detail blijft achterwege. Opvallend is 't, technisch gesproken, hoe hij met 2 kleuren slechts en zwart, een maximum resultaat weet te bekomen. — Deze lezingen schijnen echter bizonder geschikt voor protestantsche kinderen. Wel zullen R. Katholieken er niets stuitends in aantreffen, integendeel. Beter die algemeen christelijke atmosfeer, waar bidden en goede werken thuis hooren, dan de jammerlijke neutraliteit waaraan zoo vele onzer schooluitgaven zich bezondigen. Maar katholieken zouden den kleinen Kees liever naar een priester verwijzen dan hem zijn fouten zoo maar op zijn protestantsch rechtstreeks « aan den Heer » te laten biechten (II bl. 61). Voor schoolgebruik ten onzent dient er dan ook daarmêe afgerekend ; maar als vrije leesstof voor kinderbibliotheken is « Vrij en Blij » een geschikte en aantrekkelijke aanwinst.

J. BAERS, PR.

437 **X** **83 : 22**

VERHAAL DER SCHEPPING, aan de kinderen verteld. Album met tekst en prenten. *Vertaald uit het Fransch. — Antwerpen, Mij « Voor God en Volk ». 1923. (25 × 13) 24 blz.* *6,50 fr.*

VIC — We zijn in Vlaanderen al niet heel rijk aan kinderliteratuur : elke poging in dien zin is dus een verblijdend iets. De schrijver heeft gepoogd het wondere verhaal der Schepping te herleiden tot iets vatbaars voor de kinderlijke fantasie — wat hem intusschen niet altijd best gelukt is —, en dit te verduidelijken met platen die evenmin kinderlijk als knap geteekend zijn. De beteekenis van sommige platen zal wellicht nimmer ontsluierd worden. Trouwens is het niet zóó gemakkelijk een kinderboek te illustreeren. Kinderen merken in een verhaal dingen op die wij niet zien, scheppen er in hun fantazij dingen bij die ze noodig hebben om het te kunnen begrijpen en die ze in hun geest mooier en bevattelijker maken. En die dingen ook zien en bij-fantaseeren, en erbij teekenen of laten vermoeden, daar zit 'm juist de kunst van de kinderillustratie. Die kunst nu bezit de teekenaar van dit album in slechts zéér geringe mate. Hoogstens één of twee platen vallen wat mee; de figuur van den Scheppenden Vader is allerellendigst, om geen ander woord te gebruiken. Op een paar zinnen na is de tekst beter dan de illustreering. Het werkje is netjes gedrukt met een mooie rustige letter, en de plaatjes in steendruk, waarmee wel beters en mooiers te bereiken is dan ons hier gegeven wordt. Alles bijeen is het werkje bruikbaar — totdat we iets beters krijgen. Zonde van de krachtinspanning en het geld, die wel voor degelijker uitgave besteed mochten.

E. VANDER HALLEN.

84. ESSAYS

438 **Brom, Dr Gerard** **84**

BAROK EN ROMANTIEK. *Groningen, Wolters. 1923. (25 × 16) 82 blz. fl. 2,90*

IV* — Niet altijd makkelik te genieten ! Om wille van de sterk-geconcentreerde bouw van dit studiewerk en ook om wille van de gedurige afleiding der aandacht door een zó grote reeks aantekeningen (niet minder dan 122 !) wordt de lezer licht het spoor bijster. Alles komt echter terecht bij een twede overzicht en dàn ben je dankbaar voor zo breed een voorlichting op zo stevige grond. Dr Brom behandelt in

« Barok en Romantiek » niet alleen de beeldende kunst, maar definieert ook ontstaan en invloed van Barok en Romantiek in àlle kunst. Een Europeese rondkijk van kennersblik en scherp-kritiese geest. Warme aanbeveling verdient dit werk als studie-materiaal voor hoger-ontwikkelden. Na rustige twede of derde lezing krijg je een idee van grote geestelike aanwinst en berg je in je verstandsmars heel wat degelike eruditie. De Hollandse firma Wolters bezorgde een nette band aan Dr Brom's boek dat bizonder welkom is in Vlaanderen, waar Barok en Romantiek steeds hoogtij hebben gevierd. ANTON VAN DE VELDE.

439 **Erens, Frans** **84**

TOPPEN EN HOOGTEN. Litteraire kritieken. *Roermond, Romen. 1923. (20 × 15) 213 blz.* *fl. 3,50*

IV* — De jongste reeks litteraire kritieken van den begaafden Frans Erens. Deze is, met Feber, mee van de beste kunstcritici uit Noord-Nederland, en de thans zeer bedrijvige Bernard Verhoeven heeft zoo pas een parallelle studie over beiden geschreven in De Beiaard. Mag ik daarheen verwijzen ? Erens doorwandelt hier de wereldliteratuur ; zijn ruime blik schouwt naar Oude, nieuwere en jongste, vreemde en inheemsche kunst : de Odyssea ; in Engeland, Brontë ; in Duitschland, Goethe, Stefan George ; in Frankrijk, Montaigne, Ronsard, Le Sage, Chateaubriand, Grillot de Givry, Paul Claudel, J. K. Huysmans, Louis Bertrand. Flaubert, Léon Bloy ; in Nederland, Mevr. Bosboom-Toussaint, J. Alberdingk Thijm, Marie Koenen, Marie Gijsen. Zijn woord vooraf en zijn slotaanteekeningen bevatten daarbij nog mooie beschouwingen over wat hij noemt gezonde, hoogere kunstkritiek. Frans Erens is een meditatieve estheet met het zachte woord en het innig gevoel, een fijnproever, maar in stille, serene eenzaamheid, een « kind-in-huis in de wereldliteratuur » dank zij zijn wondere eruditie. Laat ik er bijvoegen : een katholieke estheet, die de wegen opgaat waar wij Dr Persyn begroeten mogen. — De uitgave is voorwaar geen ... oorlogswaar, o neen!

A. VAN DEN DRIES, PR.

440 **Feber, J. M.** **84 : 269 : 7 : 91**

DE GORDEL DER AARDE. — *Met 16 platen. — A'dam, Van Munster. 1923. 2e druk (22 × 16) 232 blz.* *fl. 3,50*

V — Zoo komt dan tegenwoordig uit Holland het katholiek boek van eersten rang; zoo luidt dan in Febers warm proza de Nederlandsche broederstem der groote nieuwe herauten van ziel en God uit den vreemde : Papini, Valléry-Radot, Foerster ! Ziehier, op een achtergrond van Oost-indische, levantijnsche en Engelsche reisbeelden, een machtige wijsbegeerte van het individueel en maatschappelijk leven, op de hoogste kultuurmomenten, die ten slotte godsdienstige momenten zijn. Aangrijpend zielsdrama, met zijn angstwekkend uitgangspunt, zijn geweldigen strijd, en de even krachtige als serene oplossing in de zuiverste katholieke liefdeleer. Die gordel is de booglijn eener edeltrillende ziel, opschietend uit Hindoeschen doodsslaap, welvend hoog boven de ouwe Europeesche dwalingen van Renaissance, Romantiek en Rationalisme, tot het rustpunt der hervonden Godswaarheid, in Westminsters Roomsche Kathedraal om zoo te zeggen visionnair-sprekend uitgebeeld. Heerlijk hoe Feber den zwaren vloed zijner gedachte laat uitdeinen over de wereld- en levensvraag, hem leidt met den denkenden geest en heenvoert naar waarheid en eeuwigheid. — Eigen charme heb-

ben ook elk der drie reisbeelden : een zekere zwoele, vage emotie de mijmeringen in de pagoden-eenzaamheid (1915); 'n gladde en warme belichting de zuidersche en Italiaansche tafereelen (1920-1921); ruimzwaaiende, ja, oratorische meditatiegrootheid het beeld van Engeland en Schotland (1921, bl. 78-214), anderzijds minder treffend bekeken uit schildersoog. Onze groote eerbied en bewondering zal ons dan ook doen heenstappen over de opwerping die mocht opkomen : Spijtig dat Feber nog al eens in herhalingen valt en afdaalt tot uitbreidingen en algemeenhedenproza. We zullen daarbij gedenken dat het een bundel verzamelde krantopstellen is, (maar dat toch niemand ga denken aan krantenliteratuur !) en dat hij in zijn eersten vorm begrijpelijk zoo zijn mocht en moest, om in te slaan. JORIS CAEYMAEX, PR.

441 Feber, L. J. M. **84**

OPGAANDE WEGEN. — *Roemond, Romen. 1923. (19 × 16) 190 blz. fl. 3,50*

V* — Met recht en reden wordt de katholieke dagbladschrijver L. J. M. Feber door het katholiek en niet-katholieke jong-Holland geprezen als een van de vooraanstaande essayisten van dezen tijd. Zoowel Dirk Coster in het Oktober-nummer van « De Stem » als Gerard Knuvelder in « Roeping » begroeten met vreugde « dit boek, dat zo rotsvast van overtuigdheid staat, als een der weinige kunstbeschouwingen die langer zullen duren dan het geslacht, waartoe de schrijver behoort. » (Roeping, Oct. '23 bl. 38). Niet zoozeer om den stijl, die voor een Vlaamschen lezer dikwijls log en zwaar aandoet en overladen en volgepropt, als om de sterkte van het bespiegelend verstand en het onverbiddelijk-logische van den kritischen en redeneerenden geest, verheft dit boek zich ver boven de meeste die op de markt komen. De negen verhandelingen — Shelley, Carlyle en zijn Heldenboek, Islam, Een roman van Tagore, De Stille Beelden, Van Ary Prins tot Paul Claudel, Huysmans, Vondel's wijding, Dante voor onzen tijd, — zijn ontstaan over een tijdperk van tien jaar, maar alle berusten ze toch op een eenheid van beschouwingswijze, nl. « de houding van het katholicisme tegenover, of liever gezegd te midden van zekere geestelijke hoofdstroomingen, — waarvan er eenige in het bizonder de moderne wereld bewegen, maar andere zoo oud zijn als de menschelijke natuur en hare diepst ingeschapen strevingen zelf. » Niet aanvallend treedt de schrijver op tegenover andersdenkenden; hij wil veeleer een « grondslag van verstandhouding » vinden met de buitenstaanders van het geloof. Toch dwingt aan den anderen kant de volstrektheid van het katholicisme « tot het resoluut handhaven der eigen geestelijke zelfstandigheid op de basis van onverzettelijke beginselen. » De Opgaande Wegen gaan uit van den dolenden en dwalenden mensch, die geplaagd wordt door het heimwee van het oneindige, tot degenen die, als Dante en Vondel hun gansch leven hebben samengevat in het licht van één gedachte en die met een onverstoorbare zekerheid de verhouding hebben begrepen van den mensch tot zichzelf, tot den medemensch en tot God. Omlaag blijft de plaats open van hem die het kwaad wil om het kwaad, omhoog die van den heilige. — Ik hoop dat vele ontwikkelde Vlaamsche lezers het zullen aandurven met Feber als gids deze opgaande wegen te bestijgen. Wel eischt het een kloeken kop en een vasten voet om tot op het toppunt te geraken, maar boven op den berg loont het heerlijke landschap ruimschoots de moeite die men zich getroost heeft. A. BOON, PR.

88. GEMENGDE OPSTELLEN. — BLOEMLEZINGEN.

442 **Claudemans, Ch. J. en de Haan, J. A. M.** **88 : 4393**
MORGENROOD. Een serie leesboeken voor de R. K. School. *Geïll. door Fr. Van Noorden. — Utrecht, St Gregoriushuis. 1920-22. 13 dln. (18 × 13).*
1e Deel (2e leerjaar) : Voorjaar (63 blz.), Zomertijd (67 blz.), Wintertijd (70 blz.) *elk fl. 0,50.*
2e Deel (3e leerjaar) : Voorjaar (91 blz.), Zomertijd (90 blz.) Wintertijd (103 blz.) *elk fl. 0,75*
3e Deel (4e leerjaar) : Voorjaar (133 blz.), Wintertijd (140 blz.) *elk fl. 0,80.*
4e Deel (5e leerjaar) : Zomertijd (159 blz.), Wintertijd (154 blz.)fl. 0,80 ; 0,90.
5e Deel (6e leerjaar) : Missie-boekje (172 blz.) *fl. 1,00.*
6e Deel (7e leerjaar) : (140 blz.) *fl. 0,80.*
VIc-B — In hun bont kleedje, met hun teekeningen en kleurplaatjes, zijn deze schattige boekjes niet alleen een allerdegelijkst schoolmateriaal voor het voorgezet leesonderwijs — zooals stellers ze bedoelden; ook voor onze kinderbibliotheken zijn ze een welkome aanwinst. — In speelschen lijst en lossen vorm bewerkt zijn ze tevens leerrijk en opvoedend van inhoud. Maar wat wel de uitzonderlijke verdienste er van uitmaakt, is dat ze, zonder eenige preekerigheid heel en al in kristelijken geest zijn opgevat. Daden en voorbeelden, die onbewust tot navolging wekken, worden den jongen lezer hier voor oogen gehouden; en die immers slaan beter in dan saaie zedelessen. — Waar de indeeling — als in de eerste deeltjes — beantwoordt aan de verschillende seizoenen, zullen deze boekjes bij de kinderen den opmerkingszin verscherpen, met verhalend of beschrijvend te handelen over wat op dit tijdstip van 't jaar hun belangstelling gaande houdt in de natuur; wat meer is, zij zullen de jeugdige lezertjes doen meeleven met de gebeurtenissen en opleven in den geest, van elkeen der tijden van 't kerkelijk jaar — Ook kunnen de kinderen er heelwat positieve kennissen over natuur en nijverheid, menschen en landen uit opdoen. Dan eens is er spraak over 't leven op de boerderij of in de koolmijnen; dan weer gaat het over Lourdes of over Tarcisius en de Catacomben. Nu eens brengt het verhaal ons bij de Roodhuiden of de Zigeuners; dan weer maken we een uitstapje mêe langs de zeekust en krijgen wij een kijk over zeevaart en haveninrichtingen. — Hoewel saamgesteld uit losse verhaaltjes doorspekt met versjes, vertoont elk boekje toch een zekere eenheid, door het optreden van dezelfde personages door heel het deeltje heen. Deze eenheid van lijn is bizonder gelukkig volgehouden in het 5e deelje, dat geheel aan het Missie-thema is gewijd. — Kortom, wie er niet tegenop ziet deze reeks prachtboekjes aan te schaffen ondanks de hoogte van de wisselkoers, zal het wellicht niet beklagen. Dat de kinderen er op verzot zijn, kan ik elken bibliothecaris verzekeren. En dat is een verdienste, die niet mag onderschat, waar het werkjes geldt van vormend gehalte als deze. J. BAERS, PR.

443 **De Vooys, Dr C. ; Van den Bosch J. ; Tinbergen, Dr D.** **88**
LETTERKUNDIG LEESBOEK VOOR H. B. S., GYMNASIUM EN LYCEUM. (2e deel : van einde 18e eeuw tot heden). *Groningen, Wolters. 1923. (21 × 17) 399 blz.* *fl. 4,50 ; 4,90*

V — Dit tweede deel omvat onze letterkunde van 1775 af tot ongeveer 1900. Verder gaan de verzamelaars niet, omdat hun boek anders wellicht den dubbelen omvang zou gekregen hebben. Daarom ook moeten wij heel wat auteurs missen, die wij hier gaarne zouden vertegenwoordigd zien. Dat is nu eenmaal het lot van alle bloemlezing dat ze noodzakelijkerwijze onvolledig moet zijn. — Over de keus van de stukken zullen onze studenten niet klagen : wat men hun geeft verruimt hun blik over de ontwikkeling van onze letterkunde, verdiept hun inzicht en verfijnt hun smaak. Daartoe dragen ten zeerste bij, de inleidende hoofdstukken over taal en stijl aan het begin van ieder tijdvak. — Zou ook in een volgende uitgave de Vlaamsche letterkunde van de 19e eeuw zelfs voor Hollandsche jongens niet interessant genoeg zijn om een ruimer hoekje te krijgen dan de 50 vernepen bladzijden, waarmee zij het moet doen op de 400 ? — Moge deze bloemlezing ook in onze gestichten verspreid worden en aan onze studenten enkele uren van genot en bewondering bezorgen ! A. Boon, pr.

444 **Pissens, Désiré en Festraets, Juliaan** **88**

Taalgroei. (Katholieke bloemlezing voor middelbare scholen, normaalscholen, colleges en andere onderwijsgestichten) 1e deel : Taalopleiding. — *Brussel, P. Paelinck. 1923. (21 × 17) 497 blz.* *15,00 fr.*

V — Taalgroei, 1e deel, stelt zich bij eersten oogopslag vriendelijk aan den beoordeelaar voor. Het boek is een genot voor de oogen; zoowel druk als illustratie zetten een warme atmospheer bij : als uitgave best geslaagd. — Prof. Dr Scharpé schrijft een woord vooraf. Een aanmerking durf ik me toch veroorloven. De geleerde professor constateert — en daar gaat ieder mêe akkoord — dat de Vlaamsche studenten niet grondig hunne taal kennen na hunne middelbare studies; hij wijt het aan het feit, dat ze hun tijd verbeuzelden aan grammaticale haarklieverijen : Salvo respectu, dat is niet juist, aangezien de meeste humaniora-studenten van het vrij onderwijs alvast, tot voor enkele jaren, al hun grammaticaal weten putten aan « Eenige Regeltjes » van Jan Bols, en ze eer mank liepen aan te weinig degelijke spraakleer, dan aan te veel. — De toelichting die door de schrijvers als begeleidend woord den leeraar en leerling gratis wordt meegegeven, bepaalt klaar het doel van Taalgroei : door ontleding en vergelijking eigen durf te wekken om eigen werk te leveren. — Een gansche reeks Vlaamsche koppen worden de jeugd ter bewondering voorgesteld. Niet onaardig. Als geschiedenis der Vlaamsche letterkunde werd Taalgroei niet opgevat; en daarom ook werden de stukken niet chronologisch per schrijver gecatalogeerd ; maar als bijvoegsel krijgt men een geschiedkundig overzicht der letterkunde en een alphabetische lijst met levensschets der aangehaalde schrijvers. De verdeeling in reeksen over bepaalde onderwerpen gaande, heeft veel goeds, maar biedt tevens een nadeel : men kan toch met de leerlingen geen zeven, acht tot tien stukken over hetzelfde onderwerp behandelen, zonder saai te worden; daarbij zulke systematisatie blijft altijd willekeurig, en men stelt zich de vraag, waarom zóó verdeeld en niet anders. 'k Mis dan ook bepaald enkele mooie brokjes kinderspychologie, aan de hand van Ina Boudier-Bakker, Top Naeff, Cohen de Vries, die de kinderen de oogen openen. — Naast heel mooie brokken katholieke litteratuur, komen er wel stukjes voor die best door produkten van niet-katholieken — wel wat schroomvallig geweerd — konden vervangen. De schrijvers betoogen wel dat alle voorbeelden geen meesterstukken zijn; het beste is toch maar amper goed genoeg in onze

letterkunde, en onze jongens geren wel veel schoons. — Nog een laatste vingerwijzing : vele prozastukken zijn te kort gecoupeerd — wat hebben ontluikende kinderen aan een beschrijving van 15 à 20 regels ? Het stuk is af vóór ze wat gemerkt hebben, zij hebben er te weinig zelf in gevonden om er een blijvenden indruk van na te bewaren. — Die paar aanmerkingen breken niets af van het heerlijk eerste deel, dat ons alvast een paar stappen dichter brengt bij een degelijk moedertaalonderwijs. — Eene mooie daad blijft dit boek : temeer daar onze groote Gezelle er het leeuwenaandeel in kreeg. Aanbevolen.

JOS. VAN REUSEL, PR.

89. OORLOGSLITERATUUR.

445 **Simons, Jozef** **89 : 88**

OORLOGS-VLAANDEREN. — *Kortrijk, Vermaut. 1921. (22 × 14) 104 blz. 3 fr.*

V — Het is nu bijna 20 jaar geleden dat ik de Vlaamsche opstellen van mijn leerling Jef Simons verbeterde, en meermaals bewonderde. Nu nog vind ik denzelfden toon in zijn boeksken « Oorlogs-Vlaanderen » gemakkelijk — soms wat slordig — loopt de taal, schalksch zijn de opmerkingen en bedenkingen bij menschen en zaken. Maar 't doet goed met hem te verwijlen in 't vrijgebleven maar zoo ontruste en geschokte stuk van Vlaanderland binst den oorlog. Weerd gelezen, ook de inleiding door E. H. Lod. De Wolf, den stoeren Westvlaming. Geen grooter tegenstelling denkbaar dan die tusschen zijn nijpende, snikkend-gerythmeerde, wondere eigen taal en de gelijkloopende zinnen van den verteller zelf. Voor wie ze beiden goed kent,, zooals ik, is dat een leute.

A. WALGRAVE, PR.

9. - Geschiedenis

446 **De Bont, A. L.** **9 : 91 (02)**

SCHOOLATLAS DER ALGEMEENE VADERLANDSCHE GESCHIEDENIS. *180 kaarten. — Groningen, Noordhoff. 1923, 8e verm. druk. (30 × 22) fl. 3,90 ; gec. fl. 5,00*

V — Onder de zeldzame goede historische schoolatlassen, die wij in 't Nederlandsch hebben, neemt deze gewis een eereplaats in. Dat is nu eens degelijk een historische atlas : elk blad geeft een stuk geschiedenis meer. Immers de kaarten, die op eenzelfde groote periode der geschiedenis betrekking hebben, zijn telkens op één blad vereenigd. Zóó krijgt men dadelijk een beeld over het geheel, en is het onstaan van een eenheidsbeeld, zoo noodig in de geschiedenis, verzekert. Deze achtste uitgave is nog heelwat uitgebreid en bijgewerkt op een zeer flinke wijze tot 1923. Daarenboven vestigt een bij dit werk gevoegd leidraad de aandacht op minder in het oog vallende punten. Over de uitvoering kan men niets over hebben dan den meesten lof : de voornaamste krijgs- en ontdekkingstochten, de verkeers- en handelswegen zijn alle in sprekende lijnen ; dezelfde landen hebben op de verschillende kaarten steeds dezelfde kleur, wat natuurlijk dadelijk spreekt tot de verbeelding. De kleuren zelf zijn onderling in juiste harmonie, zacht en toch frisch, vroolijk en toch rustig ! Werkelijk een echt degelijk werk !

J. UYTTERHOEVEN

447 de Corswarem, Ridder Paul, pr. **017 : 269**

DE LITURGISCHE BOEKEN DER KOLLEGIALE O. L. VR.-KERK VAN TONGEREN vóór het Concilie van Trente. *Koninkl. Vlaamsche Academie voor Taal- en Letterkunde. 1923. (22 × 14) 286 blz.* *20,00 fr.*

IV — De Kollegiale Kerk van Tongeren heeft ondanks zware wederwaardigheden door de eeuwen heen een schat van liturgische boeken weten te bewaren die meest dagteekenen van het einde der XIVe eeuw. In dien tijd was te Tongeren de beroemde liturgieker Radulphus de Revo deken van het kapittel. Het was ook een critische tijd voor de liturgie. De bewaarde boeken zijn dus alleszins merkwaardige dokumenten. Schrijver ontleedt den schat (1ste deel : inventaris), beschrijft elk handschrift en zijn inhoud. Daarna bestudeert hij de liturgie van sacrificie (2de deel) en officie (3de deel), de twee hoofdgeplogenheden van de kerkelijke godsdienstigheid. Een vierde gedeelte is gewijd aan de liturgische kalenders. In een aanhangsel worden enkele nota's meegedeeld omtrent bijzondere oude gebruiken. Over het toedienen der Sakramenten vernemen we echter bitter weinig. We moeten den schrijver dankbaar zijn om dit verdienstvolle werk. Al dit materiaal helpt tot de synthesis van de geschiedenis der godsvrucht in de middeleeuwen, waarvan het beeld nog zoo weinig duidelijk is. Mogelijk hadde de schrijver zelf op dit laatste nog meer kunnen letten, maar zoo is het altijd met geschiedkundige werken : men wenscht steeds meer.

FL. PRIMS, PR.

448 Doodkorte, J. J. **9**

OVERZICHTEN DER ALGEMEENE GESCHIEDENIS. *Utrecht, St-Gregoriushuis, 1922, 2^{e} druk (20 × 15)* *fl. 1,00*

V — Dit boekje geeft van de Schepping af tot op onze dagen, eene reeks overzichten voor de Algemeene Geschiedenis, d. i. voor de geschiedenis van alle volken en alle tijden. De schrijver volgt de gebruikelijke groote verdeelingen : Gesch. der Oudheid — Grieken — Romeinen — Middeleeuwen — Nieuwe geschiedenis — Nieuwste geschiedenis; aan elke dier indeelingen en hunne voornaamste onderverdeelingen wijdt schrijver eene dubbele bladzijde druks verdeeld in verschillende vakken; in het 1^{e} : Algemeen Karakter; dan een vak voor de landen in 't bijzonder en een laatste vak voor belangrijke gebeurtenissen, die vallen buiten het kader van de overige vakken. — In zijnen aard een buitengewoon handig studieboekje : klaar, duidelijk en volledig. Kan aan jong studentenvolk of lieden die voor een of ander examen de geschiedenis te bestudeeren hebben, veel dienst bewijzen.

C. ROOSENS, PR.

449 O'Flanders, A. O. S. N. **9**

ERIN. Eenige bladzijden uit Ierlands geschiedenis en zijn betrekkingen met Vlaanderen. *Nieupoort, Filliaert. 1922, 1^{e} druk. (20 × 15) 176 bl. fr. 7,50*

V* — Erin, O'Flanders, Johnston, — alias, Mac Eoin, — het klinkt heel Iersch ; en Iersch wel is ook de geest die uit dit boek opademt... We zullen 't noemen : een boek van « piëteit »... Niet enkel dit nochtans. Dit werk kan veel nut bezorgen aan alle Belgische zoekers en historici, vermits het hun, naar luid van den ondertitel, al de « links » of banden aanduidt, die in 't verloop van de geschiedenis, tusschen Vlaanderen en Ierland gelegd werden. Uit den aard dier opvatting zelf, is het boek liever een dokumentatie dan een doorloopende geschiedenis. Geen dokumentatie toch vol geleerde dorheid, maar, voor wie ten minste al eens een oog sloeg op de geschiedenis van Ierland, vol belangrijkheid en warmte.

E. FLEERACKERS, S. J.

450 Wilde, Dr C. **9 (07)**

LEERBOEK DER ALGEMEENE GESCHIEDENIS. Ten dienste van het hooger en middelbaar onderwijs. I. Oudste geschiedenis: van de oudste historische tijden tot het begin der groote volksverhuizing. — *Leiden, Théonville. 2e druk. (22 × 14) 422 blz.* *Ing. fl. 3,00; gec. 3,50*

IV — Een boek, dat rekening houdende met de laatste bevindingen der wetenschap, op een klare bevattelijke wijze de staatkundige geschiedenis der Oudheid behandelt. Daar uit make men niet op, dat dit boek uiterst goed geschikt is voor onze boekerijen : neen, voor het volk is het niet geschikt, het spreekt te veel over oorlogen en binnenlandsche verwikkelingen en daar heeft ons volk nu niet erg veel aan. Dan zijn er wel beter boeken ook op geschiedkundig gebied. Aan hen echter die geroepen zijn zelf de geschiedenis te onderwijzen beveel ik dit boek aan : nevens de jongste uitspraken der wetenschap zullen zij ook een rake, sterk gesyntheseerde uiteenzetting vinden over de beschaving dier tijden, en dit alles behandeld op een echt meesterlijke methode, met tal van onderdeelen en samenvattingen, die al spoedig een algemeenen blik op de Oudheid geven. — De technische uitvoering is goed verzorgd ; onder de lijsten die het boek besluiten vermelden wij vooral voor ons, Vlamingen, deze van eigennamen, wier uitspraak wellicht onzeker kan schijnen. J. UYTTERHOEVEN.

91. AARDRIJKSKUNDE, REIZEN

451 Coussens, Arthur **91**

PENNETREKKEN VAN OVERZEE : I. Engeland. — *Thielt, Lannoo. (19 × 14) 210 blz.* *2,80 fr.*

V — Te lezen ! te lezen !... Dat altemaal zoo heel juist gekeken en neergepend. — Leest dat boek — en laten wij allen, Vlamingen, den E. H. Coussens uit ganscher harte dankbaar zijn.

E. FLEERACKERS, S. I.

452 Van Suchtelen, Nico **91 : 796**

ZWERFTOCHTEN MET DE TENT DOOR NEDERLAND. *Met 50 foto's. — A'dam, Mij. v. g. e. g. lectuur (Van reizen en trekken) (18 × 12) 113 blz.* *fl. 0,95*

V Dit boekje neemt plaats in mijn boekenrek in de nabijheid van « Een studentenreisken in de Kempen » dat ik, van vóór jaren reeds, met een prachtbandje heb laten voorzien en dat mij reeds vele genoeglijke uurtjes heeft verschaft. In « Zwerftochten met de tent » gaat het niet meer te voet, maar met fiets en tent; ook niet in onze stemmige Kempen, maar heel Holland door. De 50 zeer schoone fotos lichten het geschrevene verrassend goed toe en overtuigen er iedereen zooveel te gemakkelijker van dat er op eenvoudige en goedkoope wijze zooveel moois te genieten is in onze onmiddellijke nabijheid. Een goed, zeer goed boekje. G. DE HASQUE.

92. LEVENSBESCHRIJVINGEN, BEKEERINGSVERHALEN

453 Coussens, Arthur **92 : 8**

P. A. SHEEHAN, zijn leven en zijn werken. — *Brugge, Excelsior. 1923, (20 × 14) 204 blz.* *4,50 fr.*

V* — Het effen, vrome leven aan een Iersch dorpspastoor, die naast al de beslommeringen van zijn priesterambt, tijd en iever genoeg wilde

vinden om simpel-weg een heelen boel meesterwerken te schrijven, — waarvan de meeste den ontwikkelden Vlaming bekend zijn. — Het boek van den E. H. Coussens, zoo aangenaam, toch niet al te bloeierig, zoo vlot, toch verzorgd, zoo belangrijk en toch hoegenaamd niet aanstellerig noch serieus-wijsgeerig doende — dit boek dus is het gewenschte kader voor Sheehan's werken; en alzoo gekaderd, zal Luke Delmege, The Blindest of M. Gray, enz. vrij intiemer meêgevoeld en dieper begrepen. Dank U wel, Heer Coussens ! — Maar... hoe spijtig, dat in heel dit boekje geen andere indeeling is te vinden dan hier en daar verloren geloopen tusschen de bladzijden, een Romeinsch cijfer !

E. FLEERACKERS, S. I.

454 Crick, Jozef **269 : 92.8**

BEROEMDE BEKEERLINGEN. 1. JOHANNES JOERGENSEN. — *Aalst, Van de Putte, 77 blz.* *1,00 fr.*

IV* — Bekeeringsbeschrijvingen zijn doorgaans belangwekkend : het zoeken van een ziel naar waarheid en troost verwekt een sympathisch gevoel bij den lezer, vooral indien, zooals hier, grootendeels de bekeerling zelf aan het woord gelaten wordt, en die bekeerling niemand minder is dan de beroemde Deensche dichter Johannes Joergensen. Het is echter jammer dat de schrijver dit bekeeringsproces schier niet verder uiteenzet dan hetgeen er van staat in 's dichters boek : « De Weg naar het Licht ». Talrijke aanhalingen uit andere schrijvers van beteekenis vertragen wel eens dit verhaal, maar worden toch met dank aanvaard, als nuttig materiaal tot dieper instudeering van het onderwerp, tot doeltreffenden invloed, te gepaster gelegenheid uit te oefenen op weifelaars en andersdenkenden. Eens te meer bewonderen wij in dit boekje de kracht der waarheid, den triomf van het Licht in en door de katholieke kerk. Aanbevolen aan tamelijk ontwikkelde lezers, aan studiekringers, enz.

J. SALSMANS, S. I.

455 Koenen, Marie **92.2**

MELANIA DE JONGERE. *'s Bosch, Geert Groot Genootschap 1923. (20 × 14) 32 blz.* *fl. 0,20*

V — De onvermoeibare schrijfster die zoo flink de gevoelens der moeder en der vrouw weet te verheerlijken, heeft ons een mooi brokje hagiographische letterkunde geschonken in « Melania de Jongere », deze laatste der Valerii Maximi. Ook haar werk in dit genre is ons welkom.

J. DE VOGHT, PR.

456 Van Sull, K. S. J. **92.2**

LEONARDUS LESSIUS. — *Wetteren, J. De Meester. 1923. (22 × 14) 334 blz.* *7,50 fr.*

IV — Door het beschrijven van het godsdienstig leven en van de wetenschappellijke werkdadigheid van Leonardus Lessius, die zulke voorname plaats bekleedt in de geschiedenis der Leuvensche Alma Mater en in die van het recht en de moraal, volbracht de schrijver niet alleen een werk van piëteit maar tevens van stichting : het katholieke Vlaanderen kent zijn groote menschen niet. — Het werk is flink gedokumenteerd, getoetst aan al de vroegere geschriften over Lessius en geschreven in een taal die aan elkeen de lezing mogelijk maakt. — Het leven van den beroemden Brechtenaar als student, als geleerde en vooral als ijverig-diep godsdienstig ordebroeder ontrolt zich, geplaatst in het kader van den beroerden Hervormingstijd en in een milieu van kriste-

lijke stemming. Minder nadruk wordt gelegd op de ontleding der werken van Lessius : het zou trouwens van den lezer een te aanzienlijke kennis van rechtsgeleerdheid en theologie hebben gevergd. Het degelijke, stichtende werk stijgt nog in waarde, als we weten dat P. van Sull aktief deelnam aan de opzoekingen en de identificeering van Lessius' overblijfselen. R. VAN ROOSBROECK.

457 **Verriest, Hugo** **92 : 84**

TWINTIG VLAAMSCHE KOPPEN. (1e en 2e deel). — *Leuven, Vl. Boekenhalle. 1923. 4e druk, 2 dln (19 × 12) 157, 174 blz.* *10.00 fr.*

V— Het eerste deel bevat : Schetsen over : Dichter De Bo — Pieter Buschaert — Karel De Gheldere — Alfons Van Hee — Eugeen Van Oye — Gust. Delescluze — Albrecht Rodenbach — Constant Lievens — Renaat Adriaens — Kamiel Watteeuw. Het tweede handelt over : Em. De Monie — D. Van Haute — Alexis De Carne — Alfr. Weustenraad — Karel Van de Putte — Amaat Vyncke — Hendrik Persijn — Legio — Stijn Streuvels — Guido Gezelle. — Boeken, die ieder Vlaming ten minste eens moet gelezen hebben om wille van den schrijver, om wille van die twintig koppen. Verriest bemint zijne leerlingen, zijne leeraars, zijne streekgenooten; hij vertelt met innige liefde. Soms bij het luisteren naar hem schudden wij wel eens skeptisch het hoofd, doch onmiddellijk daarna vragen wij : « Vertel voort, gij doet het zoo mooi... 't is frisch, levendig, geestig; zoo los van alle pedantisme... ach wat worden wij door dit pedantisme thans vergiftigd ! » — Grondig is het werk niet altijd — soms lijkt het op een beekje dat klaar babbelt doch on-diep is. Er werd over Rodenbach, Streuvels, Gezelle, Van Haute, Van Oye heel wat beter geschreven dan door Verriest... 't Is onbetwistbaar... toch is voor iedereen bij Verriest nog heel wat te leeren : al was het maar aangenaam te zijn en de eenvoudigste waarheden niet met een mantel van nevelen te omhullen. L. DOSFEL.

458 **Walgrave, Aloïs, pr.** **92.8**

HET LEVEN VAN GUIDO GEZELLE, Vlaamschen priester en dichter (1e deel) — *A'dam, Mij. v. g. e. g. Lectuur (Vlaamsche Bibliotheek). 1923. (18 × 12) 397 blz.* *ing. 13,75 fr.*

V — Wat de Verriesten in hun ouden dag nooit hadden aangedurfd : een volledig beeld weergeven van Gezelle's leven en werkzaamheid, werd in den laatsten tijd door twee jongere krachten beproefd. Eerst Cæsar Gezelle, maar Baur en Walgrave zijn er bovenarms op losgegaan; nu Walgrave zelf. — In dit eerste deel behandelt hij in vier boeken, eerst de vormingsjaren van den meester, thuis, op het college Den Duine, in het Klein Seminarie te Roeselaere en in 't Groot Seminarie te Brugge, dan zijn leeraarsleven te Roeselaere, verder zijn werk als bestuurder van het Engelsch Seminarie, en eindelijk als onderpastoor van St Walburgis te Brugge en als uitgever van « Rond den Heerd ». —Wie Gezelle in waarheid en naar waarde wil schatten, moet hem zien groeien met zijn hooge gaven en zijn menschelijke gebreken : zijn zeer persoonlijke en merkwaardige opvatting van zijn leeraarsambt heeft hem weldra geleid buiten de traditioneele paden en een botsing onvermijdelijk gemaakt met anderen die het even goed meenen, maar vastklampen als drenkelingen aan oude gebruiken en gewoonten. Zijn teruggetrokken en zwijgzame aard zal dan de breuk voltrekken. In die beproeving, evenals in zijn gansche leven, steunt hij dan op zijn ootmoed

en zijn priesterlijke gehoorzaamheid. — Indien poëzie tot nog toe voor hem is geweest een uitboezeming van zijn eenvoudig kinderlijk gemoed vooral voor zijn studenten, dan geraakt ze na zijn vertrek uit Roeselaere op den achtergrond. Als hij dan later zal leven als onderpastoor in den schoot van zijn eigen volk en medelijdend zal neerzien op de zedelijke kwalen en de godsdienstige armoede, dan komt ook uit zijn kastje het duiveltje gesprongen van het didactische en van de moralisatie, dat zoovele van onze letterkundigen in bekoring heeft geleid. Gezelle preekt nu alle Zondagen in «Rond den Heerd», tot hij met zijn blad op de sukkelbaan geraakt en het door ziekte en allerlei kwellage moet opgeven : in September 1872 gaat hij dan als onderpastoor naar Kortrijk. — Voorstelling en taal soms wat droog en overladen; toon waardeerend, maar niet malsch, niet warm genoeg. Een groote waarde geven aan dit boek de talrijke bijzonderheden welke Walgrave verzameld heeft over de leerlingen en vrienden van Gezelle en over de gebeurtenissen welke aanleiding hebben gegeven tot vele gedichten. Zou het niet mogelijk zijn tegen het jubilæumjaar 1930 een volledige uitgave van Gezelle in de wereld te zenden, waarin door toedoen van Walgrave, Caesar Gezelle en andere vereerders van den meester, zooveel mogelijk gedichten gesitueerd worden in de omgeving waaruit en waardoor zij ontsproten zijn ? — Dit werk mag in geen enkel openbare boekerij ontbreken. A. BOON, PR.

459 **Waszklewicz van Schilfgaarde, B. Theresia Pia** **92.2**

SANCTA MELANIA DE JONGERE. *Vrij bewerkt naar het Italiaansch van Kard. Rampolla. — Leiden, Van Leeuwen. 1911. (21 × 15) XI-282 blz. fl.3,50*

IV — Rijpe lezers onder ons zullen de geschiedenis van de H. Melania « die hier, in Hollandsche vertaling en bijwerking wordt aangeboden, met hun ernstig nadenken volgen. » Zoo sluit de geleerde Pater De Groot, O. P. zijn voorrede bij dit boek, dat ons dan ook meer is dan een gewoon heiligengeschiedenis, maar een werk dat de lezer niet rap zal vergeten. B. Teresia Pia Waszklewicz van Schilfgaarde heeft gebruik gemaakt van de « essais » uitgegeven door Kardinaal Rampolla onder den titel « Santa Melania Giunior » (Rome, 1905). Reeds vroeger werden deze brokken, en hun toelichting door Rampolla, verwerkt en wel op meesterlijke wijze door den pracht-geschiedschrijver G. Goyau. Wonder genoeg vinden we hier geen vermelding van dien perel uit de « Collection des Saints » verschenen in 1908 ! Hier ook worden ons van af de eerste hoofdstukken pakkend de vroegchristen eeuwen, inzonderheid de vierde uitgebeeld. De geschiedkundige bronnen worden hier verwerkt tot tafereelen van sociaal en politiek gebeuren. Zedelijk verval, verzwakking van levenskracht en ontwrichting der karakters doen die tijden aan onze eeuw gelijken. Daarin beweegt zich op het voorplan Melania en toont welke kracht ter levensvernieuwing er te vinden is in het « beleefd » Evangelie. Nevens de hoofdrol handelen een Paulinus van Nola, een Augustinus, Pinianus en hun vriendenkring. Wij volgen de heilige in haar huiselijke weelde, vrijwilligen afstand, haar reizen naar Afrika, Palestina, Constantinopel, haar ingrijpend bekeeringswerk, haar ascetisch leven. Trekken van fijne zielkunde, te rechter tijd aangehaalde feiten, typische bijzonderheden maken de belangstelling gaande. Alhoewel Goyau's boek gemakkelijker leest en nog fijner geciseleerd is, kan het Nederlandsche toch een niet te onwaardig familielid heeten. Twee studiën, belangrijk op haar eigen, bezwaren als aanhangsel het boek, konden aangeduid in den tekst of bondig voorgesteld in een voetnota. J. BOSSAERTS, PR.

Bijvoegsel bij nummer 5-6 van BOEKENGIDS, 1923.

L. S.,

Met dit derde dubbel nummer sluiten we den eersten jaargang van *Boekengids.*

Ten einde de honderden boekbesprekingen welke nog voorradig zijn zoo spoedig mogelijk te kunnen laten verschijnen, en de bibliothecarissen derhalve een ruimere documentatie ter hand te stellen, zal het bestek van ons tijdschrift worden uitgebreid.

Terwijl de eerste jaargang tweehonderd bladzijden recensies bedroeg, zal *Boekengids* dit jaar — behalve de afleveringen van het *Bibliografisch Woordenboek* — zes nummers, van een vijftigtal bladzijden elk, bieden. *Boekengids* zal dus tijdens zijn tweeden jaargang bij de vierhonderd bladzijden bibliografische documentatie verschaffen.

De kostprijs van het abonnement wordt dan ook gebracht op *vijftien frank.*

Daar de afzet onze beste vooruitzichten overtroffen heeft, is nummer 1-2 van verloopen jaargang volledig uitgeput. Zoo een voldoende aantal aanvragen hiernaar ons toekomt zal bedoeld nummer worden herdrukt.

We durven verhopen dat al onze lezers, overtuigd van de degelijkheid en het practisch nut van *Boekengids,* de uitbreiding ervan met genoegen zullen vernemen, en hun invloed zullen laten gelden om door het aanwerven van nieuwe abonnenten onze werking te steunen.

Hoogachtend,

BOEKENGIDS

UITGAVEN „CULTURA"

:: :: GENT, GILDESTRAAT, 5, GENT :: ::

TOONEELBIBLIOTHEEK CULTURA

ANTON VANDEVELDE : DE ZONDERLINGE GAST, tooneelspel in drie bedrijven (gecreëerd door Jan Musch te Amsterdam) ... ... **7.00 fr.**

E. AMTER : JAN, DIE NIET IN DEN HEMEL WOU. Kristelijke kluite in een akt (bijzonder geschikt voor Tooneelkringen) ... ... **3,50 fr.**

TER PERSE : **A. VANDEVELDE** : CHRISTOFFEL

A. WILDGANS : KAIN (vertaling Wies Moens).

FONDSUITGAVEN CULTURA :

FOERSTER'S CHRISTUS ... ... **12,50 fr.**

KERSTNOVENE (Contardo Ferrini) ... ... **3,00 fr.**

GARVE : „Le Théâtre du Vieux Colombier" te Parijs met inleiding Prosp. Thuysbaert ... ... **5,00 fr.**

TER PERSE : **C. K. CHESTERTON** : St FRANCISCUS VAN ASSISIË.

TIJDSCHRIFTEN (prijs per jaarabonnement)

POGEN : 20,00 fr. TOONEELGIDS : 25 fr. RADIO : 20,00 fr.

Dietsche Warande en Belfort

is het algemeen tijdschrift bij uitmuntendheid voor de bibliotheken.

Prijs per jaar : fr. 35,00 ; in het buitenland fl. 8,00

Wie op den loopenden jaargang 1924 abonneert, ontvangt gratis den jaargang 1923 (waarde 35,00 fr.) mits vooruitbetaling van één frank voor vracht- en inpakking.

Samenw. Venn. DE VLAAMSCHE BOEKENHALLE

Tijdschrift voor R. K. Ouders & Opvoeders

Pedagogische, religieuse, medische, juridische en bibliografische rubrieken.

Abonnementsprijs voor Belgie 20 franken per jaar bij Boekhandel De Standaard, Brussel.

Het Nederlandsch Boekhuis TILBURG

UITGAVEN VAN J. B. WOLTERS
GRONINGEN, DEN HAAG

WOORDENBOEKEN
NIEUWE TALEN
Prijs der 4 Woordenboeken NIEUWE TALEN per stel besteld . . . gld 28.—
Elk deel afzon. verkrijgbaar

K. TEN BRUGGENCATE, **ENGELSCH**
9e druk. Twee deelen in 1 of 2 banden gld 7,50
Elk deel afzonderlijk „ 3,75
I. VAN GELDEREN, **DUITSCH**
5e druk. Twee deelen in 1 of 2 banden gld 8,50
Elk deel afzonderlijk „ 4,25
C. R. C. HERCKENRATH, **FRANSCH**
5e druk. Twee deelen in 1 of 2 banden gld 7,50
Elk deel afzonderlijk „ 3,75
M. J. KOENEN) **NEDERLANDSCH**
Dr. J. ENDEPOLS) 14e druk. In 1 deel gld 5,60

Voor uwe Leestafel

TOONEEL-GIDS

Redactie : E. H. Bernaerts, L. Dosfel, Th. De Ronde, enz.

Redactiesecretaris : Anton Van de Velde.

PER JAAR ELF NUMMERS : 25 FRANKS

Beheer : „CULTURA" GILDESTRAAT, 5, GENT

Uitgeversfirma
L. OPDEBEEK
PROVINCIESTRAAT, 42
ANTWERPEN

Groote keus van Prenten- en leesboeken voor kinderen van 5 tot 11 jaan. — Belangrijke verscheidenheid van Prijsboeken, Bibliotheek- en Vakboeken. — Klassieke werken. — Romans, enz.

Billijke prijzen.

Vraag den kosteloozen catalogus 1924

Uitgeverij N. V. LEESLUST
Antwerpen : 109, Nationale straat, 109.

Jozef Buerbaum. — Keldermondvertellingen . . . . . 5,00 fr.
M. E. Belpaire en Hilda Ram - Wonderland. 1e bundel (3e druk) **4,50 fr.**
M. E. Belpaire en Hilda Ram - Wonderland. 2e bundel (3e druk) **4,50 fr.**
M. E. Belpaire en L. Duykers - Wonderland. 7e bundel (1e druk) **5,00 fr.**
Ern. Vander Hallen. — Sprookjes uit den Zomernacht . 4,50 fr.